

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК ОПШТИНЕ КНИЋ

Година: 2011

Број: 5

Кнић, 14.09.2011.

Цена 100,00 дин.

Претплата: 700,00 дин.

АКТИ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ КНИЋ

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 31.08.2011.године, на основу чл. 35. став 6. Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник РС", бр.72/09, 81/09 и 24/11), Одлуке о изради Просторног плана општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић", бр.7/09), чл.35. тачка 6. Статута општине Кнић ("Сл.гласник РС", бр.95/08), чл.146. став 2. и чл.147. став 2. Пословника о раду Скупштине општине Кнић ("Сл.гласник РС", бр. 95/08), донела је

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КНИЋ

I. Просторни план општине Кнић одређује смернице за развој делатности и намену површина, као и услове за одрживи и равномернији развој, на територији општине.

II. Просторни план општине Кнић, број 967 од 19.05.2011.године, урађен је у аналогном и дигиталном облику од стране ЈП "Дирекција за урбанизам" Крагујевац.

III. План се састоји од:

Текстуалног тела:

1. Полазне основе за израду Просторног плана

- обухват и опис граница Просторног плана
- обавезе, услови и смернице из планских докумената
- вишег реда и других докумената
- извод из текстуалног дела усвојеног концепта Просторног плана

2. Плански део

- планска решења просторног развоја општине Кнић
- пропозиције просторног развоја

3. Завршне одредбе Просторног плана

Графичког дела:

- намена простора,
- мрежа насеља, јавне службе,
- мрежа насеља, инфраструктурни систем,
- туризам и заштита простора,
- карта спровођења,
- шематски приказ уређења насеља Забојница, Бумбареве Брдо, Вучковица и Љубић, Гунцати и Жуње и Кусовац.

IV. Саставни део Просторног плана је Стратешка процена утицаја на животну средину.

V. Просторни план са документационом основном чува се трајно у Општинској управи општине Кнић, и биће доступан на увид јавности у току важења.

VI. Просторни план општине ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Сл.гласнику општине Кнић.

Број: 350-548/11-02
У Книћу, 31.08.2011.године

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ,
Александар Јовановић, с.р.

О П Ш Т И Н А   К Н И Ћ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КНИЋ

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ КНИЋ
Александар Јовановић

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР
Мирјана Ћирић, дипл.инж.арх.

ЈП ДИРЕКЦИЈА ЗА УРБАНИЗАМ КРАГУЈЕВАЦ
Директор:
Мирјана Ћирић, дипл.инж.арх.

Крагујевац, 2011.

ИНВЕСТИТОР:	ОПШТИНА КНИЋ И МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, РУДАРСТВА И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА
НАРУЧИЛАЦ:	ОПШТИНА КНИЋ
ВРСТА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ:	ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КНИЋ
ОБРАЂИВАЧ ПЛАНА:	ЈП Дирекција за урбанизам Крагујевац
ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР:	Мирјана Ћирић, дипл.инж.арх.
СТРУЧНИ ТИМ:	Весна Савић, дипл.инж.арх. Мр Душан Минић, дипл.ек. Тијана Марковић, дипл еколог Милун Милићевић, дипл.инж.саоб. Александар Ћатић, дипл.инж.грађ. Никола Тимотијевић, дипл.инж.електро Гордана Врачарић, дипл.инж.електро Предраг Димитријевић,дипл.инж.геод. Андреја Стефановић, дипл.инж.маш. Наташа Ивановић, дипл.инж.арх. Соња Јовановић, дипл.инж.арх. Наташа Матовић, дипл.инж.арх.
САРАДЊА ОПШТИНА КНИЋ:	Наташа Пантовић, инж. грађ.

САДРЖАЈ

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	8
2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА	8
3. ИЗВОД ИЗ ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА УСВОЈЕНОГ КОНЦЕПТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
3.1 ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА СИНТЕЗНОМ SWOT АНАЛИЗОМ.....	13
3.1.1. ПРИРОДНИ СИСТЕМИ И РЕСУРСИ	13
3.1.2. СТАНОВНИШТВО, МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	15
3.1.3. ПРИВРЕДА, ТУРИЗАМ, ЛОВ И РИБОЛОВ	23
3.1.4. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ.....	28
САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	28
ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА	29
ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ	29
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА	30
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА	30
КОМУНАЛНИ СИСТЕМ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ.....	30
3.1.5. ЖИВОТНА СРЕДИНА, ПРЕДЕЛИ, ПРИРОДНА И КУЛТУРНА ДОБРА	31
3.1.6. СИНТЕЗНА SWOT АНАЛИЗА.....	33
3.2. ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....	35
3.2.1. ВИЗИЈА И ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	35
3.2.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	36
3.2.3. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА	40
3.2.4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	50

II ПЛАНСКИ ДЕО

1 ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ КНИЋ	53
1.1. НАМЕНА ПРОСТОРА, БИЛАНСИ ПОВРШИНА.....	53
1.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА.....	54
1.2.1. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА.....	54
1.2.2. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА.....	55
1.2.3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА РЕСУРСА ВОДА	55
1.2.4. КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА.....	56
1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ	57
1.3.1. СТАНОВНИШТВО	57
1.3.2. МРЕЖА НАСЕЉА	60
1.3.3. ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	63
1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ.....	71
1.4.1. ПРОСТОРНИ РАЗМЕШТАЈ ИНДУСТРИЈЕ И МСП.....	72

1.4.2. ПОЉОПРИВРЕДА.....	74
1.4.3. ШУМАРСТВО, ЛОВ И РИБОЛОВ.....	78
1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА.....	80
1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА.....	85
1.6.1. САОБРАЋАЈ.....	85
1.6.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	87
1.6.3. ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА.....	88
1.6.4. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА.....	89
1.6.5. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	89
1.6.6. КОМУНАЛНИ СИСТЕМИ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ.....	90
1.7. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА.....	92
1.7.1. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	92
1.7.2. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И БИОДИВЕРЗИТЕТА.....	98
1.7.3. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ПРЕДЕЛА.....	99
1.7.4. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА КУЛТУРНИХ ДОБАРА.....	99
1.7.5. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ДРУГО.....	107
2 ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....	110
2.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА.....	110
2.1.1. ЦЕЛИНЕ И ЗОНЕ УТВРЂЕНЕ ПРОСТОРНИМ ПЛАНОМ.....	110
2.1.2. ДЕЛОВИ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ САДРЖИ ШЕМАТСКЕ ПРИКАЗЕ УРЕЂЕЊА.....	111
2.1.3. УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ПРАВИЛА ЗА ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ.....	112
2.1.3.3. ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ.....	112
2.1.3.2. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	117
2.1.3.3. ОСТАЛИ ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ.....	119
2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА.....	127
2.2.1. ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ.....	127
2.2.2. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ.....	139
2.2.3. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ.....	141
2.2.4. ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ.....	142
2.3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	143
2.3.1. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ.....	143
2.3.2. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ.....	145
2.3.3. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ РАВНОМЕРНОГ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА И КООПЕРАЦИЈЕ СА СУСЕДНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	151
2.3.4. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ.....	151
2.3.5. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ.....	152

III ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА *

1. РЕФЕРАЛНА КАРТА БРОЈ 1
НАМЕНА ПРОСТОРА ..... Р 1:
50.000
  2. РЕФЕРАЛНА КАРТА БРОЈ 2А
МРЕЖА НАСЕЉА „ЈАВНЕ СЛУЖБЕ” ..... Р 1:
50.000
  3. РЕФЕРАЛНА КАРТА БРОЈ 2Б
МРЕЖА НАСЕЉА, ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ ..... Р 1:
50.000
  4. РЕФЕРАЛНА КАРТА БРОЈ 3
ТУРИЗАМ И ЗАШТИТА ПРОСТОРА ..... Р 1:
50.000
  5. РЕФЕРАЛНА КАРТА БРОЈ 4
КАРТА СПРОВОЂЕЊА ..... Р 1:
50.000
- ШЕМАТСКИ ПРИКАЗИ УРЕЂЕЊА ..... Р 1:
10.000
1. ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ УРЕЂЕЊА ДЕЛА НАСЕЉА ЗАБОЈНИЦА
  2. ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ УРЕЂЕЊА НАСЕЉА БУМАРЕВО БРДО
  3. ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ УРЕЂЕЊА ДЕЛА НАСЕЉА ВУЧКОВИЦА И ЉИБИЋ
  4. ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ УРЕЂЕЊА ДЕЛА НАСЕЉА ГУНЦАТИ И ЖУЊЕ
  5. ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ УРЕЂЕЊА НАСЕЉА КУСОВАЦ

---

* У складу са чл.42. Закона о планирању и изградњи (Сл.гласник РС бр.72/09, 81709 и испр., 64/10 – Одлука УС и 24/11) у службеном гласнику јединице локалне самоуправе објављује се текстуални део Просторног плана општине Кнић а плански документ се у целости објављује у електронском облику и доступан је путем интернета.

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Према Закону о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС" бр.129/07), Закону о територијалној организацији Републике Србије ("Сл.гласник РС" бр.129/07) Општина Кнић је територијална јединица локалне самоуправе коју чини 36 насељених места, са седиштем у насељеном месту Кнић.

Просторни план општине Кнић (у даљем тексту: Просторни план) представља основни плански документ за управљање и усмеравање дугорочног одрживог развоја локалне заједнице, коришћења, заштите, организације и уређења простора општине и њених природних и створених ресурса. Овим планом се разрађују основна развојна опредељења и смернице утврђене Просторним планом Републике Србије, Стратегијом одрживог развоја општине Кнић, и другим националним, регионалним и локалним развојним документима.

Правни основ израде Просторног плана општине Кнић је Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-испр., 64/10-одлука УС и 24/11) члан 19. којим је прописано да се просторни план јединице локалне самоуправе доноси за територију јединице локалне самоуправе и одређује смернице за развој делатности и намену површина, као и услове за одрживи и равномерни развој на овој територији.

Доношење Просторног плана је у надлежности Скупштине општине Кнић (чл. 35 Закона о планирању и изградњи).

Плански основ израде Просторног плана општине Кнић је Просторни план Републике Србије од 2010 до 2020 године ("Службени гласник РС", број 88/2010)

Одлуку о изради Просторног плана, бр. 350-916/2009-02, донела је Скупштина општине Кнић на седници одржаној 13.11.2009. године ("Службени гласник општине Кнић" бр. 7/2009 од 20.11.2009.године)

Плански хоризонт Просторног плана општине Кнић је 2025. година

Садржина Просторног плана општине је одређена члановима 20 и 29-32 Закона о планирању и изградњи, као и члановима 6-10, 47, 48 и 50 Правилника о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС" бр. 31/2010, 69/2010 и 16/2011).

Просторни план општине Кнић припремљен је на основу прихваћене прве фазе израде Просторног плана – Концепта Просторног плана општине Кнић од Комисије за планове општине Кнић.

Извештај о стратешкој процени утицаја ППО Кнић на животну средину је саставни део Просторног плана.

Податке и услове за израду плана дала су надлежна предузећа и организације:

"Телеком Србија", Дирекција за технику од 12.01.2010г.; "Телеком Србија", Извршна дирекција регије центар од 19.05.2009г.; Теленор, доо од 01.04.2009г.; VIP mobile doo од 03.12.2009.; ЈП ПТТ саобраћаја "Србија" од 18.03.2009; Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије, Центар Крагујевац од 30.06.2010; ЕМС ЈП Електроурежа Србије од 25.03.2009.; ЈП "Путеви Србије" од 31.03.2009 и 11.02.2010; ЈП "Железница Србије" од 24.06.2009.; ЈП Водопривредно предузеће "Србијаводе" Београд, Водопривредни центар "МОРАВА" Ниш од 04.08.2009.; ЈП Србијагас од 17.01.2011.; Југоросгас од 30.12.2010; Републички сеизмолошки завод од 06.04.2009; Републички хидрометеоролошки завод од 30.03.2009. и 04.01.2011.; РС Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе од 30.04.2009.; Завод за заштиту природе Србије од 26.10.2009; Министарство рударства и енергетике од 28.01.2011.; Завод за заштиту споменика културе Крагујевац; ЈКП "Комуналац" Кнић од 17.03.2009.; Статистички преглед по катастарским културама, класама и неплодним површинама, за све катастарске општине у обухвату Плана.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Обухват Просторног плана је територија Општине Кнић укупне површине 413,10 km² на којој се налази 36 насеља, са 36 целих катастарских општина.

Граница подручја Просторног плана поклапа се са границом јединице локалне самоуправе (Општина Кнић), која је према Закону о територијалној организацији Републике Србије (Сл.гл.РС бр. 129/07) утврђена границама одговарајућих катастарских општина са њене територије.

Граница подручја Просторног плана према суседним општинама иде границама следећих катастарских општина:

- Према подручју **Града Крагујевца:**

КО Бајчетина, КО Честин, КО Липница, КО Љубић, КО Вучковица,
КО Сумуровац, КО Забојница, КО Гривац, КО Кикојевац, КО Баре и
КО Кнежевац

- Према **Општини Горњи Милановац:**

КО Љуљаци, КО Коњуша и КО Борач

- Према **Граду Чачак:**

КО Борач, КО Претоке, КО Бумбарово Брдо и КО Гунцати

- Према **Општини Краљево:**

КО Гунцати, КО Пајсијевић, КО Лесковац, КО Губеревац, КО Врбета, КО Честин и КО Бајчетина

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА

ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ од 2010. до 2020. године
(Сл.гласник РС бр 88/2010)

Природни ресурси: Укључују пољопривредно и шумско земљиште, минералне сировине, воде и водно земљиште, и потенцијал у обновљивим изворима енергије. Општина Кнић има значајан проценат пољопривредног земљишта, проценат заузетости шумама је испод планираног оптимума на нивоу републике (40%). Оптимална шумовитост и пошумљавања до 2014 год за Шумадијску област је 30%, при чему су најзначајнији комплекси под шумама у јужном делу општине. Водни ресурси су значајни. Од минералних сировина, на локалитету Липница је једино лежиште гипса у Републици са констатацијом да не постоји довољна потражња за њим. Потенцијал биомасе постоји у општини и зависи од просторног распореда пољопривредних површина, шума и биљних култура које се могу користити у енергетске сврхе.

Мрежа урбаних центара, регионална организација, становништво: Кнић представља мањи урбани центар у оквиру ФУПа државног значаја (са општинама Баточина, Рача и Лапово) са центром у Крагујевцу (перспективни ФУП међународног значаја), који се налази у Шумадијској области (НСТЈ-3 ниво), односно у региону "Шумадија и Западна Србија" (НСТЈ-2 ниво). Према регионалној типологији општина у односу на индекс демографске старости општина Кнић је демографски крајње угрожено подручје, чији опоравак зависи од од будућег нивоа улагања и спровођења политике децентрализације.

Привреда - Основни циљ је јачање позиције и привредне конкурентности регионалних целина на принципима одрживог развоја и веће територијалне

кохезије. У наредном периоду привредни развој ће се заснивати на оптималном коришћењу компаративних предности појединих подручја и на одговарајућој дисперзији привредне структуре у простору, уз неопходну изградњу инфраструктуре.

Према просторној дистрибуцији индустрије Кнић припада категорији малих индустријских центара (са мање од 1000 запослених у индустрији). Општину Кнић пресецају два регионална коридора индустријског развоја: Крагујевац-Краљево, и Крагујевац –Чачак.

Пољопривреда - Основни циљ управљања просторном дистрибуцијом и организацијом пољопривреде јесте остваривање одговарајућег обима и асортимана сигурне понуде квалитетне хране и сировина за развој конкурентне прерађивачке индустрије, у складу са територијално хетерогеним природним и социоекономским погодностима и ограничењима. Подручје плана, као део Шумадије, припада Региону II (пољопривредни региони формиран у складу са ОЕСД дефиницијом руралних подручја и решењима нацрта Плана стратегије руралног развоја (2007.) са карактеристикама: близина градских тржишта, развијена инфраструктура и природне погодности упућују на развој радно интензивне повртарске, воћарске и сточарске производње и прераде на породичним газдинствима и у окружењу.

Приоритетни правци просторне оријентације пољопривредне производње за Шумадијску област у равничарском подручју, као главна водећа грана тржишне производње, је мешовито сточарство, комплементарно ратарство и на ужим локалитетима виноградарство, а у брдском подручју главна водећа грана тржишне производње је мешовито сточарство, комплементарно воћарство и на ужим локалитетима такође виноградарство.

Основни правац политике даљег, просторно диференцираног усмеравања развоја и унапређивања пољопривредне производње на већем делу Шумадије је конвенционална пољопривреда, коригована поштовањем стандарда квалитета животне средине, заштите здравља људи, животиња и биљака, добробити животиња и заштите пољопривредног земљишта, оријентисана на конкурентну производњу основних пољопривредних производа за масовну потрошњу, прехранбену индустрију и извоз.

Туризам - Основни циљ просторног развоја туризма је просторно-еколошка подршка остваривању концепта одрживог развоја туризма, компромисним интегрисањем принципа и стратешких, планских и програмских докумената развоја туризма, заштите и уређења туристичких простора, уз оптимално задовољавање социјалних, економских, просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа.

Део територије општине Кнић припада секундарним туристичким подручјима у оквиру туристичког кластера Средишња Србија. Подручјем плана, пролази национални друмски правац као део мреже транзитних туристичких правца.

Рурални развој

Основни циљ развоја села и руралних подручја Србије ће бити повећање квалитета живљења у руралним подручјима кроз очување, обнову и одрживи развој њихове економске, социјалне и еколошке виталности, као резултат децентрализације градова и општина. Према структурним типовима руралних подручја Републике Србије, подручје плана припада Средишњем руралном подручју - Поморавље и Шумадија (тип 2), Шумадијској области, која припада руралном типу. Ова подручја су традиционално зависна од пољопривреде и њој сродних делатности, али је присутно повећање учешћа непољопривредних активности, као што су индустрија, рурални туризам и услужне делатности. У односу на структурне карактеристике овог типа, примениће се следеће мере и активности: диверзификација руралне економије; подршка улагањима у повећање

конкурентности; развој додатних економских активности на газдинству; модернизација и рационализација система размене знања и информација у пољопривреди.

Јавне службе

Размештај и организација јавних служби одговара хијерархијском нивоу насеља уз дефинисање обавезне организације садржаја као најнижег нивоа опремљености. Основне услуге (основно образовање, примарна здравствена заштита, као и смештај у предшколску установу за свако заинтересовано дете, и дневни центри) су, по правилу, доступне у месту становања односно на раздаљини до 30 минута организованим јавним превозом. Услуге вишег ранга треба да буду доступне свим припадницима одређене циљне групе. Доступност ових услуга за грађане из сеоских насеља обезбеђује се различитим средствима које повећавају њихово гравитационо подручје.

Саобраћај

Развој путног саобраћаја и путне инфраструктуре треба да омогући одрживу мобилност становништва, пружа подршку убрзаном подручја и његовој конкурентности у региону и шире.

У области путног саобраћаја планиран је коридор државног пута I реда, (аутопутски коридор) Баточина - Крагујевац - Кнић –чија реализација је планирана за период после 2014.

Кроз подручје плана пролазе два бициклическа коридора, који се оријентационо пружају дуж државних путева I реда

У захвату ППО планира се ревитализација, модернизација и изградња другог колосека железничке пруге Лапово - Крагујевац – Краљево као дела магистралне пруге Е85 (Лапово - Крагујевац - Краљево - Косово Поље - Ђенерал Јанковић - државна граница).

Енергетика

Изградња нових трансформаторских станица и далековода дв 400 kV Краљево 3 - Крагујевац 2 који пролази територијом општине Кнић један је од стратешких пројеката електропреноса у Републици у периоду до 2014. године. Траса далековода није дефинисана.

Разводни гасоводи Шумадијске области спадају у приоритетне стратешке пројекте у области гасне привреде републике до 2014год. Просторним планом Републике Србије планирана је изградња гасовода високог притиска, паралеленог постојећем разводном гасоводу „Цветовевац - Бресница“.

Водопривреда

Основни циљ је оптимизација система водопривредне инфраструктуре и усклађивање развоја водопривредних система са циљевима очувања животне средине и других корисника простора.

ППРС предвиђа трајно решење водоснабдевања општине Кнић прикључењем на Ибарско-шумадијски регионални водоводни систем, чији је део грузански водоводни систем. Део подручја општине је извориште површинских вода са постојећом акумулацијом. У снабдевању насеља водом, приоритетно и максимално биће коришћена локална изворишта површинских вода, а евентуалне недостајуће количине биће обезбеђиване из великих регионалних система.

Телекомуникације

Основни циљ даљег развоја ове области је изградња и организација савремене телекомуникационе мреже и њена регионална доступност.

Кроз подручје општине Кнић пролазе две трасе оптичких каблова (Крагујевац – Краљево, и северним делом Крагујевац –Горњи Милановац).

Комунални системи

Основни циљ комуналног опремања и уређења је унапређење постојећих и изградња неопходних комуналних система који омогућавају квалитетнији живот и рад и отварају перспективу развоја.

Управљање отпадом

Концепција управљања отпадом заснована је на удруживању општина ради заједничког управљања отпадом /чиме се успоставља систем регионалних центара за управљање отпадом/ и санацији постојећих званичних одлагалишта отпада које представљају ризик по животну средину. Планирана мрежа регионалних центара за управљање отпадом не искључује друге варијанте удруживања, што ће се тачно утврдити после потписивања међуопштинских споразума и доношења регионалних концепција управљања отпадом.

Заштита и унапређење квалитета животне средине

Према просторној диференцијацији животне средине ППРС плански обухват припада подручју угрожене животне средине: то су локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне, сеоска и викенд насеља, туристичке зоне са прекомерним оптерећењем простора, подручја експлоатације минералних сировина, државни путеви I и II реда, железничке пруге, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде, водотоци III класе) са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

Подручја под шумом, ливадама и пашњацима, водотоци друге класе, воћарски и виноградарски рејон припада зони квалитетне животне средине са превасходним позитивним утицајима на човека. За ова подручја треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја.

За акумулацију Гружа предвиђено је стицање међународног статуса заштите за упис у Рамсарску листу. До стицања статуса заштићеног подручја, на подручјима предложеним за заштиту примењиваће се режим коришћења простора који одговара режиму заштите III степена.

Биодиверзитет, заштита и одрживо коришћење природног, културног наслеђа, и предела

За акумулацију Гружа, у обухвату плана, предлаже се стицање међународног статуса заштите.

Културно наслеђе штити се, уређује и третира као развојни ресурс који доприноси успостављању локалног и регионалног идентитета.

Заштита, уређење и развој предела подразумева развијен идентитет заснован на поштовању и афирмацији природних и културних вредности. Подручје плана припада српско-балканском макрорегиону хетерогеног предеоног обрасца.

Одбрана земље и цивилна заштита**Природне непогоде и технолошки удеси**

Циљ је усаглашавања просторног развоја са потребама одбране и интегрално управљање природним непогодама и технолошким удесима.

На основу ППРС, Карта ризика од природних непогода и технолошких удеса, у обухвату плана евидентирана су подручја најугроженија процесом клижења тла. За обухват плана од посебног је интереса израда катастра нестабилних површина.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СЛИВНОГ ПОДРУЧЈА АКУМУЛАЦИЈЕ "ТУЦАЧКИ НАПЕР"

(Међуопштински службени лист општина Шумадије, бр. 7/78).

Просторни план сливног подручја донет је у циљу реализације акумулације "Туцачки напер" на реци Гружи, која представља најважнији део Ибарско-шумадијског регионалног система водоснабдевања.

Део подручја општине Кнић обухваћен је Просторним планом подручја посебне намене сливног подручја акумулације "Туцачки напер". ПППН обухвата простор од 31 916ха на територији града Чачак, општине Горњи Милановац, града Крагујевца и општине Кнић. Сливно подручје на територији општине Кнић обухвата 19 523ха тј. око 47% површине општине.

Сливно подручје обухвата 11 целих катастарских општина: Бечевица, Борач, Брестовац, Гривац, Жуње, Коњуша, Кусовац, Љуљаци, Опланић, Радмиловић, Топоница и 13 делова катастарских општина: Баре, Брњица, Бумбарево Брдо, Грабовац, Гунцати, Драгушица, Дубрава, Забојница, Кикојевац, Кнић, Кнежевац, Пајсијевић, Претоке.

Предвиђено је снабдевање водом из акумулације града Крагујевца и насеља Кнић, Гружа и Вучковица.

Река Гружа са акумулацијом је извориште првог ранга на које се непосредно примењује Закон. Установљене су три зоне заштите (Зона непосредне заштите, ужа зона заштите, и шира зона заштите) и прописани услови и правила уређења и коришћења у складу са Законским прописима.

СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ КНИЋ (2010-2020.):

Стратегија одрживог развоја локалне заједнице наслања се на оквирни план „Миленијумских развојних циљева“ УН. На националном нивоу усклађена је са Националном Стратегијом одрживог развоја Републике Србије и другим националним стратегијама које се тичу одрживог развоја локалних заједница. Стратегија одрживог развоја локалне заједнице је општи стратешки план развоја општине који даје смернице и подстицаје за будући развој општине. Стратегија има за циљ увођење интегрисаног система планирања који обухвата сва битна питања локалне заједнице укључујући и социјалну инклузију, општу друштвену информисаност и заштиту животне средине. Стратегија обухвата све смернице, циљеве и мере релевантне за све секторе, стварајући услове за реализацију или развој других планова на локалном нивоу.

Стратегија идентификује следеће тематске групе:

- Развој пољопривреде и села – рурални развој
- Локални економски развој
- Здравствена заштита
- Социјална заштита
- Заштита животне средине
- Образовање, омладина и спорт
- Локална самоуправа

И кроз анализу стања, снага, слабости, могућности и препрека одрживог развоја дефинише визију, циљеве и приоритете:

визија

Општина Кнић 2020– оаза развијеног села са модерном инфраструктуром у коме млади остварују своје циљеве у руралном туризму утемељеном на традицији и унапређеној пољопривредној производњи заснованој на очувању животне средине и природних ресурса. Рурални развој општине Кнић је заснован на динамичној и конкурентној пољопривреди која је састављена од комерцијалних газдинстава и породичних газдинстава која се баве искључиво пољопривредом и/или се баве

пољопривредом као додатним извором прихода. Развој пољопривреде је заснован на стицању знања и иновацијама које су основ за производњу квалитетних производа уз коришћење добре пољопривредне праксе уз тенденцију развоја прехрамбено-прерађивачке индустрије. Раст руралне економије је заснован на развоју снажних односа сарадње пољопривредника и њихових организација/удружења пољопривредних произвођача. Општина Кнић, са снажним и агресивним маркетингом и константном промоцијом, постаје препознатљива у области пољопривреде и туризма на подручју Србије и шире. Интензивно се подстиче производња и пласман на тржиште пољопривредних производа са заштићеном ознаком порекла и производа са заштићеном географском ознаком гужанског краја. Инфраструктурно –комунални развој општине Кнић пружа и представља једнаке могућности за останак у локалној заједници и кохезионо је интегрисан у развој руралне економије и друштва. Туристичка понуда општине Кнић је заснована на искоришћењу предности очуване природе и препознатљивости гужанског краја са значајним инвестицијама у постојеће и потенцијалне капацитете. Општина Кнић користи економске ресурсе Гужанског језера уз строго поштовање и ненарушавање основне намене акумулације.

приоритети

- Унапређење примарне пољопривредне производње уз развој прерадних и складишних капацитета
- Развој комуналне инфраструктуре, заустављање одлива и побољшање структуре становништва
- Развој туризма са акцентом на сеоски туризам

циљеви

дефинишу унапређење кључних области које утичу на постизање дефинисане визије, као и пројекте, индикаторе и имплементацију.

3. ИЗВОД ИЗ ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА УСВОЈЕНОГ КОНЦЕПТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.1 ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА СИНТЕЗНОМ SWOT АНАЛИЗОМ

3.1.1. ПРИРОДНИ СИСТЕМИ И РЕСУРСИ

Општина Кнић се налази у Централној Србији, у региону Шумадије и Поморавља. Заузима површину од 413 km² односно око 8,5% од укупне површине региона Шумадије и Поморавља. Ограничена је са севера огранцима планине Рудника, са запада Јешевцем, са југо-запада Котлеником, а са истока Гледићким планинама. Овај простор долином Груже отворен је према југу. Са североисточне стране везује се за град Крагујевац и центар ФУП-а, општине Горњи Милановац на северозападу, Чачак на западу и за Краљево на југу.

Цела територија општине Кнић је изнад 200 mⁿ, што је уједно и најнижа апсолутна надморска висина. Преко три четвртине територије је у висинском појасу од 200-500 mⁿ, а само 14% територије прелази надморску висину од 500 m.

Углавном је присутна присојна експонираност. Хидрографску мрежу општине Кнић чини река Гружа са својим притокама. Незнатан део територије општине припада сливовима Лепенице, Бумбаруше, Дуленске и Годачичке реке. Сви водотокови су бујичног карактера. Акумулација "Гружа" је изграђена 1985. године на истоименој реци, за потребе водоснабдевања Крагујевца и околног подручја.

Ерозиони процеси су изразито присутни. Укупно под ерозијом у сливу реке Груже је 57.822,90 ха или 93,92 %.

Педолошка подлога је погодна за пољопривредну производњу. Оранице се простиру на 16842 ха односно 40,7 %, што представља стратешки важан ресурс за развој - искористити квантитативну погодност и добар бонитетски статус земљишта као потенцијал развоја органске пољопривреде.

Воћњаци се простиру на 3448 ха тј. 8,3 %, а виногради на 98 ха или 0,2 %.

Шуме се простиру на 11230 ха односно 27,2 %, а ливаде и пашњаци се налазе на 708 1ха тј. 17,1%.

Највећи део шума чине састојине букве и храста. Букове шуме су бољег квалитета, док су хрестове шуме више угрожене. Шуме на подручју Просторног Плана представљају значајан потенцијал стратешког развоја општине кроз одрживо коришћење шумских екосистема и очување биодиверзитета односно коришћења шума у научно-истраживачке, туристичке, спортско-рекреативне и друге сврхе.

Квалитетних природних ливада готово да и нема, док су вештачке ливаде подигнуте на ораницама које нису могле више да се користе за ратарске културе. Ту су сејане разне врсте детелина, а у последње време и смеше трава.

Мало је пашњачких површина у сливу Груже које су квалитетне или имају карактеристике типичних пашњака. Ове површине се неконтролисано користе, па су најчешће деградирани или чак претворене у голети.

У општини Кнић присутна су налазишта неметала као и појаве метала. У непосредној близини Груже, у Липници, налази се најзначајнији рудник у општини, рудник гипса и анхидрита "Липница" са подземним копом. Резерве овог рудника се процењују на око 7.000.000 тона. Део руде је експлоатисан и тренутно је рудник затворен. Налазишта андезита – базалта, као и истражна поља (према подацима надлежног Министарства) лоцирани су у широј зони заштите изворишта водоснабдевања. Ова руда се експлоатише у оквиру лежишта «Превоје». Присутна су налазишта цигларске глине, мермерне брече, оникса, фосфора и угља. Налазишта грађевинског материјала распрострањена су на целој територији општине. Од метала присутне су појаве олова, цинка, гвожђа и живе.

Постојање ловишта и ловачког удружења ствара могућност одрживог развоја ловства и узгоја дивљачи. Риболов је једино остварив одрживим управљањем риболовним подручјем и залагањем на плану заштите вода.

Природни ресурси

Потенцијали:

- У погледу основне природне предиспозиције за привређивање, ова територија поседује значајан пољопривредни потенцијал у виду ораница, које чине 40,7% планског обухвата, уз учешће плодног земљишта повољне бонитетске класе,
- Просторни положај, експозиција и нагиби чине условно повољан терен за изградњу објеката, живот и рад људи,
- Водни ресурси – река Гружа и акумулација Гружа,
- Налазишта минералних сировина омогућавају развој одрживе експлоатације.

Ограничења:

- Присутна појава ерозије и бујица,
- Недовољна пошумљеност у односу на републички просек и неплански однос према шумским састојинама (неадекватна нега, слабо и непланско пошумљавање, сеча, испаша стоке),
- Уситњеност шумских поседа и пољопривредних површина,
- Неквалитетни пашњаци и вештачке ливаде,
- Појаве везане за проблеме заштите хидрогеолошког ресурса подземних вода, односно заштиту квалитета језерских, речних и изворских вода,

- Непознавање тачних података о резервама минералних ресурса како би се предвидела исплативост и планирале евентуалне експлоатационе активности,
- Неусклађеност режима заштите изворишта и експлоатације минералних сировина.

Пољопривредно земљиште

Потенцијали:

- Добар бонитетски статус земљишта, повољна клима, орографија терена,
- Постојање прерађивачких капацитета за даљи пласман пољопривредних производа,
- Могућност наводњавања,
- Радна снага.

Ограничења:

- Уситњеност поседа,
- Прекомерна примена вештачког ђубрива,
- Недовољна знања које је неопходнео применити у савременој пољопривредној пракси,
- Непознавање присуства загађујућих материја у земљишту,
- Недовољна искоришћеност плодног земљишта,
- Непланска градња,
- Одсуство категоризације бонитета земљишта за производњу еколошки безбедне хране,
- Застарела механизација и начин обраде земље,
- Релативно низак принос производа.

Шумско земљиште и шуме

Потенцијали:

- Прилично очуване састојине букве, распоређене у великим групацијама,
- Поред букве и храста, целокупно шумско растиње доприноси свеукупном очувању биодиверзитета подручја општине.

Ограничења

- Недовољна покривеност општине шумом,
- Исцепканост поседа, који је претежно у приватној својини,
- Неравномеран распоред шуме на територији, различитог квалитета,
- Велики притисак трпе хрестове шуме због претераног експлоатисања дрвне грађе и испаше,
- Слабо обнављање и вештачко пошумљавање још увек не даје задовољавајуће резултате.

3.1.2. СТАНОВНИШТВО, МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

СТАНОВНИШТВО

Општина Кнић има 36 насеља и обухвата површину од 413км². Са бројем становника од 16.148 (попис 2002.год.) општина Кнић се налази у групи 50 општина Србије са бројем становника од 8.000 до 18.000. Заједничка карактеристика ткр. свих насеља и основни демографски проблем општине Кнић је **опадање броја становника**

у свим пописним годинама почев од 1948.године па до 2002. године:

Година	1971	1981	1991	2002
Смањење укупног броја становника	-2.407	-2.227	-2.241	-2.275

Депопулација је осим насељеног места Кнић и Груже+Грабовац, захватила сва насеља општине. У задњим пописним годинама (1991.г.-2002.г.) нарочито је изражено смањење становништва у насељима Бајчетина, Борач, Бечевица,

Брњица, Гривац, Забојница, Кнежевац, Коњуша, Љуљаци, Претоке, Радмиловић и Сумуровац

Узрок смањења становништва је негативан природни прираштај, миграције становништва ка Крагујевцу и другим градовима, велико учешће старијих добних група, недовољне инвестиције у развојне програме и слично. Узрок негативних миграционих кретања представља близина Крагујевца и неравномеран развој – низак друштвени производ, недовољна запосленост и сл. Број незапослених се повећава, што је последица отежаних услова привређивања и инвестирања.

Број умрлих је знатно већи од живорођених и зато је природни прираштај општине негативан (2002.год. = -185; 2003.год. = -152; 2007.год. = -168).

КРЕТАЊЕ УКУПНОГ БРОЈА СТАНОВНИКА

НАЗИВ И ТИП НАСЕЉА	БРОЈ СТАНОВНИКА						
	По методологији ранијих пописа					По методол. пописа 2002	
	1961	1971	1981	1991	2002	1991	2002
Општина Кнић	25.599	23.192	20.965	18.724	16.449	18.186	16.148
Бајчетина	211	147	97	52	29	51	29
Балосаве	695	585	576	477	450	452	440
Баре	688	610	520	439	418	417	390
Бечевица	646	609	491	450	364	434	364
Борач	1.318	1.176	1.017	872	699	857	692
Брестовац	387	340	291	270	224	268	224
Брњица	626	585	521	425	348	416	348
Бумбарево брдо	641	584	590	566	541	535	520
Врбета	402	311	238	186	169	186	169
Вучковица	1.103	999	872	863	774	831	769
Грабовац	556	638	718	748	774	738	760
Гривац	838	713	625	537	459	537	458
Гружа	391	327	247	237	210	230	201
Губеревац	1.223	1.223	1.089	958	807	939	790
Гунцати	1.670	1.522	1.336	1.114	1.003	1.043	943
Драгушица	342	343	319	236	247	232	247
Дубрава	249	235	232	201	173	201	173
Жуње	500	480	421	340	280	302	258
Забојница	853	741	632	573	465	563	462
Кикојевац	336	300	256	215	189	215	187
Кнежевац	430	386	338	285	209	266	208
Кнић (општ.центар)	2.318	2.271	2.414	2.462	2.312	2.399	2.294
Коњуша	356	289	276	246	191	237	190
Кусовац	271	247	198	197	182	196	182
Лесковац	561	502	420	342	294	338	294
Липница	887	756	680	618	581	611	567
Љубић	537	504	456	442	404	431	385
Љуљаци	824	718	594	475	380	448	369
Опланић	730	656	551	486	459	483	456
Пајсијевић	1.051	889	833	657	547	634	545
Претоке	1.150	1.022	840	752	580	750	577
Радмиловић	488	439	396	335	261	332	260
Рашковић	326	316	289	259	226	259	226
Сумуровац	228	211	182	176	133	175	133
Топоница	548	514	481	435	364	435	364
Честин	1.219	1.004	929	768	703	745	674

Ранг насеља према броју становника 2002. године је следећи:

1. Насеља од 2.000-2.500 становника (Кнић-општински центар).
2. Насеља од 900-1.000 становника (Гружа са Грабовцем и Гунцати).
3. Насеља од 750-800 становника (Губеревац и Вучковица).
4. Насеља од 600-700 становника (Борач и Честин).
5. Насеља од 500-600 становника (Претоке, Пајсијевић, Бумбарево брдо и Липница).
6. Насеља од 400-500 становника (Гривац, Опланић, Балосаве и Забојница).
7. Насеља од 300-400 становника (Баре, Љуљаци, Топоница, Бечевица, Брњица и Љубић).
8. Насеља од 200-300 становника (Лесковац, Радмиловић, Рашковић, Брестовац, Кнежевац, Драгушица и Жуње).
9. Насеља од 100-200 становника (Коњуша, Кикојевац, Кусовац, Дубрава, Врбета и Сумуровац).
10. Насеља испод 50 становника (Бајчетина).

Функционалне добне групе по попису 2002. године

Подручје	укупно	0-3	4-6	7-15	16-19	20-24	25-59	60-64	65 више
Општина Кнић	16.148	339	366	1.571	738	807	6.660	1.251	4.416
	100%	2,1%	2,3%	9,7%	4,6%	5%	41,2%	7,7%	27,3%
насеље Кнић	2.294	45	53	244	128	156	1.075	148	448
	100%	2%	2,3%	10,6%	5,6%	6,8%	46,9%	6,4%	19,5%
Остала насеља	13.854	294	313	1.327	610	651	5.585	1.103	3.968
	100%	2,1%	2,2%	9,6%	4,4%	4,7%	40,3%	8%	28,6%

Учешће старијег становништва (60 и више година) је изражено у општини Кнић (35,0%), а посебно у појединим насељима (Бајчетина 86,2%, Балосаве 36,7%, Бечевица 41,0%, Брестовац 40,0%, Брњица 38,8%, Гривац 42,6%, Кикојевац 42,7%, Лесковац 44,6%, Љуљаци 46,4%, Пајсијевић 37,7%, Претоке 42,6%, Радмиловић 43,8%, Сумуровац 38,4%).

Индикатори демографске старости становништва

Подручје	просечна старост	млади до 20 год.	млађи од 40 год.	стари 60 год.	индекс старења
Општина Кнић	45,4	18,7%	39,6%	35,1%	1,46
Насеље Кнић	42	20,3%	45%	26%	0,96

На основу индикатора демографске старости становништво општине Кнић сврстава у 7 стадијум – **најдубља демографска старост**, док се становништво у захвату насеља Кнић сврстава у 6 стадијум – **дубока демографска старост**.

Расположиви број станова је такође потенцијал општине Кнић који може да утиче на даље демографске токове. Према попису из 2002. године општина Кнић, је имала 5.276 домаћинстава и 6.527 станова. Број станова у односу на број домаћинстава у свим насељима општине има позитивну разлику у корист стамбених капацитета.

Потенцијали и ограничења у демографским карактеристикама

Потенцијали:

- повољан географски положај, природни потенцијали, очувана животна средина
- могућност даљег развоја секундарног и терцијарног сектора.
- могућност повећања искоришћености контигента активног становништва од којих данас мали број обавља занимање.
- расположив број станова

Ограничења:

- смањење броја становника (пад на општинском нивоу)
- неповољна старосна структура.
- низак образовни ниво становништва.
- висока стопа незапослености становништва.
- веће учешће руралног становништва у односу на урбано.
- ниска густина насељености.
- недовољна социјална инклузија најугроженијих група становништва.

МРЕЖА НАСЕЉА

Мрежу насеља општине Кнић чини 36 насеља.

Основне карактеристике мреже насеља :

- мали број становника (16 449) живи на великој територији (413км²) у великом броју насеља (36)
- насеља су депопулациона.
- насеља су демографски мала
- ниједно насеље нема статус градског
- у физиономском смислу, границе грађевинских подручја насеља су недовољно дефинисане. Насеља су углавном полуразбијеног типа, широко су расута по атару са више засеока које чине домаћинства са одликама разбијеног типа насеља /домаћинство са пространом окућницом и много помоћних, економских објеката и обрадивим површинама/. Последице овога су тешко решиво дефинисање границе грађевинског подручја које је рационално с аспекта решавања инфраструктуре и заштите пољопривредног земљишта.
- највеће насеље је Кнић који је уједно и општински центар, управни административни, културни и привредни центар ограничених функционалних капацитета и релативно мале зоне утицаја на социо-географску трансформацију окружења, која не прелази границе територије општине. Функционални утицај општинског центра је мали што показује концентрација становништва –око 14% укупног становништва живи у Книћу. На просторну и социоекономску покретљивост руралног становништва више је утицао развој суседних урбаних центара
- трансфер активног становништва претежно у секундарне делатности, а делимично и терцијарно-квартарне је евидентан али спор. Насеља су и даље претежно монофункционална тј. доминантан тип насеља је и даље аграрни. Функцијска трансформација је највише захватила општински центар и насеља дуж важних саобраћајних праваца.
- просечна густина насељености у општини Кнић износи око 40 становника по км², Најмања густина насељености је у брдским деловима Општине, а највећа у централном, долинском делу, где је до концентрације становништва дошло услед позиције главних саобраћајних праваца и концентрације привредних капацитета. Популационо највећа насеља одржала су се захваљујући повољном положају, плодним атарима и функцијама које су се развиле.
- посматрајући просторно-функционалне односе међу насељима и миграторна кретања становништва унутар и изван граница територије општине, поред општинског центра, издваја се и неколико насеља са вишим нивоом опремљености услугама и јавним службама са одговарајућим пољем утицаја

на сеоска насеља окружења и традиционалним везама, што представља основ формирања руралних центара и заједнице насеља

Потенцијали и ограничења

Основни **потенцијали** уравнотеженог просторно-функционалног развоја општине су:

- повољан географски положај (недовољно валоризован) на коридору државних путева I реда и магистралне пруге;
- повољан географски и саобраћајни положај омогућује интегрално повезивање како самих насеља на територији општине, тако и успостављање међуопштинских и међурегионалних функцијских односа и веза са суседним центрима у окружењу.
- релативно развијена полифункционална структура популационо највећих насеља на подручју општине.
- Релативно добра дисперзија објеката јавно-социјалне инфраструктуре
- релативно повољна концентрација становништва и привредних активности у насељима дуж главних саобраћајних токова.
- иницирани процеси функционалне трансформације насеља, посебно дуж државних путева. Ова насеља повећавају број урбаног становништва, зону утицаја, а тиме и свој значај у мрежи насеља.
- могућност даљег развоја секундарног и терцијарног сектора делатности;
- локалне иницијативе и заинтересованост становништва за развој радно-привредних зона, пољопривреде, туризма, услужних делатности и објеката мале привреде;
- урађена планска документација за најзначајнија насеља у мрежи (ПОУ-Шематски прикази за насељена места Гружа, Топоница, Губеревац и Баре)

Ограничења уравнотеженог просторно-функционалног развоја су:

- нерационално заузимање плодног пољопривредног земљишта, недефинисаност грађевинских подручја, велики број засеока што за последицу има недостатак одговарајуће као и нерационално и отежано решавање комуналне и саобраћајне инфраструктуре
- изражена депопулација, демографска уситњеност, неразвијена структура делатности у великом броју насеља, посебно у брдским деловима општине - високо учешће демографски малих и аграрних насеља
- ограничење развоја делатности у сливном подручју акумулације Туцачки напер (Гружа)
- нерационална употреба пољопривредног земљишта (уситњеност поседа) и недостатак хидро-мелиорационих система, представљају ограничење за интензивирање пољопривредне производње и изградњу објеката компатибилних овој врсти земљишта ради даље финализације пољопривредних производа (хладњаче, сушаре, магацини).
- лоше стање општинских путева
- недовољна опремљеност комуналном инфраструктуром: водопривреда, енергетика,
- непостојање санитарне депоније комуналног отпада, постројења за пречишћавање отпадних вода; одлагање отпада на за то неподвижним локацијама и др.

ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Предшколско образовање и васпитање

Значајнија диференцираност између урбане и руралне средине испољава се у мрежи објеката предшколског васпитања и образовања за добну групу деце до 6 година, у односу на издвојена одељења припремне предшколске наставе. Дечји вртић је организован само у општинском центру капацитета 100 деце на целодневном боравку и има површину од 650м² и у добром је стању. Издвојена одељења за обавезну припремну, предшколску наставу организована су у делу основних школа на подручју општине.

Потенцијали и ограничења

У домену предшколског васпитања и образовања погодност је примена концепта интегрисане бриге о деци (нега, социјална и здравствена заштита, васпитање и образовање), бесплатан припремни програм годину дана пред полазак у школу, процес трансформације и прилагођавања мреже објеката и услуга предшколског васпитања и образовања потребама запослених родитеља и могућностима локалне заједнице, као и укључивања приватног сектора у пружање услуга. Могуће је увођење мобилних екипа дечјих установа, које би радиле са децом предшколског узраста (од 3 до 6 година) на руралном подручју у постојећим објектима (школе, адаптиране вишенаменске просторије дома културе или стамбеног објекта неког домаћинства).

Потенцијал за развој припремног предшколског образовања за децу јесте постојећа мрежа основних школа и издвојених одељења. Већа доступност припремног предшколског образовања може се остварити организовањем специјализованог и субвенционираног превоза на подручју општина, који би користила деца предшколског и основно-образовног узраста.

Ограничења:

Непостојање организованих облика рада за децу са посебним потребама.

Не постоји организован специјализован превоз предшколске деце и деце са посебним потребама

Основно образовање и васпитање

Прва школа основана је 1818год. у Честину и једна је од првих школа у Србији. Данас је основно образовање организовано у 26 насеља, од којих је 6 осморазредних школа (3 матичне основне школе: Кнић, Гружа и Топоница) и 20 издвојених четвороразредних школа. Специјализован превоз ученика није организован. У објектима основног образовања организована је предшколска настава.

Комплекси основних школа и површине објеката задовољавају потребе, неопходно је даље уређење и опремање објеката и комплекса.

Средње образовање

На подручју општине Кнић средње образовање се одвија у једној средњој школе са образовним профилима трговачке и економске струке, лоцираној у општинском центру.

Домови за ученике нису организовани.

Општина нема институцију високог школства.

Потенцијали и ограничења

Расположиви капацитети основних школа, посебно на сеоском подручју, могу да задовоље потребе предшколског образовања и неке од потреба неформалног образовања (образовање одраслих, итд).

Мрежа објеката основног образовања и васпитања омогућава висок ниво доступности, али дистрибуција школског простора не одговара потребама. Постоји вишак школског простора на руралном подручју, и мањак у општинском центру.

Потребна је санација, модернизација и опремање. Евентуални вишак простора може се користити за рад других јавних служби, у првом реду за потребе дечје установе, здравствене заштите и културе. У већем броју потребно је уредити и опремити школска дворишта и спортске терене, а у осморазредним школама изградити фискултурне сале.

Мрежа **средњих школа** је рационално организована (посматрајући на регионалном нивоу). Потенцијал представља редефинисање и усклађивање образовних профила са структуром и потребама привреде на локалном и регионалном нивоу и нови начини финансирања уз повезивање са привредом.

Развој стручног образовања подразумева модернизовање опреме и наставних средстава и опремање школа потребним садржајима (специјалне наставне просторије, школске радионице, библиотеке и интернет учионице, трпезарије и ресторани, фискултурна сала, спортски терени и остале пратеће услуге).

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита на подручју општине Кнић обавља се на нивоу примарне здравствене заштите, преко Дома здравља "Коста и Даница Шамановић" у Книћу и мреже здравствених станица и амбуланти у сеоским насељима

По територијалном принципу послују следеће организационе јединице:

1. Кнић - Дом здравља:
2. Гружа, Топоница, Баре - Здравствене станице
- Амбуланта опште стоматологије
3. Губеревац Забојница - Амбуланта

чиме је обезбеђена покривеност територије објектима за пружање основне здравствене заштите.

За виши ниво здравствених услуга (секундарну и терцијалну здравствену заштиту), становници општине Кнић упућени су на Клинички центар у Крагујевцу.

Број становника на једног лекара у општини је 686, што је далеко неповољније од републичког просека (359 ст/лек),

Зграде Дома здравља у Книћу је у релативно добром стању. Потребно је даље опремање. Објекте на сеоском подручју санирати, опремити, уредити припадајуће отворене површине.

Потенцијали и ограничења

Мрежа установа и објеката примарне здравствене заштите је рационално организована тако да равномерно покрива територију плана. Потенцијал за повећање доступности услуга примарне здравствене заштите представља организовање мобилних здравствених екипа које би имале и едукативну и превентивну функцију. Већини објеката недостаје медицинска опрема и апарати, санитарски материјал, теренска и санитарска возила. Пружање квалитетне прехоспиталне хитне медицинске помоћи условљено је набавком санитарских возила, а за теренски рад на руралном подручју недостају теренска возила.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Главни носилац и реализатор активности из делокруга социјалне заштите у општини је Центар за социјални рад Кнић. Као стручна организација Центар је кадровски оспособљен, али нема задовољавајуће просторне услове. Није обезбеђен квалитет, доступност и ефикасност пружања услуга корисницима социјалне заштите, нарочито осетљивим групама корисника.

Трајни смештај старих лица и збрињавање деце и омладине нису обезбеђени на територији општине, већ се користе регионални капацитети. Услуге које организује невладин сектор у социјалној заштити нису развијене, док приватан сектор још увек није укључен у пружање услуга социјалне заштите.

Потенцијал у руралним подручјима јесте примена интегрисаних програма јавних функција (социјалне заштите, културе, образовања, здравствене заштите, управе, спорта и др.) у реконструисаним и адаптираним постојећим објектима јавне намене или домаћинстава као вишенаменских објеката (амбуланта, дневни центар, управа, библиотека, просторија за културно-едукативне и забавне активности и сл.). Потенцијал представља формирање заједничких мобилних тимова здравствене и социјалне заштите, као и развој иновативних и алтернативних програма социјалне заштите за децу, омладину и старе. Један од тих програма су мобилне службе проширене социјалне заштите (пројекат помоћи у кући уз психосоцијалну подршку старима, немоћнима и инвалидима). Потенцијал представља и укључивање невладиног сектора, као и учешће локалне заједнице у програмима надлежног Министарства.

Ограничење представљају незадовољавајући услови, квалитет, доступност и ефикасност пружања услуга корисницима социјалне заштите (нарочито осетљивим групама корисника). Центру за социјални рад недостаје простор за рад и организовање нових услуга, техничка опрема и нова теренска возила. Нису обезбеђени услови за развој услуга које омогућавају да корисници задовољавају потребе у свом непосредном животном окружењу на ефикасан и економичан начин. Последица свега тога је недовољан обухват грађана постојећим врстама услуга у односу на њихове потребе и права, као и услуге које не одговарају приоритетним потребама група корисника и специфичностима локалне заједнице. Као једна од слабости истиче се и велики проценат старачких домаћинстава у укупној популацији становништва и велика незапосленост радно способног становништва.

КУЛТУРА

Културна активност у општини Кнић одвија се у оквиру објекта Дома културе у општинском центру, где је смештена и Општинска библиотека и музеј. Општинска библиотека "Др Драгиша Витошевић" поред централног одељења у Книћу има и 12 огранака на сеоском подручју која су углавном распоређена по основним школама.

Постоји мрежа објеката домова културе на подручју општине Кнић али су објекти ван општинског центра углавном ван употребе – недовршени, неусловни, недовољно опремљени и незадовољавајућег квалитета

Потребно је истаћи велику активност културно-уметничких друштава која окупљају становнике свих узраста као и дугогодишњу традицију културних манифестације посебно оних који негују, афирмишу фолклор и традицију: фестивал фолклора Разиграна Гружа, Гружанска јесен (ликовна колонија у Борчу), Книћански вашар који се одржава деценијама

Ове манифестације уједно су део туристичке понуде Општине Кнић.

Подручје општине одликује и велико споменичко наслеђе које је део културне и туристичке понуде.

Потенцијал за развој културе у руралним подручјима јесте постојећа мрежа домова културе као и примена интегрисаних програма културе, образовања, здравствене заштите, спорта и др. Реконструкцијом и адаптацијом постојећих објеката културе као вишенаменских (управа, библиотека, књижара, просторија за културно-едукативне и забавне активности и сл.) ефекти су вишеструки, а један од најважнијих је то што се омогућава везивање младих људи за своју месну заједницу, чиме се спречава демографско пражњење села. Рад објеката културе на руралном подручју може се употпунити организацијом мобилних служби у склопу установа културе у општинском центру: мобилне библиотеке, мобилни клубови, радионице и др.

Ограничења за развој културе и мреже објеката културе је неадекватна

институционална, програмска и финансијска подршка. Због тога су поједини објекти ван функције или се само повремено користе.

ФИЗИЧКА КУЛТУРА И СПОРТ

Спорт у општини Кнић има традицију дугу скоро један век и релативно је добро заступљен. Укупан број активних спортиста организованих и регистрованих у оквиру Спортског савеза општине Кнић је већи од 2000.

Највећу заступљеност и масовност има фудбал и највећа је заступљеност терена за фудбал који постоје у скоро свим насељима. Ретки су појединачни терени за мале спортове и дечја игралишта у оквиру стамбених блокова општинског центра, а исто важи и за остала насеља, сем у оквиру школских дворишта. Изражена је заинтересованост за одбојку, планинарство и спортски риболов (Удружења спортских риболоваца са великим бројем чланова, организатори су регионалних такмичења, носилоци државног првенства инвалида и еколошког чишћења обалског подручја Гружанског језера).

На територији општине не постоји ни један затворени спортски објекат-спортска сала.

Развијену заступљеност спортско рекреативних објеката и спортских активности на подручју општине не прати адекватан квалитет, опрема и понуда.

Развој спортског риболова на језеру Гружа подлеже критеријумима заштите изворишта водоснабдевања.

Потенцијал представља изражена заинтересованост за спорт и рекреацију-велики број чланова спортских друштава, развијена мрежа спортских објеката, интегрисани програми спорта и образовања, резервисан простор за изградњу спортског центра у насељу Кнић. Предност целог подручја са становишта развоја спортских и рекреативних садржаја сагледава се преко богатства културног наслеђа и природе у целини, што даје могућности за формирање пешачких и бицикличких стаза /погодност су и бициклички коридори који пролазе територијом општине/ и укључење ових програма у развој туризма

Ограничења – недостатак финансија, недовољна подршка са нивоа Републике развоју аматерског спорта, ограничења с аспекта заштите изворишта водоснабдевања

ЈАВНИ СЕРВИСИ

Једна од основних функција локалне самоуправе јесте приближавање јавних власти грађанима и трансформација у јавни сервис грађана.

Потенцијал је задовољавајућа мрежа објеката месних канцеларија (11 месних канцеларија) на руралном подручју .

Ограничење је недостатак простора у општинском центру, лоше стање објеката на сеоском подручју недовољна опремљеност.

3.1.3. ПРИВРЕДА, ТУРИЗАМ, ЛОВ И РИБОЛОВ

Основни проблеми и ограничења, посматрајући кроз економске параметре и постојеће привредне капацитете су што се општина Кнић налази испод просека Републике Србије а веома често и испод просека Шумадијског округа.

Друштвени производ и народни доходак по становнику општине Кнић је испод просека Србије.

Број запослених на 1.000 становника је низак, а такође и број незапослених лица општине је неповољан.

Број незапослених у општини Кнић 2007. године износи 1.516, а 2008. године 1.450, (извор података Национална служба запошљавања), а то је последица недовољних инвестиција у привредне делатности.

Број запослених

Година	Укупно	Запослени у предузећима, установама и другим организацијама	Лица која самостално обављају делатност	Бр. запослених на 1.000 становника
2002	1.367	911	456	85
2003	1.245	737	508	78
2007	1.641	959	682	109
2008	1.908	1.197	711	128

Извор података: Републички завод за статистику Србије

"Заставини" капацитети раде у изузетно отежаним условима што се одражава и на општину Кнић.

Последица тога је смањење броја радне снаге, редукција посла и економске активности. У оваквом економском стању које је карактеристично за Кнић али и за друге градове у Србији, мала предузећа треба да нађу своје место.

Земљишне књиге и финансије су често проблем у развоју малих и средњих предузећа у Книћу, а посебан проблем је обезбеђивање банкарских гаранција и хипотека.

Сектор услуга за мала и средња предузећа је релативно неразвијен.

ПРИВРЕДА

Потенцијали

Стање привреде: Дobar географски положај; Постојећи капацитети; Привредни ресурси; Занатске радње; Изградња нових и модернизација постојећих путева; Повећана тражња за здравом храном; Повећана тражња за новим услугама; Шансе за улазак у ЕУ; Јасно усмерена стратегија за развој МСП од стране општине.

Развој МСП-а у области производње, услуга и трговине: Јефтина радна снага; Развој нових услуга; Лакоћа трансформације; Иницијални капитал; Повећање броја туриста; Активирање приватног капитала; Активности фондова и донатора.

Ограничења

Стање привреде: Недовољан маркетинг; Сива економија; Политичка нестабилност; Неадекватна помоћ Владе; Неадекватна помоћ међународних организација; Низак ниво животног стандарда; Нелојална конкуренција од стране уличних продаваца.

Развој МСП-а у области производње, услуга и трговине: Недовољна разуђеност предузетничког духа; Неадекватан образовни ниво из области малог бизниса; Застарели технички капацитети; Недостатак информација о тржишту и комуникацији; Неповољни кредитни услови; Непостојање удружења предузетника; Недостатак менаџмента и техничког; Недостатак тржишних информација; Спора приватизација; Слаб приступ капиталу; Неадекватна повезаност са научно-истраживачким институцијама.

ПОЉОПРИВРЕДА

Општина Кнић има изузетно повољне природне и климатске услове /земљиште, клима, вода, надморска висина, рељеф/ за развој пољопривредне производње. Према структури коришћења укупних земљишних површина, 65% заузима пољопривредно земљиште. У прилог овоме иде и чињеница да општина Кнић

располаже природним потенцијалима у пољопривреди, изграђеним капацитетима у прерађивачкој индустрији, очуваним природним богатствима и здравом животном средином, и повезаност са регионима.

Насеља општине Кнић су разуђена у равничарском и у брдовитом делу. У највећем броју насеља пољопривреда представља највећи извор прихода. На територији општине Кнић, пољопривреда са 62,2% учествује у формирању националног дохотка (2005.-те године). Иако је то један од главних прихода становништва, пољопривреда је екстензивног типа, и обавља се на традиционалан начин, тако да је продуктивност на ниском нивоу.

Структура газдинства је врло неповољна са просечном величином газдинства од око 2,9 хектара, док мали број произвођача обрађује преко 10 хектара (свега 8%). Уситњеност парцела неповољно утиче на остварење веће пољопривредне производње и примене модерне агротехнике. Пољопривредна популација значајно стари, а ниво образовања је прилично низак. Веома мали број пољопривредника је специјализован за одређени тип пољопривредне производње. Наводњаване површине су мале а системи застарели. Пољопривредна механизација је застарела.

Од укупно 26.837ха пољопривредног земљишта, најзаступљеније су ораничне површине које заузимају 62,9% обрадивих површина, затим ливаде и воћњаци са 14,6% односно 12,9% и пашњаци са 9,4%. У структури ораница 60,5% чине жита (кукуруз и пшеница), крмно биље 24,2% и 11,8% повртно биље.

У структури остварене пољопривредне производње у општини Кнић преовлађују традиционална производња пшенице и кукуруза.

Физички обим пољопривредне производње је измењен 2008. године у односу на 2005.-ту годину: повећана је производња жита (14% пшеница и 6,5% кукуруза), од повртног биља повећана је производња кромпира, док је код сточарства повећан број оваца (85 оваца на 100ха пољопривредне површине у 2007. години, док је 2005. године тај просек био 67), док је број говеда и свиња смањен у односу на 2005. годину.

Резултати анализе пољопривреде на територији Кнића указује на неколико закључака:

- довољан потенцијал, мала продуктивност,
- зависност производње од спољних фактора,
- нужност преоријентације пољопривредне производње од квантитета ка квалитету,
- недовољна акумулација капитала и недостатак инвестиција,
- мала величина поседа
- старачка домаћинства.

Потенцијали

Становништво (људски ресурси): Јефтина радна снага; Традиција производње; Повратак сеоским имањима једног броја радника из појединих фабрика; Повратак сеоским имањима пензионера из града; Повећање знања из области агрономије у циљу веће и квалитетније производње; Повећање производње постојећих култура; Производња нових и профитабилнијих култура; Производња еко производа; Стварање книћанског пољопривредног брэнда.

Животни услови у сеоским областима општине: Еколошки очувана животна средина; Квалитетно пољопривредно земљиште; Простор богат лековитим биљем и печуркама; Развој сеоског туризма; Веће интересовање локалне самоуправе за сеоску средину; Веће интересовање Владе; Веће интересовање донатора за сеоску средину.

Пољопривредне делатности (ратарство, сточарство, воћарство): Добра географска позиција и клима за одређене културе у ратарству и воћарству; Плодно

земљиште за одређене културе; Повећана потражња за здравом храном; Повећана финансијска помоћ од стране Владе; Помоћ међународних организација.

Прехрамбена индустрија: Постојећи мањи производни капацитети; Развој бољих производних техника; Улазак Србије у ЕУ.

Ограничења

Становништво (људски ресурси): Недовољан ниво познавања тржишта; Недовољна едукованост; Ниска продуктивност; Немотивисаност; Слаба сарадња са институцијама из области пољопривреде; Миграција становништва из села у град; Екстезивна пољопривреда.

Животни услови у сеоским областима општине: Неадекватна инфраструктура; Слаба социјална и материјална инфраструктура; Све мања заинтересованост младих за живот на селу.

Пољопривредне делатности (ратарство, сточарство, воћарство): Застарела механизација; Уситњени поседи; Гашење већине земљорадничких задруга; Неорганизован тржишни наступ; Недостатак нових брендова; Недостатак градског удружења пољопривредника; Слаб менаџмент и маркетинг; Неадекватна развојна стратегија; Јака конкуренција из других градова; Јака конкуренција из других региона; Неконтролисана увозна политика.

Прехрамбена индустрија: Незавршена приватизација; Губитак тржишта; Лоша опрема; Велика конкуренција у региону; Недостатак инвестиција за развој прехрамбене индустрије.

ТУРИЗАМ

Кнић је карактеристичан по томе да поседује део свега што се тиче туризма и услуга: културу, религију, природу, спорт и услуге, традицију и сеоског и ловног туризма, значајне потенцијале за даљи развој туризма и решавање најважнијег проблема општине-проблем незапослености.

Потенцијали

Туристички ресурси: Борачки крш; Лов; Богато културно наслеђе; Квалитет изворишта вода; Очувана природа; Котленик, Гружанско језеро, Пораст интереса за активним одморима; Пораст интересовања ученика за рекреативну наставу; Пораст интересовања за сеоски туризам; Развој мултифункционалних објеката поред путних праваца.

Пристапачност услуга: Традиција становника општине Кнић у сектору услуга; Постојање одређених услужних објеката; Путни правци; Повећан саобраћајно географски положај општине

Туристичка понуда и маркетинг: План изградње услужно-туристичких објеката; Очување традиције народних обичаја, народне кухиње и народног стваралаштва кроз промовисање, унапређење постојећих и организацију нових манифестација; Сарадња са туристичким организацијама у окружењу; Промоција етно-културе. Постојање установе -Туристичка организација општине Кнић.

Ограничења

Туристички ресурси: ограничења везана за заштиту водоакумулације, Непотпуна искоришћеност потенцијала; Слаб менаџмент и маркетинг; Конкуренција осталих градова и региона; Конкуренција из ближег окружења.

Пристапачност услуга: неразвијена мрежа општинских путева, недовољна комунална опремљеност сеоског подручја

Туристичка понуда и маркетинг: Недовољна промоција догађаја у општини; Недефинисане туристичке компаративне предности и имиџ општине; Непостојање адекватних туристичких и услужних капацитета; Конкуренција из окружења.

ЛОВ И РИБОЛОВ

Лов

Границе ловишта поклапају се са границом општине Кнић. Укупна површина ловишта је 41.310 ha, од чега ловне површине обухватају 35.000 ha. 85% површине ловишта је у приватном власништву, а 15% у државном.

Ловиште је намењено за гајење, заштиту и коришћење дивљачи. Стално гајене врсте дивљачи којима се газдује и којима је ловиште богато и у сталној експанзији су: срна, зец, фазан, јаребица, дивља свиња.

Као мера заштите дивљачи одређен је резерват ловишта, који се састоји из два дела укупне површине од 8800,0ха, односно 20%укупне површине ловишта, одређени су терени за обуку ловачких паса, као и терени за обуку и лов соколовима и другим птицама грабљивицама.

Удружење поседује 3 ловачка дома (Честин, Липница, Бајчетина), 11 ловачких кућа (Пајсијевић, Грабовац, Кнић, Гунцати, Вучковица, Забојница, Драгушица, Лесковац). У осталим насељима користе се просторије других намена за окупљање чланова друштва.

Потенцијали

- Орографски, хидрографски, педолошки и климатски услови су повољни за гајење и развој гајених дивљачи
- Задовољавајући прехранбени потенцијал у току вегетационог периода уз неопходну допунску прехрану зими
- Мир у ловишту је на граници задовољавајућег
- Ловиште има изузетно повољне услове за обуку паса птичара и гонича, као и за обуку и лов соколовима.
- Ловиште "Гружа" уз већ постојеће традиционалне манифестације ("Лов на лисице гоничима" у Борчу) даје идеалне услове за **ловни туризам**,

Ограничења

- Неопходни развој инфраструктуре и насеља угрожава мир у ловишту
- Недовољан прехранбени потенцијал ван периода вегетације

Риболов

Водена фауна за привреду овог краја нема нарочитог значаја.

Акумулација Гружа припада рибарском подручју «Србија – Југозапад», за који је урађен средњорочни програм за унапређење рибарства до 31.12.2010.године. Према постојећим подацима у акумулацији Гружа су заступљене врсте: штука, скобаљ, укљева, гавчица, шаран, бодорка, деверика, крупатица, бабушка, бели и сиви тостолобик, сом, греч, смуђ и сунчица. Богат рибљи фонд, како квалитативно тако и квантитативно, ствара потенцијал за спортски риболов.

Риболов на акумулацији Гружа се може спроводити као спортски, према начелима и упутствима које даје Средњорочни програм за унапређење рибарења на рибарском подручју Србија - Југозапад до 31.12.2012, а спроводи га корисник акумулације уз ограничења везана за заштиту изворишта водоснабдевања. Корисник је дужан да по истеку важећег програма у року од једне године, донесе нов петогодишњи средњорочни програм.

Потенцијал је богатство рибљег фонда и атрактивност локалитета за спортски риболов који може бити део туристичке понуде

Ограничења су с аспекта заштите изворишта водоснабдевања

3.1.4. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

На подручју плана заступљен је друмски и железнички саобраћај тако да део најважнијих инфраструктурних коридора Републике Србије пролази овим подручјем.

Инфраструктурну мрежу друмског саобраћаја на подручју општине Кнић чине државни путеви I и II реда, општински путеви и улична мрежа у насељима. Највећи део државних путева I реда (магистралних путева) је реконструисан, док су државни путеви II реда (регионални путеви) у мањем обиму реконструисани. Када је у питању мрежа општинских путева од 96км општинских (локалних) путева, према доступним подацима из 2006.год. око 70км било је са савременим коловозом. Стање општинских путева и пратећих елемената није на одговарајућем нивоу јер је део општинске путне мреже још увек са земљаним и макадамским коловозним застором, док технички елементи (радијуси хоризонталних кривина, подужни и попречни нагиби коловоза, одводњавање) најчешће нису у складу са Правилником о пројектовању јавних путева ван насељених места. Значајан проблем представља и немогућност одговарајућег одржавања општинске путне мреже, а разлог је недостатак финансијских средстава и опреме.

Железничку инфраструктуру у захвату плана чини магистрална једноколосечна неелектрифицирана пруга Лапово-Крагујевац-Краљево-Ђенерал Јанковић-државна граница укупне дужине око 21км. Железничка пруга пролази изван грађевинског подручја Кнића и у непосредној близини централних зона Груже и Губереваца са тунелском деоницом у зони Вучковице дужине око 2,0км. У захвату плана егзистира једно железничко стајалиште (Вучковица) и три железничке станице (Кнић, Гружа и Губеревац). Такође на подручју плана постоји и 15 путних прелаза, односно регистрованих укрштања друмског и железничког саобраћаја.

Наведена једноколосечна пруга и поред изузетног значаја на државном нивоу није одговарајуће технички опремљена што за последицу има мале експлоатационе брзине. Такође, недовољан број и неадекватан квалитет железничких возних средстава утицао је на изразито смањење учешћа железничког саобраћаја у укупном обиму саобраћаја државе.

Постојећа железничка инфраструктура не задовољава захтеве савременог железничког саобраћаја, а тиме ни потребе корисника тако да је неопходно модернизовати железницу у складу са значајем и улогом који јој припадају у укупном транспортном систему земље.

Потенцијали и ограничења развоја саобраћајног система

Имајући у виду постојеће стање саобраћајног система и развојне могућности општине Кнић као **потенцијали** развоја саобраћаја на посматраном подручју могу се издвојити:

- повољан саобраћајно-географски положај обзиром да се у посматраном захвату налази саобраћајно повољан коридор, којим се повезују јужни, југозападни и западни са североисточним и северним подручјима Србије и непосредна близина ибарског и великоморавског коридора
- постојање планског аутопутског коридора територијом општине као попречне везе између постојећег и планираног аутопутског коридора Београд-јужни Јадран
- планским подручјем пролази један од основних магистралних железничких коридора, који омогућава повезивање са осталим деловима Србије
- могућност модернизације железничког саобраћаја, односно електрификације, изградње другог колосека и пратећих капацитета
- повољан положај општине Кнић у односу на позицију мањих аеродрома у

непосредном окружењу према просторном плану Републике Србије (Крагујевац, Лађевци, Прељина).

У општини Кнић основни проблеми и **ограничења** у функционисању саобраћајног система су следећи:

- пружање државних путева I реда бр. 23 и бр.23.1 кроз централне зоне насељених места што за последицу има повећање буке и аерозагађења и смањење безбедности саобраћаја услед мешања транзитних и локалних саобраћајних токова
- недовољно развијена мрежа општинских саобраћајница у смислу недовољне дужине и неодговарајућих техничко-експлоатационих карактеристика
- непостојање директних саобраћајних веза између суседних насељених места
- недовољна изграђеност саобраћајних површина за немоторна кретања што доводи до смањења безбедности најугроженијих категорија учесника у саобраћају
- неиспитаност планиране трасе аутопута Баточина-Крагујевац-Кнић-Мрчајевци, као попречне везе између постојећег аутопута Е-75 Београд-Ниш са планираним аутопутем Појате-Крушевац-Краљево-Прељина, односно везе постојећег аутопута и планираног аутопута Београд-јужни Јадран
- постојање великог броја укрштања у нивоу думског и железничког саобраћаја (на око 21,0км пруге налази се 15 путних прелаза)
- неодговарајуће стање железничке инфраструктуре и недовољна искоришћеност постојећих капацитета.

ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Водопривредна инфраструктура на територији општине Кнић има следеће карактеристике:

- релативно оскудни водни ресурси, просечан специфичан отицај се креће до 8 л/с/км², а преовладава отицај до 5 л/с/км²
- неповољан водни режим, који карактерише веома изражена временска неравномерност протока, са врло бујичним великим водама и све дужим периодима малих вода
- квалитетно водоснабдевање је са грузанског водоводног система
- локални водоводи се ослањају на оближња изворишта (извори и алувијалне подземне воде), која због раста потрошње воде и смањене издашности постају недовољна, па водоснабдевање у летњим месецима постаје критично
- водоводи имају велике губитке у мрежи
- због непостојања постројења за пречишћавање отпадних вода погоршан је квалитет вода
- због све израженијег погоршавања режима вода (време концентрације великих вода је све краће, максимални протоци су све већи) степен заштите од поплава је незадовољавајући

ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

У обухвату Просторног плана општине Кнић не постоје системи дистрибуције енергије високог стандарда – гасоводна и топоводна инфраструктура.

Као горива за производњу топлотне енергије користе се конвенционална фосилна чврста и течна горива, течни нафтни гас и електрична енергија.

У обухвату Просторног плана општине Кнић, постоји, и у експлоатацији је деоница разводног гасовода „Цветовевац - Бресница“, пречника $\varnothing$ 356 mm, радног притиска 50 бара, која има искључиво транспортни карактер.

Потенцијали

- Постојање оперативног разводног гасовода „Цветојевац - Бресница“, радног притиска 50 Вага на територији општине.
- Значајан потенцијал овог подручја лежи у коришћењу нових и обновљивих извора енергије, нарочито биомасе.

Ограничења

- Гасификација широке потрошње још увек није започела
- Успорен укупни развој енергетских система услед неповољног економског положаја.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Општина Кнић се снабдева електричном енергијом из трафостанице 110/35/10 kV КГ0020 капацитета 31,5MVA, која је далеководом 110kV повезана са трафостаницом 400/110kV “Петровац“ у Крагујевцу. Степен искоришћења капацитета ове трафостанице је око 30%.

На територији Општине Кнић налазе се две трафостанице 35/10 kV: КГ010 у центру Кнића, капацитета 4+8MVA са искоришћењем од 80%, и КГ012 у Пајсијевићу, капацитета 2x4MVA са искоришћењем од 30%. Постоји изграђено 133 трафостанице 10/0,4kV.

Трафостаница КГ010 повезана је двоструким далеководом 35kV са трафостаницом 110/35/10 kV КГ0020 са једне, и једноструким далеководом 35kV са трафостаницом у насељу Бресница са друге стране.

На територији Општине Кнић налази се око 26км далековода напонског нивоа 110kV, око 38км далековода 35kV, 230км далековода 10kV, 6км кабла 10kV, 1000км нисконапонске мреже и око 12км кабла 0,4kV.

Постоји изграђена инсталација јавног осветљења са доминантним живиним изворима.

На трансформацији највишег напонског нивоа постоји резерва, као и могућност проширења, што омогућава задовољење садашњих и будућих потреба конзума.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Телекомуникациона инфраструктура, на подручју општине Кнић, којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, спојни путеви и примарна мрежа у насељима већим делом, и по квалитету, и по капацитету није подједнако развијена на целокупном подручју општине.

Претплатници се напајају из дигиталних и аналогних централа од којих у неким постоји значајан број двојника.

Постојећа месна мрежа је давно изграђена па је самим тим и њен квалитет незадовољавајући.

Мобилна телефонија у захвату плана није довољно развијена иако су заступљена сва три оператера са укупно 7 базних станица.

Постоји 6 објеката Поште, односно укупно 19 шалтера од којих је стално активно 9.

КОМУНАЛНИ СИСТЕМ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Комунални систем општине Кнић није на задовољавајућем нивоу. Углавном постоје довољни просторни капацитети (према броју мештана и оних који гравитирају) али уређење није на завидном нивоу. Нема централног система за пречишћавање отпадних вода нити појединачних предtretмана. Санитација насеља није до краја спроведена, нити су септичке јаме на задовољавајућем нивоу. Највећи комунални проблем општине је комунални отпад.

Недостатак одговарајуће опреме, лоша покривеност прикупљањем отпада и недостатак санитарне депоније довело је до низа проблема укључујући и

стварање дивљих депонија и опасности по животну средину. Не врши се селективно уклањање отпадака, нити се оно користи даље у производњи сточне хране, индустрији или пољопривреди. Анимални отпад, као и друге врсте специфичног отпада, не складиште се нити се њиме рукује на одговарајући начин.

Постојећа депонија у свему не задовољава стандарде којима је регулисана ова област. Депонија се налази недалеко од Кнића и она је обично сметлиште. Сметилиште не испуњава минималне законске услове. Обавезна је санација и рекултивација простора и безбедно затварање.

На подручју Општине Кнић регистровано је, у току 2009. године, педесетак дивљих депонија, од којих се већина налазе на неприступачним теренима (у сваком селу је формирана најмање једна, а у некима и три до четири дивље депоније). Ово је био и разлог да се книћанска општина укључи у акцију „Очистимо Србију“ коју спроводи Министарство животне средине и просторног планирања. Организатор посла чишћења 18 дивљих депонија је Јавно комунално предузеће „Комуналац“.

Потенцијали:

- Углавном постоје просторно положајне повољности за проширење постојећих и изградњу нових комуналних зона и локација,
- Постоје потенцијали за адекватно уређење.

Ограничења:

- Недовоља уређеност комуналних зона и неадекватно функционисање комуналних служби,
- Непостојање безбедне санитарне депоније, нити се отпад сортира пре депоновања,
- Не постоји план управљања отпадом на локалном и регионалном нивоу,
- Неадекватна и непотпуна санитација насеља,
- Нема централизованог система за пречишћавање отпадних вода,
- Мноштво деградираних површина које имају функцију комуналних зона – дивљих депонија које захтевају чишћење и санацију,
- Тешко и дуготрајно решавање имовинско правних односа и недостатак планске и пројектне документације за комуналне зоне (гробља пре свега) у сеоским насељима,
- Низак ниво свести о комуналној хигијени.

3.1.5. ЖИВОТНА СРЕДИНА, ПРЕДЕЛИ, ПРИРОДНА И КУЛТУРНА ДОБРА

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНА ДОБРА И ПРЕДЕЛИ

Према просторној диференцијацији животне средине ППРС плански обухват припада подручју **угрожене животне средине** са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

Подручја под шумом, ливадама и пашњацима, водотоци друге класе, воћарски и виноградарски рејон припада **зони квалитетне животне средине** са превасходним позитивним утицајем на човека. За ова подручја треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја.

Према ППРС за акумулацију Гружа предвиђено је стицање међународног статуса заштите за упис у Рамсарску листу. Према Уредби о еколошкој мрежи

(Сл.гласник РС бр. 102/10) подручје акумулације Гружа припада међународном и националном значајном подручју за птице (ИВА подручје) са класификационим кодом.

На подручју општине значајно је издвојити поједине зоне и природне објекте који изискују валоризацију и адекватан степен заштите. То су:

- Борачки крш као потенцијални природни споменик геоморфолошког карактера,
- Планина Котленик као предео посебних природних одлика која захтева заштиту и унапређење,
- Бројна стара појединачна стабла - записи и групе стабала који захтевају посебан третман и заштиту.

Функција предела је да обезбеди ексклузивност и препознатљивост одређеног подручја. Хетерогеност природних и стечених карактеристика сврстава подручје општине Кнић у средишњи српско балкански макрорегион хетерогеног предеоног обрасца. Доминира претежно аграрни, равничарско - брдски предео, који допуњује мотив језера. То је препознатљив шумадијски предео, који је хетероген у хоризонталном смислу, те природне елементе смењује урбано окружење које је местимично окружено аграрним екосистемима и шумом. Предео је угрожен претераном изградњом, хомогенизацијом мозаичних пољопривредних структура, смањеним уделом традиционалног начина живљења и одсуства институционалне подршке у заштити и очувању предела, као веома битног аспекта развоја подручја.

Потенцијали планског подручја са аспекта заштите животне средине су:

- релативно очуван квалитет ваздуха (нема озбиљних индустријских загађивача - одсуство значајних индустријских капацитета и емитера загађујућих материја у атмосфери);
- низак ниво комуналне буке у животној средини;
- велики проценат површина под пољопривредним културама, као потенцијал за производњу и пласман органски здравих производа;
- површине под шумама, као потенцијал за развој здраве животне средине и очување биодиверзитета,
- постојање предела, објеката и екосистема које је неопходно валоризовати како би се проценио њихов еколошки потенцијал и евентуално спровела процедура заштите,
- значајно подручје за птице, према Уредби о еколошкој мрежи (Сл.гласник РСбр.102/10)
- објекти геонаслеђа- геодиверзитет
- спремност општинских структура за решавање основних еколошких проблема.

Ограничења

Ограничења су дефинисана су кроз приказ главних еколошких проблема општине:

- први и кључни проблем је неадекватно управљање комуналним чврстим отпадом на целој територији општине, а посебно у руралним подручјима, као и његово одлагање; постојање нехигијенских сметлишта и дивљих депонија.
- други кључни проблем заштите животне средине је управљање отпадним водама. Испуштање комуналних и мањим делом индустријских отпадних вода у природни реципијент без предходног третмана пречишћавања. Лоша санитација свих насеља дугорочно посматрано представља велику опасност, јер може да доведе до трајног загађења земљишта, површинских и подземних вода, па чак и изворишта.
- посебан еколошки проблем је акумулација Гружа, односно све активности које су везане за проблеме загађења језера као изворишта водоснабдевања, односно непоштовања одредби Правилника о начину одређивања и

- одржавања зона санитарне заштите водоснабдевања, (Сл. гласник РС. Бр. 92/08).
- недостатак технички исправне воде за пиће.
  - појава загађујућих материја у ваздуху у грејној сезони и дуж најоптерећенијих саобраћајних праваца је важан еколошки проблем. Такође је проблем што нема квантитативних података који конкретни извори највише доприносе загађењу и у којој мери,
  - иницирани процеси ерозије земљишта на обешумљеним теренима,
  - опасност од загађивања земљишта прекомерном употребом агрохемијских средстава у пољопривреди,
  - недостатак стандардизованог система мониторинга на општинском и регионалном нивоу, који би обезбедио јединствену базу података о стању животне средине,
  - перманентна опасност од појаве поплавних таласа нерегулисаних водотокова.

ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Простор општине Кнић садржи веома богато градитељско наслеђе, које сведочи о значајним дOMETИМА становништва, не само у области градитељства, већ и о културном, историјском и економском развоју у дугом временском периоду, од праисторије до данашњег доба. Као вишеслојна историјска и културна баштина, непокретна културна добра чувају се и уграђују у развојне перспективе посебним третманом у просторно-планској документацији.

Потенцијали

- Значајан број непокретних културних добара представља велики потенцијал у туристичкој понуди
- Непокретна културна добра треба штитити интегрално са простором у коме се налазе и третирати их као развојни потенцијал општине Кнић.

Ограничења

- недовољна финансијска средства за потребе истраживања, одржавања и унапређења НКД
- Непостојање Урбанистичких планова који би ближе дефинисали зоне заштите, услове градње, уређења и заштите као и мере унапређења у циљу презентације културно историјских вредности и активног укључења добра у туристичку понуду општине

3.1.6. СИНТЕЗНА SWOT АНАЛИЗА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Погољан географски положај - Погољна природни услови, квантитативно и квалитативно богатство природних ресурса: вода и плодног тла - Погољни услови за развој пољопривреде (ратарство, сточарство, воћарство) - Ресурси за производњу здраве хране. Простор богат лековитим биљем и печуркама - Потенцијални бренд за одређене	- Изражена појава ерозије и клизања и непостојање инжењерско геолошких истраживања и евиденције нестабилних терена и клизишта - Трусност подручја - Депопулације на нивоу општине. - Низак степен запослености укупног и радно-способног становништва, недовољна економска структура становништва. - Непогољна старосна структура становништва.

(пољопривредне) производе (гружанска шљива, гружански купус...) и постојећи прерађивачки капацитети - Потенцијал за одрживо коришћење шумских екосистема у научно-истраживачке, туристичке, спортско-рекреативне и друге сврхе, као и за остваривање материјалне користи од организованог коришћења тзв. осталих шумских производа: јестиве гљиве, лековита биља, жбунасте врсте, плодови, сакупљање и откуп пужева. - Постојећи привредни капацитети (приватни сектор, мала и средња предузећа у развоју). - Потенцијал за развој туризма (простри очуваних природних карактеристика - Котленик, без негативних антропогенних утицаја, значајно подрчје птица, очувана животна средина, положај, богато културно историјско наслеђе, традиција и етно култура, ловно подручје), пружају могућност за развој више видова туризма (ловног, транзитног, сеоског, спорско рекретивног, излетничког и др.). - Коришћење нових и обновљивих извора енергије, нарочито биомасе - Постојање планске и стратешке документације и пројеката, као и искуства у спровођењу пројеката у оквиру међународних програма и донација - Спремност општинских структура за решавање основних еколошких проблема.	- Ниска густина насељености - нерационално заузимање плодног пољопривредног земљишта, недефинисаност грађевинских подручја насеља проистекло из разбијености и великог броја засеока - Монолитна привредна структура (са високим учешћем пољопривреде у структури националног дохотка). - уситњени пољопривредни поседи, застарела механизација, неповољна образовна структура пољопривредног становништва, неорганизован тржишни наступ, неконтролисана употреба хемијских средстава и др - Недовољно туристичко активирање планског подручја; недовољна заштита и неадекватна презентација и културних добара, - недовољно развијена мрежа општинских путева - Лоше стање система водоснабдевања у насељима која нису прикључена на гружански и книћански водоводни систем. - Канализациони систем је неразвијен. Тамо где га има отпадне воде се испуштају без пречишћавања у водотокове. - Нерегулисани водотокови изазивају велике поплаве и штете - Низак предузетнички капацитет - неадекватно управљање комуналним чврстим отпадом (општинско сметлиште, дивље депоније)
МОГУЋНОСТИ - Повољан саобраћајно-географски положај (постојећи и плански саобраћајни коридори) обезбеђује контакте са значајним центрима у окружењу и држави и активирање потенцијала општине - Развој пољопривреде, производње здраве хране и пољопривредних производа дефинисаног географског порекла; - Завршетак процеса приватизације. - Велики број пројеката у области развоја локалних институција и инфраструктуре. - Реконструкција и модернизација путне мреже. - Развој центара у мрежи насеља и ревитализација села у складу са	ПРЕТЊЕ - Демографски фактор (губитак сталног становништва појединих села; наставак смањења густине насељености; наставак процеса демографског старења, мања заинтересованост младих људи за живот у традиционалним условима). - Близина великих урбаних центара, посебно Крагујевца (одлазак младих и стручних кадрова) - Повећање незапослености и сиромаштва; - Ограничења с аспекта заштите изворишта водоснабдевања - Спор наставак процеса приватизације. - Недовољна инвестициона активност. - Недостатак стручних кадрова за реализацију потребних пројеката. Честе

објективним потребама; усмеравање демографског развоја. - Близина великих урбаних центара, (образовање, пласман производа, потенцијално тржиште, заједнички наступи) - Регионална и међурегионална сарадња. - Фондови за најнеразвијеније општине - Активности различитих фондова и донатора (међународних организација). - Пораст интереса за активним одморима, сеоски туризам и рекреативну наставу; Сарадња са туристичким организацијама у окружењу; - Пораст интереса за органски здравим производима - Обновљен интерес Владе за развој пољопривреде, веће интересовање одређених међународних организација за подстицање пољопривреде, веће интересовање донатора за сеоску средину. - Магистрални инфраструктурни коридор гасовода - повољан положај општине Кнић у односу на позицију мањих аеродрома у непосредном окружењу (Лађевци, Прељина). - постојање два планска бициклическа коридора на подручју општине Кнић	промене закона и прописа. - Увоз пољопривредних производа, неадекватна аграрна политика, нестабилност цена пољопривредних производа и др. - Јака конкуренција у области агара и других привредних грана, из других општина, региона и иностранства. - Слаба промоција примене обновљивих извора енергије. - Непостојање регионалне депоније и система управљања отпадом; - Непостојање планске и техничке документације за планиране трасе инфраструктуре (аутопут, далековод 400kV, 110 kV) регионалног и државног значаја - Одлагање у процесу придружења ЕУ; недовољан приступ међународним кредитима;

3.2. ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

3.2.1. ВИЗИЈА И ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Визија развоја општине Кнић

До краја планског хоризонта Кнић треба да постане општина која се складно развија на начин усклађен са интересима животне средине, са динамичном привредом заснованом на знању, са модерном инфраструктуром, посебно препознатљива у области пољопривреде и туризма на подручју Србије и шире, у којој млади остварују своје циљеве, са друштвом активно укљученим у процес одлучивања и са континуираним растом дохотка становника.

Принципи просторног развоја општине Кнић

Основни принципи заштите, уређења, коришћења и развоја подручја Просторног плана су:

- одрживи просторни развој, као генерални принцип, примењен код свих активности у простору (одржива животна средина, одрживо коришћење развојних ресурса и др.);
- унапређење територијалне кохезије (резултат уравнотеженог социо-економског развоја);
- јачање конкурентности и повећање уређености и ефикасности територијалног развоја (подразумева развој општинског центра, али и јачање и функционално профилисање руралног подручја);

- просторно-функционална интегрисаност и повезивање са окружењем;
- функционална специјализација (поштујући компаративне предности у погледу развојних потенцијала општине),
- полицентрични територијални развој (јачање везе села, центара заједница насеља и општинског центра);
- унапређење саобраћајне приступачности (као доминантан фактор искоришћења територијалних потенцијала и уравнотеженог развоја);
- повећање доступности информацијама и знању (преко телекомуникационих мрежа);
- развој културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- већа транспарентност у доношењу одлука о просторном развоју;
- перманентна едукација грађана и администрације, и учешће јавности у одлучивању;
- заштита јавног интереса, јавних добара и јавног простора
- унапређење и заштита природног и културног наслеђа;
- смањење штетног утицаја на животну средину;

3.2.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општи циљ просторног развоја општине је објективан, рационалан, економски оправдан, социјално прихватљив и економски одрживе развој тј. стварање услова за реализацију интереса у области рационалног и наменског коришћења простора, уз адекватно коришћење, заштиту и унапређење природних и створених ресурса.

Циљеви Просторног плана општине Кнић у планском периоду су:

- даља разрада и имплементација планских решења дефинисаних: **Просторним планом Републике Србије** ("Службени гласник РС", број 13/96) и **Просторним планом подручја посебне намене сливног подручја акумулације "Туцачки напер"** (Међуопштински службени лист општина Шумадије, бр. 7/78) као планских докумената вишег реда
- усаглашавање са европским нормативима и стандардима у области планирања, уређења и коришћења;
- дефинисање стратешког оквира за валоризацију положаја и улоге општине Кнић у просторном развоју ширег региона, интеграција подручја у окружење. У складу са положајем општине Кнић, у функционалном подручју центра Крагујевац, потребно је сагледати просторно физички аспект веза и међуодноса, које интегрише простор и функције у том простору.
- израда јединственог планског документа који ће представљати плански и правни основ за реализацију локалних интереса свих физичких и правних лица са подручја Општине;
- израда планског документа који је могуће директно примењивати, првенствено по питању организације и уређења простора, као и изградње објеката у оним деловима Општине чији даљи просторни развој неће да се дефинише и усмерава кроз израду урбанистичких планова;
- избор и дефинисање приоритета, како стратегијских, тако и краткорочних;
- стварање планског основа за уравнотежени, организовани и одржив просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Кнић и повећања конкурентности
- рационално коришћење простора ради повећања функционалне и развојне ефикасности;
- задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и приступачности јавним сервисима и обезбеђивањем услова за запошљавање;

- израда развојног документа који представља основ за привлачење и реализацију инвестиција из локалних, националних и европских фондова.
- привлачење малих и средњих предузетника разним стимулативним мерама чиме би се омогућило привлачење капитала, повећања запослености и животног стандарда становништва.
- остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности
- заштита и одрживо коришћење културног наслеђа као фактора развоја;
- туристичка валоризација простора општине Кнић,
- интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја,
- заштита од природних непогода и технолошких удеса.

Посебни циљеви

- *природни системи и ресурси* - штедња, рационално коришћење и заштита природних система и ресурса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси), што подразумева успостављање планских основа за одговорно управљање развојем, уређењем и заштитом простора, у складу са реалним потенцијалима и ограничењима простора, и дугорочним потребама економског и социјалног развоја општине. Ово се пре свега односи на ефикасну контролу нерационалног ширења грађевинских подручја уз утврђивање норми за изградњу и комунално опремање и утврђивање режима коришћења и заштите простора заштићених подручја и коридора, уређених предела, природног и културног наслеђа, пољопривредног, шумског и водног земљишта. Зато је од изузетног значаја формирање информационог система о земљишту што је и предуслов за подизање продуктивних, еколошких и рентних потенцијала земљишта.
- *становништво, насеља и јавне службе* - ублажавање негативних демографских процеса и њихово преусмеравање посебним мерама социјалног и економског развоја (пре свега заустављање емиграције младог стручног становништва уз њихово ангажовање на ревитализацији недовољно развијених подручја). Циљ је спречавање даљег пада броја становника стварањем услова у простору и функцијама општине које ће обезбедити побољшање опште демографске структуре, а тиме и даљи развој општине. Ово подразумева подршку полицентричном развоју у циљу равномерног развоја свих делова општине. При томе, потребно је подићи општи ниво општинског центра и осталих насеља у мрежи, подстицањем развоја сеоских центара (као носиоца социо-економског развоја заједница руралних насеља), јавних служби, саобраћајне и техничке инфраструктуре, а такође и дефинисати минимални функционални капацитет насеља и формирати систем одрживости малих сеоских заједница, и плански осмишљен развој руралног подручја. Стратешко опредељење је постизање већег степена функционалне интегрисаности (просторне, инфраструктурне, економске и социјалне) подручја општине у односу на окружење што подразумева и смањење унутрашњих општинских разлика (територијална и социјална кохезија). Развој руралних подручја, неговоње и промовисање њихових вредности (природа, културно-историјски идентитет и др.), омогућава смањење разлике у квалитету градске и сеоске средине, боље коришћење, уређење и заштиту земљишта, одржање демографског капацитета и продуктивно запошљавање у руралном комплексу, т.ј. подизање социјалног и економског нивоа на читавом подручју општине. Ово захтева квалитативне и квантитативне промене на руралном подручју,

засноване на унапређивању локалних ресурса, подизању саобраћајне доступности, нивоа комуналне опремљености и опремљености јавним службама, диверзификацији развоја пољопривреде и села у складу са специфичним ресурсним. Функционално и рационално подизање нивоа јавних служби усклађено са размештајем и потребама становништва, и нивоа доступности једно је од основних упоришта равномернијег развоја општине. Развој просторно-функционалне организације подручја по заједницама насеља оствариваће се, између осталог, и децентрализацијом јавних служби, ради рационализације управљања и организације јавних служби, квалитетнијег задовољавања потреба и ефикаснијег координирања активности локалних заједница, чиме се стварају услови за останак становништва. Ово подразумева одговарајући развој саобраћајне и техничке инфраструктуре.

- **привредне делатности и туризам** - развој привредних активности у складу са карактеристикама и реалним капацитетима општине, уз убрзану трансформацију и реструктурирање постојећих предузећа (кроз приватизацију, форсирање малих и средњих предузећа, освајање производње нових пропульзивних привредних грана и производа са широким домаћим и инотржиштем, усавршавање модерног управљања предузећима, повећање иновационих делатности, подизање нивоа техничко-технолошке опремљености и просторно-еколошке прихватљивости, и др., стварање погодне климе за привредни просперитет и повећано запошљавање, обезбеђење довољног броја квалитетних локација за развој привреде, стварање погодног амбијента за преквалификацију и доквалификацију радника, фаворизовање знања кроз едукацију и стручно усавршавање младих људи, побољшавање конкурентности локалне привреде и интензивирање сарадње између општина и региона, развијање еколошке свести и оријентацију на еко-привреду (приоритетно у зони заштите акумулације Туцачки напер). Селективно подстицање и усклађивање привредног развоја са развојем заједничког и индивидуалног стандарда имаће следећи редослед приоритета: заједнице насеља (са центрима заједнице насеља и већим развијенијим насељима); општински центар (са одговарајућим развојем урбаних функција и, према томе, утицајем на окружење). Упоришта развоја **привредно-радних зона** засниваће се на обезбеђењу и уређењу инфраструктурно опремљених локација где ће **МСП** представљати основни облик организовања фирми и генератор развоја и запошљавања, док ће велики значај имати и активирање микро-бизниса и тзв. породичних фирми. Могућа је контролисана експлоатација природних ресурса: минералних сировина (уз стављање у развојну функцију претходно интензивирање истраживања, потврду и перспективу резерви, билансирање и проверу економске исплативости експлоатације као и еколошке оправданости и одрживости), коришћење биомасе, шумских производа и сл. **Пољопривреда**, која традиционалном везаношћу становништва за ову привредну грану, квалитетом земљишта и расположивошћу пољопривредним фондом, представља један од најзначајнијих ресурса за привредни развој општине. Интензивирање развоја пољопривреде, посебно ратарства, сточарства и воћарства, уз усаглашавање са условима заштите изворишта водоснабдевања, омогућиће бржи развој разноврсних прерађивачких капацитета. Упоришта развоја пољопривреде засниваће се на побољшању аграрне структуре у склопу спровођења програма интегралног руралног развоја, према моделу Заједничке аграрне политике Европске уније (истовремено подржава повећање конкурентности пољопривредне производње, заштиту животне средине и руралних предела, диверзификацију економских активности на селу, буђење локалне иницијативе, подизање техничке опремљености, едукацију пољопривредних произвођача за

еколошку производњу и др.). Терцијарни сектор привреде (посебно савремени системи трговине и транспорта, туризам, угоститељство и друге услуге) неопходно је знатно интензивирати и диверзификовати у складу са функцијама појединих центара у мрежи насеља и приоритетима у развоју руралних подручја. Финансијске и друге специјализоване услуге ће се концентрисати у општинском центру. Предности подручја општине за **развој туризма**, заснивају се на очуваној животној средини, пределима очуваних природних вредности, богатом културном наслеђу, саобраћајној доступности, традицији сеоског и ловног туризма. У оваквој туристичкој понуди доминираће туризам сагласан режимима заштите природних и културних добара и ресурса.

- **саобраћај и инфраструктурни системи** - повећана саобраћајна приступачност и опремљеност простора инфраструктуром. Путна инфраструктура, као битан фактор већег отварања и интегрисаности подручја општине, треба да обезбеди везе саобраћајних коридора државног и локалног нивоа, добру приступачност свих делова територије општине и везу са централним местима у мрежи насеља, као и функционисање и развој система јавног превоза на општинском подручју. Са становишта територијалне кохезије и унутрашње интеграције општине, нарочито је важно побољшање мреже општинских путева и повезивање те мреже са мрежом државних путева. Са становишта просторно-функционалне интегрисаности подручја општине са развојним осовинама Републике подручје општине је преко постојећих и планираних саобраћајних коридора изузетно добро повезано што је битан фактор за активирање привредних потенцијала општине. Системи техничке инфраструктуре (водопривредна, енергетска, телекомуникациона и комунална инфраструктура), односно развој, рационално коришћење, одржавање и проширење (пре свега на рурално подручје) ових система, представљаће подлогу за даљи социо-економски развој општине. Са становишта система техничке инфраструктуре, планирана је модернизација и развој електро-мреже и објеката (модернизација локалних мрежа и смањење дистрибутивних губитака услед ниске волтаже), наставак гасификација (у функцији заштите животне средине и рационализације потрошње енергије), побољшање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије (потенцијал биомасе), посебно развој система управљања отпадом (уз реализацију регионалне санитарне депоније, санацију постојећих сметлишта и дивљих депонија и смањење количине насталог отпада). Посебно је значајно решавање питања пречишћавања отпадних комуналних вода насеља (нарочито у еколошки осетљивим зонама), регулисања бујичних речних токова, заштите од поплава, побољшања водоснабдевања.
- **животна средина, предели, природна и културна добра** - заштита, контролисано и одрживо коришћење природе, природних ресурса, природног и културног наслеђа, уз систематску санацију, рекултивацију и рехабилитацију подручја са угроженом животном средином. Основни принцип заштите животне средине је одрживо коришћење простора, са очувањем еколошког капацитета основних елемената животне средине (земљиште, вода, ваздух, вегетација, флора и фауна), као и еколошке функције простора, уз штедљив однос према природним ресурсима. У том смислу, потребно је плански дефинисати одговарајућу намену простора општинске територије са адекватним разграничењем карактеристичних зона (пољопривредног, шумског, водног и грађевинског земљишта; зона заштите и зона са могућим неповољним утицајем на животну средину и сл.), као и мере за заштиту, уређење и унапређење животне средине и предела. Такође, потребно је планирати, организовати и заштитити еколошке зоне и потезе (уз могуће вишенаменско коришћење),

формирати систем еколошке одрживости кроз улагање у програм и подизање еколошког капацитета простора (зоне посебних природних вредности, зоне за производњу биолошки вредне хране, зоне за туристичку изградњу и сл.), формирати систем мониторинга елемената животне средине и информациони систем о животној средини. Важно упориште развоја општине представља и заштита, уређење и унапређење утврђених, евидентираних и потенцијалних природних и културних добара, што подразумева адекватну валоризацију, промоцију и презентацију природне баштине и културно-историјског наслеђа општине. Циљ је интегрална заштита и програмско повезивање природних и културних добара, утврђивање мера заштите и коришћења за сваку групу добара, као и смерница за планско спровођење тих мера.

3.2.3. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА

ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

Пољопривредно земљиште

Основни циљеви развоја пољопривредног земљишта подразумевају заштиту најважнијих карактеристика пољопривредног земљишта (педолошких, агроеколошких, екосистемских и др.), у функцији остваривања производње квалитетних прехранбених производа – органске пољопривреде.

На тој основи утврђују се следећи **оперативни циљеви**:

- ограничено и контролисано ширење урбанизације, како би се спречило непотребно заузимање плодног земљишта посебно у насељима и дуж речних токова,
- увођење новина у пољопривреду према стандардима ЕУ, кроз различите видове едукације, информисањем, мерама стимулације како би се добио органски здрав производ,
- селекционом производњом према природним условима,
- ограничена употреба хемикалија у пољопривреди,
- укрупњавањем поседа и удруживањем у циљу добијања већег приноса, као и у циљу заједничког пласмана производа,
- санирањем неповољних ефеката изазваних лошом пољопривредном праксом - спровођењем санацијом дефектних земљишта и ремедијацијом земљишта контаминираних одливом течног стајњака са сточарских фарми и неадекватним руковањем агрохемикалијама и сл.
- санирањем деградираних тла изазваних поплавама (бујицама) и ерозијом, интензивном испашом и сл..

Шумско земљиште

Основни циљ развоја шума и шумског земљишта је заштита и одрживо управљање шумом и развијање позитивних развојних функција шума.

Оперативни циљеви одрживог коришћења и очувања шумског земљишта и шумских екосистема планског обухвата општине Кнић су:

- картирање и валоризација постојећег зеленила, шума и ваншумског зеленила како би се вредни екосистеми или поједини делови заштитили,
- очување постојећих шума, шумског земљишта и ваншумског зеленила и унапређење њиховог стања,
- успостављање посебних мера неге и заштите шума,
- повећање површина под шумама у складу са основом газдовања шумама
- повећање површина под ваншумским зеленилом формирањем заштитних појасева поред саобраћајница,

- обезбеђење и трајно јачање и развој корисних функција шума, повезивањем шума, ваншумског зеленила и зеленила насеља у систем зелених површина,
- усаглашавање интереса шумарства и развоја туризма, водопривреде и других делатности.

Неопходно је дефинисати и утврдити могућности за нове шумске површине:

- за површине са нагибом већим од 20%, скелетног састава земљишта, које захтевају заштиту од изразитог спирања и гравитационог кретања земљишта и за све терене који не могу да се користе за друге потребе,
- за терене који захтевају заштиту од екстензивне и јаке ерозије,
- за терене са клизиштима (треба избегавати дубљу обраду и уместо "тешких" дрвенастих врста, које доприносе интензивирању ове појаве, применити увођење ниских дрвенастих и сигурносних жбунастих култура, или заливађивање),
- за примарно шумско земљиште (на стаништима девастираних шума),
- за заштитне појасеве (заштита од вибрација и буке са јаким саобраћајница; ветрозаштитни појасеви),
- неплодно и деградирано пољопривредно земљиште, ради спречавања даље деградације.

Неопходно је дефинисати услове за очување и унапређење постојећих шума, кроз програме адекватног пошумљавања, сече ради прореда или болести (или орезивање) односно програме квалитетног газдовања шумама. Пошумљавање ради заштите и ревитализације аутохтоне природне средине, као основни продукциони принцип треба да има квалитет и специфичност, а не квантитет.

Воде

Основни циљ јесте интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса на целом подручју општине, што подразумева вишенаменски систем који је оптимално уклопљен у окружење и усклађен са свим другим корисницима простора, а уједно је уклопљен и у водне системе вишег реда утврђене Водопривредном основом Републике Србије и Просторним планом Републике Србије. **Оперативни циљеви** интегралног коришћења, уређења и заштите водних ресурса су следећи:

- трајно обезбеђење квалитета свих површинских и подземних вода задржавањем свих водотока на подручју општине у II класи квалитета, с тим да је IIб класа дозвољена само на деоницама низводно од акумулације,
- заштита свих изворишта воде, приоритетно акумулације Гружа,
- утврђивање и овера резерви подземних вода за сва јавна изворишта
- утврђивање зона санитарне заштите и обележавања на терену за сва јавна изворишта
- антиерозиона заштита сливова, применом биолошких мера (пошумљавање, мелиорације) и неопходних техничких.

Минералне сировине

Основни циљ заснива се на планском, одрживом и економичном коришћењу минералних сировина и развоју рударства, уз примену мера заштите.

Оперативни циљеви развоја експлоатације минералних сировина заснивају се на:

- спровођењу геолошких истражних радова на основу којих би де утврдио степен искористивости и бенефета од експлоатисаних руда,
- усклађивању могуће експлоатацију са принципима одрживог развоја (санирање експлоатационих поља након завршних радова, адекватно одлагање отпада,

- рекултивација деградираних поља),
- успостављање приоритетних мера и активности на експлоатационим локалитетима у зони заштите изворишта водоснабдевања, односно усклађивање развоја рударства са заштитом вода и изворишта водоснабдевања.

СТАНОВНИШТВО, МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Становништво

Основни циљ је спречавање депопулационих процеса и побољшање демографског профила на територији општине, што ће се остварити кроз следеће **оперативне циљеве**:

- стварање повољних економских услова за инвестирање, уз кредитну и финансијску подршку, чиме би се утицало на повећање механичког прилива и задржавање становништва, отварањем нових радних места.
- усмеравање привредног развоја на делатности за које постоји радна снага на подручју општине.
- усмеравање образовног, социјалног и културног развоја у циљу задржавања млађе популације.
- повећање нивоа опремљености објектима инфраструктуре (нарочито сеоских насеља), чиме би се сва насеља повезала и укључила у шире системе инфраструктуре, што би утицало на подизање урбаног стандарда

Мрежа насеља и центара

Основни циљ јесте уравнотеженији развој територије општине, формирање адекватног просторно -функционалног система насеља преко ког се усмеравају процеси урбанизације: развој урбане опреме насеља, адекватно коришћење земљишта и природних потенцијала, уз демографски развој који је основ развоја јавних и других функција и равномерног функционисања територије општине. Поред овога потребно је сагледати заједничке интересе и потенцијале функцијских веза у оквиру ширег региона.

Оперативни циљеви развоја и организације система насеља и центара су:

- организација и конципирање мреже насеља према моделу „концентрисане дисперзије развоја“, односно даљем развијању општинског центра паралелно са унапређењем и развојем осталих насеља, пре свега популационо већих центара као и оних насеља који ће у наредном периоду постати нуклеси радно-привредних зона;
- даље јачање полифункционалних карактеристика општинског центра, пре свега у погледу развоја услужних и кварталних делатности уз континуирано реструктурирање и технолошко унапређивање привредних делатности и селективну децентрализацију тих делатности у остале центре на подручју општине, као и деконцентрацију јавних служби
- модернизацију и усмеравање развоја пољопривреде и допунских активности (микробизнис и др.) развијати у функцији задржавања контингента радне снаге на пољопривредним газдинствима (фармерско сточарство, укрупњавање поседа, органска пољопривреда и др.).
- успостављање равнотеже у пружању услуга становништву општинског центра и руралних насеља, нарочито кад су у питању обавезне установе јавних служби; унапређење и подизање нивоа квалитета објеката јавних служби и комуналне инфраструктуре у сеоским насељима; и обезбеђивање ефикасније доступности корисника објектима јавних служби, организовањем нових, прилагођених форми услуга и/или побољшањем путне мреже и боље организованог јавног превоза;

- усклађивање мрежа објеката и услуга јавно-социјалне инфраструктуре са функцијама центара у систему насеља и размештајем корисника.
- подстицање планске изградње и реконструкције јавних објеката и уређења јавних простора у сеоским насељима, ради побољшања квалитета живота, очувања насеља, културних предела и аутентичних вредности подручја;
- лоцирање специјализованих мањих привредних зона у сеоским насељима повољних локационих погодности, а у складу са развојним интересима предузетника;
- контролисана изградња у коридорима јавних путева;
- обезбеђивање инфраструктурно опремљених локација, са решеним имовинско-правним односима земљишта, ради могућности убрзаних инвестиција у производне и услужне делатности.
- иницирање диверзификације привредне структуре у насељима аграрног карактера и формирање већег броја домаћинстава са мешовитим изворима прихода;
- коришћење, развој и унапређење туристичких потенцијала који омогућавају запошљавање локалног становништва
- дефинисање просторног развоја насеља у циљу заштите плодног пољопривредног земљишта и природних ресурса
- постојећи стамбени фонд третирати као један од развојних ресурса насеља. У том смислу, неопходно је стимулисање и усмеравање стамбене и стамбено-пословне градње у руралним подручјима. Сеоском становништву омогућити квалитетну изградњу или реконструкцију стамбених и објеката сеоске економије, уз поштовање традиционалних образаца уређења предела, али и савремених технологија грађења (биоклиматска изградња и др.).
- очување идентитета насеља и квалитета традиционалног вида становања, са свим његовим специфичностима у сеоским насељима, заснованим на рационалном коришћењу простора и заштити природе.
- јачање привредне и друге сарадње са центрима регионалног окружења, имајући у виду саобраћајну повезаност;

Јавне службе

Образовање и васпитање

- Развој одрживе мреже објеката предшколског образовања и васпитања и повећање понуде посебних програма и услуга дечјих вртића, у складу са потребама деце узраста до 6 година,
- повећање обухвата деце у предшколским установама, а нарочито деце за припремну предшколску наставу и основно образовање, као и удела младих са завршеном основном школом на 100% до 2015. године,
- уједначавање услова, квалитета и доступности основног образовања и васпитања на подручју општине
- развој посебних програма прилагођених потребама предшколског и основног образовања деце и ученика са посебним потребама;
- стварање услова за нове програме (глума, страни језици, балет...)
- повећање квалитета, ефективности и доступности средњег и стручног образовања;
- прилагођавање програма средњих школа потребама локалне и регионалне привреде, локалне заједнице и тржишта рада;
- изградња дома за смештај ученика и/или формирање умреженог и организованог система приватног смештаја ученика
- развој отвореног и флексибилног система образовања младих и одраслих;
- побољшање просторних услова у објектима, према важећим прописима, нормативима и стандардима за школски простор;

Здравствена заштита

- рехабилитација постојеће мреже објеката, повећање квалитета и доступности услуга примарне здравствене заштите;
- интегрисано пружање услуга здравствене и социјалне заштите;
- развој приватне лекарске праксе и укључивање невладиног сектора у систем здравствене заштите;
- развој нових услуга специјализованих установа здравствене заштите.
- побољшање просторних услова у објектима, према важећим прописима,

Социјална заштита

- побољшање техничких и материјалних услова социјалне заштите
- обезбеђење просторних капацитета за услуге социјалне заштите и рад Центра
- развој интегралне социјалне заштите ради очувања и побољшања квалитета живота осетљивих и маргинализованих појединаца и група, оспособљавања за продуктиван живот у заједници и предупређења зависности од социјалних служби;
- унапређења квалитета и разноврсности услуга и садржаја у установи социјалне заштите;
- развој мреже услуга које су усаглашене са потребама корисника, подржавају живот у заједници и обезбеђују неодложну заштиту корисника;
- укључивање различитих социјалних актера, у првом реду приватног и невладиног сектора у пружање услуга социјалне заштите, и обезбеђење партиципације корисника у доношење одлука о начину задовољавања њихових потреба.

Култура

- унапређење и модернизација установе културе, реконструкција и адаптација објеката;
- равномернији културни развој економски недовољно развијених подручја општине;
- подизање нивоа учешћа грађана у културним активностима и повећање доступности културних садржаја свим корисницима, нарочито осетљивим групама (средњошколска омладина, млади из сиромашних породица) и корисницима на руралном подручју;
- развој пројеката и програма који доприносе очувању традиције и културног идентитета

Физичка култура и спорт

- даљи развој и надградња децентрализоване мреже објеката и услуга спорта, активне и организоване рекреације, различитог ранга, који функционално и садржајно задовољавају потребе свих категорија становника;
- стварање услова за даље омасовљење, већу доступност објеката и развој спортско-рекреативне инфраструктуре за рекреативно бављење спортовима.

ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ и ТУРИЗАМ

Стратешки циљеви општине Кнић обухватају следеће:

- Стално повећање степена запослености и друштвеног производа општине Кнић.
  - Очување и унапређење постојећег нивоа еколошког развоја (пошто је животна околина Кнића доста очувана, потребно је радити на стварању свих услова који ће општину приближити-Кнић еколошка општина).
  - Развој инфраструктуре да би се спречило даље заостајање у економском развоју и побољшао квалитет живота становништва.
  - Стварање услова за бржи економски развој општине Кнић.
  - Повећање и побољшање путне мреже сеоских путева
  - Заустављање миграција становништва.
-

Сектори чијем развоју треба тежити и које треба јачати да би се повећао економски развој и смањила незапосленост.

- Производња биолошки здраве хране на бази сировина са локалног подручја. Стварање Книћанског брэнда, уједно побољшање услова за развој пољопривредне производње повећаће обим, а самим тим створиће се добра основа за изградњу прерађивачких мини капацитета.
- Јачање примарне пољопривредне производње
- Јачање прерађивачких пољопривредних капацитета (отварање хладњача или капацитета за прераду пољопривредних производа).
- Развој воћарства. С обзиром на релативну расположивост ратарских воћарских производа као сировинске основе потребно је у будућности приступити изградњи погона за производњу и прераде здраве хране.
- Узгој и сакупљање лековитог биља и шумских плодова. Организовано гајење појединих врста лековитог и ароматичног биља и шумских плодова на неискоришћеним парцелама. Поред скупљања печурака са шумских површина постоји могућност производње печурака (шампињона) које се може организовати у непуштеним и неискоришћеним објектима.
- Обезбеђење здраве воде за пиће у свим насељима општине и осталих расположивих природних сировина.
- Развој туризма (транзитни, ловни, школски, излетнички, сеоски, здравственорекреативни ..).
- Рационално искоришћавање шума.
- Организовање произвођача у удружења и друге струковне организације а све у интересу бољег и складнијег коришћења ресурса и повећања понуде као и организованог наступа на тржишту у земљи и региону.

У циљу организовања произвођача у удружења и друге струковне организације потребно је у будућем периоду предузети следеће активности:

- евидентирати све предузетнике на нивоу општине који се баве производњом, трговином или услугама.
- направити рекламни предузетнички билтен у циљу презентације привредних могућности Кнића и упознавање потенцијалних инвеститора и пословних партнера.
- формирање бизнис инкубатора под покровитељством општине и уз помоћ удружења предузетника и међународних донатора. Циљ бизнис инкубатора је оснивање нових предузећа који ће утицати на развој општине Кнић.

Мере које ће имати значајан ефекат на економски развој и смањење незапослености

- активирање већ постојећих капацитета (који тренутно раде са недовољно искоришћеним капацитетима или уопште не раде).
- повећање искоришћености постојећих малих и средњих предузећа.
- изградња нових малих и средњих предузећа у области трговине, услуга и складишта.

Да би се успешно решили ови стратешки економски приоритети потребно је предузети неке од следећих мера:

- обезбедити квалитетна финансијска средства (кредите од међународних институција, Фонда за развој Р Србије),
- разрешити власнички статус и почети са приватизацијом.

Важни средњорочни и дугорочни економско-развојни програм које треба покренути и ојачати како би се пратила визија развоја општине Кнић:

- интензивирање примарне пољопривредне производње и прерађивачких капацитета из области пољопривреде.
  - квалитетно обезбеђење воде за пиће свих насеља општине
-

- институционално повезивање произвођача (оснивање задруга и удружења у циљу концентрације и повећања понуде).
- развој туризма и услуга (искористити све погодности које пружају путни правци и потенцијали подручја плана).

ЛОВ И РИБОЛОВ

Циљеви развоја ловства

- заштита, гајење , повећање бројности и структуре дивљачи и лов,
- заштита ретких и угрожених врста.
- коришћење дивљачи кроз ловни туризам и рекреативну активност
- побољшање природних услова станишта .

Посебни циљеви проистекли из специфичности ловишта, спроводиће се кроз важеће ловне основе и годишње планове газдовања ловишта

Циљеви развоја риболова

- унапређење рибљег фонда, односно очување квалитета и састава рибље популације, планско порибљавање према средњорочним и краткорочним програмима,
- могућност бављења риболовом у спортско рекреативне сврхе ускладити са заштитом изворишта водоснабдевања

ИНФРАСТРУКТУРА

Саобраћајна инфраструктура:

Циљеви развоја саобраћаја на посматраном подручју су:

- обезбеђење услова за развој свих видова саобраћаја као основног носиоца привредног развоја општине
- обезбеђење просторних услова за изградњу, реконструкцију и несметано функционисање државних путева I и II реда
- изградња аутопута Баточина-Крагујевац-Кнић-Мрчајевци, као једне од најзначајнијих поречних веза (исток-запад) између постојећег аутопута и планираног аутопута Појате-Крушевац-Краљево-Прељина и посредно веза на планирани аутопут Београд-јужни Јадран
- повећање саобраћајне приступачности и повезаности центара у мрежи насеља са зонама привредног развоја, реконструкцијом постојећих и етапном реализацијом планираних општинских путева
- реконструкција и изградња општинских путева у функцији побољшања туристичке понуде
- изградња саобраћајних површина намењених немоторним кретањима у функцији безбедности и развоја еколошког урбаног живљења
- унапређење техничко-технолошких и експлоатационих карактеристика железничког саобраћаја у функцији интензивирања привредног развоја и у сегменту путничког саобраћаја у функцији побољшања јавног превоза
- повећање капацитета и безбедности друмског и железничког саобраћаја изградњом денivelисаних путних прелаза.

Водопривредна инфраструктура

Циљеви дугорочног развоја водопривредне инфраструктуре су:

- Приоритетно и максимално биће коришћена локална изворишта водоснабдевања, а недостајуће количине воде биће обезбеђиване из регионалног система водоснабдевања.
  - Рационално коришћење воде за пиће и вишекратно коришћење воде у технолошким процесима.
-

- Побољшање снабдевања водом свих корисника.
- Заштита квалитета подземних и површинских вода.
- Смањење губитака у водоводном систему
- Усаглашавање развоја система за водоснабдевање и одвођење отпадних вода.
- Изградња система за одвођење и пречишћавање отпадних вода.
- Заштита насеља, индустријских комплекса и пољопривредних површина од спољних и унутрашњих вода.
- Антиерозионо уређење сливова

Термоенергетска инфраструктура

Основни циљ је планско опремање подручја општине термоенергетском инфраструктуром, као услов за квалитетан живот, привређивање и заштиту животне средине.

- комплетна гасификација општина Кнић
- интензивније коришћење нових и обновљивих извора енергије, заштита животне средине кроз снижавање интензитета штетних емисија из сектора потрошње енергије
- повећање укупне енергетске ефикасности у коришћењу енергије

Електроенергетска инфраструктура

Основни циљ развоја је поуздано, сигурно, квалитетно и економично снабдевање електричном енергијом свих потрошача на подручју, уз рационалну употребу електричне енергије.

Оперативни циљеви планирања електроенергетских објеката и постројења уз одређена прилагођавања, су:

- постизање ефикасности: економске (постизање највећих енергетских ефеката уз најмања улагања), функционалне (усклађивање развоја некомпатибилних функција) и просторне (усклађивање некооперативних намена површина, оптимизација у размештају погона енергетско-индустријског комплекса, насеља, саобраћајница...)
- квалитет средине и квалитет живљења (обезбеђење, у складу са реалним друштвеним могућностима, прихватљивих еколошких и амбијенталних стандарда, као и општег нивоа друштвеног стандарда, доступности урбаних сервиса и др);
- смањење енергетских потреба код свих потрошача енергије, путем доношења и обавезне примене стандарда енергетске ефикасности, економских инструмената и организационих мера;
- обезбедити квалитетну, сигурну и ефикасну испоруку електричне енергије диктирану потрошњом у наредном периоду за све потрошаче на подручју општине
- обезбедити коридоре за нову преносну мрежу
- реконструисати постојећу и изградити нову мрежу 10kV. Нисконапонска дистрибутивна мрежа, преко које се директно снабдевају сви потрошачи на овом подручју, треба да се усклади са овим променама
- изградити нове и реконструисати постојеће трафостанице 10/0,4kV, у складу са захтевима реконструисане дистрибутивне мреже и порастом потрошње
- у насељима изградити квалитетно јавно осветљење по стандардима Међународне комисије за осветљење (СIE).

Телекомуникациона инфраструктура

Основни циљ је просторно и функционално ширење телекомуникационих мрежа и услуга, јер представљају компаративну предност у већ опремљеном и активираним простору.

Оперативни циљеви су:

- трансформацију и модернизацију постојећих ПТТ јединица;
- изградњу мреже дигиталних АТЦ, односно савремених система развоја ТТ мреже;
- развој телематских понуда;
- развијање и ширење мреже оптичких каблова;
- изградњу нових базних станица;
- јачање локалних телевизијских и радио система у функцији обавештености о актуелним догађањима и мониторингу живота грађана.

КОМУНАЛНИ СИСТЕМИ

Основни циљ развоја комуналних система заснивају се на унапређењу постојеће мреже, доградње нових линија и објеката према потребама појединачних насеља и складити развој комуналних система према принципима заштите животне средине.

Оперативни циљеви се могу дефинисати на следећи начин:

- изградња централног система за пречишћавање отпадних вода,
- изградња појединачних постројења према ризику технолошког пројекта,
- доградња канализационе мреже у насељима као крајња фаза санитације (или привремених непропусних септичких јама),
- проширење и изградња нових комуналних капацитета – објеката – зелене и сточне пијаце и гробља, ветеринарске станице,
- адекватно опремање комуналних зона (инфраструктуром, паркинзима и сл.) и објеката уз санитарно одржавање,
- утврдити зону резервисану за третман и одлагање аниманог (кланичног) отада у складу са савременим европским стандардима, до накнадне дистрибуције овог отпада надлежној установи/предузећу.

УПРАВЉАЊЕ КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ

Основни циљ јесте успостављање савременог система управљања отпадом и његово усклађивање са регионалним концептом управљања комуналним отпадом у складу са препорукама Националне стратегије управљања отпадом, програмом приближавања ЕУ и актуелним европским и светским трендовима у овој области.

Оперативни циљеви управљања комуналним отпадом јесу:

- затварање, санација и рекултивација локалних сметлишта у руралним подручјима и општинске депоније,
- санитарно безбедан третман депоновања комуналног отпада са руралног подручја на сабирну трансфер станицу у близини места настанка, а потом у регионалном центру за управљање отпадом за ово подручје (према Стратегији управљања отпадом 2010.-2019. године – на територији Крагујевца);
- сакупљање и прерада крупног отпада од стране специјализованих организација, које ће га као сировински отпад достављати одговарајућим фабрикама на прераду;
- благовремено истраживање и припрема одговарајуће студије управљања комуналним отпадом за подручје општине, ради прикључивања у регионални систем управљања отпадом у Крагујевцу;
- дефинисање програма за едукацију становништва и развијање јавне свести о потреби еколошког управљања комуналним отпадом;

- дефинисање правног и институционалног оквира, техничких и економских аспеката управљања комуналним отпадом.

ЖИВОТНА СРЕДИНА. ПРЕДЕЛИ, ПРИРОДНА И КУЛТУРНА ДОБРА

Заштита животне средине

Основни циљ заштите животне средине општине Кнић је заштита простора и просторно уређење на принципима одрживог развоја, што подразумева активирање просторних потенцијала и обезбеђивање услова за имплементирање еколошких стандарда.

Оперативни циљеви обухватају следеће:

- Обнову, унапређење животне средине, деградиране и угрожене антропогеним утицајем. То подразумева низ мера које ће омогућити заштиту и санацију конфликтних зона и тачака планског обухвата, ремедијацију, рекултивацију и успостављање мониторинг система,
- Успостављање одрживог система управљања отпадом – подразумева партиципацију у регионализацији система управљања комуналним, опасним отпадом, компостирању и инсенерацији,
- Унапређење еколошког управљања општином - подразумева институционално управљање животном средином на свим нивоима управљања:
  - Праћење стања животне средине,
  - Дефинисање основних параметара који се прате,
  - Дефинисање мера за спречавање и смањење штетних утицаја, мере санације и побољшавања стања животне средине,
  - Дефинисање инструмената за имплементацију у складу са законском регулативом.
- Заштиту природних ресурса, значајних подручја (ИВА) и подручја која су у режиму заштите – изворишта водоснабдевања која подразумева:
  - Израду документационе основе (Елабората о зонама санитарне заштите акумулационог језера «Гружа»), како би се обезбедила правна и планска заштита изворишта водоснабдевања,
  - Забрану новоградње и настајање било каквих еколошких ризика у зонама заштите (депоновање отпада, изливање отпадних вода ...) односно дефинисање статуса језера, зона заштите и статус земљишта и објеката у сливу,
  - Рационално коришћење енергије што подразумева веће коришћење обновљивих извора – биомасе, енергије ветра, сунца и сл.

Заштита природних добара, биодиверзитета и предела

Основни циљ заштите простора и животне средине је заснован на што мањем штетном деловању на природу што обезбеђује очување еколошке равнотеже, биодиверзитета и укупног еколошког капацитета простора.

Оперативни циљеви обухватају:

- валоризацију значајних локалитета и предела како би се утврдио њихов статус, просторни обухват и режим заштите,
- валоризацију, заштиту и очување постојећих природних елемената као што су аутентичне биљне и животињске врсте и њихове заједнице,
- валоризација геодиверзитета и заштита геонаслеђа
- очување природних, аутохтоних екосистема (водених, шумских, пашњачких, ливадских) у сливу Груже, на падинама Котленика Гледићких планина, традиционалност у свему како би се очувао природни амбијент и предео о стао препознатљив,
- очување препознатљивог обележја предела, односно очување хетерогености подручја.

- одржавање агроекосистема применом савремених мера у пољопривреди које се заснивају на очувању биолошке равнотеже и разноврсности,
- заштита и обнова нарушених и деградираних екосистема, посебно еродираних станишта,
- планско организовање лова и риболова, ловног и риболовног туризма у деловима општине са потенцијалним могућностима, планско узгајање дивљачи, порибљавање према средњорочним и краткорочним програмима,

Заштита, уређење и унапређење културних добара

Циљеви заштите непокретних културних добара у планском подручја су:

- спровођење интегралне заштите непокретних културних добара, које обухвата и природно очуване просторе у непосредној околини културних добара;
- побољшање саобраћајне доступности и медијске презентације културне баштине на подручју Плана;
- стављање под заштиту добара у режиму претходне заштите;
- спровођење стриктне заштите непокретних културних добара од свих облика неконтролисаних изградњи која би могла да угрози сам локалитет и непосредну околину;
- утврђивање граница заштићене околине и зоне заштите око категорисаних културних добара, како би се поред одређених забрана, омогућиле и могућности за развој комплементарних активности (туризам, пољопривреда) и уређења простора у функцији презентације споменичког наслеђа.
- створити предуслове за пуно коришћење културне баштине у функцији развоја и напретка средине (без обзира на категоризацију и типологију непокретног културног добра), посебно као интегрални део туристичке понуде

ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ДРУГИХ НЕСРЕЋА

Циљеви и задаци у функцији одбране земље и заштите од елементарних непогода и других несрећа на подручју Просторног плана су:

- дефинисање зона просторне заштите комплекса и подручја од посебног значаја за одбрану земље;
- дефинисање мера заштите и спасавања становништва, културних добара и животне средине у случају елементарних непогода и других несрећа;
- успостављање информатичке подршке планирању и управљању активностима у ванредним ситуацијама.

3.2.4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основне концепцијске поставке и опредељења заштите, уређења и одрживог развоја подручја Просторног плана су:

Постизање већег степена **функционалне интегрисаности** подручја Просторног плана тј обезбеђење услова за већу саобраћајну, инфраструктурну, економску и социјалну интеграцију општине са простором централне Србије. Интеграцији планског подручја посебно погодују саобраћајно-географски положај и планирани развој инфраструктурних система. Основни правци интеграције просторно су детерминисани саобраћајним коридорима, традиционалним привредним и културним везама, док су нови облици интегрисања потенцирани новим комуникационим технологијама и процесима умрежавања активности и управљања, подручја и насеља. Стратешко опредељење јесте интензивирање сарадње са суседним општинама и у оквиру региона у циљу оснаживања региона и његових општина, очувања природних ресурса и одрживог развоја, изградње заједничких инфраструктурних система, јачања партнерства на нивоу локалних власти, као и заједничког наступа код ЕУ и других релевантних међународних

асоцијација за реализацију развојних програма, привредне и друге сарадње.

Унутрашња интеграција подразумева смањење разлика у развоју појединих делова општине, кроз квалитативну промену у просторној, саобраћајној, економској и социјалној структури. Основно упориште равномернијег територијалног развоја јесте јачање привредних и урбаних функција општинског центра, подршка развоју и уређењу руралних подручја уз заштиту и одрживо коришћење природних добара, природних ресурса, туристички атрактивних простора и очуване животне средине. Неопходна подршка остваривању овог концепта јесте обезбеђење саобраћајног и инфраструктурног опремања подручја општине, планског уређења и контролисана изградње простора, финансијске помоћи шире друштвене заједнице за просторни развој подручја општине (наменски државни и други фондови за заштиту и развој простора, подстицање развоја МСП и предузетништва, инфраструктуре и др.)

Социјална кохерентност: демографски капитал општине представља један од критичних ограничавајућих фактора за њен будући просторни развој. У том смислу, приоритет је успоравање ових трендова и преусмеравање активирањем и бољим коришћењем ресурса локалне средине. Социјална кохерентност подразумева јачање демографског и социјалног капитала (институција, кадрова, стратешких планова, културе, образовања и сл.), нарочито у деловима општине где је изражена депопулација или неповољна демографска структура. Ово подразумева развој полицентричног модела, подршку развоју сеоских центара и центара заједнице насеља, њихово умрежавање и функционалну повезаност са селима у окружењу, ради јачања територијалног идентитета, приступачности и економске ефикасности појединих делова општине. Отежано функционално повезивање са селима раштрканог типа ће захтевати посебне програме руралног развоја засноване на специфичним облицима пољопривреде, сточарства, шумарства, лова, мале индустрије засноване на локалним ресурсима, туризма и рекреације. Просторна дистрибуција, модернизација, повезаност и приступачност мрежа услуга и објеката јавних служби (нарочито здравства, образовања, социјалне заштите и културе).

Еколошка уређеност и одрживост: заштита природних вредности и добара оствариваће се очувањем заштићених и строго заштићених врста дивље флоре и фауне, феномена геонаслеђа и кључних обележја предела, уз обезбеђење институционално-организационе подршке и умрежавања свих релевантних актера заштите природе. Приоритет је остваривање заштите, презентације и одрживог коришћења природних добара и вредности, које омогућавају развој локалне заједнице, одмор и рекреацију у природи и едукацију урбаног становништва. Ефикасност заштите обезбедиће се укључивањем локалног становништва у активности и послове на заштити, уређењу и презентацији природних добара и ресурса (вода, шума и др.) и компензацијама или компензационим програмима (првенствено у туризму, и екопривреди) за штете/губитке узроковане ограничењима режима заштите и коришћења природних добара и ресурса (зоне заштите постојећих изворишта вода, зоне заштите утврђених природних добара и подручја са посебним природним вредностима и др.). У уређењу урбаних и руралних предела, посебна пажња биће посвећена контроли ширења грађевинских подручја, превенцији бесправне градње. У том смислу, кључна мера је спречавање нерационалног претварања квалитетног пољопривредног земљишта у грађевинско. Од подједнаког значаја је спречавање процеса ерозије и санација површина захваћених ерозијом. Заштита пољопривредног земљишта и очување његовог биодиверзитета за производњу хране, као и санација шума и њихово увећавање. Посебан значај имаће одрживо и строго контролисано коришћење водних ресурса и заштита вода од загађења. У том смислу неопходно је затварање, санација и ремедијација неконтролисаних депонија и градског

сметлишта, као и остваривање руралне санитације и обезбеђење контроле коришћења простора зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања. Минералне сировине ће бити коришћене на строго контролисан и одржив начин, уз експлоатисање у складу са савременим економско-еколошким стандардима и реалним стратешким потребама. Основно концепцијско опредељење са еколошког аспекта јесте очување постојећег квалитета животне средине, уз ограничавање и елиминисање могућих негативних утицаја, при чему приоритет имају активности на заштити квалитета вода, земљишта и ваздуха, управљању отпадом, примени обновљивих извора енергије, очувању биодиверзитета и предела.

Економски развој: општина Кнић у планском хоризонту треба да достигне ниво економски развијености, како би била конкурентна, социјално кохерентна и еколошки одржива. Ово подразумева активирање територијалног капитала и потенцијала општине на одржив начин, у складу са локалним специфичностима и реалним капацитетима. Основне карактеристике општине су: добар саобраћајно географски положај, подручје природних вредности и ресурса и богатог биодиверзитета, културне баштине, али недовољно искоришћених за развој туризма вишег стандарда, специфичних видова пољопривреде, ловства, привреде ослоњене на природне ресурсе и модерне технологије што треба да потенцира конкурентност општине у ширим оквирима и што јесте план привредног развоја

Коришћење територијалног капитала општине: подразумева боље коришћење просторног положаја општине у подручју важних саобраћајних коридора од републичког значаја (аутопут, магистрална железница) као и обнова постојеће и изградња нове инфраструктуре. Уз то, приоритетно је искористити могућности обнављања грађевинског фонда и релативну очуваност физичке средине, као фактор потенцијалног инвестирања и привлачења радно способног становништва. У погледу организације и уређења простора општине, стратешка опредељења обухватају смањивање неравномерности по питању демографских промена, општег степена развијености, запослености, инвестиција, развијености јавних служби и изграђености техничке инфраструктуре, уз елиминисање неконтролисаних изградње и непланског запоседања простора и др.

Институционална одговорност: успешан просторни развој општине зависи и од начина управљања просторним развојем. У том смислу, инструменти управљања просторним развојем морају бити доведени до оног степена који обезбеђује већу транспарентност, ефикасност и учешће свих актера код доношења одлука.

За остваривање Просторног плана, неопходно је предузимање активности и акција (на и ван планског подручја), приоритетно у правцу:

- унапређења информатичке основе, односно формирања и одржавања базе података о простору, као предуслова за праћење, контролу и оцењивање спровођења планских решења;
- координације и успостављања одговарајуће сарадње између националног, регионалног, и локалног нивоа у спровођењу планских одлука; и
- активности везаних за подршку у циљу повећања институционалне ефикасности у управљању просторним и укупним развојем подручја, као и подршку кадровском јачању, организационој структури и финансирању општинских служби.

II ПЛАНСКИ ДЕО

1 ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ КНИЋ

1.1. НАМЕНА ПРОСТОРА, БИЛАНСИ ПОВРШИНА

Основну намену простора чини пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште.

Плански циљ је да се одржи ниво пољопривредног земљишта, повећају површине под шумама и контролисано ширење грађевинског подручја.

Смањење површина пољопривредног земљишта би се првенствено остваривало на рачун земљишта најслабијег квалитета, односно на рачун квалитетног пољопривредног земљишта за планирано рестриктивно проширење грађевинског подручја насеља и изградњу инфраструктуре. Ове површине се делимично надокнађују смањивањем шумских површина на рачун подручја са оскудном вегетацијом (раштркана вегетација) или прелазног подручја шуме (жбуње и макије), уз остављање простора за даље пошумљавање, али у укупном билансу се, највише услед резервисаних површина за аутопутски коридор, површина пољопривредног земљишта смањује.

Површине под шумама се повећавају на теренима захваћеним ерозијом, голетима, и површинама под великим нагибом али у планираној структури коришћења земљишта не долази до битне промене услед резервисања површина за путне коридоре.

Водне површине задржавају постојеће површине око 1100ха (акумулација са зоном непосредне заштите око 990ха, и реке и потоци 110ха) .

Планиране површине под саобраћајном инфраструктуром имаће знатне промене у односу на постојеће стање, у смислу резервисања за изградњу аутопутског коридора, планиране обилазнице, модернизације железнице као и планираних деоница општинских путева

Према планским решењима у насељима је дата могућност проширења површина за изградњу просечно око 5-10% од постојеће површине изграђеног земљишта.

Повећање грађевинског подручја је веће у центрима насеља, уз услов погушћавања у постојећем грађевинском подручју. Грађевинска подручја за центре заједница насеља Гружа и Топоница и сеоске центре Баре и Губеревац, преузети су из Плана општег уређења/Шематских приказа уређења/ донетих за ова насеља. У општинском центру дат је предлог ширења грађ. подручја а дефинитивна граница грађевинског подручја биће утврђена израдом Плана генералне регулације. У примарним насељима веће је повећање грађевинског подручја, мада рестриктивно, у равничарским деловима него у брдским деловима плана где је повећање незнатно и представља само заокружење започете изградње. Приоритет има изградња објеката на постојећем грађевинском подручју насеља. За захтеве за изградњу који се не могу задовољити у границама постојећег и планираног грађевинског подручја, могућности изградње утврдиће се за намене, на основу правила и на начин утврђен у поглављу – Пропозиције плана, Пољопривредно земљиште. тј. за делове пољопривредног земљишта који имају услове за пренамену у грађевинско.

Биланси површина утврђени су на основу постојећег стања (које по питању изграђених површина битно одступа од података катастра, што претпоставља велике површине које се воде као пољопривредно земљиште а предстаљају изграђене површине, као и чињеницу постојања великих окућница) као и планираних промена у простору.

Биланс постојеће и планиране намене површина

Основна намена	Постојећа површина ха	у обухвату плана %	Планирана површина ха	у обухвату плана %
Шумско земљ.	10 400	25,2%	10 200	24,7 %
Водно земљ,	1 100	2,7%	1 100	2,7 %
Пољопривредно земљ.	25 700	62.0%	23 600	57,5%
Грађевинско подр.	4 100	10%	4 600	11 %
Резервисани коридори			1 800	4,3%
укупно	41 310	100%	41 310	100%

У површине грађевинског земљишта урачунате су и површине саобраћајне инфраструктуре. Резервисани простор за коридоре обухватају планирани аутопутски коридор (дужине око 17,0км и ширине 1,0км) око 1700,0ха, и коридор железнице око 100ха.

1.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

1.2.1. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

Коришћење и заштите пољопривредног земљишта заснива се одрживом управљању које обезбеђује добру еколошку природну структуру тла, добар водни режим, наменску употребу према условима природе и терена, као и санацију лоших деградираних површина у функцији пољопривреде (борба против ерозије и клизишта). То подразумева и:

- заштиту пољопривредног земљишта од нерационалног/непланског заузимања у грађевинске и друге непољопривредне сврхе,
- очување плодности земљишта, усвајањем савремених пољопривредних принципа, како би се арзвила органска пољопривреда,
- подршку пошумљавању еродобилних и других пољопривредних земљишта најслабијег производног потенцијала и предузимању других мера заштите од ерозије, према редоследу приоритета,
- на површинама које су нападнуте екцесивном и јаком ерозијом потребно је спровођење биолошких радова и мера на мелиорацији пашњака, подизању воћњака и винограда, малињака и гајењу других пољопривредних култура као и оснивању заједничких ливада,
- у зависности од нагиба терена успоставити погодну диференцијацију култура као начин борбе против оштећења тла,
- подршку малим неразвијеним газдинствима у остваривању циљева у производњи органски здравих производа, кроз стимулативне мере и обезбеђивање тржишта за пласман брендова здраве хране,
- разраду и спровођењу еколошки безбедних програма мелиорације ливада и пашњака, упоредо с обезбеђивањем подршке редовном кошењу и/или напасању стоке, како би се спречила сукцесија коровских биљака, суженог биодиверзитета и мале економске вредности;

- подршку пољопривреди у зонама посебног коришћења земљишта на подручјима заштићеног изворишта,
- спречавању негативних утицаја пољопривредне производње на стање животне средине и живог света, успостављањем контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља, уз истовремено промовисање метода њихове интегралне примене у процесима техничко-технолошког унапређивања пољопривредне производње, приоритетно на теренима заштите изворишта воде (акумулације Гружа), као и локалитета са изузетним природним вредностима и реткостима, који су обухваћени или ће бити обухваћени одговарајућим режимима заштите;
- елиминисању утицаја аерозагађења и других штетних агенса из окружења на плодност пољопривредног земљишта и здравствени квалитет хране, спровођењем одговарајућих мера заштите животне средине.

1.2.2. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА

Заштита и коришћење шума и шумских земљишта засниваће се на унапређењу стања и повећању површина под шумом. Унапређење стања и повећање површина под шумама обезбедиће се:

- спречавањем даље деградације шума и пошумљавањем нестабилних терена ради спречавања ерозије, као и регулација бујичних водотокова,
- обновом храстових шума и засадом на честинама и голетима,
- трајном коришћењу шума на принципима одрживог развоја – заштита биодиверзитета, флоре и фауне;
- успостављањем јединственог и једнаког статуса свих шума, без обзира на власништво;
- санацији угрожених подручја и спречавање појава нових клизишта,
- усклађивању основних корисних функција шума са коришћењем осталих шумских производа (лековито биље, плодови и сл.),
- интензивним мерама неге (проредима) и спровођењем других мера превентивне и репресивне заштите шума у газдинској јединици

Унапређење стања осталих шума и повећање површина под шумама утврђиваће се програмима газдовања и програмима пошумљавања парцела у приватном власништву.

1.2.3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА РЕСУРСА ВОДА

Концепција заштите водних ресурса заснива се на:

1) заштити квалитета и квалитета вода

- изворишта вода за снабдевање становништва водом – трајним обезбеђењем квалитета свих површинских и подземних вода на подручју општине у II а класи квалитета, а нарочито заштитом свих изворишта вода и акумулација у сливу реке Груже; успостављањем и спровођењем режима зона санитарне заштите, посебно постојеће водоакумулације; применом организационо-економских мера за спречавање и смањење загађења вода (прописа о транспорту опасних материја у зони изворишта, забраном кавезног узгоја риба у водоакумулацијама које служе за снабдевање водом, порибљавањем водоакумулација искључиво на бази ихтиолошких студија и пројеката, забраном изградње рибњака на локацијама којима се угрожавају изворишта вода или планирани водопривредни системи, смањењем специфичне потрошње воде увођењем реалних накнада за коришћење вода и испуштање употребљених вода, увођењем мониторинга квалитета вода и др.);

- површинских и подземних вода од загађивања и непланског коришћења – потпуном санитацијом свих насеља, приоритетно обухватом највећег броја насеља канализацијом и реализацијом система за пречишћавање отпадних вода,
- водених и приобалних екосистема испуштањем гарантованог еколошког протока из водоакумулација.
- Заштита квантитета вода обавезним одређивањем и овером резерви подземних вода за сва јавна изворишта

2) **заштити од вода** регулацијом водотока и водног земљишта:

- усклађивањем техничких и биолошких радова на регулацији водотокова и заштите од великих вода, бујица и ерозије приобаља са планским решењима регионалних водопривредних система;
- амбијентално усклађеним уређењем приобаља и корита реке Груже и притока на грађевинском подручју Кнића по принципима урбане регулације, како би се створили услови за складно повезивање урбаних зона са акваторијама водотока;
- чишћењем корита од наноса, отпада и сл;
- активним мерама заштите ублажавањем поплавних таласа у акумулацији на подручју општине.

1.2.4. КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

Постојање појединих руда метала и неметала на територији општине Кнић указује на могућност њихове експлоатације, али она није могућа без детаљних истражних радова којим ће се сагледати резерве и врсте минералних сировина. На основу процена резерви, као и на основу процена утицаја експлоатације геолошких ресурса на природну средину, неопходно је утврдити исплативост експлоатације минералних сировина у односу на висину ресурсне ренте и принципе заштите природе и природних ресурса.

Према расположивим подацима Министарства рударства и енергетике, постоји катастар истражних и експлоатационих поља минералних сировина:

- 1) за геолошка истраживања:
лежиште «Осије – Клик», андезит - базалт,
- 2) за експлоатацију минералних сировина:
лежиште «Превоје», андезит – базалт,
лежиште «Липница – Гружа» - гипс и анхидрит.
- 3) за резерве:
лежиште «Липница – Гружа» - гипс и анхидрит,
лежиште «Превоје», андезит – базалт,

Рационалну и одрживу експлоатацију минералних сировина на подручју општине Кнић омогућиће доследна примена санитарних стандарда заштите изворишта водоснабдевања, односно примена техничко - технолошких мера у циљу спречавања и минимизирања штетних утицаја и последица по животну средину, здравље људи, предео и наслеђе. То подразумева и обезбеђење континуиране контроле и мониторинга стања животне средине у зонама утицаја експлоатационих поља и еколошких учинака предузећа у експлоатацији, транспорту, складиштењу и преради минералних сировина.

Приоритет има контрола и подршка остваривању законом утврђене обавезе рекултивације и ревитализације деградираних површина сукцесивно у току или по завршетку експлоатације минералних сировина.

Наставак експлоатације и будућност резерви андезита - базалта, које се налазе у широј зони заштите изворишта водонабдевања – локалитет»Превоје»,

с обзиром на рестриктивне мере заштите изворишта водоснабдевања, третираће се према условима Елабората о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања, односно према условима из Правилника о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл.гласник РС, бр.9272008).

1.3 ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

1.3.1. СТАНОВНИШТВО

При пројекцији становништва узете су у обзир испољене тенденције и промене које се могу очекивати у складу са општим друштвеним токовима и планским пропозицијама.

С обзиром да се поједина насеља налазе у одмаклој фази биолошке депопулације са недовољним популационим потенцијалом за природно обнављање, нереално је очекивати да се неповољни правци демографских промена могу потпуно зауставити у предвиђеном планском периоду. Плански циљеви и пропозиције усмерени су ка реалном успоравању и смањењу интензитета којим се ови негативни трендови испољавају.

На основу привредних сагледавања и циљева, потенцијала подручја, побољшања природног прираштаја, позитивних токова миграције, односно обезбеђењем услова за убрзани и стабилни економски и социјални развој насеља, побољшање општег стандарда и квалитета живљења у сеоским насељима, тј. подизање мотивације становништва да развија и уређује своје насеље као дугорочну перспективу и избор за живот и привређивање **опредељење је за развојну варијанту** укупног броја становника општине Кнић, који ће 2025 године изосити 15500 становника.

Пројекције укупног броја становника општине Кнић

Варијанте	Бр. становника попис 2002.г.	Планирани број становника 2025.г.
Развојна варијанта (привреда, инвестиције, инфраструктура)	16.449	15.500
Умерени развој	16.449	14.000
Наставак негативних демографских тенденција	16.449	12.000

Планирани број становника општине Кнић по насељима

Назив и тип насеља	2002.г. (попис)	2025.г.	Разлика 2025-2002.г.
Општина Кнић	16.148	15.500	-648
Бајчетина	29	20	-9
Балосаве	440	400	-40
Баре	390	370	-20
Бечевица	364	320	-44
Борач	692	646	-46
Брестовац	224	200	-24
Брњица	348	310	-38
Бумбарево брдо	520	530	+10
Врбета	169	145	-24
Вучковица	769	750	-19
Грабовац	760	810	+50

Назив и тип насеља	2002.г. (попис)	2025.г.	Разлика 2025-2002.г.
Гривац	458	415	-43
Гружа	201	220	+19
Губеревац	790	750	-40
Гунцати	943	910	-33
Драгушица	247	250	+3
Дубрава	173	150	-23
Жуње	258	240	-18
Забојница	462	420	-42
Кикојевац	187	165	-22
Кнежевац	208	180	-28
Кнић (општ. центар)	2.294	2.480	+186
Коњуша	190	170	-20
Кусовац	182	160	-22
Лесковац	294	270	-24
Липница	567	540	-27
Љубић	385	350	-35
Љуљаци	369	335	-34
Опланић	456	425	-31
Пајсијевић	545	510	-35
Претоке	577	520	-57
Радмиловић	260	230	-30
Рашковић	226	200	-26
Сумуровац	133	115	-18
Топоница	364	350	-14
Честин	674	644	-30

Пројекција функционалних добних група становништва општине Кнић по насељима - 2025.год.

Подручје	Укупно	0-3	4-6	7-15	16-19	20-24	25-59	60-64	65 и више
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Општина Кнић	15.500	313	342	1.447	658	722	5.922	1.355	4.741
	100,00	2,0	2,2	9,3	4,2	4,7	38,2	8,7	30,6
Бајчетина	20	-	-	-	-	-	2	3	15
	100,0	-	-	-	-	-	10,0	15,0	75,0
Балосаве	400	8	9	30	13	15	156	30	139
	100,0	2,0	2,3	7,5	3,3	3,7	39,0	7,5	34,7
Баре	370	8	8	36	11	20	130	30	127
	100,0	2,1	2,1	9,7	3,0	5,4	35,1	8,1	34,3
Бечевица	320	3	4	32	16	10	105	30	120
	100,0	0,9	1,2	10,0	5,0	3,1	32,8	9,3	37,6
Борач	646	10	9	56	26	21	244	64	216
	100,0	1,5	1,4	8,7	4,0	3,3	37,8	9,9	33,4
Брестовац	200	3	3	10	9	8	69	23	75
	100,0	1,5	1,5	5,0	4,5	4,0	34,5	11,5	37,5
Брњица	310	5	6	25	11	5	115	34	109
	100,0	1,6	1,9	8,0	3,5	1,6	37,1	11,0	35,2
Бумбарово брдо	530	16	18	68	30	24	211	41	122
	100,0	3,0	3,4	12,8	5,7	4,5	39,8	7,7	23,0
Врбета	145	4	4	10	5	5	50	10	57
	100,0	2,7	2,7	6,9	3,4	3,4	34,5	6,9	39,4
Вучковица	750	12	15	85	35	26	303	70	204
	100,0	1,6	2,0	11,3	4,7	3,5	40,4	9,3	27,2
Грабовац	810	24	26	101	46	45	326	61	181
	100,0	3,0	3,2	12,4	5,7	5,6	40,2	7,5	22,3

Подручје	Укупно	0-3	4-6	7-15	16-19	20-24	25-59	60-64	65 и више
Гривац	415	9	6	26	13	13	150	37	161
	100,0	2,1	1,4	6,2	3,1	3,1	36,1	8,9	38,8
Гружа	220	8	9	19	12	23	81	11	57
	100,0	3,6	4,1	8,6	5,5	10,5	36,8	5,0	25,9
Губеревац	750	14	14	73	28	44	291	70	218
	100,0	1,9	1,9	9,7	3,7	5,9	38,8	9,3	29,0
Гунцати	910	19	21	80	30	42	340	82	296
	100,0	2,1	2,3	8,8	3,3	4,6	37,4	9,0	32,5
Драгушица	250	11	10	25	8	18	93	14	71
	100,0	4,4	4,0	10,0	3,2	7,2	37,2	5,6	28,4
Дубрава	150	3	3	12	7	6	58	14	47
	100,0	2,0	2,0	8,0	4,7	4,0	38,6	9,3	31,3
Жуње	240	3	4	16	6	6	92	28	85
	100,0	1,2	1,7	6,7	2,5	2,5	38,3	11,7	35,4
Забојница	420	6	7	35	20	21	165	40	126
	100,0	1,4	1,6	8,3	4,7	5,0	39,2	9,5	30,0
Кикојевац	165	4	4	18	6	3	51	17	62
	100,0	2,4	2,4	10,9	3,6	1,8	30,9	10,3	37,6
Кнежевац	180	4	3	10	8	2	65	12	76
	100,0	2,2	1,7	5,6	4,4	1,1	36,1	6,7	42,2
Кнић	2.480	56	67	304	149	180	1.065	158	501
	100,0	2,3	2,7	12,2	6,0	7,3	42,9	6,4	20,2
Коњуша	170	2	2	12	3	8	71	20	52
	100,0	1,2	1,2	7,1	1,8	4,7	41,8	11,7	30,6
Кусовац	160	2	4	20	7	5	56	15	51
	100,0	1,3	2,5	12,5	4,4	3,1	35,0	9,4	31,8
Лесковац	270	6	6	18	6	8	87	31	108
	100,0	2,2	2,2	6,7	2,2	3,0	32,2	11,5	40,0
Липница	540	9	10	47	22	24	201	54	173
	100,0	1,7	1,9	8,7	4,1	4,4	37,2	10,0	32,0
Љубић	350	5	7	28	16	19	141	30	104
	100,0	1,4	2,0	8,0	4,6	5,4	40,3	8,6	29,7
Љуљаци	335	5	5	23	8	10	102	32	150
	100,0	1,5	1,5	6,9	2,4	3,0	30,4	9,6	44,7
Опланић	425	8	6	31	23	22	135	40	160
	100,0	1,9	1,4	7,3	5,4	5,2	31,8	9,4	37,6
Пајсијевић	510	8	13	61	20	15	180	50	164
	100,0	1,6	2,5	11,7	4,0	2,9	35,3	9,8	32,3
Претоке	510	10	7	28	19	18	180	70	188
	100,0	1,9	1,3	5,4	3,7	3,5	34,6	13,5	36,2
Радмиловић	230	2	3	10	5	6	88	30	86
	100,0	1,0	1,3	4,3	2,2	2,6	38,3	13,0	37,4
Рашковић	200	5	5	14	4	8	82	20	62
	100,0	2,5	2,5	7,0	2,0	4,0	41,0	10,0	31,1
Сумуровац	115	1	2	8	5	4	41	9	45
	100,0	1,0	1,7	7,0	4,3	3,5	35,7	7,8	39,1
Топоница	350	6	8	30	15	12	141	32	106
	100,0	1,7	2,3	8,6	4,3	3,4	40,3	9,1	30,3
Честин	644	14	14	56	20	26	248	43	223
	100,0	2,2	2,2	8,7	3,1	4,0	38,5	6,7	34,6

Основни приоритети у оквиру развоја становништва и мреже насеља односи се на његово задржавање на територији општине, кроз равномеран и бржи привредни развој који би ублажио-зауставио миграционе токове.

1.3.2. МРЕЖА НАСЕЉА

Концепт развоја мреже насеља заснован је на принципу концентрисане децентрализације, дисперзије садржаја у циљу уравнотеженог развоја општине. Према функционалним, демографским, просторним, природним и вредностима и оствареним односима и везама, планирана је просторно функционална хијерархијски заснована мрежа насеља општине Кнић :

- I Општински центар
- II Центри заједнице насеља
- III Сеоски центри
Независни/самостални сеоски центри
- IV Примарно сеоско насеље

Предложена организација има за циљ, да кроз стварање основних осовина развоја, допринесе рационалној мрежи центара, који ће бити носиоци трансформације околних насеља. Наведени центри ће утицати на активирање постојећих потенцијала за размештај различитих врста делатности, ублажавање присутних процеса економског стагнирања, првенствено сеоског подручја као и подизање укупног стандарда и развоја Општине.

Битни предуслов за правилно функционисање система насеља, јесте добра повезаност центара међусобно и села са одговарајућим центрима, мрежом саобраћајне и комуналне инфраструктуре и опремање јавним и осталим функцијама првенствено центара заједнице насеља и сеоских центара.

Посебну улогу у процесу равномернијег просторног развоја Општине имаће **заједнице насеља**, односно групације насеља формиране на основу већ активираних просторних, функцијских, социоекономских, културних и традиционалних веза и односа. У оквиру ових заједница насеља, улогу центра добијају она насеља која се истичу саобраћајно-географским положајем, бројем становника, нивоом опремљености објеката јавних служби и комуналне инфраструктуре, функцијским значајем, привредним и ванпривредним капацитетима, процентом деаграризованог становништва, и др.

Посматрајући просторно-функционалне односе међу насељима и предложено хијерархију центара формиране су три заједнице насеља:

- заједница насеља "ЦЕНТАР" - центар Кнић
- заједница насеља "СЕВЕР" - центар Топоница
- заједница насеља "ЈУГ" - центар Гружа

I – Општински центар - У првој хијерархијској равни је **насеље Кнић**, као **општински центар** и **центар заједнице насеља "ЦЕНТАР"**. У Книћу је изражена концентрација становништва, грађевинског фонда, друштвене опреме, услуга, инфраструктурне опремљености и комуналне опреме.

Планска поставка је јачање, допуњавање и подизање квалитета урбаних функција Кнића. Обзиром на повољност саобраћајног положаја, успоставиће се чвршће интегративне везе са суседним општинама и центрима у непосредном окружењу и реализовати заједнички пројекти. Општински центар ће и у наредном периоду да делује свим својим функцијама на трансформацију насеља у околини, са високим степеном деаграризације и великим бројем мешовитих и непољопривредних домаћинстава. Поред даљег развоја секундарних делатности, јачаће функције центра услужних делатности, јавних функција, посебно вишег ранга, информатике и др праћено уређењем и изградњом који подиже урбанитет насеља.

Из разлога евидентног повећања грађевинског подручја општинског центра у односу на важећи плански документ насеља као и Законом прописане

обавезе донета је Одлука о изради Плана генералне регулације за насељено место Кнић који обухвата целу катастарску општину Кнић

Непосредно гравитационо подручје **Кнића као центра заједнице насеља "ЦЕНТАР"** чине:

сеоски центар: Бумбарево брдо и Забојница
независни сеоски центар: Вучковица
примарна сеоска насеља: Рашковић, Драгушица, Гунцати и Жуње

Центри заједница насеља и сеоски центри су рурална насеља, **Сеоски центри** остварују само локални утицај, а **центри заједнице села** локални и шири функционални и развојни утицај на подручју које им гравитира и укупном подручју општинске територије. **Центри заједнице села** пре свега обезбеђују непосреднију везу грађана са локалном управом, системом организације пољопривредне производње и пословања, услуга, јавних функција, постајући тако квалитетна испостава управних, привредних, услужних и друштвених функција општине на свом подручју, и уз подршку **сеоских центара** главни просторни и функционални ослонац подизања општег квалитета и развојног капацитета сеоске средине.

У развоју и унапређењу руралне инфраструктуре приоритет има опремање ових центара савременим објектима и услугама у домену саобраћаја, водопривреде, телекомуникација и информатичких технологија, као и у домену јавних служби. Санација и рехабилитација ових центара вршиће се сходно њиховој улози у систему насеља, чиме се унапређује идентитет, компактност и конкурентност тих насеља и побољшање укупног квалитета живљења у њима.

II Центри заједнице насеља - Ови насеља су центри заједнице насеља који дају допринос равномерном развоју територије општине. Развој ових центара заснива се на развоју секундарних, терцијарних и примарних делатности, уз одговарајући степен опремљености насеља јавним службама којима треба да опслужује и одређено гравитационо подручје.

Функцију центра заједнице насеља имају следећа насеља:

Топоница- центар заједнице насеља "СЕВЕР" са гравитационим подручјем:

- сеоски центар: Баре и независни сеоски центар Борач
- примарна сеоска насеља: Брестовац, Коњуша, Бечевица, Кусовац, Опланић и Гривац

Гружа -центар заједнице насеља "ЈУГ"са гравитационим подручјем:

- сеоски центар Губеревац
- примарна сеоска насеља: Грабовац, Пајсијевић, Липница, Честин, Балосаве, Бајчетина, Љубић

III Сеоски центри - Чине спрегу са центрима заједнице села у развоју заједнице насеља којој припадају, и функционално ће се умрежити са њима (уз осавремењавање постојеће саобраћајне мреже). То су већа сеоска насеља, која према броју становника, величини стамбеног фонда, заступљености објеката и услуга јавно-социјалне инфраструктуре, саобраћајној и комуналној опремљености, конкуришу центрима са којима остварују функционалне везе, али немају њихово гравитационо подручје. Опремљеност ових насеља јавним и осталим садржајима треба да задовољи потребе самог насеља али и села која им непосредно

гравитирају. Овој категорији припадају следећа насеља са гравитационим подручјем:

Баре

примарна сеоска насеља: Кикојевац, Кнежевац и Љуљаци

Губеревац

примарна сеоска насеља: Лесковац и Врбета

Забојница

примарна сеоска насеља: Дубрава, Брњица и Сумуровац

Бумбарево брдо

примарна сеоска насеља: Претоке и Радмиловић

Ово су центри, са претежно пољопривредним становништвом, углавном на значајним путним правцима. У наредном периоду, њихов развој ићи ће у правцу стварања услова за формирање мањих радних зона и услужних објеката прилагођених карактеру и потенцијалу средине.

Независни/самостални сеоски центри – Сеоски центри који су се развили или је евидентно да ће се развијати као насеља са специфичним функцијама (као перспективни мањи центри привредно-услужног карактера), самостални центри који немају гравитационо подручје, али са аспекта специфичних погодности и потенцијала за развој неких делатности као и достигнутог нивоа делатности поседују карактеристике које их издвајају из групе примарних сеоских насеља. Ови центри ће се развијати према специфичностима - Борач за туристичке услуге, Вучковица за пословне (услужно привредне делатности)

Борач- значај насеља и даљи развој заснован је на очуваној природи и животној средини, лепоти предела и геоморфолошкој знаменитости, богатом градитељском наслеђу и традицији у туризму. Планска поставка је да се у насељу и његовом окружењу предузму активности на очувању предеоних, природних и културних вредности.

Вучковица- погодност насеља је положај на раскрсници државних путева I реда; значај и даљи развој насеља заснован на постојању као и погодностима за пословне- привредно услужне капацитете

IV Примарна сеоска насеља

Категорија насеља чији се развој заснива на пољопривредним делатностима. Имају основне садржаје неопходне за функционисање самог насеља, а функционално се везују на одговарајуће центре, при чему се за она насеља са повољнијом демографском ситуацијом, као и условима за развој делатности може очекивати извесна функцијска специјализација али ће гравитациони утицај остати у границама постојећих атара насеља.

Развој ових насеља на подручју Општине стимулисати формирањем мањих привредних и услужних капацитета у оквиру граница грађевинских подручја насеља, уз осавремењавањем постојеће саобраћајне мреже и изградњом недостајућих деоница. Природно очувани предели општине омогућавају развој туризма при чему је предуслов његовог остварења задржавање млађег становништва и подизање постојеће комуналне опреме на виши ниво.

Овој категорији припада 27 насеља.

Мрежа насеља

Општински центар	Центар заједнице насеља	Сеоски центар	Примарно сеоско насеље	
Кнић	Топоница	Баре	Кикојевац	
			Кнежевац	
			Љуљаци	
			Опланић	
			Гривац	
			Кусовац	
			Брестовац	
			Бечевица	
			Коњуша	
		Борач*		
	Кнић	Кнић	Бумбарево Брдо	Претоке Радмиловић
			Вучковица*	
				Рашковић
				Драгушица
				Жуње
				Гунцати
			Забојница	Дубрава
				Брњица
				Сумуровац
			Гружа	
		Пајсијевић		
		Липница		
		Честин		
		Балосаве		
		Бајчетина		
		Љубић		
Губеревац	Врбета Лесковац			

*Независни сеоски центри

1.3.3 ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Развој мреже јавних служби заснива се на постојећој мрежи јавних служби, очекиваних демографских промена и развоју насељских функција. Основа за димензионисање јавних служби јесу: процењени број становника до краја планског периода по старосним групама и корисницима појединих функција, пожељни радијуси доступности појединих јавних служби корисницима са гравитирајућег подручја и одговарајући стандарди и нормативи.

Основне услуге (основно образовање, примарна здравствена заштита, смештај у предшколску установу за свако заинтересовано дете и дневни центри) су обавезне у центрима заједница насеља и сеоским центрима, односно на раздаљини до 30 минута организованим јавним превозом.

Услов за покривање свих насеља у општини Кнић доступним основним услугама од јавног интереса је побољшање међунасељске саобраћајне мреже и основни стандарди јавног превоза.

ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Предшколско образовање и васпитање

Ради обезбеђења већег обухвата деце, доступности и могућности за равноправније коришћење услуга **предшколског васпитања и образовања** за децу узраста до 6 година, неопходно је проширење мреже објеката, повећање понуде посебних програма и услуга дечјих вртића.

Неопходно повећање обухвата деце и доступности припремне предшколске наставе, обезбедиће се усклађивањем развоја и организације припремног предшколског образовања и васпитања са кретањем и размештајем деце узраста 5-6 година, и мрежом дечјих вртића и основних школа.

Проширење мреже објеката усмерено је приоритетно на центре заједнице насеља, и сеоске центре у мрежи насеља Општине у складу са потребама, где треба обезбедити просторе за дечји вртић, а при свим школама простор за припремно предшколско образовање

Укључивање приватног сектора у пружање ових услуга треба подржати и развијати. Подршку невладиног сектора и донација би требало усмерити на развој мобилних дечјих вртића/учионица за мање доступна насеља, посебних програма за децу са посебним потребама, организовање специјализованог превоза. Специјализовани превоз би истовремено опслуживао децу предшколског узраста и ученике основних школа.

Основно образовање и васпитање

Неопходно је повећање доступности и обезбеђење подједнаких могућности за квалитетно **основно образовање и васпитање**. То подразумева усклађивање мреже објеката са кретањем и размештајем деце и младих узраста 6-15 година, побољшање и иновирање школских програма. Развијање васпитне/социјалне функције школе омогућиће се ефикаснијим организовањем продуженог боравка ученика и/или целодневне наставе за ученике првог циклуса, као и увођењем посебних образовних програма прилагођених потребама деци са посебним потребама, специфичних програма и факултативних програма и активности за мултикултурно образовање. Организација мреже објеката основног образовања ће се заснивати на матичним (и подручним) осморазредним школама у центрима заједнице насеља и сеоским центрима. Рационализација мреже издвојених четвороразредних одељења засниваће се на демографским променама, доступности и квалитету објеката. Једна од опција је вишенаменско коришћење постојећих објеката за мобилне екипе дечјих вртића, установа културе, курсеве информатике и сл. Друга опција је да се у појединим школама уведу посебни програми и обезбеде мобилне наставне екипе, како би се ученицима издвојених одељења приближили нови облици наставе и стицање знања и вештина која су приступачна у матичним школама.

Сви објекти образовања се задржавају уз потребно побољшање услова рада кроз реконструкцију, адаптацију и опремање школског простора, уређење школског комплекса и простора за спорт и повећање квалитета доступности.

Организовање специјализованог превоза неопходно је за ученике који живе на удаљености већој од 1,5км (I-IV разреда) односно 2,5км (V-VIII разреда) од школе, као и за све ученике са посебним потребама уз неопходну подршку средстава републичких и предприсупних фондова и донација.

Средње образовање

У делу **средњег образовања** -Јачање и осамостаљивање постојеће средње школе и, евентуално, отварање нових, подразумева редефинисање и усклађивање образовних профила са структуром и потребама привреде на локалном и регионалном нивоу, као и тражење нових начина финансирања и повезивања са привредом. Приоритетно је увођење смерова пољопривредне и туристичке струке. Регионализација и рационализација мреже средњег

образовања подразумева умрежавање стручних школа сличних образовних профила са подручја региона њихову диверзификацију и већу флексибилност за прилагођавање потребама привреде и тржишта рада. Подстицаће се отворен и флексибилан систем образовања младих и одраслих који омогућава континуално учење и унапређење људских потенцијала и ресурса. Један од могућих модела система финансирања средњег, и (евентуално) високог образовања јесте тзв. динамички модел, т.ј. комбиновани модел постојећег система финансирања и развоја проширених делатности. Проширене делатности обухватају комерцијалне програме и пројекте сарадње са привредом (програми стицања нових знања и вештина неопходних за укључивање у процес рада...).

Развој стручног образовања подразумева модернизовање опреме и наставних средстава и опремање школа потребним садржајима У систем средњег и стручног образовања (и евентуално високог), увођење приватне школе специфичних профила и подстицати донаторства за обезбеђивање стипендија. Планира се, према препорукама ППРС, изградња дома за смештај ученика у општинском центру.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствена делатност на подручју општине Кнић обављаће се на нивоу примарне здравствене заштите.

Постојећа мрежа објеката омогућава рационалну организацију и релативну доступност услуга примарне здравствене заштите на подручју општине. Предуслов је рехабилитација постојеће мреже, уз евентуално проширење капацитета у складу са потребама локалне заједнице. То ће се обезбедити подизањем квалитета услуга (опремање неопходном медицинском опремом и санитарским материјалом, обезбеђење потребног броја лекара и другог медицинског особља), објеката (санацијом и обновом већине постојећих и, евентуално, заменом и изградњом нових) и доступности (обезбеђењем теренских и санитарских возила). Један од начина за повећање доступности примарне здравствене заштите корисницима, нарочито на руралном подручју, јесте организовање мобилних здравствених тимова, интегрисаног пружања услуга здравствене и социјалне заштите и пружање квалитетне прехоспиталне хитне медицинске помоћи. Подизање квалитета и доступности услуга подржаће се и увођењем приватне праксе и укључивањем невладиног сектора у систем здравствене заштите.

За виши ниво здравствених услуга (секундарну и терцијалну здравствену заштиту), становници општине Кнић упућени су на Клинички центар у Крагујевцу.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Постојећа мрежа установа социјалне заштите (посматрајући на регионалном нивоу) омогућава рационалну организацију услуга социјалне заштите.

На нивоу локалне самоуправе неопходна је изградња објекта Центра за социјални рад, подизање квалитета услуга, капацитета за нове садржаје и програме рада, унапређењем квалитета постојећих и увођењем нових услуга, као и развојем алтернативних и иновативних програма социјалне заштите.

Акцент је на развоју мреже услуга које омогућавају већу територијалну и функционалну доступност услуга, подржавају живот у заједници и обезбеђују интегралну и неодложну социјалну заштиту корисника. Оријентација је на развој разноврсних социјалних услуга усаглашених са потребама корисника које се приоритетно задовољавају у локалној заједници и породици (природном окружењу), а омогућавају избор најмање рестриктивне услуге за корисника, што

подразумева:

- обезбеђење простора за организовање дневних центара за пружање разноврсних услуга нестационарног типа као облик основне услуге социјалне заштите (старо становништво, старачка домаћинства, лица са сметњама у развоју, лица са хроничним болестима и инвалидитетом и др). Дневни центри се организују у центрима на сеоском подручју (могуће у оквиру адаптираних објеката месних канцеларија, здравства, културе и сл. као интегрални вид услуга)
- изградња пословне зграде, као приоритет, ради побољшања техничке опремљености и постизања нормалних услова за рад што ће пружање услуга подићи на виши ниво.
- изградња Прихватилишта са Прихватном станицом у Равном Гају /насеље Вучковица/ ради потпуне социјалне заштите старих и инвалидна лица .
- значајно унапређење квалитета живота старих и одраслих лица уз адекватну подршку свих релевантних институција и проширен дијапазон услуга, реализоваће се кроз програм повезивања и јачања партнерских односа ревелентних служби и институција које се баве заштитом и бригом о старим лицима. Даље афирмисање пројекта помоћ у кући старим лицима (који је већ заживео на територији Општине Кнић.)
- развој установа малих смештајних капацитета за недостајуће услуге за збрињавање корисника (мали домови, мале стамбене заједнице, „Кућа на пола пута”, „Становање уз подршку” и сл.);
- развој услуга и служби за подршку породици (саветодавне, едукативне, патронажне услуге, услуге клубова и дневних центара са разноврсним садржајима, приоритетно у центрима заједнице насеља и сеоским центрима);
- развој услуга различитих облика хранитељског смештаја;
- програм запошљавања радно способних корисника материјалног обезбеђења и реализација пројекта који ће радно упослити ову категорију становништва.
- програм заштите деце са посебним потребама и реализацији пројекта који ће побољшати квалитет живота деце из ове категорије и породица
- развој услуга неодложних интервенција у Центру за социјалну заштиту, које ће грађанима бити доступне 24 сата (дежурство стручњака обучених за неодложне интервенције, дежурне службе за ургентни смештај и услуге СОС телефона).
- укључивање невладиног сектора у пружање услуга социјалне заштите и развој услуга мобилних служби проширене социјалне заштите (пројекат помоћи у кући уз психо-социјалну подршку старима, немоћнима и инвалидима).
- укључивање различитих социјалних актера, у првом реду приватног и невладиног сектора у пружање комерцијализованих и непрофитних услуга социјалне заштите, као и обезбеђење партиципације корисника у доношењу одлука о начину задовољавања њихових потреба.
- подршка оснивању клуба ратни ветерани и инвалиди рата, као посебној групи
- изградња дома за ученике за потребе средњошколског образовања у општинском центру а у складу са препорукама ППРС

Објекти социјалног становања и други објекти намењени посебним социјалним групама, могу да буду грађени и на градском и на сеоском подручју, према посебном програму.

КУЛТУРА

Очување културног идентитета подручја општине Кнић оствариваће се преко локалних и регионалних програма развоја културе и интегрисаних културно-образовних и других интерсекторских програма. За припрему и остваривање ових програма неопходна је рехабилитација постојећих установа културе, као и укључивање приватног и непрофитног сектора. Модернизовање и јачање установа оствариваће се укључивањем грађана у формулисање и реализацију програма и пројеката намењених свим добрим групама, идентификовању и промоцији традиционалних вредности, заштити културног наслеђа и др.

Развој установа културе биће усмерена на:

- подизање квалитета и опремљености постојећих објеката, реконструкција дома културе у општинском центру и осталим насељима као мултифункционалних простора, као и адаптација алтернативних простора-објеката или изградњу наменских мултифункционалних објеката,
- развој нових програма и повећање њихове доступности корисницима, осавремењавање и унапређивање програмских садржаја локалних медија, организовање манифестација и др. Повећање доступности културних активности и програма, нарочито младима на руралном подручју. Неопходно је и субвенционисање јавног и приватног сектора из републичких фондова и донација и укључивање непрофитног сектора у развој нових услуга, посебних програма, и организацију мобилне културне понуде (мобилне библиотеке, представе, креативне радионице, еколошке и хуманитарне активности и сл.)
- Од посебног значаја је развој постојећих и нових манифестација, презентација и афирмација културног наслеђа- активно укључивање богатог градитељског наслеђа, традиције, народног стваралаштва и културе у циљу очувања идентитета и посебно развоја туризма, као интегралне понуде са осталим облицима туризма.
- Потребно је развијати посебне понуде из области културе у насељима са специфичним прородним, културним и историјским обележјима.

ФИЗИЧКА КУЛТУРА И СПОРТ

Развој спорта, активне и организоване рекреације подразумева мрежу спортских центара и терена, који функционално и садржајно задовољавају потребе свих категорија становника.

У општини Кнић даље развијати мрежу спортско-рекреативних објеката, уз повећање квалитета опремљености. Стратешко опредељење је развој мреже услуга за омасовљење рекреативног бављења спортом и повећање понуде у оквиру програма развоја туризма

Развој мреже спортско-рекреативних објеката:

У општинском центру:

- уређење спортског центра са условима за бављење врхунским спортом као и рекреацијом
- терени за спорт и рекреацију, појединачни терени за мале спортове и дечја игралишта у оквиру блокова и центара, за становништво из непосредног окружења.

На руралном подручју:

- изградња спортских сала у центрима заједнице села
- изградњу физкултурних сала у осмогодишњим основним школама (пре свега у матичним школама);
- реконструкција и изградња терена за мале спортове и рекреацију и дечјих игралишта у оквиру школских комплекса, или комплекса месних

канцеларија,

- реконструкција постојећих спортских терена, уз могућност проширења, изградњу пратећих и објеката комплементарних намена

Развој садржаја спорта и рекреације као пратеће функције других намена: образовања, здравства, дечје заштите, туристичких комплекса и др.

Развој мреже пешачких, рекреативних и бициклических стаза

ЈАВНИ СЕРВИСИ –локална самоуправа

Остваривање стратешких циљева развоја јавних сервиса, подразумева реализацију следећих пројеката:

- реконструкција и опремање зграде општинске управе уз унапређење рада општинског услужног центра (у складу са предвиђеним стандардима), као и адаптација и опремање општинског архива;
- реконструкција и модернизација свих објеката месних канцеларија на сеоском подручју уз могућност проширења капацитета и увођење комплементарних јавних и комерцијалних садржаја (библиотека, амбуланта, пошта, просторија за културно-едукативне и забавне активности и сл.)
- повезивање општинске управе, јавних предузећа и установа, и месних канцеларија на јединствену мрежу и базу података;
- креирање институционалног идентитета општине - израда јединственог плана идентитета и маркетинга;
- перманентно организовање специјализованих обука за општински менаџмент, запослене у општинској управи, јавним предузећима и установама, на тему: корпоративно управљање у јавном сектору, ефикаснија интерна и екстерна комуникације, израда и управљање пројектима финансираних из средстава ЕУ и сл.

Заједница насеља ЈУГ	Заједнице насеља	Образовање и васпитање				Здравствена заштита		Социјална заштита		култу	Физичка култура	Комунални објекти				Док сам				
		Дечији вртић	Основно образовање - 4 разреда	Основно образовање - 8 разреда	Средње образовање	Дом здравља	Здрав.стан /амбуланта	Центар за социјал.	Дневни центар	Прихватилиште за старе	Ученички дом	Дом културе	Спорти центар/ сп. сала	Објекти спорта и рекреације	гробље	Зелена пијаца	Сточна пијаца/сајам	Ветеринарска стан./амбуланта	Ватрогасна станица	Центар /месна канцеларија
Гружа	*																			
Грабовач																				
Пасијевић																				
Липница																				
Честин																				
Балосвава																				
Бајчетина																				
Љубић																				
Љуберавац	*																			
Врбета																				
Лесковац																				

Центри заједнице насеља

Селошки центри

Примарна селска насеља

+ постојећи објекти/садржаји јавних функција

* планирани објекти/садржаји јавних функција

1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

ОСНОВНИ ПРАВЦИ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА

За остваривање стратешког развоја општине Кнић неопходна је реализација основних праваца развоја:

Унапређење функционалности ефикасности и ефикасности рада локалне управе у циљу стварања локалне управе оријентисане ка привреди:

- дефинисање јасних процедура за обављање посла;
- умрежавање функција економског развоја у националне и интернационалне мреже економског развоја.

Развој инфраструктурних система у функцији развоја привреде:

- подршка инвестицијама у инфраструктурне системе и системе за заштиту животне средине;
- унапређење система и процеса правне регулативе у области развоја инфраструктуре;
- плански приступ инфраструктурном развоју.

Развој механизма подршке приватном сектору:

- подршка у областима увођења нових технологија, извозне оријентације и стандардизације;
- подршка сектору малих и средњих предузећа (програм подршке расту постојећих и оснивању нових предузећа, као и подршка за промену и унапређење бизнис климе);
- подршка развоју пословних удружења, кластера и др.

Привлачење директних инвестиција:

- обимом и структуром инвестиција решавају се основна питања привредног развоја као што су структура производње, правци ширења и динамика развоја појединих сектора привреде, технички и органски састав основних производних фондова, терцијарни размештај производних снага и њихов раст (повећати обим инвестиција, ефикасност и осмислити адекватну структуру која даје најбоље резултате);
- привлачење директних, како гринфилд, тако и браунфилд;
- развијати предности за инвестирање у Србији, а посебно створене и нове предности за инвестирање у Книћу (порези, кредити, увоз производне опреме, увоз сировина, царине, подстицајне мере у области закупнине земљишта за производне делатности, понуда и припрема већег броја локација за изградњу, маркетинг и слично).

Подизање нивоа општине Кнић на тржишту инвестиција:

- израда, усвајање и реализација инвестиционих планова;
- развој регионалне и локалне инфраструктуре за привлачење инвестиција (путни правци Крагујевца, Краљева, Чачка . . .);
- подршка процесу оснивања индустријских и технолошких паркова.

Побољшање имиџа општине у циљу привлачења директних инвестиција:

- брендирање општине Кнић;
- унапређење услуга које пружа локална самоуправа инвеститорима и грађанима.

Усмеравање развоја људских ресурса према потребама тржишта рада и циљних извозних сегмената привреде:

- подршка развоју нових знања и вештина;
- дефинисање развојних планова запошљавања и активних мера;
- партнерски приступ у циљу повећања могућности за запошљавање (програми).

Повећање предузетничког капацитета стварањем савремених профила менаџера:

- унапређење предузетничких знања и вештина постојећих и потенцијалних предузетника;
- развој механизма подршке и пружање услуга предузетницима у области развоја људских ресурса.

Квалитативни вид урбанизације:

- равномернији развој целе територије;
- изградња инфраструктуре на сеоским подручјима
- израда планске документације за сеоска насеља.

Учешће и помоћ државе у програмима општине:

- стручна и финансијска помоћ у припреми документације, планова и инвестиционих програма;
- изградња главних и магистралних инфраструктурних објеката од стране државе који ће дати велики допринос развоју општине;
- финансирање појединих активности (Национални инвестициони програм, повољни кредити и сл.).

Пољопривреда ће и даље бити основна делатност овог подручја уз повећано учешће индустрије малих и средњих предузећа, пре свега прехранбене, и терцијарних делатности а посебно туризма.

1.4.1. ПРОСТОРНИ РАЗМЕСТАЈ ИНДУСТРИЈЕ И МСП

Окосницу просторне структуре привреде чини постојеће радне зоне као и локације и поједини центри насеља који имају потенцијалне услове (инфраструктура, земљиште, објекте, сировине и тржиште) уз усаглашавање са условима заштите свих ресурса подручја

Усмеравање размештаја индустрије и МСП на подручју општине засниваће се на следећим принципима:

- рационалније, ефикасније и еколошки прихватљиво коришћење грађевинског земљишта у постојећим индустријским зонама и локалитетима (повећање степена искоришћености активираних зона, комплекса и/или локалитета уз подизање квалитета инфраструктурне опремљености и спровођење мера заштите животне средине)
- децентрализација привредног развоја формирањем нових зона, комплекса и локалитета задовољавајуће опремљености техничком инфраструктуром за смештај МСП у складу са локационо-развојним потенцијалом простора, и интересима локалне заједнице (подстицање развоја иницираних и/или формирања нових комплекса/локалитета, у зонама и у насељима која имају интерес и услове за развој предузетништва, посебно у центрима на сеоском подручју- носиоцима децентрализованог развоја општине)
- лоцирање микро-бизниса и породичних фирми у сеоским насељима одређивањем типа и обима производње и пружања услуга,
- повећање саобраћајне и комуникацијске доступности постојећих и планираних локација обезбеђењем квалитетних веза са мрежом државних путева.

Основна правила за издвајање локалитета за смештај индустрије и малих и средњих предузећа јесу:

- мала и средња предузећа и остале привредне делатности првенствено се лоцирају у већ активираним или иницираним привредно-индустријским зонама/комплексима/локалитетима и користе постојећи грађевински фонд, уз

- могућност његове адаптације и реконструкције;
- размештај, организација и уређење привредних зона, комплекса и локалитета усклађује се с планираним развојем саобраћајних и других инфраструктурних објеката и коридора;
- нове зоне/комплекси/локалитети за смештај МСП се формирају на просторима мање повољним за пољопривреду, изван површина шумског земљишта и потенцијалних туристичких простора и локалитета, водећи рачуна о ограничењима режима заштите простора, (зонама заштите изворишта водоснабдевања, заштићених природних и културних добара); са: повољним просторно-развојним условима за смештај МСП (у погледу услова за изградњу, расположиве радне снаге, спровођења мера заштите окружења); и основним активностима базираним на локалним развојним потенцијалима (нарочито кроз више фазе прераде пољопривредних производа);
- зоне/комплекси/локалитети с привредним активностима одвајају се заштитим зеленилом у контактном појасу са стамбеним и другим целинама, ради ублажавања њиховог утицаја на окружење и животну средину;
- обезбеђује се једновремено функционално и технолошко усавршавање производње и унапређивање инфраструктурне опремљености зоне/комплекса/локалитета (посебно третмана и евакуације отпадних технолошких вода и чврстог отпада из производног процеса);
- примењују се мере заштите на животну средину – потребна процена о потреби израде процена утицаја на животну средину;
- могуће је фазно привођење намени иницираних и нових зона и комплекса, уз обезбеђење одговарајућег нивоа инфраструктурне опремљености сваке фазе у складу с правилима изградње и уређења простора.

Просторну структуру полицентричног развоја привреде чини:

1. Општински центар Кнић
2. Зоне интензивније концентрације МСП уз државне путеве I реда, у иницираним зонама ван формираних зона стамбеног ткива насеља, користећи погодности инфраструктурне опремљености и саобраћајне доступности уз заштиту најквалитетнијег земљишта
3. Центри на сеоском подручју
4. Остала насеља, у складу са исказаним интересима.

Размештај индустрије и МСП на подручју општине :

1. Општински центар Кнић - Радна зона "Рибеш".

Намена зоне, према ГУП-у Кнић 2000 –индустријска зона. Нето површина зоне 33,5ха. Приведено намени око 11,0ха. Површине приведене намени су и у власништву предузећа. Остале површине су у приватном власништву, малим делом изграђене а остало се користи као пољопривредно земљиште. Повољност зоне- услови за комунално опремање, добра саобраћајна повезаност (приступ са пута М23 Крагујевац- Чачак, железничка станица пруге Крагујевац- Краљево је у захвату зоне)

2. Зоне интензивније концентрације МСП уз државне путеве I реда

2.1. Радна зона "Равни Гај" - на укрштању државних путева I реда. Нето површина 27,0ха. Урађена је планска документација. Планиран је развој МСП и услужних делатности.

2.2. Планиране радне зоне:

1. Радна зона "Вучковица" - Бруто површина око 19,0 ха. Локација уз државни пут I реда ка Општинском центру, наслања се на зону Равни Гај. Погодна за МСП, мешовито услужно производне делатности. Површина је

неизграђена, власништво приватно. Услови за комунално опремање су повољни.

2. Радна зона "Љубић" - Бруто површина око 19,0 ха. Локација уз државни пут I реда ка Грузи, наслања се на зону Равни Гај. Погодна за МСП, мешовито услужно производне делатности, са становањем у залеђу као пратећом наменом. Површина је малим делом изграђена, објекти стамбени-планирана је трансформација за намене у складу са наменом зоне; власништво приватно. Услови за комунално опремање су повољни.

3. Радна зона "Претоке"- Бруто површина око 35,0ха

Локација уз државни пут I реда. Површина је неизграђена, власништво приватно. У складу са наменом у непосредном окружењу, зона је доминантно намењена за делатности прераде производа из пољопривреде са комплементарним делатностима услуга и привређивања. Површина је неизграђена, власништво приватно. Услови за комунално опремање су повољни.

3. Радне зоне и зоне мешовитог пословања дефинисане ПОУ-а/Шематским приказима за центре заједнице насеља: Груза (бруто радна зона 9,5ха), Топоница (бруто радна зона 6,3ха, мешовито 13,5ха), и сеоске центре Губеревац (бруто радна зона 5,1ха) и Баре (бруто мешовито пословање и становање тј за мања предузећа – око 14,0 ха). Зоне су делимично у функцији.

4. Локалитете за развој МСП и предузетништва у руралном подручју - насеља са нуклеусом производних активности (Бумбарево Брдо, Гунцати, Кусовац, Кнежевац и Пајсијевић), као и друга насеља у којима се исказе интерес за развој производних и услужних делатности.

Полазећи од одређења за развој МСП на подручју општине могу се предвидети мањи индустријски комплекси и локалитети и њихово евентуално повезивање дуж државних путева, без формирања већих, континуалних индустријских зона.

Заједно са развојем сектора МСП, посебну пажњу требало би поклонити и развоју микро-бизниса и тзв. породичних фирми (укључујући занатске, трговинске и друге радње, задруге, туризам и сл.), као значајним карикама у привредном ланцу и делу сектора МСП.

1.4.2. ПОЉОПРИВРЕДА

Основна планска решења

У складу са Стратегијом развоја пољопривреде Србије, на подручју општине Кнић је потребно синхронизовано предузимање активности на:

- управљању земљиштем ради побољшања стања животне средине и природних предела, применом одговарајућих агроколошких мера, које су компатибилне мерама заштите и унапређења шума;
- повећању тржишне конкурентности пољопривредне производње, мерама усмереним на укрупњавање и модернизацију пољопривредних газдинстава, унапређење људског потенцијала и других ресурсних, структурних, социоекономских и техничко-технолошких услова развоја аграрног сектора, укључујући искоришћавање локалних погодности за производњу хране посебних одлика квалитета;
- унапређивању економских и социјалних услова живљења на селу, подршком развоју непољопривредних делатности и повећању запослености сеоског становништва, промоцији предузетништва, оснивању и развоју микропредузећа, развоју сеоског туризма, развоју базичних услуга за сеоску привреду и становништво, обнови и развоју сеоске архитектуре, очувању

културно-историјског наслеђа, предеоних и других просторно хетерогених вредности руралних подручја; и

- подршци примени локалне стратегије руралног развоја.

Основну поставку плана развоја пољопривреде чини искоришћавање компаративних погодности за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа, посебних одлика, које проистичу из услова географске средине. Ради адекватне тржишне валоризације ових одлика, тј. повећања тржишне конкурентности аграрне понуде на локалном туристичком и ширем тржишту, потребно је реструктурирање пољопривредног сектора у правцу ефикаснијег коришћења људских потенцијала и повећања продуктивности расположивог земљишта и економске ефективности.

Унапређивање организационих облика пољопривредне производње условљено је обезбеђењем институционалне, финансијске и информатичке подршке за:

- стимулисање процеса концентрације земљишта, стоке и техничких средстава код економски и биолошки виталних домаћинстава, развојем локалног тржишта земљишта и применом других територијално специфичних подстицаја за интензивније ослобађање аграрних ресурса старачких газдинстава, која у већини случајева немају наследнике спремне за живот на селу, а још мање за обрађивање земље и гајење стоке;
- одржавање, развој и унапређивање техничко-технолошких услова пољопривредне производње на ситним и средњим газдинствима;
- оснивање сточарских фарми уз стимулисање асоцијација локалних произвођача и приватних предузетника, као и спољних инвеститора за улагања у одговарајуће програме, приоритетно за развој говедарства, овчарства, козарства и коњарства у брдовитим атарима;
- промоцију предузетништва и оснивање и развој микро и малих предузећа за прераду локалних пољопривредних и шумских производа;
- обезбеђење сигурности пласмана локалних пољопривредних, шумских и занатских производа, кроз формирање произвођачких асоцијација и њихово пословано повезивање с локалним туристичким и другим већим пословним системима.

Техничко-технолошко унапређивање пољопривредне производње засниваће се на строгом вођењу рачуна о еколошком прагу способности земљишта и других елемената биосфере за неутралисање штетног утицаја појединих инпута на стање животне средине и живог света, при чему је потребна подршка:

- повећању нивоа техничке опремљености земљишта и људског рада: заменом амортизованог тракторског парка; увођењем подстицаја за набавку прикључних машина и специјализоване опреме;
- изради пројектне документације за развој сточарске производње, у првом реду у пашњачком систему, напоредо са обезбеђивањем квалитетне ветеринарске заштите, побољшањем услова стајског смештаја и исхране стоке током целе године, укључујући и опремање газдинстава машинама и уређајима који олакшавају рад у сточарској производњи и дозвољавају њено унапређивање, у складу са савременим хигијенским и еколошким стандардина; и
- потпунијем искоришћавању локалних погодности за развој органског и/или интегралног система ратарско-повртарске, воћарске, виноградарске и сточарске производње, сакупљања и плантажног гајења лековитог и

ароматичног биља, шумских плодова и сл., напоредо с предузимањем активности за сертификацију ових производа и њихових прерађевина.

Побољшање квалитета пољопривредно-прехранбених производа и постизање хигијенско-здравствених безбедоносних стандарда условљено је у пресудној мери резултатима оствареним у доменима организационог и техничко-технолошког унапређивања аграрног сектора.

При томе се морају уважити и следећи захтеви:

- дефинисање технолошких и других стандарда за добијање и очување препознатљиве робне марке, односно заштићеног имена порекла из еколошки и историјски посебно вредних делова општинског подручја;
- успостављање строге контроле примене и складиштења минералних ђубрива, средстава за заштиту биља, стајњака и осоке, као и еколошки безбедног одстрањивања/уништавања амбалаже од агрохемикалија и других отпадних материјала из пољопривредних газдинстава, односно предузећа која се баве производњом и прерадом пољопривредно-прехранбених производа;
- пољопривредне произвођаче и друге субјекте аграрног сектора општине треба оспособити за брзо укључивање у општи систем контроле квалитета у свим фазама производње, прераде и промета пољопривредно-прехранбених производа, који се успоставља у Републици Србији, у складу са нормативима и критеријумима ЕУ.

Приоритете остварити кроз следеће пројекте:

- обука пољопривредника у области ратарства, сточарства, воћарства, о значају удруживања, агроекономије, прераде и производње и едукација становништва о органској производњи у повртарству;
- заштита производа са географским пореклом и формирање брендова (Гружанска шљива, Гружански купус и др.);
- маркетинг и промоција пољопривреде општине Кнић;
- формирање задруга и струковних удружења пољопривредних произвођача (Активирање удружења воћара, формирање удружења одгајивача крава сименталске расе), формирање централне задруге за подручје општине Кнић са 4 радне јединице);
- доношење планских докумената из области пољопривреде у складу са обавезујућом законском регулативом (доношење програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, израда студије изводљивости комасације земљишта у појасу језера у циљу стварања могућности за органску производњу, израда студије изводљивости комасације земљишта низводно од хидросистема Гружа, доношење секторске стратегије развоја пољопривреде, израда студије изводљивости наводњавања са акумулације Гружа и осталих изворишта);
- истраживање алтернативних капацитета за развој пољопривредне производње (формирање базе података алтернативних капацитета за развој примарне пољопривредне производње-природних и инфраструктурних ресурса);
- унапређење примарне производње (хемијско педолошка анализа земљишта у области воћарства, формирање засада шљиве ранке у површини од 20 хектара, развој органске повртарске производње у појасу језера, унапређење генетске основе говеда, развој повртарске производње кроз изградњу пластеника и стакленика);
- формирање складишта и прерадно-производних капацитета (формирање откупних станице у насељима Гружа, Губеревац, Баре, Бумбарово Брдо, Топоница, изградња централног складишног објекта и активирање постојећих,

изградња мини прерадних објеката за млеко, изградња мини прерадних објеката за воће и поврће, изградња мини дестилерија, изградња мини прерадних објеката за сушење воћа и изградња и ревитализација зелених пијаца).

Према ограничењима и потенцијалима за развој пољопривреде котлински и долиנסко брежуљкасти атари предиспонирани су за интензивну пољопривреду, посебно повртарство и ратарство а цело подручје за воћарство и сточарство која су највише заступљена у пољопривредном реону побрђа.

1. Пољопривредни рејон равничарског дела карактерише интензивна ратарска, нарочито повртарска производња са заступљеношћу воћарске и сточарске производње.

Зона **повртарства** обухвата најплодније земљиште у алувијалној равни- појасу језера и Груже. Повећању производње повртарских култура, поред изузетно повољних природних услова (плодно и равно земљиште потенцијално високе продуктивности), максималне заштићености реке Груже од загађења у сливном подручју, могућности наводњавања, погодује и близина тржишног подручја, нарочито града Крагујевца, затим Краљева, Чачка и Горњег Милановца. Повртарство се издваја као водећа пољопривредна грана а као приоритетна активност израда студије изводљивости комасације земљишта у појасу језера у циљу стварања могућности за органску производњу. Битна је и израда студија изводљивости комасације земљишта низводно од акумулације Гружа као и изводљивости наводњавања са акумулације Гружа и осталих изворишта.

За ратарства је погодно земљиште од зоне повртарства до брдског дела, са нагибима до 12%. Основе **ратарства** чине пшеница, кукуруз и луцерка, што се и у будућности неће битније мењати. Просечни и укупни приноси последњих деценија најозбилније указују на потребе наводњавања-одводњавања на просторима најпогоднијих земљишта за интензивну пољопривредну производњу. Приоритет је поновно успостављање директних веза између развоја биљне и сточарске производње на нивоу пољопривредних газдинстава, са ослонцем на обезбеђење сопствене крмне базе.

2. Пољопривредни рејон побрђа је воћарско сточарски рејон, са заступљеношћу ратарства. Тај простор одликује издиференцираност природних услова за развој пољопривреде и учестала смењивања у простору где у комплексима ораничних површина доминира производња жита, пашњаци и ливаде пружају солидну основу за развој сточарства, а воћњаци за развој ове производне гране.

Сточарство ће ојачати активирањем постојећих и подизањем нових фарми на за то одређеном земљишту. Требало би подстицати развој: говедарства, овчарства, козарства и коњарства. То је могуће променом расног састава као и побољшањем њихове исхране и услова смештаја, изградњом фарми, повезивањем привредних субјеката пољопривреде и породичних газдинстава. Стимулисати прерађивачке капацитете, чија би изградња омогућила финализацију производње и ново запошљавање.

Воћарство, представља развојну линију пољопривреде овог рејона, посебно када су у питању: шљиве, јабуке, крушке, вишње и брескве. Због тога се подржава изградња мреже хладњача за воће и поврће, чиме се породичним пољопривредним газдинствима стварају услови за конкурентско понашање на тржишту. За воћарство и виноградарство су погодни терени нагиба до 15% присојне експозиције. Поред традиционалних воћњака у окућницама /као најпогодније културе у окружењу стамбених објеката са заштитном улогом и естетском компонентом/ формирати засаде на већим површинама.

Развој алтернативних грана пољопривреде је производња лековитог и ароматичног биља, производња откуп и прерада гљива, пужева и сл.

Развоју пољопривреде се даје важнија улога и кроз **пратећу прехранбену индустрију** и то као:

а) прехранбена индустрија с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте хране и сл.); и

б) прерада производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна).

У складу с тим, посебна подршка се даје иницијативама за изградњу пољопривредних објеката за прераду, сушење, замрзавање, складиштење итд.

Нарочиту подршку заслужује преусмеравање на **органску производњу** ради задовољавања потреба урбаног становништва и локалне туристичке тражње.

Земљиште које задовољава стандарде за гајење органских производа не сме да буде оптерећено тешким металима, пестицидима, ни осталим минералним ђубривима, нити да буде закишељено

На земљишту обухваћеном Просторним планом подручја посебне намене акумулације Туцачки напер-изворишта водоснабдевања пољопривредна производња се може обављати једино на принципима органске пољопривреде, што подразумева спровођење мера заштите у зонама санитарне заштите изворишта према Плану и Правилнику, успостављање одговарајућег режима коришћења и обраде земљишта у циљу спречавања негативних утицаја биљне и сточарске производње на квалитет воде и земљишта, и производњу тржишно атрактивних пољопривредно прехранбених производа у органском поступку .

1.4.3. ШУМАРСТВО, ЛОВ И РИБОЛОВ

Шумарство - У оквиру рационалног коришћења укупних природних потенцијала потребна је и заштита и унапређење шума и предузимање одговарајућих захвата везаних за пошумљавање и повећање површине под шумама. Према статистичким подацима обрасла шумска површина на територији општине Кнић износи 10.790ха, а просечна дрвна маса износи 7.836м³ лишћара и 410м³ четинара. Процент техничког дрва у лишћарима износи 9%, а у четинарима 100%.

Према томе основни циљ планског периода је сачувати постојеће шумске површине и у континуитету их увећавати. Такође тежити и значајнијем повећању техничке дрвне масе.

Неопходна је стална заштита и стабилност шумског екосистема ради остваривања свих функција шума, односно позитивних утицаја на животну средину:

- заштитне (заштита земљишта, заштита и унапређење режима вода, заштита пољопривредних култура, заштита климе, заштита насеља и саобраћајница и сл.);

- хигијенско-здравствене;

- туристичко-рекреативне (туризам везан за специфични амбијент, ловни туризам);

- привредне (продукција дрвета, дивљачи, лековитог биља, шумских плодова итд.).

Унапређење и коришћење шума и шумског земљишта спроводиће се трајним коришћењем шума на принципима одрживог развоја, а основни секторски задаци су:

- одржати постојеће шуме и зоне пошумљавања, уз одговарајуће техничке и еколошке мере садње, одржавања и експлоатације, на око 26% општинске територије;

- тежити ка финализацији дрвне сировине;

- заштитити и унапредити стање постојећих шума кроз мелиорацију девестираних, деградираних и разређених шума, уз рационално коришћење потенцијалних могућности станишта и максимално коришћење природног подмлађивања, а како би се успоставио оптималнији однос шумских и других екосистема;

- плански организовати ловни туризам на оним деловима територије општине, који су у функцији одрживог коришћења биолошког ресурса.

Концепција развоја шумарства засниваће се на следећем:

- конверзија или реконструкција изданичких шума у високе, пошумљавање шибљака и голети;

- попуњавању високих разређених шума и вештачки подигнутих разређених састојина;

- реконструкција високих деградираних шума и вештачки подигнутих деградираних састојина;

- побољшању стања шума у приватним поседима уз повећање запреминског прираста приватних шума, у циљу бољег искоришћавања потенцијала шумског фонда;

- решавање имовинских односа и стварање доступне информационе базе података о стању државних и приватних шума и количинама посеченог дрвета на годишњем нивоу;

- смањењу неприступачности шума и шумских комплекса (изградњом некатегорисаних и шумских путева), како би се испунио планирани годишњи етат (обим сече), у прописаном односу према годишњем прирасту, а у складу са принципима одрживог развоја овог сектора;

- едукацији локалне самоуправе, прерађивача дрвне сировине и других субјеката о карактеристикама и ефикасности коришћења дрвне биомасе као енергента, у циљу повећања производње и коришћења енергената на бази дрвне биомасе;

- повећању степена финализације дрвне сировине, у оквиру делатности дрвно-прерађивачке индустрије на територији општине;

- искоришћењу потенцијала шума за рурални развој, туризам, ловну производњу и заштиту дивљачи;

- организованој и ефикасној заштити од потенцијалних угрожавајућих фактора (климатске промене, пожари, ветрови, загађивање земље, воде и ваздуха) на шумским подручјима;

- обезбеђивању средстава за развој шумарства из страних и домаћих фондова и директних инвестиција (развој шумарства је један од приоритета Европског партнерства).

Овим мерама се постиже заштита и ревитализација аутохтоне природне средине, која (као основни продукциони принцип) треба да тежи квалитету и специфичности, а не квантитету шумског фонда.

Неопходно је дефинисати и утврдити могућности за нове шумске површине:

- површине са нагибом већим од 20%, скелетног састава земљишта, које захтевају заштиту од изразитог спирања и гравитационог кретања земљишта;

- терени који захтевају заштиту од екстензивне и јаке ерозије, као што су камењари, каменити пашњаци, јаруге, вододерине, и делимично брдско-планинске оранице деградираних земљишта;

- клизишта (треба избегавати дубљу обраду и уместо "тешких" дрвенастих врста, које доприносе интензивирању ове појаве, применити увођење ниских дрвенастих и сигурносних жбунастих култура, или заливађивање);

- неплодно и деградирано, као и условно неповољно пољопривредно земљиште (7 и 8 бонитетна класа), ради спречавања даље деградације.

Мелиоративно-заштитне мере на постојећим шумских површинама (поправљање структуре, чишћење од корова, подсејавање и др.), као и мере ресурекције (подизање нових културних састојина на јако деградираним и девастираним - огољеним стаништима) треба спровести уз коришћење врста одабраних у складу са природним потенцијалом станишта, при чему се мора водити рачуна не само о надморској висини већ и о експозицији, као што су:

- мере деградираних термофилних заједница тврдих лишћара, свде се на чишћење од закоровљености и друге мере које омогућују успешније подмлађивање и обогађивање састава;

- на локалитетима на којима је, услед крчења мешовите заједнице храста границе и цера, дошло до настајања каменитих пашњака, ерозије и клизишта, треба подићи адекватне културе (углавном багрем), са циљем везивања терена.

Експлоатацију шумских ресурса треба вршити по посебном режиму који омогућава очување постојећег шумског комплекса, према важећим прописаним мерама газдовања шумама, као и према секторским политикама и мерама одговарајућих националних стратегија (Стратегија развоја шумарства, Стратегија развоја пољопривреде), релевантним за локални ниво. Према основама, коришћење шумског фонда мора да се спроводи на начин који не води деградацији састојина, огољавању терена, слабљењу отпорности шумске вегетацијске заједнице и у обиму који непосредно не може довести до угрожавања стабилности терена.

Лов ће задржати основну функцију узгоја, заштите и коришћења гајених врста крупне и ситне дивљачи, а основни план развоја ловства и риболова је следећи:

- опремање ловишта потребним ловним, ловно- техничким и ловно- производним објектима
- изградња ловних објеката за смештај потенцијалних гостију
- коришћење дивљачи кроз ловни туризам и рекреативну активност- допуниту постојећу туристичку понуду приказивањем ловних потенцијала подручја
- сарадња са корисницима суседних ловишта

Развој **риболова** је у спортско рекреативне сврхе, и укључивање у туристичку понуду а складу са Правилником и Елаборатом о зонама санитарне заштите акумулационог језера "Гружа"

1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Предности подручја општине за развој туризма, заснивају се на саобраћајној доступности, очуваној животној средини, природним и пејзажним вредности предела, богатом културном наслеђу, традицији сеоског и ловног туризма. Коришћење ових потенцијала захтева развој квалитетних и одрживих туристичких производа, усаглашених са заштитом природних и културних вредности и ресурса, организацију и контролу квалитета пружања туристичких услуга и повезивање с понудом окружења.

Планске поставке за развој туризма на подручју општине Кнић јесу:

- развој туризма вишег квалитета, повећањем стандарда и капацитета, подизањем квалитета услуга и продужењем сезоне коришћења туристичке понуде,
- интензивирање развоја сеоског и ловног туризма као и нових облика туризма и њихова функцијска интеграција. Активирањем потенцијала подручја стварају се услови за развој:
  - спортско-рекреативног (спортске манифестације, спортски риболов, бициклизам, излетничке, пешачке стазе, постојећи и планирани објекти спорта и рекреације на подручју плана и др.),
  - излетничког, школског (стазе, излетнички пунктови, настава у природи, школска одмаралишта, феријални дом...),
  - културно-верског (објекти културног наслеђа, традиција, манифестације, фетивали, изложбе, фолклор...),
  - транзитног (подручјем плана пролазе значајни путни правци као и национални друмски правац који је део мреже транзитних туристичких праваца: реконструкција хотела Равни гај, развој услуга за туристе у транзиту- информације, поште, банке, сервиси,..реконструкција железничких и аутобуских станица)
  - екотуризма (очувани елементи животне средине –пешачке и бициклистичке стазе, посматрање птица-IBA подручје),
  - геотуризма (Борачки крш)
- очување, презентација, активирање и афирмисање природних и културних вредности и наслеђа;
- развој туризму комплементарних делатности, посебно у производњи еко-хране, аутентичних етно-производа, традиционалних заната и др. Остварити интеграцију пољопривреде, привреде, јавних служби, угоститељства и туризма. Створити услове да пољопривредни субјекти, привредне и непривредне делатности пласирају своју робу и услуге преко туризма
- функцијска интеграција туристичких целина и комплекса као предуслов за развој, односно активирање. То подразумева обједињавање туристичке понуде формирањем комбинованих туристичких токова и побољшањем квалитета саобраћајних веза.
- подизање саобраћајне доступности, нивоа комуналне опремљености, опремљености јавним службама и укупне уређености подручја плана, посебно села, као предуслова за развој;

Садржаји туристичке понуде у простору обухватиће туристичка места, комплексе и пунктове, као и објекте у склопу посебне туристичке инфраструктуре (излетничке и планинарске стазе, спортски терени и др.).

Најзначајнији простори, места и комплекси са потенцијалима за развој туризма су:

Сеоско подручје - Сеоски туризам ће поред валоризације природних, културних и створених вредности овог подручја валоризовати и пољопривредну производњу, учинити је атрактивнијом и рентабилнијом и допринети развоју осталих делатности, и елиминисању изолованости сеоског подручја. Посебно је важна валоризација села у брдским подручјима (капацитети за ловни, сеоски, излетнички, туризам)

Села са традицијом туристичке понуде и са очуваним капацитетом животне средине и идентитетом, од којих су најзначајнија насеља са туристичким функцијама и потенцијалима:

1. Борач, насеље које поседује природне, историјске, културне и градитељске

- вредности; захтева усмерен, контролисан развој, уређење засновано на презентацији и унапређењу природних и створених вредности. Предлаже се израда Плана детаљне регулације.
2. Гунцати и Жуње, доступност, положај, традиција у сеоском туризму, ловни туризам у залеђу, близина језера – поседује и развија капацитете за сеоски, излетнички, ловни туризам и спортски риболов на језеру
  3. Губеревац, традиција у туризму, потенцијал за еко пољоприведу, пчеларство, прераду производа из сточарства (вуне, коже ..) за опоравак традиционалних заната, потенцијал у централном делу насеља за манифестације, презентацију наслеђа и посебан потенцијал је искоришћеност напуштених домаћинстава положајно оријентисаних ка ловишту "срндаковац" дислоцираних од центра и главне саобраћајнице, у простору и амбијенту очуване природе, за развој ловства (адаптација објеката за смештај ловаца, удружења, узгајање дивљачи у економском делу напуштених домаћинстава..).

Објекти културног наслеђа

Шуме, комплекси Котленика, Жежевице, оградна Рудника и Гледићких планина, Климатски услови, атрактивност предела, богатство дивљачи, погодују развоју спортско рекреативног и ловног туризма, уз приоритетну заштиту шума,

Ловиште - Ловно подручје обухвата целу општину. Погодности (посебно с аспекта даљег развоја и обезбеђења мира у ловишту) имају ловна подручја:

Гунцати-Пајсијевић-Лесковац-Губеревац
Бајчетина-Честин-Липница
Забојница-Сумуровац
Борач

У захвату плана, посебно атрактивни, се издвајају комплекси:

Борачки крш –обухвата природни споменик геоморфолошког карактера површине око 50,0ха, са старим градом, црквом и старим гробљем- културним добрима од великог значаја, реком и очуваном природом- посебно шумама у залеђу, традицијом, развијеним ловним и сеоским туризмом и традиционалном манифестацијом - хајка на лисице гоничима "Борачка лисица". Подручје погодно за: сеоски туризам, излетнички, ловни и културолошки

Котленик, планина очуване природе и лепоте за- рекреативни и излетнички туризам- (пешачке и трим стазе, излетнички пунктови: одморишта и видиковци) и ловни туризам (потребна надградња ловачке инфраструктуре: ловачки објекти, резерват).

Језеро Гружа - извориште водоснабдевања, лоцирано у средишту општине на површини 950ха, доминира и даје обележје пределу у захвату плана.

За акумулацију Гружа, у обухвату плана, по ППРС предлаже се стицање међународног статуса заштите. Акумулација је заштићено подручје значајно за птице (IBA подручје).

Такође ППРС за акумулације, са наменом водоснабдевања, као додатну предвиђа и туризам, строго усаглашен са Законом о водама и Правилником

Могућности употребе овог објекта у туристичке намене условљене су условима везаним за заштиту изворишта водоснабдевања и заштиту значајног подручја птица.

Све намене морају бити усаглашене са наведеном заштитом а могуће је:

- спортски риболов
- пешачке и бицикличке стазе
- посматрање птица

Могуће друге активности дефинисаће се Елаборатом о зонама санитарне заштите, у складу са Правилником. Због наведеног, језеро Гружа, са својом II зоном заштите третира се као туризам под условима заштите

План унапређење и развоја туризма подразумева:

- структурно и квалитативно трансформисање и прилагођавање туристичке понуде променљивим захтевима тражње, у циљу стварања услова за бржи развој домаћег туризма;
- укључивање у савремене токове домаћег и међународног туристичког тржишта; сарадња са туристичким агенцијама суседних општина и са Регионалном туристичком организацијом.
- постизање нивоа укупне организованости и ефикасности управљања развојем у туризму;
- израда Стратегије развоја туризма општине Кнић;
- подизање нивоа квалитета услуга Туристичке организације "Кнић" уз материјални и кадровско јачање, увођење стандарда квалитета (сертификат),
- оснивање и изградња туристичко-информативног центра у Книћу;
- израда пројектно техничке документације, набавка и уградња туристичке сигнализације на територији општине
- Повећање саобраћајне доступности, повезивање и интегрисање туристичке понуде омогућиће:
  - изградња и одржавање путева и пратећих садржаја на државним путним правцима I реда и II реда као и изградња појединих краћих деоница локалних путних праваца;
  - ревитализација и модернизација пруге
  - уређење постојећих и изградња нових пешачких, излетничких и бициклистичких стаза
- едукација о стандардима и примерима сеоског туризма
- израда пројектно техничке документације и извођење радова на изградњи и опремању етно објеката;
- програм очувања традиције народних обичаја, народне кухиње и народног стваралаштва кроз унапређење постојећих манифестација / Ликовна колонија "Гружанска јесен", Хајка на лисице гоничима "Борачка лисица", Фестивал фолклора "Разиграна Гружа" Гружа, Фестивал "Цвети" Баре, Фестивал "Дани Томе Вучића-Перишића" Баре, "Видовданске свечаности" Коњуша/ и организацију нових манифестација, неговање и подстицање рада фолклорних друштава; подстицај народне радиности и уметничке етно производње
- валоризација културног историјског наслеђа у циљу активног укључења у туристички развој
- валоризација природних објеката –Котленик, заштита и посебно обележавање вредних стабала храста
- развој програма- посматрање птица (ИБА подручје)
- валоризација шумског подручја за укључивање у туристичку понуду, плански развој ловног и спортскорекреативног-излетничког туризма због усаглашавања активности у простору
- развој ловног туризма- инфраструктурно опремање ловишта, опремање ловнотехничким објектима, реконструкција ловачких домова и изградња која подразумева и специјалне понуде (кућице за псе, изнајмљивање опреме..)

- План мреже стаза за рекреацију- систем повезаних стаза, пешачких, бициклических, излетничких; остварити везе са туристичким пунктовима и комплексима, и насељима;
    - пешачке стазе, приоритетно :
      - Кнић-Драгушица- Топоница- Борачки крш
      - Гунцати- Жуње-Језеро
    - бициклическе стазе (користећи и погодност проласка бициклических коридора кроз подручје општине), приоритетно :
      - стаза ка Борчу,
      - стаза Гунцати-Жуње-језеро,
      - стаза око језера ,
      - стаза манастир Каменац
    - уређење простора на пропланцима – одморишта, видиковци, излетнички пунктови
  - квалитативна реконструкција, изградња и опремање и проширење смештајних капацитета, и повећања категоризације према следећим смерницама:
    - Квалитативна и квантитативна реконструкција хотела "Равни Гај", који има повољан положај (на раскрсници државних путева): повећање смештајног капацитета, додатни садржаји (спорт, услуге, информативни пункт,), посебан значај објекта за транзитни туризам (пошта, банка, мењачница..)
    - изградња додатних капацитета на подручју плана (хотел, мотел, апартмани)
    - изградња одмаралишта, извиђачко-феријалног-планинарског дома и сл.
- побољшање квалитета услуга у сеоском туризму:
- домаћинства у зони насеља са туристичким функцијама - реализација породичних пансиона и кућа уклопљених у пејзаж и зеленило, и подизање квалитета постојећих изграђених структура;
  - домаћинства у руралном залеђу - ревитализација у нове туристичке структуре и изградња нових смештајних капацитета у оквиру аутентичних села заснованих на градитељској традицији, уз обезбеђење добре комуникације са осталом туристичком понудом на простору општине.
  - Искоришћеност напуштених домаћинстава
  - Куће за одмор - усмеравање градње у насеља у руралном залеђу, као и стављање одређеног броја објеката у функцију туризма;
- Адаптација, опремање и развој јавних служби које прате развој или се укључују у туристичку понуду:
  - Увођење туристичког смера у средњошколско образовање
  - Изградња спортских објеката-спортски центар у Книћу, спортске сале у Гружи и Топоници, уређење постојећих терена у мрежи спортских објеката на сеоском подручју;
  - Просторна и програмска реконструкција развијене мреже објеката културе и основних школа,
- мапирање локалитета и стварање услова за додатне садржаје
-

1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА

1.6.1. САОБРАЋАЈ

Развој саобраћајне инфраструктуре на подручју општине Кнић заснован је на унапређењу нивоа услуга и безбедности на постојећој мрежи државних и општинских саобраћајница кроз реконструкцију и доградњи приоритетних деоница који ће допринети бољој приступачности и повезивању простора општине као и стварању предуслова за развој привреде и подизање стандарда становништва. Поред наведеног неопходно је и резервисати простор за потенцијалне коридоре путних и железничких саобраћајних система.

Друмски саобраћај

Развој инфраструктуре друмског саобраћаја засниваће се на модернизацији и реконструкцији постојећих и изградњи нових саобраћајница на државним путевима I и II реда и општинским путевима.

Планирани аутопут Баточина-Крагујевац-Кнић-Мрчајевци представља најзначајнију попречну везу (исток-запад) у средишњем делу Србије између постојећег аутопута (коридора X) и планираног аутопута Појате-Крушевац-Краљево-Прељина као и посредно везу на планирани аутопут Београд-јужни Јадран. Изградња наведеног аутопута од изузетног је значаја посматрано на новоу државе као и са аспекта међурегионалног повезивања.

У границама просторног плана резервисан је коридор аутопута у ширини од 1000м и дужине 17км, који се простире по правцу исток-запад на позицији јужно од Гружанског језера и Кнића. Улазак у планско подручје коридора је на позицији Голочела одакле се коридор пружа јужно према насељеним местима Љубић и Липница. Са ове позиције коридор се пружа западно према државном путу I реда M23.1 Равни Гај-Краљево, где је у зони укрштања планирана петља. Након петље коридор аутопута пружа се и надаље на запад до планираног денivelисаног укрштања са магистралном железничком пругом Крагујевац-Краљево и потом на југ преко Грабовца, Грузе и Пајсијевића јужно од Гружанског језера. Надаље коридор се пружа западно преко Жуња и Гунцата где коридор напушта планско подручје. На подручју Пајсијевића и Жуња јужно од Гружанског језера теренски услови су изузетно неповољни, што ће битно утицати на трошкове грађења. Положај коридора на овој деоници условљен је положајем постојећих грађевинских подручја насељених места и положајем зона продуктивног пољопривредног земљишта.

Дефинитиван положај коридора и трасе и решења петљи и денivelисаних укрштања аутопута и потврда изводљивости и оправданости изабране трасе утврдиће се израдом техничке документације на нивоу претходне студије оправданости (са генералним пројектом) и стратешком проценом утицаја на животну средину.

На државним путевима I реда приоритет представља појачано одржавање, рехабилитација и реконструкција путева - првенствено у погледу промене регулационих профила (проширења коловозних површина, додавања саобраћајних површина за друге видове саобраћаја, проширења за стајалишта јавног превоза...) као и прилагођавања трасе државних путева у зони укрштања са трасом планираног аутопута.

За државне путеве II реда у границама просторног плана неопходно је проширење коловоза, изградња недостајућих саобраћајних површина за пешачки саобраћај, комплетирање објеката за прихватање и каналисање атмосферских вода и др.

На мрежи општинских путева елементи попречног и подужног профила у значајној мери одступају од захтева савременог саобраћаја, што и поред малог саобраћајног оптерећења има негативне последице за безбедност саобраћаја. Приоритетно на мрежи општинских путева потребно је реконструисати трасу у зонама изведених хоризонталних и вертикалних кривина испод минималних вредности за ову категорију путева повећањем радијуса ових кривина, проширити попречне профиле, обезбедити зоне прегледности и несметано попречно и подужно одводњавање ових путева.

Генерално посматрано на комплетној путној мрежи у планском периоду неопходно је стање мреже ускладити са Правилником о пројектовању јавних путева ван насељених места и осталом важећом законском регулативом обзиром да су примењени технички елементи (радијуси хоризонталних кривина, подужни и попречни нагиби коловоза, одводњавање) на значајном делу мреже неодговарајући. Због недостатка финансијских средстава и опреме одржавање јавних путева у протеклом периоду било је у смањеном обиму, што је такође утицало на квалитет путне мреже.

Овим планом на основу Просторног плана Републике Србије предвиђени су оријентациони **бициклички коридори**. На позицији према Чачку оријентациони коридор лоциран је северно од Гружанског језера у дужини од око 21,0км, пратећи трасу општинског пута до Бумбаревог Брда и потом уз постојећи државни пут I реда М-23 до границе плана. Други коридор пружа се највећим делом дуж државних путева I реда М-23 и М-23.1 у дужини од око 12,2км. Реализацијом бицикличких коридора оствариле би се везе даљинске бицикличке међурегионалне везе са прикљчком на међународне бицикличке коридоре што би имало значајан утицај на развој туризма на подручју општине Кнић.

Железнички саобраћај

У планском подручју егзистира магистрална једноколосечна неелектрифицирана пруга Лапово-Крагујевац-Краљево-Генерал Јанковић за коју се Просторним планом Републике Србије и условима ЈП "Железница Србије" планира доградња другог колосека, електрификација, реконструкција и модернизација пруге уз побољшање елемената трасе за одвијање саобраћаја брзином од 120 до 160 km/h. Овако реконструисана и модернизована пруга била би оспособљена за коришћење свих технологија интермодалног транспорта без ограничења. На подручју општине Кнић железничка пруга пролази у укупној дужини од око 21км.

Планом је предвиђено денивелисано укрштање железничке пруге и планираног аутопута као денивелисање укрштања са осталом путном мрежом, при чему је неопходна редукција постојећег броја пружних прелаза преусмеравањем на друга (денивелисана) укрштања (до реализације денивелисаних укрштања постојеће путне прелазе неопходно је обезбедити савременом опремом).

Заштитни појас уз железничку пругу обострано од осе крајњих колосека износи по 200м, где је дозвољена изградња стамбених, пословних и других објеката уз претходно прибављање услова и сагласности ЈП "Железница Србије". Градња наведених објеката није дозвољена у заштитном појасу у ширини од по 25м обострано од осе крајњих колосека.

Ваздушни саобраћај

У погледу ваздушног саобраћаја на планском подручју не планира се изградња инфраструктурних капацитета ваздушног саобраћаја тако да ће се захтеви за овим видом саобраћаја реализовати прко мреже мањих аеродрома у непосредном окружењу према просторном плану Републике Србије (Крагујевац, Лађевци, Прелгина).

1.6.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Водоснабдевање

На основу планираног броја становника и процењене норме потрошње воде од 600 л/ст/дан за градско становништво, односно 400 л/ст/дан за сеоско становништво, просечна потребна дневна количина воде за пиће на крају планског периода износи 80 л/с, а максимална дневна 120 л/с.

Просторним планом РС и Водопривредном основном РС предвиђено је трајно решење водоснабдевања Кнића прикључењем на Ибарско-шумадијски регионални водоводни систем, чији је део грузански водоводни систем, на који је Кнић већ прикључен.

Пошто су постојећа локална изворишта насеља која немају услове да се прикључе на грузански или книћански водоводни систем недовољног капацитета и стање водоснабдевања у летњим месецима критично, а пошто су сви извори углавном захваћени, неопходно је почети са истражним радовима у циљу захватања воде из дубљих водоносних слојева, изради пројектне документације и реализацији.

У наредном периоду предвиђене су следеће активности на постојећим системима водоснабдевања:

а) Насеље Кнић

- Проширење изворишта "Рибешка глава"
- Реконструкција примарних дистрибутивних ценовода изграђених од азбестно цементних цеви.

б) остала насеља у општини

- Завршетак изградње система водоснабдевања за села Балосаве, Честин и Врбета.
- Изградња система водоснабдевања за села Суморовац и Забојница, повезивањем на резервоар "Липе", који је везан на грузански водоводни систем.
- Бушење дубоких бунара, изградња и реконструкција локалних сеоских водовода.

За сва изворишта водоснабдевања, као и објекте дистрибутивног система спровести мере санитарне заштите дефинисане Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл. Гласник РС бр. 92/2008).

Одвођење отпадних вода

На територији општине, конфигурација терена и већином разбијен тип сеоских насеља отежавају њихово каналисање и захтевају доста велике инвестиције за реализацију система.

Систем за одвођење отпадних вода и даље ће се развијати као сепаратан.

За решавање одвођења санитарних отпадних вода урађен је "Генерални пројекат сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода са територије општине Кнић".

За насеље Кнић потребно је:

- Довести у функцију градски колектор 1
  - Изградити градски колектор 2
  - Изградити постројење за пречишћавање отпадних вода
  - Системом фекалне канализације покрити цело насеље Кнић
-

У осталим насељима, где је већа концентрација објеката почети са реализацијом система за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода. Санитарне отпадне воде из насеља Топоница, Драгушица и Гружа одвешће се на постројење за пречишћавање отпадних вода насеља Кнић. У насељима са разбијеним типом становања санитарне отпадне воде одводити у прописне септичке јаме.

Технолошке отпадне воде пречистити у комплексу предузећа.

За одвођење атмосферских отпадних вода планиран је даља изградња система атмосферске канализације, тамо где постоје услови. У осталим насељима атмосферске воде одводити површински.

Регулација водотокова

У циљу заштите од поплава предвиђена је даља регулација реке Груже, регулација Борачке реке, Липничке реке, Честинске реке и Коњушке реке.

На целој територији општине треба применити интегрално уређење бујичних сливова са антиерозионим (грађевинско-техничким) радовима за уређење бујичних водотокова са изградњом преграда за задржавање наноса и биолошко-ретенционим радовима, комбинованих са административно-пропагандним мерама.

1.6.3. ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Просторним планом Републике Србије и Националним акционим планом гасификације планирана је изградња разводног гасовода за радни притисак до 50 бара, паралелног деоници разводног гасовода „Цветојевац - Бресница“, а са циљем повећања капацитета снабдевања западне Србије природним гасом. Међусобни паралелни положај разводних гасовода је од 10 до 20 метара. Траса планираног гасовода није дефинисана аналитичким елементима и није израђена техничка документација, тако да ће његова даља разрада бити дефинисана кроз посебну планску документацију.

Планирана је Главна мерно регулациона станица (ГМРС) Кнић Брњица, као и Мерно регулациона станица (МРС) која ће бити изграђена на истом локалитету. За ГМРС је одређена тачна локација и урбанистичким пројектом формирана одговарајућа грађевинска парцела.

Од МРС планирати дистрибутивну гасоводну мрежу широке потрошње, од полиетиленских цеви, и за радни притисак до 4 бара, а на основу реалних потреба и приоритета развоја насеља, и у складу са техничким условима будућег дистрибутера.

Приоритетна зона гасификације општине Кнић обухвата катастарске општине КО Брњица, КО Рашковић и КО Кнић, као и индустријску зону Равни Гај.

Секундарна зона гасификације обухватила би радијално ширење приоритетне зоне гасовода, све до комплетне гасификације општине Кнић.

Обновљиви и нови извори енергије

За истраживање, развој и коришћење нових и обновљивих извора енергије један од основних предуслова је постојање подстицајних мера државе. Влада Републике Србије донела је Уредбу о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије „Сл. гласник РС“, бр. 99/2009.

Употреба ових извора енергије утиче позитивно на заштиту животне средине, смањење потрошње електричне енергије и фосилних горива за грејање, смањење топлотних губитака и повећање коришћења локалних енергетских ресурса.

Планирати коришћење соларне енергије, применом разних врста пасивних соларних система (у којима објекат представља пријемник који захвата

и чува највећи део енергије) и активних соларних система (који захватају енергију инсталисањем посебне опреме).

У обухвату Просторног плана општине Кнић пољопривредно земљиште заузима око 60%, а шумско земљиште око 25 % укупне површине. Обзиром на огромне потенцијале биомасе, нарочито из пољопривреде, планирати њено коришћење за загревање простора сагоревањем биомасе, когенерацијску производњу енергије (топлотне и електричне), као и за самосталну производњу електричне енергије и производњу биогорива. Ово су најперспективније могућности за коришћење биомасе, препознате у Акционом плану за биомасу 2010-2012. усвојеном од Владе Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 56/2010).

1.6.4. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Постојеће трафостанице 110/35/10 kV и 35/10 kV раде са извесном резервом што за сада задовољава потребе конзума. Уколико се укаже потреба потребно је проширити капацитете ових трафостаница до пројектованих или изградити нове.

Просторним планом Републике Србије планирана је изградња далековода 400 kV од трафостанице 400/110 kV КГ 2 "Петровац" до планиране трафостанице 400/220/110 kV "Краљево 3".

Студијом перспективног развоја ДДЕЕС-а електродистрибуције Крагујевац за период 1977-2000., последњој урађеној за планско подручје, предвиђена је изградња трафостанице 110/10kV КГ 0022 у Гружи која ће се повезати далеководом 110kV са трафостаницом 400/110 kV КГ 2 "Петровац" у Крагујевцу.

У Перспективном плану предузећа Електромрежа Србије до 2025. планирана је изградња далековода 110kV Кнић-Горњи Милановац.

У насељу Баре планирана је изградња трафостанице 35/10 kV како би се побољшало напајање потрошача у Барама и околним местима.

За све наведене планиране далековеде 35kV, 110kV и 400kV трасе на графичком прилогу дате су само шематски, а тачне ће се утврдити израдом Генералног пројекта.

Један крак двоструког далековода 35kV Рибеш-Пајсијевић, иако реконструисан, није у функцији, па је потребно отклонити постојеће проблеме са изолаторима и оспособити га за рад.

На далеководу 35kV ка Бресници, на деоници Бумбарово брдо – Бресница, потребно је заменити све дрвене стубове бетонским.

Изградњом нових трафостаница 10/0,4 kV и реконструкцијом постојећих обезбедиће се довољно капацитета за напајање свих потрошача. Потребно је урадити и реконструкцију појединих деоница 10kV далековода како би се побољшале напонске прилике у мрежи.

Наставити са изградњом инсталације јавног осветљења и заменом живиних извора натријумовим изворима високог притиска или савременијим и економичнијим. Ради повећања ефикасности инсталације јавног осветљења користити светиљке које емитују светлосни флуks усмерено, у доњу полулопту.

1.6.5. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

У наредном периоду предвиђена је потпуна дигитализација телефонске мреже, што подразумева увођење дигиталних комутационих центара и дигиталних система преноса у свим равнима мреже. Ово подразумева и полагање каблова са оптичким влакнима, као медијумом преноса на свим нивоима, како међумесне, тако и месне мреже.

Систем преноса треба да се одвија преко дигиталних аутоматских телефонских централа довољног капацитета, које треба поставити у свим

насељима. За свако домаћинство обезбедити по један директан телефонски прикључак, као и довољан број прикључака за све привредне кориснике.

Планира се увођење такозваних широкопојасних сервиса (Internet, IP TV, VoIP) и такозване TRIPLE PLAY услуге у мрежу за све кориснике на конзумном подручју. Да би се ово омогућило планира се постављање мултисервисних приступних чворова (MSAN) који ће се међусобно повезати оптичким кабловима.

У свим насељима, потребно је изградити и проширити примарну и секундарну кабловску мрежу.

Изградњом антенских система и базних станица мобилне телефоније у складу са плановима развоја мобилних телекомуникација, омогућиће се рад овог система телекомуникација на целом планском подручју. Планира се изградња још 25 базних станица мобилне телефоније.

На подручју општине Кнић није планирано отварање нових јединица поштанске мреже.

1.6.6. КОМУНАЛНИ СИСТЕМИ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

КОМУНАЛНИ СИСТЕМИ

Концепција развоја и организације комуналне инфраструктуре заснива се на изградњи, допуни и трансформацији постојеће мреже и објеката заједничке комуналне потрошње, са посебним фокусом на процес управљања отпадом.

Гробља

Уређење и проширење постојећих локација, као и отварање нових локација гробља вршиће се, у складу са потребама сваког насеља, према одлукама локалне самоуправе. Локације нових гробља на руралном подручју утврђиваће се уважавајући санитарне, природне, геолошке и друге услове за сахрањивање. Гробља морају бити одржавана према савременим принципима уз поштовање безбедносних и санитарних стандарда. Свако гробље мора бити опремљено инфраструктуром, обезбедити одржавања приступног пута, стаза, зеленила, ограде, одморишта са чесмама и др. Локална самоуправа и овлашћено комунално предузеће мора пружити помоћ месним заједницама на одрживом управљању гробљима.

Сахрањивање животиња, третман анималног отпада

Као меру безбедног уклањања анималног отпада неопходно је планирати изградњу прихватне станице, који ће користити више сеоских насеља, где ће се вршити прихват отпада и одакле ће се специјалним возилима превозити до регионалног центра за прераду и спаљивање (Фабим – Напредак из Ћуприје). Одређивање трајне локације за ову намену, део је стратегије националног и регионалног планирања и уређења простора, уз основну смерницу да се локације дефинишу ван насељених места.

Пијаце

Формирање нових пијаца у грађевинским подручјима насеља одвијаће се према потребама заједнице насеља и тржишта. Пијаце морају бити опремљени одговарајућом инфраструктуром, прилазима, аутобуским стајалиштима, паркинзима, зеленилом, а посебно морају бити задовољени санитарно хигијенски услови (нише или просторије за отпад, судови и сепаратни простор).

Сточне пијаце

Развој сточних пијаца заснива се на уређењу и опремању постојеће и изградњу нових пијаца, према потреби и опредељеношћу насеља, а на основу општиске одлуке.

се обавезно планирају уз сточне пијаце. Општа препорука је да мрежом ових објеката буду покривени општински, центри заједнице насеља и сеоски центри.

Ветеринарске станице

Ветеринарске станице/амбуланте се обавезно планирају уз сточне пијаце, а минимум је постојање станица и амбуланти у општинском центру, центрима заједнице насеља и сеоским центрима.

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Неопходне су крупне промене у процесу управљања отпадом на територији општине Кнић. Оне обухватају:

укључивање у процес регионализације третмана комуналног отпада, увођење система сепарације и разврставања отпада по саставу ради евентуалног поновног коришћења, уклањање, чишћење и санација дивљих депонија, санација постојећег сметлишта општине Кнић уз израду пројекта санације и рекултивације сметлишта.

Према Закону о управљању отпадом Сл. гласник РС бр. 36/09 као на основу Стратегије управљања отпадом за период 2010-2019, који је донела Влада РС априла 2010, општина Кнић је дужна да донесе Регионални план управљања отпадом уз сарадњу са околним општинама од заједничког интереса, а према Стратегији управљања отпадом јединица локалне самоуправе доноси Локални план управљања отпадом на локалном нивоу. На тај начин ће се дефинисати сви могући поступци, мере и принципи одрживог управљања комуналним отпадом, без штетног утицаја по животну средину.

Избор локације за изградњу и рад постројења за складиштење, третман или одлагање отпада врши јединица локалне самоуправе доноси у складу са Законом о управљању отпадом - Сл. гласник РС бр. 36/09 и прибављеним сагласностима надлежног Министарства. Локација и избор трансфер станица ће такође бити дефинисани према важећем Закону уз сагласност Министарства.

Према Националној стратегији управљања отпадом за период 2010-2019, општина Кнић заједно са општинама Топола, Аранђеловац, Горњи Милановац и Крагујевац (као носиоцем активности) чини регион у оквиру којег ће се вршити сакупљање, дистрибуција и третман отпада на јединственој регионалној депонији унутар региона.

Планом се предвиђа неопходна санација и рекултивација постојеће комуналне депоније која се налази недалеко од Кнића. Ова локација може бити резервисана као трансфер станица за предметни плански обухват у систему регионалног третмана комуналног отпада, уз верификацију надлежног министарства. Такође је неопходно резервисати локацију за рециклажно двориште.

У међувремену, док не заживи процес регионалне сарадње у одлагању и третману отпада, неопходно је:

- Санирати постојећа сметлишта,
- Успостављањем система прикупљања отпада из руралних подручја његовог одвожења на постојећу депонију, уз помоћ јавног комуналног предузећа.
- Увести сепаратни систем, кроз постављање судова за сепарацију на јавним местима (пластика, стакло, папир),
- Едуковати становништво (финансирањем програма и пројеката) о значају хигијенског управљања отпадом, односно о штетности отпада.

Некомунални отпад

Складиштење и третман некомуналног отпада (амбалажни, медицински, фармаколошки, пољопривредни, отпадна уља, електронски отпад и сви дуге врсте отпада наведене у листи) на територији општине Кнић мора бити спроведен према важећем Закону о управљању отпадом (Сл. гласник РС. Бр.36/09) и у складу са Националном стратегијом управљања отпадом 2003. и

Националном Стратегијом управљања отпадом за период 2010 – 2019. године, 2010. које је донела Влада РС.

1.7. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

1.7.1. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Пространа диференцијација животне средине

Основна планска поставка је да се Просторним планом обезбеђује спровођење концепције и решења за заштиту простора и животне средине утврђених Просторним планом Републике Србије, интегрисањем аспекта заштите животне средине у планска решења. Такође се предвиђена решења верификују кроз Стратешку процену утицаја ПП општине Кнић на животну средину која дефинише мере заштите животне средине које се морају имплементирати у план.

Према диференцијацији животне средине која је предложена у ППРС (Службени гласник РС., бр.88/10), простор плана општине Кнић како је већ наведено, припада делимично **угроженој животној средини** и подручју које има **квалитетну животну средину**. Оваква просторна диференцијација подручја општине неопходна је и за утврђивање утицаја планских решења на животну средину, који су саставни део Стратешке процене утицаја.

Предлог даљег развоја планског подручја, дат је као функционални зонинг на основу капацитета простора за прихватање нових функција, уз услов одрживог коришћења, који је прилагођен диференцијацији животне средине на републичком нивоу. Анализирано подручје је зонирано на следећи начин:

- Зоне са посебним режимом заштите,
- Зоне и локације са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити.

1. Зоне са посебним режимом заштите – зоне квалитетне животне средине, пре свега се односе на изворишта водоснабдевања, зоне висококвалитетног пољопривредног земљишта и зоне аутохтоне шуме.

За ова подручја, треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја. Потребно је резервисати и чувати подручја од загађивања из стратешких разлога.

За зоне изворишта, изворишта водоснабдевања – акумуляција Гружа, индивидуални бунари и разводна водоводна мрежа, за које важе посебни услови санитарне заштите, мере заштите квалитета воде изворишта, рада изворишта и дистрибутивне мреже.

Зоне високопродуктивног пољопривредног земљишта уређиваће се:

- на начин и према условима за очување плодности и бонитетне класе, фаворизујући органску производњу без употребе пестицида и хербицида, избор врста према оптималној микрорејонизацији;
- за оптимално коришћење ових површина потребно је извршити оптималну рејонизацију пољопривредног земљишта и обавезно подизање пољозаштитних појасева,

Зона аутохтоне шуме уређиваће се/користити:

- на начин којим се максимално чува и штити шумски фонд, који има приоритетно заштитну функцију, на целом планском подручју,

- све активности које се планирају морају бити у складу са планом и програмом ЈП Србијашуме, Београд.

2. Зоне и локације са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити – зоне угрожене и делимично угрожене животне средине дефинисане су према степену антропогеног утицаја. То су зоне у којима се повремено јављају већа или мања прекорачења МДК, ГВИ у ваздуху, земљишту, води или ново буке, проблеми са отпадом, отпадним водама и сл.

За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

-Подручје делимично угрожене животне средине – становање са пратећим делатностима у склопу домаћинства, пољопривредне површине, мини пословање и привређивање у оквиру домаћинства, површине јавне намене, спорт и рекреација, и сл. које трпе одређена оптерећења, развијаће се према прописаним условима и мерама заштите:

- за планиране програме, пројекте, локације, промене намене и технологије, реконструкције, проширење капацитета и престанак рада објеката и технологија, који могу утицати на животну средину обавезан је поступак Процене утицаја на животну средину;
  - коришћење пољопривредног земљишта за примарну пољопривредну производњу усагласити са условима терена, уз обавезну примену мера заштите загађења и очувања плодности као потенцијала за производњу биолошки вредне хране;
  - утврдити стање и успоставити сталну контролу квалитета и плодности земљишта, као и пољопривредне производње,
  - све планиране и постојеће објекте прикључити на канализациону мрежу, а у међувремену користити прописно изграђене септичке јаме,
  - нове објекте градити тако да организација на парцели омогући садњу високог растиња према зони угрожавања.
- Подручје угрожене животне средине – саобраћајни правци, радне зоне, сметлишта, ерозиона подручја.** Поред мера одрживог коришћења ових зона за неке су неопходне мере санације и рекултивације.

-Зона саобраћајног правца Крагујевац-Краљево М - 23.1, Крагујевац – Чачак М - 23 и железничког правца Лапово - Краљево –извор загађења ваздуха и буке, захтева појас заштитног зеленила:

- уз саобраћајницу од 20 m (према Закону о јавним путевима, Службени гласник РС бр. 101/2005) и
  - уз ивицу колосека мин. 25 m (према Закону о железници, Службени гласник РС бр. 18/2005) као обавезну меру заштите,
  - употребу еколошких типова енергената у саобраћају,
  - преорјентација ка електрификацији железничког саобраћаја.
- **Зона планираног ауто пута** који захтева заштитни појас од 40 m, такође захтева подизање заштитног зеленила у ширини мин. 20 m,
- Зоне и локације производних делатности** могу изазвати негативне промене у простору уколико се не спроведу мере:
- технолошко производни процеси морају бити у складу са стандардима и нормативима који су везани за чисте технологије,

- неопходно је решења питања технолошких отпадних вода и отпада изградњом предтретмана на локацији и/или прикључком на главни колектор који води ка систему за пречишћавање отпадних вода,
  - адекватно озелењавања у оквиру комплекса,
  - спровести све мере заштите из Процене утицаја (Закон о процени утицаја Сл. гласник РС 135/04, 36/09) у свим фазама реализације појединачних Пројеката, пре добијања дозволе за градњу.
- Локације под дивљим депонијама – захтевају потпуну санацију и рекултивацију земљишта, односно промену намене коришћења.
- Фарме – обавезне мере увођења:
- предтретмана за отпадне воде на локацији,
  - "добре пољопривредне праксе" и политике "бити добар комшија" који подразумева пре свега адекватно складиштење и управљање стајњаком који може бити од велике користи и у исто време велики ризик, према Правилнику ЕУ – Регулацион Но 1774/2002 који регулише споредне производе животињског порекла – Анимал Бу-Продуцтс (АБПс),
  - избор типа стајњака (бетонски базен или лагуна са фолијом), третман стајњака и складиштење осоке, ради даље употребе и тип апликације са најмањим штетним последицама по земљиште и подземне воде (обавезна израда Нутриент менаџмент план -а (НМП)),
  - мера заштита пољопривредног земљишта према *Нитратној директиви (91/676/ЕЕС)*,
- Зоне под ерозијом и клизишта – захтевају санацију, биолошко техничким мерама, забрану пољопривреде и ограничене услове грађења.
- Експлоатациона поља минералних сировина – захтевају санацију и рекултивацију по завршетку рада, односно примену мера заштите у току рада према зонама утицаја.
- Како би се претходно наведене мере испоштовале, а у циљу одрживог развоја усклађеног са савременим стандардима, неопходна је стална едукација становништва, инвестициона улагања кроз пилот пројекте и успостављање савремене Законске регулативе од стране државе, по угледу на европско Законодавство.

Заштите животне средине

Заштита животне средине подразумева:

- израду, усвајање и имплементацију стратешких планских докумената и прописа у сфери заштите животне средине на локалном нивоу,
- примену принципа превенције и предострожности у циљу спречавања загађења на потенцијалним локацијама високог ризика опасног по животну средину и јавно здравље,
- примену принципа смањења негативног утицаја на животну средину као основног модела који интегрално разматра утицај планских решења (саобраћај, индустрија, пољопривреда, инфраструктура) који могу имати негативне последице на природне и створене вредности,
- утврђивање, развој и имплементацију система за финансирање заштите животне средине,
- подстицање одрживог коришћења природних ресурса, смањењем потрошње електричне енергије и сировина, улагањем у обновљиве изворе енергије и учешћем у регионалним програмима за рециклажу отпада (стакло, папир, картон, метал и пластика),
- подизање јавне свести о значају заштите животне средине - едукација локалног становништва у циљу подизања нивоа еколошке свести људи

- (посебно у области пољопривредне производње – ограничена примена хемије на пољима, Нитратна директива, адекватан третман стајњака, амбалажног отпада и сл.),
- учешће у регионалном програму управљања отпадом у складу са директивом о депонијама 99/31/ЕЦ, Националном стратегијом, стандардима ЕУ и другим стандардима за управљање заштитом животне средине,
  - израда интегралног катастра загађивача, који би чинио основу за успостављање мониторинг система, пре свега за праћење квалитета основних елемената животне средине (формирање мреже мерних станица за праћење квалитета површинских вода, земљишта и нивоа комуналне буке). Правовремене и поуздане информације о евентуалним прекорачењима максимално дозвољених концентрација загађујућих материја у животnoj средини омогућава ефикасно реаговање у случају акцидентних ситуација;
  - унапређење система управљања заштитом животне средине у свим постојећим и планираним привредним објектима, успостављањем и одржавањем еколошких стандарда из серије ИСО 14000 ("Environmental Managment System").
  - проширење и јачање капацитета у општинским службама и предузећима на пољу заштите животне средине, а у циљу пружања подршке спровођењу националних прописа на локалном нивоу.

Заштита појединачних медијума животне средине

Ваздух

Заштита ваздуха од загађивања заснива се на предузимању свих мера и принципа како би се заштитио квалитет ваздуха.

То подразумева:

- израду катастра загађивача ваздуха - пописати изворе и вредности емисије загађујућих материја у ваздуху, и на основу резултата мерења донети одлуку о неопходности мерења емисије на територији општине.
- у оквиру праћења стања загађености ваздуха обавеза је успоставити сталну контролу емисије загађујућих материја у каменоломима, а према одредбама Правилника о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података (Сл. гл. РС бр. 30/97),
- примену савремених БАТ техника у индустрији, којом ће се контролисати – смањити удео загађујућих материја у ваздуху,
- формирати заштитно зеленило уз саобраћајнице, водотокове, око радних зона, у оквиру пољопривредног земљишта – пољозаштитне појасеве, око фарми, комуналних и других објеката,
- ограничена примена хемијских препарата у пољопривреди,
- очување и унапређење шумског фонда,
- одржавање комуналне хигијене на нивоу општине,
- унапређење система грејања и ширење гасификације.

Вода

Заштита вода, подразумева све активности које се заснивају на одрживом коришћењу, заштити и побољшању квалитета вода планског обухвата. Конкретни задаци у циљу заштите вода заснивају се пре свега на:

- изградњи канализационе мреже, према приоритетима, посебно за зоне и целине за које ће се радити урбанистички планови,
- за зоне и локације за које се не планира израда планске документације, при издавању локацијске дозволе, обавезна је мера канализације отпадних вода,

- изградња непропусних септичких јама капацитета и димензија према потрошњи воде и меродавним возилом за одвоз отпадних вода,
- изградњи централног постројења за пречишћавање отпадних вода за целу територију општине,
  - за све објекте и технолошке процесе који генеришу технолошке отпадне воде морају да уграде предтретман технолошких отпадних вода пре упуштања у реципијент,
  - канализација површинских вода које се спирају са саобраћајница,
  - израда катастра загађивача и катастра отпадних вода,
  - забрана каптирања извора за индивидуалне потребе
  - мониторингу површинских и подземних вода ради потпунијег увида у квалитет вода и утврђивања потреба за предузимање мера у зависности од степена угрожености и врсте загађења.

Правила и мера заштите за успостављање одговарајућих режима у ужој и широј зони заштите изворишта водоснабдевања су следеће:

1. за успостављање режима сталног санитарног надзора у *ужој зони* заштите изворишта
  - санитација свих објеката у ужој и на граници уже зоне заштите;
  - забрана изградње нових објеката који нису у функцији водоснабдевања;
  - забрана складиштења чврстог, индустријског и опасног отпада;
  - забрана транспорта опасних и штетних материја;
  - забрана примене азотних ђубрива и пестицида, док се у складу с принципима органске/еколошке пољопривреде дозвољава примена калијумних и фосфорних ђубрива, умерено торење пашњака и примена добро преврелог стајњака сваке четврте године, као и препарата и елементарних хемијских једињења која су дозвољена у органској пољопривреди за заштиту биља од болести и штеточина и за уништавање корова (сумпор, плави камен, натријум бикарбонат и сл.);
  - редовна контрола коришћења простора уже зоне заштите;
2. за успостављање режима санитарног надзора и заштите од загађивања животне средине у *широј* зони заштите изворишта
  - забрана изградње објеката и индустријских постројења чије отпадне материје могу да загаде воду или земљиште, или да угрозе безбедност ценовода и водопривредних објеката;
  - контролисана изградња осталих привредних, туристичких и других објеката под условом да се у њиховом пројектовању и извођењу обезбеди прикупљање и пречишћавање отпадних вода, у складу са стандардима прописаним законом;
  - обезбеђење прикупљања и пречишћавања отпадних вода за постојеће индустријске и пољопривредне објекте, у складу са законом;
  - организовано сакупљање чврстог отпада искључиво на уређеним водонепропусним површинама, са санитарно безбедним одношењем на општинску санитарну депонију;
  - примена дозираног комплексног прихрањивања биљака у складу с резултатима хемијских и физичких анализа земљишта у режиму интегралне заштите биља у пољопривреди;
  - забрана транспортовања и складиштења опасних и отровних материја.

Земљиште

Заштита земљишта подразумева све активности које се заснивају на одрживом коришћењу, заштити и побољшању квалитета земљишта планског обухвата.

Конкретни задаци заштите земљишта заснивају се пре свега на следећим мерама:

- ограниченом непланском ширењу урбаног подручја и коришћења пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе,
- затварању, санацију и рекултивацији постојеће депоније,
- затварање и санацију напуштених копова минералних сировина,
- санацији свих дивљих депонија,
- санитацији насеља,
- организовању система селективног прикупљања отпада, његовог разврставања и увођења у систем рециклаже,
- увођењу контролисане примене хемијских средстава заштите и агромера у области пољопривреде,
- стриктне примене мера и услова за обављање пољопривредне производње у зонама заштите изворишта водоснабдевања,
- увођењу "добре пољопривредне праксе" која подразумева пре свега адекватно складиштење и управљање стајњаком који може бити од велике користи и у исто време велики ризик, према Правилнику ЕУ (Регулацион Но 1774/2002) који регулише споредне производе животињског порекла,
- изградњи предтретмана у производним погонима према технолошким процесима,
- канализацију површинских вода које се спирају са саобраћајница,
- предузимање мера за смањење ризика од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија;
- спровођењем техничких и биолошких радова и мера заштите на евидентираним ерозионим теренима,
- давање предности традиционалним пољопривредним гранама које имају повољне услове за развој и доприносе очувању структуре предела; поклањањем пажње избору одговарајућих култура и начину обраде земљишта према педолошким условима, нагибу и експозицији терена; калцификацији киселих земљишта; успостављањем антиерозивног плодореда; и побољшањем сортног састава травних екосистема ради повећања њихове продуктивности и заштите земљишта.

Посебне мере заштите земљишта од пољопривреде

Ради заштите земљишта од загађења применом претеране хемизације органског и неорганског порекла потребно је институционално и кроз едукацију становништва увести «добру пољопривредну праксу», напред поменуто. Она би требало да обезбеди не само очување квалитета земљишта већ и производњу квалитетне органске хране.

Са друге стране, ради локализације примене хемије у пољопривреди дефинишу се следеће зоне:

- заштитно одстојање између култура које се интензивно третирају
  - за зоне становања 500 м,
  - за зоне водотокова 50 м.
  - од изворишта водоснабдевања 510м
- заштитна зона за сточне фарме
  - 200 м од зона становања, магистралних путева и водотокова
  - 510м од изворишта водоснабдевања.

Посебне мере заштите од ерозије

Заштита од ерозије и појаве клизишта подразумева биолошке, техничко технолошке мере санације и превенције на нестабилним теренима (потенцијално угроженим) и теренима који су већ деградирани од последица ерозије и клизишта.

Заштита земљишта од појаве ерозије и клизишта састоји се из:

- Регулисања речних токова са циљем заустављања ерозије тла и обала,
- Уређења водног земљишта и његова заштита пре свега са становишта очувања могућности несметане евакуације отпадних вода, одводњавања и очувања флоре и фауне, као и стабилизацију корита,
- Предузимања антиерозивних мера у деловима насеља на падинама које су угрожене од ерозија и поплава - *техничких радова* који се спроводе у циљу спречавања наглог отицања воде, заустављања њеног ерозионог дејства и припреме терена за подизање шумских и/или пољопривредних култура; *биолошких радова* који имају улогу сузбијања ерозије земљишта и повећања способности земљишта за пошумљавање, мелиорацију шума и шикара, мелиорацију пашњака, подизање воћњака и винограда, малињака и гајење других пољопривредних култура,
- На бујичним водотоцима у горњим деловима слива, заштиту обавити активним мерама ублажавања поплавних таласа,
- Одбрану од поплава и бујица усагласити и интегрисати са осталим водопривредним и пољопривредним активностима
- Одржавање постојећег одбрамбеног система и објеката од спољашњих и унутрашњих вода.

Бука

Заштита од буке заснива се на спровођењу мера и активности које се односе на смањење буке у животној средини – урбаној зони.

Смернице за заштиту од буке односе се на:

- формирање заштитног појаса дуж државних путева I реда, ширине 20м, са заштитним зеленилом, без могућности изградње било каквих објеката.
- формирање заштитног појаса дуж државних путева II реда и општинских путева, ширине 5м, са заштитним зеленилом, без могућности изградње било каквих објеката,
- Формирањем заштитног појаса између магистралног железничког правца и становања од 25 м, уз обавезне акустичне мере заштите односно уколико се мере заштите не примењују ширина заштитног појаса је 12 м од спољне ивице колосека.

1.7.2. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И БИОДИВЕРЗИТЕТА

Према ППРС за акумулацију Гружа предвиђено је стицање међународног статуса заштите за упис у Рамсарску листу.

Према Уредби о еколошкој мрежи (Сл.гласник РС бр. 102/10) подручје акумулације Гружа припада међународном и националном значајном подручју за птице (IBA подручје) са класификационим кодом. Других, посебно заштићених подручја и објеката према условима Завода за заштиту природе нема. Потенцијално значајна подручја посебних природних вредности, неопходно је накнадно валоризовати и спровести одговарајућу процедуру заштите. То су: Котленик и Борачки крш, као и појединачни записи.

За остваривање планираних циљева заштите природних вредности и биодиверзитета потребно је спровести:

- Очување плодности, поправљање бонитета ради унапређивања пољопривредних површина,
- Очување и унапређење постојећих природних и вештачких вегетацијских покривача (пољозаштитних и шумских појасева, забрана, шумских фрагмената) у залеђу али и у грађевинској урбаној зони,
- Пошумљавањем и другим антиерозионим мерама, спречити даљу ерозију, спровести активне мере заштите од клизишта – техничке и биолошке,
- Планско пошумљавање мора бити засновано на принципима ценотичког биодиверзитета,
- Заштита специјске и екосистемске компоненте биодиверзитета, односно дивљих животиња и биљака и њихових заједница у природном и географском окружењу, односно спровести мере заштите на ИВА подручју у оквиру међународне и националне еклошке мреже заштите природе,
- Планско организовање лова и риболова с тим у вези туризма у појединим деловима општине, морају бити у функцији одрживог коришћења билошких ресурса,
- При планирању грађевинског подручја, насеља, саобраћајница, енергетских инсталација и сл., мора се узети у обзир минимална «потрошња» предела у те сврхе,
- Очување и заштита угрожених и ретких врста флоре и фауне, са тенденцијом валоризовања њихових станишта као заштићених подручја.
- Очување и заштита значајних станишта и појединачних предела и целина, природних објеката од значаја са тенденцијом валоризације и проглашења заштићених подручја.

1.7.3. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ПРЕДЕЛА

За остваривање планираних циљева заштите и развоја предела неопходно је:

- Заштиту структуре постојећих предела и пејзажа кроз смањење било каквих штетних утицаја,
- Ограничити процес урбанизације, односно успоставити синергистичку везу кроз уклапање природног и стеченог окружења,
- Очување и заштита значајних станишта и појединачних предела и целина, природних објеката од значаја са тенденцијом валоризације и проглашења заштићених подручја,
- Очување и заштита објеката геонаслеђа као репрезента геодиверзитета
- Очување и унапређење постојећих природних и вештачких вегетацијских покривача (пољозаштитних и шумских појасева, забрана, шумских фрагмената) у залеђу али и у грађевинској урбаној зони,
- Деградиране и девестиране пределе неопходно је «прекрити» одговарајућим вегетацијским покривачем; пољопривредне површине које се за то више не користе претворити у засаде шума или ветрозаштитне појасеве,
- Поштовањем прописаних мера заштите изворишта, заштитити предео око језера и његову визуру, уз приоритетно очување природне шумске вегетације

1.7.4. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Заштита НКД подразумева конзервацију, рестаурацију и ревитализацију културног наслеђа уз њихово физичко интегрисање у природне и културне пределе, интегрисање у одрживи развој подручја (приоритетно у одрживи развој туризма), као и укупни социо-економски и културни развој локалне заједнице.

На територији Просторног плана општине Кнић, према подацима надлежног Завода за заштиту споменика културе Крагујевац, врсте непокретних културних добара су:

1. Споменици културе
2. Археолошка налазишта

На основу Закона о културним добрима, извршена је подела културних добара на категорије:

1. Културно добро од великог значаја
2. Културно добро

Добра која уживају претходну заштиту, по Закону о културним добрима, имају исти третман као и утврђена културна добра.

Непокретна културна добра од великог значаја

- Средњевековни град Борач (црква Св. Арханђела, град, гробље)

Непокретна културна добра

- Мрњина црква у Бечевици
- Црква манастира Каменац у Честину
- Кућа Петра Туцаковића у Честину
- Средњевековни град - Честин
- Спомен кућа у Топоници
- Стара кућа Лазовић Радомира у Топоници
- Зграда старе школе у Топоници
- Кућа полубрвнара у Врбети

Валоризовани објекти и простори су сврстани у:

- Објекти градитељског наслеђа – рурална архитектура (народно градитељство)
- Објекти градитељског наслеђа – сакрална архитектура
- Објекти градитељског наслеђа – профана архитектура
- Археолошки локалитети
- Спомен бисте и спомен обележја
- Сепулкрални споменици

Списак и општи опис свих непокретних културних добара, мере заштите приказани су у Студији заштите културног наслеђа општине Кнић, коју је радио Завод за заштиту споменика културе Крагујевац за потребе Просторног плана.

Мере заштите непокретних културних добара и добара која уживају претходну заштиту

Овим мерама су обухваћени сви објекти и простори који су утврђени за непокретна културна добра, као и добра која уживају претходну заштиту. Подразумевају строгу заштиту културних добара уз опште услове, као и посебне услове чувања, коришћења и заштите културних добара који су прописани у решењу, тј. одлуци о утврђивању објеката за културно добро.

Опште мере заштите непокретних културних добара и добара која уживају претходну заштиту

- Културна добра не смеју се оштетити или уништити нити променити намену без сагласности надлежне службе заштите;
  - Све интервенције (у ентеријеру и екстеријеру), које би се обављале на културним добрима, морају имати услове и сагласности надлежних Завода;
  - Културна добра се не смеју отуђити без остваривања права прече куповине које је установљено законом у корист надлежне службе заштите;
-

- Власник, односно корисник културног добра нема права да раскопава, руши, преправља, презиђује или врши било какве радове које могу довести до оштећења културног добра или нарушити његова својства;
- Власник, односно корисник културног добра дужан је да га са изузетном пажњом чува и одржава и спроводи утврђене мере заштите, као и да обавештава надлежни Завод о свим правним или физичким променама у вези са културним добром или његовом заштићеном околином;
- Власник, односно корисник културног добра нема права да користи или употребљава културно добро у сврхе које нису у складу са његовом природом, наменом и значајем;
- Корисник је дужан да врши континуирано текуће одржавање културног добра, уз одржавање аутентичног изгледа који објекти имају;
- Корисник објекта је дужан да на време обавештава надлежне службе о евентуалним оштећењима објекта и његове околине;
- Конзерваторско – рестаураторске елаборате који садрже испитивачке радове, методологију интервенција, начин чувања и презентације непокретног културног добра, неопходно је израдити под условима и стручним надзором службе заштите;
- Фотографско или филмско снимање непокретних културних добара које захтева монтажу скела, кулиса или друге техничке опреме, коришћење кранова, употребу расветних тела укупне снаге преко два киловата или посебне интервенције на културном добру, односно његовој заштићеној околини, може се вршити само на основу услова надлежног завода за заштиту споменика културе.

Опште мере заштите заштићене околине непокретних културних добара

- Забрањују се радови који могу да наруше стабилност непокретног културног добра, као што су геомеханичка, сондажна испитивања или друга ископавања било какве врсте;
- Комплетно уређење заштићене околине, као и целокупног простора заштићене околине, а у складу са прописаним условима службе заштите културних добара, Завода за заштиту природе и других надлежних институција;
- Пројекти уређења морају да садрже податке и детаље обликовања слободних зелених површина, поплочања свих стаза и прилаза, расвете различитог типа, урбаног мобилијара са својеврсном опремом и др.;
- Обавезно планирање површина за стационарни саобраћај (намењен објектима из, горе наведеног, простора), као и ревизију шеме саобраћаја уопште, како би се побољшали приступи и везе;
- Потребно је континуирано одржавање целокупне зоне амбијенталне заштите, а од стране надлежних служби, под условима, прописима и надзором надлежне службе заштите;
- Сви елементи урбаног мобилијара који се постављају у заштићеној околини споменика културе (поплочавање, клупе, осветљење...) морају добити услове и сагласност надлежне службе заштите;
- Евентуална изградња у овој зони подлеже посебним условима и сагласностима надлежне службе заштите.

Опште мере заштите валоризованих објеката народног градитељства

На подручју Просторног плана општине Кнић налази се 36 сеоских насеља. Заступљеност објеката народног градитељства је богата и разноврсна. Најчешћи тип куће је полубрвнара, углавном дводелна, постављена на косини, са подрумом испод половине приземља. У сеоским домаћинствима присутан је и велики број помоћних зграда: млекара, амбара, качара, кошева и магаза. Међутим, процес урбанизације је условио убрзани развој и потиснуо многе аутентичне архитектонске облике, објекти су разуђени па можемо константовати да нема услова за њихову амбијенталну заштиту (нема груписаних структура), већ се исти морају штитити појединачно.

Стање:

- објекти народног градитељства углавном су ван функције и угушени новоградњом
- поједини објекти који су били заштићени у претходним елаборатима Завода у међувремену су срушени или су знатно изменили свој аутентични облик и изглед (магаза у Бумбаревом брду, кућа Марковића у Врбети, кућа Мишковића у Борачу...)
- лоша инфраструктура и комунална опремљеност
- непрепознавање вредности објеката традиционалне архитектуре и интереса за њихово очување
- недостатак механизма финансирања реконструкције објеката народног градитељства
- проблем ревитализације реконструисаних објеката

Мере:

- Објекти градитељског наслеђа морају чувати свој аутентичан изглед, оригиналне материјале, конструктивне и декоративне елементе и функционалне карактеристике објекта;
- Објекти градитељског наслеђа не смеју се оштетити или уништити нити променити намену без сагласности надлежне службе заштите;
- Власник, односно корисник објекта нема права да раскопава, руши, преправља, презиђује или врши било какве радове које могу довести до његовог оштећења или нарушити његова својства;
- Корисник је дужан да врши континуирано текуће одржавање објекта, уз одржавање аутентичног изгледа који објекти имају;
- Конзерваторско – рестаураторске елаборате који садрже испитивачке радове, методологију интервенција, начин чувања и презентације објекта израђује установа заштите или друга овлашћена фирма под условима и стручним надзором службе заштите;
- Забрањује се грађење објекта трајног или привременог карактера, који својом архитектуром и габаритом угрожавају споменик културе;
- Комплетно уређење заштићене околине, као и целокупног простора заштићене околине (најчешће је то цела парцела на којој се објекат налази), а у складу са прописаним условима службе заштите културних добара, завода за заштиту природе и других надлежних институција; пројекти уређења морају да садрже податке и детаље обликовања слободних зелених површина, поплочања свих стаза и прилаза, расвете различитог типа, урбаног мобилијара са својеврсном опремом и др.;
- Све интервенције (у ентеријеру и екстеријеру), које би се обављале на објектима градитељског наслеђа, морају имати услове и сагласности надлежних завода;
- Корисник објекта је дужан да на време обавештава надлежне службе о евентуалним оштећењима објекта и његове околине;
- Надлежне службе су у обавези да израде регулационе планове;

- Укључивање објеката народног градитељства у туристички итинерер подручја кроз развој сеоског туризма;
- Изградња инфраструктуре, комунално опремање.

Опште мере заштите валоризованих сакралних објеката

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала, функционалних карактеристика и оригиналних натписа;
- Сопственик је дужан да ажурно прати стање и одржава конструктивно-статички систем, кровни покривач, све фасаде, ентеријер и исправност инсталација;
- Забрањују се радови који могу угрозити статичку безбедност;
- Изградња инфраструктуре дозвољава се само уз претходно обезбеђење заштитних археолошких ископавања и адекватне презентације налаза;
- Уклањање грађевинског и другог објекта чије постојање угрожава заштиту и коришћење валоризованих објеката;
- Забрањује се градња објеката који својом архитектуром, габаритом и висином угрожавају валоризоване објекте;
- Забрањује се градња објеката који нису у функцији валоризованих објеката;
- Не дозвољава се складиштење материјала и стварање депонија;
- Забрањује се просипање, одлагање и привремено или трајно депоновање отпадних и штетних материја - хемијски агресивних, експлозивних, отровних, радиоактивних, итд...

На подручју општине Кнић постоје 3 утврђена непокретна културна добра и 7 валоризованих објеката сакралне архитектуре који захтевају посебан третман ради очувања духовне културе и традиционалних вредности на овим просторима.

Све сакралне споменике је потребно чувати *in situ*

Опште мере заштите валоризованих објеката профане архитектуре

- Објекти морају чувати свој аутентичан изглед, оригиналне материјале, хоризонтални и вертикални габарит, конструктивне и декоративне елементе и функционалне карактеристике објекта.
- Објекти се не смеју оштетити или уништити нити променити намену без сагласности надлежне службе заштите.
- Власник, односно корисник нема права да раскопава, руши, преправља, презиђује или врши било какве радове које могу довести до оштећења објекта или нарушити његова својства.
- Власник, односно корисник нема права да користи или употребљава објекат у сврхе које нису у складу са његовом природом, наменом и значајем.
- Корисник је дужан да врши континуирано текуће одржавање објекта, уз одржавање аутентичног изгледа.
- Конзерваторско – рестаураторске елаборате који садрже испитивачке радове, методологију интервенција, начин чувања и презентације израђује установа заштите или друга овлашћена фирма под условима и стручним надзором службе заштите.
- Забрањује се грађење објекта трајног или привременог карактера, који својом архитектуром и габаритом угрожавају валоризоване објекте.
- Комплетно уређење заштићене околине, као и целокупног простора заштићене околине (најчешће је то цела парцела на којој се објекат налази), а у складу са прописаним условима службе заштите културних добара, Завода за заштиту природе и других надлежних институција. Пројекти

уређења морају да садрже податке и детаље обликовања слободних зелених површина, поплочања свих стаза и прилаза, расвете различитог типа, урбаног мобилијара са својеврсном опремом и др.

Опште мере заштите археолошких налазишта

Територија општине Кнић обухвата простор који је, због повољних климатских услова, плодне и богате земље, разноврсног биљног и животињског света и разуђености рељефа, одувек био стециште разних народа и култура. На овој територији регистровани су археолошки локалитети из различитих временских епоха, од неолита, бакарног, бронзаног и гвозденог доба, до античког периода и средњег века.

Културна баштина општине Кнић није са довољно пажње валоризована и активно укључена у токове просторне интеграције овог простора.

Археолошки локалитети још увек немају одговарајуће место у концепцији и програмима туристичког развоја и много других споменика из заиста бурне прошлости и новије историје који омогућавају развој екскурзионог и излетничког туризма и то са изузетно богатим културно – историјским садржајем

Конечно, културно наслеђе Кнића се не може посматрати издвојено из целине интегралне културне мапе Србије, па и ширег региона, те су међусобне везе на овим релацијама од виталног значаја.

Мере заштите регистрованих археолошких локалитета

- Забрањено је неовлашћено копање, одношење камена и земље са археолошког налазишта
- Забрањује се промена конфигурације терена
- Забрањено је: вађење песка, шљунка или земље за прављење цигле и копање канала за наводњавање и сл. На самом археолошком налазишту и његовој заштићеној околини
- Забрањује се изградња обеката на археолошком локалитету и у његовој околини без сагласности и услова прописаних од стране Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу
- (Ако се археолошко налазиште налази на пољопривредном земљишту) ограничава се обрада земљишта дубоким орањем, риголовањем земљишта за винограде, воћњаке и сл. до дубине од 0,30м
- забрањено је сађење високе вегетације и пошумљавање простора на коме се налази археолошко налазиште
- Забрањује се сечење стабала и пошумљавање терена, као и превлачење стабала преко археолошког налазишта
- Забрањује се градња инфраструктуре, индустријских објеката и постројења на археолошком локалитету и у његовој околини без сагласности и услова прописаних од стране Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу
- Забрањује се просипање, одлагање и привремено или трајно депоновање отпадних и штетних материја на археолошком локалитету и у његовој околини
- Забрањује се одношење надгробника и прекопавање гробова
- Забрањује се неовлашћено прикупљање покретног археолошког материјала
- Обзиром да је простор у највећем делу Општине Кнић неистражен или истраживања вршена само делимично, неопходно је предвидети археолошке интервенције приликом планирања било каквих земљаних радова.

Ради употпуњавања сазнања о прошлости ових крајева, **неопходно је предвидети сондажна истраживања наведених археолошких локалитета, са акцентом на следеће локалитете на којима се на основу досадашњих**

налаза и делимичних истраживања могу очекивати изузетни резултати који би имали изузетан значај како за науку и за употпуњавање историјске слике ових простора тако и за туристичку понуду општине Кнић:

- Средњовековни град Борач /Борач/ - средњи век
- лок. Градина /Честин/ - средњи век
- Антички локалитет у Радмилићима /Радмилићи/ – антика
- Црква Св. Прокопија /Сумуровац/ - средњи век
- Црквина /Радмилићи/ – средњи век
- лок. Гружа /Опланић/ – антички локалитет
- лок. Хумке /Баре/ – енеолит
- лок. Милића градина /Љуљаци/ – бронзано доба
- Црквина на имању Марковића /Љуљаци/ - средњи век
- лок. Турско гробље /Сумуровац/ - средњи век
- лок. Мишковића брдо /Борач/ - средњи век
- лок. Џиновско гробље /Пајсијевић/ - средњи век
- лок. Градац /Пајсијевић/ - средњи век
- лок. Клик /Бечевица/ – гвоздено доба
- лок. Гривац /Гривац/ – неолит
- лок. Нешковића брдо /Кусовац/ – неолит, антика
- лок. Бубан /Кусовац/ – неолит
- лок. Црквина на превоју /Коњуша/ – средњи век

Посебни услови заштите археолошких налазишта

Средњовековни град Борач

Средњовековни град Борач категорисан је као културно добро од великог значаја 21.07.1983. године (Службени гласник СРС 28 од 21.07.1983. год.)

За заштићено културно добро и његову околину важе следећи услови чувања, одржавања и коришћења:

- Забрањено је раскопавање, рушење, преправљање, презиђивање и вршење било каквих радова који могу нарушити својство културног и природног добра
- Забрањује се коришћење или употреба споменика у сврхе које нису у складу са његовом природном наменом и значајем или на начин који може да доведе до његовог оштећења
- Забрањује се изградња обеката на археолошком локалитету и у његовој околини без сагласности и услова прописаних од стране Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу
- Забрањује се градња инфраструктуре, индустријских објеката и постројења на археолошком локалитету и у његовој околини без сагласности и услова прописаних од стране Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу
- забрањено је сађење високе вегетације и пошумљавање простора на коме се налази археолошко налазиште
- Забрањује се депонивање смећа и другог отпада и испуштање отпадних вода директно у земљиште и водотокове
- Забрањује се неовлашћено прикупљање покретног археолошког материјала са локалитета
- Забрањује се одношење камена и другог материјала са локалитета
- Забрањују се сви радови и активности у заштићеној околини који би битно утицали на измену природне морфологије терена.

Градина у Честину

Градина у Честину утврђена је за културно добро (Службени гласник СРС 28 14.07.1977. год.)

За заштићено културно добро и његову околину важе следећи услови чувања, одржавања и коришћења:

- Забрањено је раскопавање, рушење, преправљање, презиђивање и вршење било каквих радова који могу нарушити својство културног и природног добра
- Забрањује се коришћење или употреба споменика у сврхе које нису у складу са његовом природном наменом и значајем или на начин који може да доведе до његовог оштећења
- Забрањује се изградња обеката на археолошком локалитету и у његовој околини без сагласности и услова прописаних од стране Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу
- Забрањује се градња инфраструктуре, индустријских објеката и постројења на археолошком локалитету и у његовој околини без сагласности и услова прописаних од стране Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу
- Забрањује се депонивање смећа и другог отпада и испуштање отпадних вода директно у земљиште и водотокове
- Забрањују се сви радови и активности у заштићеној околини који би битно утицали на измену природне морфологије терена
- Забрањује се одношење камена и другог материјала са локалитета
- Забрањује се неовлашћено прикупљање покретног археолошког материјала са локалитета

Остаци Мрњине цркве у Бечевици

Остаци Мрњине цркве на сеоском гробљу у Бечевици утврђени су за културно добро – споменик културе, решењем бр 88/1-69 Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу од 13. марта 1970. године.

За заштићено културно добро и његову околину важе следећи услови чувања, одржавања и коришћења:

- Забрањено је сахрањивање на удаљености од 10м око цркве
- Забрањено је раскопавање, рушење, преправљање, презиђивање и вршење било каквих радова који могу нарушити својство културног и природног добра
- Забрањује се коришћење или употреба споменика у сврхе које нису у складу са његовом природном наменом и значајем или на начин који може да доведе до његовог оштећења
- Забрањује се изградња обеката на археолошком локалитету и у његовој околини без сагласности и услова прописаних од стране Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу
- Забрањује се депонивање смећа и другог отпада и испуштање отпадних вода директно у земљиште и водотокове
- Забрањују се сви радови и активности у заштићеној околини који би битно утицали на измену природне морфологије терена
- Забрањује се одношење камена и другог материјала са локалитета
- Забрањује се неовлашћено прикупљање покретног археолошког материјала са локалитета

Опште мере заштите биста и спомен обележја

- Пре извођења било каквих интервенција потребно је прибавити услове и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу;
  - Сви предвиђени радови који се изводе са јавним споменицима и спомен обележјима (спомен бисте и спомен плоче) и њиховој непосредној близини не смеју угрозити њихов аутентични изглед;
  - Неопходно је ажурно пратити стање свих спомен обележја уз обавезно текуће одржавање;
-

- Обезбедити посебну расвету (према могућностима) за свако појединачно спомен обележје.

Опште мере заштите сепулкралних споменика

- Пре извођења било каквих капиталних интервенција потребно је прибавити услове и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу;
- Сви предвиђени радови који се изводе на сепулкралним споменицима и њиховој непосредној близини не смеју угрозити њихов аутентични изглед;
- Неопходно је редовно одржавање гробаља и надгробника што подразумева чишћење коровских биљака, обнављање слова и орнаментике;
- Формирање лапидаријума за похрањивање и презентацију дислоцираних и девастираних надгробника или њихових елемената.

Посебни услови заштите

Посебне услове за предузимање мера заштите и других радова зависно од категоризације споменика културе, одређује:

- За споменике културе од великог значаја, споменике културе и културна добра која уживају претходну заштиту, као и за заштићену околину, Завод за заштиту споменика културе у Крагујевцу;
- За валоризоване објекте и просторе Завод издаје мишљење. Ове објекте треба штитити и очувати кроз урбанистичке планове, било као појединачне објекте или као амбијенталне целине;
- За спомен обележја Завод издаје решење, односно мишљење у зависности да ли се спомен обележје налази на или у заштићеној околини споменика културе или ван споменика културе.

1.7.5. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ДРУГО

Организација простора од интереса за одбрану земље

Уређење подручја Просторног плана за потребе **одбране земље** заснива се на условима и захтевима Министарства одбране за прилагођавање Просторног плана општине Кнић потребама одбране земље, а у складу са Законом о одбрани (Сл.гл.РС бр.116/07), Одлуком о објектима од посебног значаја за одбрану (Сл.гл.РС бр.112/08) и Одлуком о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану земље (Сл. лист.СРЈ бр.39/95).

У складу са наведеним условима и захтевима војни комплекс "Честин" третиран је као комплекс посебне намене а његова заштитна зона као и простор са посебним режимом коришћења, уређења и изградње која подразумева забрану изградње објеката високоградње а за све остале интервенције у простору обавезно прибављање сагласности Министарства одбране.

Заштита од елементарних непогода и других несрећа

На основу Закона о ванредним ситуацијама јединица локалне самоуправе на основу Процене угрожености доноси **План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама** а у складу са Националним планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама Републике Србије.

Неопходан предуслов за адекватну заштиту је институционална организованост. Она не сме бити спроведена на локалним принципима

(елементарне непогоде не познају административне границе), али територијално мора бити организована и дистрибуирана према простору који се штити. Од посебног значаја је успостављање јединственог информационог система о простору као ефикасне мере и средства за планирање, управљање и усмеравање конкретних активности у ванредним ситуацијама.

Заштита од ратних дејстава

У складу са Уредбом о организовању и функционисању цивилне заштите и Одлуком о утврђивању степена угрожености насељених места у општини Кнић насељено место Кнић и насеља Топоница и Гружа се налазе у зони трећег степена угрожености. Сва остала насеља на територији општине Кнић се налазе у зони четвртог степена угрожености. Заштитне објекте у насељима планирати у складу са степеном угрожености.

Саобраћај и везе као кључни фактори развоја подручја, истовремено су и основни услови за организовање одбране и заштите од ратних разарања. диференцирана мрежа јавних државних и општинских путева представља важан елемент одбране и заштите од ратних разарања. Изградњу склоништа извести у свему према Правилнику о утврђивању стандарда одбране и техничких прописа у области одбране (Службени војни лист број 19/97 и 12/98.).

Заштита од елементарних непогода

Подручје Просторног плана подложно је, у одређеној мери, опасностима од елементарних непогода и то од: земљотреса, поплава, клизишта, временских непогода, пожара.

Мере заштите од елементарних непогода обухватају: превентивне мере којима се спречава или ублажава њихово дејство; мере које се предузимају у случају непосредне опасности или када наступе елементарне непогоде; и мере ублажавања и отклањања непосредних последица и изазваних штета.

Заштита од земљотреса

Према Сеизмолошкој карти Србије за повратни период од 500 година, **Кнић спада у зону са повећаним ризиком, због могућих потреса од 9⁰ MCS скале.** На сеизмолошкој карти публикованој 1987. год. за повратне периоде 50, 100, 200, 500, 1000 и 10000 година која приказује очекивани максимални интезитет земљотреса, са вероватноћом појаве 63%, подручје Кнића налази се у зони интезитета од 8⁰ - 9⁰ MSK-64. Догођени максимални сеизмички интезитет на подручју Кнића био је 8⁰ MSK-64 као манифестација Рудничког земљотреса. Жаришта која одређују ниво сеизмичке угрожености на простору Кнића су Рудник, Свилајнац, Краљево, Јагодина.

У циљу заштите од земљотреса обавезна је примена важећих сеизмичких прописа при санацији постојећих и изградњи нових објеката. Пројектовање и изградња објеката обавља се у складу са важећим правилницима из ове области.

Такође, одговарајуће службе морају имати разрађене планове о евакуацији и збрињавању становништва у случају појаве земљотреса свих интензитета.

Заштита од поплава и ерозија

У погледу заштите од поплава потребно је извести водорегулације.

На основу законских одредби, надлежни органи јединица локалних самоуправа израђују планове заштите и спаасавања од поплава. У случају рушења бране из поплавног таласа са угроженог подручја (Пајсијевић, Гружа и Губеревац) извршила би се евакуација становништва и материјалних добара на територију општине ван поплавног таласа.

Да би се спречила даља деградација и уништавање педолошког покривача неопходно је планирати и спровести антиерозионе мере и радове у сливовима. На целој територији општине треба применити интегрално уређење бујичних сливова са антиерозионим (грађевинско-техничким) радовима.

Заштита од појава инжењерскогеолошких процеса

Геолошке подлоге и катастар клизишта за планско подручје нису рађени. На основу ППРС, Карта ризика од природних непогода и технолошких удеса, у обухвату плана могу се уочити подручја најугроженија процесом клижења тла

Неопходна је израда катастра клизишта и санирање оних клизишта на којима ће материјална улагања бити оправдана, као и она која угрожавају значајне грађевинске и инфраструктурне објекте.

Санирање клизишта и спречавање појаве нових извршиће се применом техничких и биолошких мера

Заштита од временских непогода

Шуме представљају природну препреку и делимичну заштиту насеља и објеката од ветрова. Мере заштите од удара јачих ветрова треба да буду пре свега превентивне. Дендролошке мере састоје се у засађивању високог зеленила које представља баријеру ветру.

Одбрана од града оствариваће се мрежом противградних објеката као делом противградне одбране шире територије.

Како у Србији не постоји систем одбране од штетних последица мраза и поледице, неопходно је овај систем развијати у регионалним и локалним условима. Ово се пре свега односи на повећање поузданости рада инфраструктурних система, одржавања саобраћајница, као и рад јавних служби.

Заштита од временских непогода (завејавање, лед, снегоизвале, ветроизвале, олуја, бујице праћене одронима и сл.) биће остварена изградњом и уређењем планираних садржаја инфра и супраструктуре, пошумљавањем и затрављивањем голети, предвиђеним водорегулацијама, планским уређењем насеља, саобраћајница и других просторних елемената.

Заштита од техничко-технолошких несрећа (удеса)

На основу процене угрожености, извештаја о безбедности и планова заштите од удеса привредних друштава и других правних лица са територије плана надлежни органи и јединице локалне самоуправе, уз неопходну координацију и сарадњу са суседним јединицама, сачињавају План заштите од удеса који је саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

Заштита од пожара и експлозија

Заштита од пожара регулисана је Законом о заштити од пожара.

Законом је прописано да јединице локалне самоуправе доносе План заштите од пожара

Ризик од појаве пожара и експлозија умањиће се следећим просторно планским мерама заштите:

- Обзиром на шумовитост подручја Просторног плана, пожар представља најопаснију елементарну непогоду која може захватити веома широк простор. На основу процене угрожености и повредивости на територији општине Кнић дефинисана су три пожарна реона обрасла шумом:

На истоку – КО Бајчетина, Честин, Липница, Вучковица и Врбета

На југозападу- КОГунцати, Жуње, Пајсијевић, Лесковац и Губеревац

На северозападу – КО Коњуша, Брестовац, Бечевица, Борач и Претоке

- предвиђена саобраћајна приступачност шумским подручјима биће реализована изградњом мреже јавних, службених и шумских путева, рачунајући ове објекте истовремено и као противпожарне баријере које деле шуму на мање сегменте;
- при пошумљавању нових површина предвидети планске противпожарне баријере;
- постојећа акумулација представља значајне резервоаре за обезбеђивање довољних количина воде; У циљу заштите од пожара на више места на водотоковима обезбедити прилазе за снабдевање ватрогасних возила или пумпи и цистерни за гашење пожара.
- служба осматрања и јављања биће организована првенствено по захтевима противпожарне заштите;
- заштита од пожара спроводиће се уз садејство средстава и служби противпожарне заштите центара у систему насеља;
- У процесу гасификације подручја, неопходно је урадити план заштите од пожара;
- У циљу противпожарне заштите треба регулисати пролаз и заустављање возила која превозе опасне материје. Кретање ових возила треба да буде искључиво дефинисаним трасама, са одређеним и уређеним местима за њихово заустављање;
- Са аспекта заштите од пожара, посебан акценат је дат на стриктном поштовању важећих техничких прописа који регулишу материју заштите од пожара и експлозија у индустрији, енергетици, грађевинарству, шумарству, саобраћају и др, а у циљу сигурности људи и објеката, постројења, уређаја, опреме и других средстава рада;

2 ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

2.1.1. ЦЕЛИНЕ И ЗОНЕ УТВРЂЕНЕ ПРОСТОРНИМ ПЛАНОМ

Планом су утврђене зоне и целине које захтевају посебна правила уређења и изградње:

Зоне и појасеви заштита и резервисање простора

1. Простори са посебним режимима заштите, установљени су одредбама закона, одлукама донетим на основу закона, односно планским актима:
  - заштитни појасеви траса и објеката инфраструктурних система
  - заштићен простор установљених културних добара
  - заштићен простор комплекса посебне намене
  - заштита изворишта водоснабдевања

Посебни услови, правила уређења и изградње у надлежности су одговарајућих министарстава и институција.

2. Резервише се простор за планирани аутопутски коридор у дужини око 17,0км и ширине 1,0км, површине око 1700,0ха у оквиру ког је забрањена градња до израде одговарајуће планске документације

Подручје Генералног урбанистичког плана Кнић 2000 – примењују се правила грађења утврђена ГУП-ом, до доношења ПГР-а за општински центар Кнић.

Подручје плана генералне регулације насељеног места Кнић – правила

уређења и грађења утврдиће се израдом ПГР-а

Подручја Планова општих уређења /Шематских приказа уређења/, урађени за насељена места:

**центре заједнице насеља Гружа и Топоница,
и сеоске центре Баре и Губеревац**

У захвату ових планова примењују се правила грађења утврђена наведеним плановима, допуњена правилима за јавне површине и објекте утврђене Просторним планом

Подручје радне зоне Равни Гај – примењују се правила грађења утврђена ПДР-ом за ову зону,

Зоне израде ПДР-а: Борачки крш, Манастир Каменац, радна зона Претоке – правила уређења и грађења утврдиће се израдом ПДР-а а правила грађења Просторног плана су основи смерница за израду ПДР-а

Грађевинска подручја осталих насеља и други делови атара насеља односно за све намене у оквиру, пољопривредног, шумског и водног земљишта – правила уређења и грађења дефинисана су овим Просторним планом

2.1.2. ДЕЛОВИ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ САДРЖИ ШЕМАТСКЕ ПРИКАЗЕ УРЕЂЕЊА

Одрживост насеља, односно саобраћајна приступачност, могућност развоја инфраструктурних система, јавних, централних функција услужних, привредних и др. функција, број становника, значај насеља у мрежи насеља су критеријуми на основу којих је утврђен избор насеља (делова) за које су урађени шематски прикази уређења:

1. Забојница - сеоски центар
2. Бумбарево брдо - сеоски центар
3. Вучковица и Љубић - шематски приказ рађен за делове насеља концентрисане уз државни пут и на раскрсници државних путева I и II реда, где је започета и перспективна концентрација пословно услужних, комерцијалних и производних капацитета
4. Гунцати и Жуње - насеља очуване природе, амбијента, са традицијом и перспективом развоја туризма; шематски приказ рађен за делове насеља. Шематским приказом обухваћен је део насеља Жуње ван зоне заштите изворишта водоснабдевања.
5. Кусовац – сеоско насеље са развијеним пољопривредном производњом и делатностима прераде пољопривредних производа у органском поступку.

Шематским приказима утврђено је задржавање изграђеног земљишта као постојећег грађевинског подручја насеља и предвиђене су границе проширења грађевинског подручја. За захтеве за изградњу који нису у границама постојећег и планираног грађевинског подручја, могућности изградње утврдиће се у складу са наменом, на основу правила и на начин утврђен у поглављу – 2.2.2. пољопривредно земљиште тј. за делове пољопривредног земљишта који имају услове да се пренамене у грађевинско

На основу планских решења и пропозиција утврђених Просторним планом, општинска управа ће издавати информацију о локацији и локацијску дозволу на подручју које је у границама утврђених шематских приказа уређења насеља.

2.1.3. УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ПРАВИЛА ЗА ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Правила се примењују у укупном обухвату плана и за уређење и изградњу површина и објекта јавне намене и за делове насеља за које плански документ садржи шематски приказ уређења.

Правила се примењују и у обухвату Плана општег уређења насељених места који су одредбама Закона саставни делови просторног плана као Шематски прикази уређења насељених места (ПОУ/Шематски прикази насеља Гружа, Топоница, Губеревац, Баре)

Правила уређења и изградње површина и објекта јавне намене су смерница за дефинисање ових намена у захватима одређеним за израду нових урбанистичких планова.

2.1.3.1. ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ

Изградња површина и објекта јавне намене у складу са овим Планом у начелу се реализује директно на основу овог Плана, уколико се такви објекти граде на постојећем јавном земљишту.

Изградња сложенијих комплекса површина и објекта јавне намене на постојећем јавном земљишту, на површинама већим од 0,5 ха, реализује се на основу урбанистичког пројекта.

За потребе утврђивања јавног интереса у циљу изградње објекта и површина јавне намене, приступа се изради одговарајућег урбанистичког плана.

Општа правила за уређење и изградњу површина и објекта јавне намене:

Основна намена: површине и објекти јавне намене (образовање и васпитање, здравство, социјална заштита, култура, физичка култура, јавни сервис, зеленило)

Уређење и изградња површина и објекта јавне намене вршиће се на локацијама према планираној намени простора и потребама насеља. Изградња ће се вршити на површинама јавне намене, али и на погодним локацијама у зонама становања и пословања, према нормативима за јавне објекте и под условом да ни по једном аспекту не угрожавају основну намену у оквиру које се развијају.

Могуће пратеће намене свих јавних функција могу да буду друге јавне површине и објекти, услужне компатибилне делатности и , карактеристично за сеоска насеља, у оквиру појединих намена као пратећа јавља се и намена становање (сеоске школе, амбуланте, и сл а по правилу су то службени станови запослених.) Пратећа намена по карактеру и капацитету не сме да угрози основну намену.

Могућа је изградња вишенаменских објекта јавних и пратећих комплементарних намена

Намене објекта чија градња је забрањена у овој зони: све намене чија би делатност угрозила животну средину и основну намену.

Величина објекта и парцеле је условљена врстом и наменом, односно прописима за изградњу одговарајуће врсте објекта.

Могућности изградње другог објекта: може се градити више објекта основне намене, као и помоћни и пратећи објекти у функцији основне намене, поштујући све услове градње дефинисане правилима,и уз анализу организације парцеле и утицаја на суседне парцеле и објекте. Постоји могућност фазне реализације.

Спратност и тип објекта зависи од његове намене, а мора бити прилагођен условима локације и функцији при чему је максимална спратност објекта П+2.

Објекти могу имати подрумске или сутеренске етаже, уколико не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе

Хоризонтална регулација

Растојање грађевинске линије основног објекта од регулационе линије уз државне путеве I и II реда, одређује се према преовлађујућој постојећој грађевинској линији.

Растојање грађевинске линије основног објекта од регулационе линије осталих путева, износи мин 5,00 m.

Помоћни објекти се постављају иза основног објекта на парцели.

Минимална међусобна удаљеност објеката је 1/2 висине вишег објекта

Минимална удаљеност објеката, односно његових делова од границе суседне парцеле је мин 3.5m.

Изградња објеката и уређење комплекса врши се на основу прописа и техничких услова и норматива за одговарајућу намену

Уређење комплекса (парцеле) мора бити у складу са наменом објекта и окружењем; Основно уређење обухвата нивелацију, партер, зелену површину парцеле и одводњавање. Максимално сачувати постојећи зелени фонд на локацији. Површине за зеленило у комплексу минимално 20%. Где постоје просторни услови, неизграђене површине испред објекта партерно уредити као просторе окупљања и манифестација. Решити јавну расвету, завршну обраду партера радити комбинацијом природних и префабрикованих материјала, поставити одговарајући мобилијар и опрему, уредити зелене површине.

Обезбедити одговарајући број паркинг места на јавним паркиралиштима, или у оквиру комплекса и одговарајући саобраћајни и противпожарни приступ као и услове за одлагање комуналног отпада и др. Уколико је паркинг површина испред основног објекта, изводи се као отворено паркиралиште.

При пројектовању и извођењу свих јавних површина и намена обавезна је примена важећег Правилника о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица.

Парцела не мора бити ограђена уколико се утврди да није неопходно.

Обликовање - примерено намени, условима локације и окружењу, уз савремен третман архитектонске традиције.

Јавне функције смештене у објектима градитељског наслеђа, морају да задовоље услове надлежних институција заштите споменика културе.

Прикључење објеката на инфраструктуру врши се на основу правила плана и услова овлашћених комуналних предузећа и организација. Изградња ових објеката је условљена одговарајућим нивоом комуналне опремљености (минимални ниво подразумева прикључење на јавни пут, електроенергетску мрежу, систем водовода и канализације/или водонепропусна септичка јама/).

Основни услови заштите животне средине остварују се применом мера заштите, реконструкцијом и изградњом објеката у складу са техничким и санитарним прописима, прикључењем на насељску инфраструктуру и уређењем локације и парцеле; односно уређењем јавних површина, а посебно саобраћајних и зелених површина.

Такође, потребно је да одговарајуће службе контролишу изградњу, уређење јавних површина, комунални отпад, снабдевање водом, канализацију и пречишћавање отпадних вода и др.

Основни безбедносни услови везани су за примену сеизмичких и противпожарних прописа. Код већих радова потребно је извршити испитивања стабилности терена.

Посебна правила за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене:***Образовање и васпитање:***

Основна намена: образовање и васпитање.

Могуће пратеће намене: култура, зеленило, спорт и рекреација, друге јавне намене услужне комплементарне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре (паркинзи, трафо станице и др.), становање за запослене.

Објекте градити као слободностојеће

У оквиру комплекса дозвољена је изградња и помоћних објеката у циљу одлагања средстава за функционисање и одржавање комплекса.

Дозвољена је изградња нових мини спортских терена за потребе вишенаменског образовног физичког васпитања деце, отвореног или затвореног типа. Отворене спортске терене је могуће пренаменити у затворене у циљу што функционалнијег и ефикаснијег коришћења.

Површину грађевинске парцеле дефинисати у складу са наменом, функцијом објеката, окружењем, а према следећим критеријумима:

- учионички простор = 2 м²/ученику,
- школски простор = 8 м²/ученику,
- школски комплекс = 25-30 м²/ученику.

Максимална спратност објеката је (По)+П+1+(Пт)

Здравствена заштита:

Основна намена: здравствена заштита.

Изградња и формирање комплекса подразумева изградњу објеката основне намене, опремање савременим средствима (према прописаним условима) и увођење пратећих програма.

Могуће пратеће намене: зеленило, услужне комплементарне делатности, социјална заштита и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре (паркинзи, трафо станице и др.) становање за запослене.

Објекте градити као слободностојеће, Могуће је градити два или више објекта (у функцији основне и/или пратеће намене).

Површину грађевинске парцеле дефинисати према програму, намени и концепту у складу са даљим дугорочним развојем насеља.

Остали услови и правила -према општим правилима

Социјална заштита:

Основна намена: социјална заштита (према прописаним условима и програму развоја насеља).

Могућа пратећа намена: зеленило, спорт и рекреација, здравство, друге јавне намене, становање, услужне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Остали услови и правила -према општим правилима

Култура:

Основна намена: култура (према прописаним условима и програму развоја насеља).

Објекте реконструисати или градити као вишенаменске. Могућа пратећа намена: јавно информисање, образовање, наука, зеленило, друге јавне намене, услужне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Остали услови и правила -према општим правилима

Јавни сервиси:

Основна намена: управа, администрација (према прописаним условима и програму развоја насеља).

Могућа пратећа намена: јавно информисање, образовање, култура, зеленило, и друге јавне намене, услужне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Остали услови и правила -према општим правилима

Физичка култура и спорт:

Основна намена: спорт и рекреација, чији развој подразумева мрежу терена и објеката који просторним размештајем, капацитетом, уређењем и опремљеношћу, испуњавају прописане критеријуме и стандарде за бављењем спортом, активном и пасивном рекреацијом.

Могућа пратећа намена: зеленило, образовање, специјализоване школе или клубови или спортски кампуси, друге јавне намене, комплементарне услуге, одговарајући пратећи објекти инфраструктуре.

Услови се односе на формиорање нових и уређење и проширење постојећих комплекса

Уређење и опремање комплекса свим потребним садржајима треба да омогући развој различитих видова спортских и рекреативних активности. Комплекси могу поред отворених спортских терена да садрже и:

пратећи објекат

затворени спортски објекат

Услови уређења ових зона су:

- у постојећим комплексима садржаје подићи на виши степен уређења а нови садржаји за спортско-рекреативне активности морају бити комплементарни постојећим;
- терене са завршном обрадом од бетона свести на најмању могућу меру
- травнате терене подићи од комбинације трава отпорних на гажење,
- сви терени морају бити адекватно ограђени,
- озелењавање простора урадити на основу плана пејзажног уређења усклађеног са околним простором;
- пешачким комуникацијама комплекс повезати са окружењем.
- обезбедити одговарајући број паркинг места

Правила грађења за објекте:

пратећи објекат

- намена - пратеће намене у директној функцији отворених терена (просторије за одржавање, техничке, санитарне и помоћне просторије, свлачионице, клубске просторије и сл.)
- услужне комплементарне намене (продаја, изнајмљивање, одржавање опреме, угоститељски садржаји и сл)
- висина објекта -мак П+1

затворени спортски објекат :

- намена: хала за мале спортове, према потребама насеља, са пратећим наменама
  - висина објекта условљена је специфичним захтевима врсте спорта,
- Хоризонталну регулацију дефинисати према функционалној структури и намени, у складу са окружењем.

Јавне зелене површине:

Изградња и уређење јавних зелених површина реализује се на основу пројеката уређења. Партерна решења ускладити са наменом и функцијом зелене површине, тако да се не угрозе постојеће вредности зелене површине, а

нивелациона решења ускладити са конфигурацијом терена. Хортикултурна решења ускладити са трасама подземних инсталација, тј. испоштовати потребна минимална одстојања у складу са важећим техничким прописима.

Избор врста за озелењавање усагласити са наменом и функцијом зелене површине, као и са условима средине. Избор врста за дрвореде усагласити са ширином улице и утврдити адекватна растојања између садница, у зависности од врсте и прилаза објектима. Однос површина - поплочања, травњака и високог растиња, ускладити са наменом зелене површине.

У оквиру јавних зелених површина могу се постављати елементи урбаног мобилијара, односно изградити пратећи објекти спорта и рекреације.

КОМУНАЛНИ ОБЈЕКТИ

Гробља

Уређење и проширење постојећих и отварање нових гробаља, вршиће се према важећим правилницима из ове области.

Могуће пратеће намене: зеленило, услужне делатности комплементарне намене, управа-администрација и пратећи објекти комуналне инфраструктуре. Спратност објеката је максимално П+Пт.

Основна правила за формирање нових гробаља(и проширење постојећих), су:

- локација нових гробаља (и проширење постојећих) мора бити ван II зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања
- површина гробаља - $4,0\text{m}^2$ /становнику;
- логично формирање у односу на гравитационо подручје;
- добра саобраћајна повезаност са гравитационим подручјем;
- могућност етапне реализације;
- повољни теренски услови: добра експонираност и растреситост, терен треба да буде оцедан са нивоом подземних вода већим од 2,50м од нивоа терена;
- могућност прикључивања на мрежу комуналне инфраструктуре;
- могућност обезбеђивања појаса зеленила, уколико је удаљење од насеља мање од 500м.

Уређење простора и изградња дефинише се Урбанистичким пројектом

Пијаце

- зелена пијаца
- кванташка пијаца
- шарена пијаца

Формирање нових пијаца у грађевинским подручјима насеља, према потребама заједнице насеља и тржишта, и уређење постојећих пијаца мора бити прилагођено санитарно-хигијенским условима и прописима, као и правилницима који важе за изградњу ових објеката.

Могуће пратеће намене: услуге и пословање, откупна станица, друге јавне намене и пратећи објекти инфраструктуре

- начин уређења прилагодити могућности вишенаменског коришћења простора.
- у оквиру овог простора, потребно је формирати издвојен простор за снабдевање становништва непољопривредним производима (шарена пијаца), излагање и продају производа домаће радиности, друге услуге, администрацију и сл.
- коришћења простора, према темпу и потребама развоја насеља и окружења може прерасти у дистрибутивни центар
- откупну станицу лоцирати уз кванташку пијацу.

- Границу и површину грађевинске парцеле дефинисати према програму, намени и концепту у складу дугорочним развојем насеља. Најмања функционална ширина парцеле за изградњу објекта износи 20 м.
- Максимална спратност објеката је (По)+П+1, односно (По)+ВП+1.
- Уређење простора и изградња дефинише се Урбанистичким пројектом
- Остала правила грађења преузети из општих правила грађења за површине и објекте јавне намене.

Сточна пијаца,**изложбено продајни простор, сајам**

Могуће пратеће намене: услуге и пословање, пратећи објекти инфраструктуре.

Максимална спратност објеката је (По)+П+1

Уређење простора и одржавање мора се ускладити са Законом прописаним санитарним стандардима и прописима

Основна (обавезни садржаји) опремљеност представља I фазу реализације и чини је:

- уређени плато,
- обезбеђена комунална инфраструктура,
- ограђен простор,
- вага
- простор за ветеринарску станицу,
- заштитну зону зеленила према окружењу,

Уређење простора и изградња дефинише се Урбанистичким пројектом.

2.1.3.2. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

- У постојећим насељима регулације улица остају непромењене, осим ако постоје потребе за њеном променом као што су побољшање саобраћајног решења, инфраструктуре, нивелације, стварање нових јавних површина и остало. На деловима где је постојећа парцела јавне површине већа од планиране регулације задржава се постојећа граница као јавна површина а простор ван регулације се уређује према месним приликама (пешачке, зелене површине и сл.)
- регулационе линије и осовине саобраћајница представљају основне елементе за дефинисање мреже саобраћајница
- приликом дефинисања регулационих линија користити постојећу регулацију и парцелацију као почетну матрицу
- доњи строј коловозне конструкције димензионисати према меродавном саобраћајном оптерећењу, али тако да коловозна конструкција јавних путева може да прихвати осовинско оптерећење од најмање 11,5 т по осовини а за општинске путеве и улице оптерећење од најмање 6 т по осовини
- слободни простор изнад коловоза (светли профил) за друмске саобраћајнице износи мин. 4,5м (осим за аутопут - 4,75м)
- у насељеним местима на правцима пешачких токова реализовати рампе за лица са посебним потребама у простору
- државни путеви I реда не могу се укрштати у истом нивоу са железничком пругом
- пројектну документацију саобраћајница радити у складу са законском регулативом и стандардима
- ширина регулационих профила је у зависности од категорије саобраћајница, при чему ширину коловоза, пешачких и бициклических површина дефинисати према меродавном саобраћајном оптерећењу
- пешачке стазе и тротоаре димензионисати са минималном ширином од 1,6м

- коловозе општинских путева димензионисати мин. ширине 5,5м, а регулационе профиле колско-пешачких саобраћајница мин. ширине 5,0м, приватних пролаза 2,5м и противпожарних пролаза 3,5м
- оријентациона ширина појаса регулације износи за јавне путеве:
  - државни пут I реда ширине око 25 m
  - државни пут II реда ширине око 20 m
  - општински пут ширине око 15 m
- оријентациона ширина појаса регулације износи за железничку пругу:
  - једноколосечну пругу ширине око 16 m
  - двоколосечну пругу ширине око 25 m
- на деоницама у насељу уз коловоз државних путева изводи се аутобуско стајалиште најмање ширине 3 m, обострани тротоари са ивичњацима најмање ширине по 1,6 m, а само изузетно једностранни тротоар ширине два и више метара са прикупљањем и каналисањем атмосферских вода са коловоза, док се ван изграђеног простора насеља изводе обостране банке ширине по 1,5 m
- у саобраћајном профилу јавног пута смешта се бициклистичка стаза ширине 1,0 m за једносмеран или 2,0 m за двосмеран саобраћај са заштитном траком минималне ширине 1,5 m или се у слободном профилу саобраћајнице смешта бициклистичка стаза ширине 1,5 m за једносмеран или 2,5 m за двосмеран саобраћај;
- саобраћајни прикључци на државни пут утврђују се на основу услова и сагласности управљача државним путевима, преко реконструисаних постојећих саобраћајних прикључака општинских путева или преко сервисне саобраћајнице
- уколико постоји потреба у изграђеном простору насеља између тротоара и границе појаса регулације подиже се дрворед, тако да не омета прегледност јавног пута и не угрожава безбедност саобраћаја.
- појас заштите утврђује се према Закону о јавним путевима и износи:
  - државни путеви I реда-аутопутеви 40,0м
  - остали државни путеви I реда 20,0м.
  - државни путеви II реда 10,0м.
  - општински путеви 5,0м
- појас контролисане изградње износи исто као и заштитни појас и мери се од заштитног појаса, а у њему је забрањено отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа.
- заштитни појас важи и за планиране бициклистичке стазе дуж државних путева.
- за коридор аутопута зона заштите износи обострано по 500 m од положаја оријентационе трасе и у заштитном коридору није дозвољена градња до дефинитивног утврђивања трасе кроз израду одговарајуће планске и пројектне документације
- непосредни појас заштите за железничку пругу од осе најближег колосека износи 25m
- у непосредном појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система – државних и општинских путева, као и некатегорисаних путева који чине саобраћајну мрежу насеља успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора тако да се забрањује изградња објеката који нису у функцији инфраструктурног система који се штити, тј. легализација, реконструкција и доградња постојећих објеката и изградња нових привредних, стамбених и других објеката док се дозвољава изградња функционалних и пратећих садржаја, објеката, постројења и уређаја у функцији инфраструктурног система као и постављање

планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа донетих на основу закона, а под условима и на начин који утврди надлежно јавно предузеће, односно управљач јавног инфраструктурног система

- легализација и реконструкција постојећих објеката у изграђеном простору насеља у непосредном појасу заштите пута може се одобрити само изузетно на основу одговарајуће техничке документације за доградњу, реконструкцију и/или рехабилитацију постојећег пута, односно техничке документације за изградњу нове деонице пута и на основу одговарајућег урбанистичког плана
- шири појас заштите за железничку пругу од осе најближег колосека износи 200 m
- у ширем појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система – државних и општинских путева и железничке пруге успоставља се режим селективне и контролисане изградње и уређења простора тако да се дозвољава изградња објеката, тј. легализација, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката у зонама предвиђеним за изградњу овим просторним планом и одговарајућим урбанистичким планом, али да се за повећање густине насељености, степена изграђености и заузетости површина, првенствено за изградњу стамбених и објеката јавних служби, предузму мере заштите на основу процене утицаја и ризика од инфраструктурног система на животну средину

2.1.3.3. ОСТАЛИ ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

Изградња траса и објеката инфраструктуре у складу са овим Планом реализује се директно на основу одредби Плана, под условом да се исти граде на парцелама јавног земљишта.

У случају изградње ван парцела јавног земљишта директно спровођење је према Закону о планирању и изградњи.

Правила за изградњу водоводних инсталација

- Трасе планираних магистралних цевовода и водоводних линија водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби зеленим површинама. Ван урбанизованог подручја трасе водити поред саобраћајница.
- Димензије нових водоводних линија одредити на основу хидрауличног прорачуна узимајући у обзир и потребну количину воде за гашење пожара како се то противпожарним прописима захтева. Минималан пречник цеви за градска насеља је је 100 мм. На водоводним линијама предвидети потребан број противпожарних хидраната, на максималном размаку од 80 м за индустријске зоне, односно 150 м за стамбене зоне. Препоручује се уградња надземних противпожарних хидраната.
- Минимална дубина укопавања разводних водоводних линија је 1,2 м а магистралних цевовода 1,8 м до темена цеви.
- Приликом укрштања водоводне цеви треба да буду изнад канакизационих.
- Минималан размак између водоводних линија и других инсталација је 1,5 м. Појас заштите око магистралних цевовода је минимум по 2,5 м са сваке стране.
- Новопроектване објекте прикључити на постојеће и планиране водоводне линије.

- Техничке услове и начин прикључења новопројектованих водоводних линија као и прикључење појединих објеката одређује надлежна комунална организација.
- Водоводне линије затварати у прстен што омогућује сигурнији и бољи начин водоснабдевања.
- Код изградње нових водоводних линија предвидети довољан број затварача и фазонских комада ради исправног функционисања мреже.
- Реконструкцију разводне мреже радити по постојећој траси како би се оставио простор у профилу за друге инсталације и избегли додатни трошкови око израде прикључака.
- За сва изворишта водоснабдевања, као и објекте дистрибутивног система спровести мере санитарне заштите дефинисане Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл. Гласник РС бр. 92/2008).

Правила за изградњу фекалне канализације

- Трасе фекалних колектора и сабирне канализационе мреже водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби зеленим површинама.
- Димензије нове фекалне канализације одредити на основу хидрауличког прорачуна, узимајући у обзир комплетно сливно подручје. Уколико се прорачуном добије мањи пречник од ф 200 мм, усвојити ф 200 мм. Максимално пуњење канализације је 0,7 Д, где је Д пречник цеви.
- Минимална дубина укопавања треба да је таква, да канализација може да прихвати отпадне воде из свих објеката који су предвиђени да се прикључе на њу, а не мање од 1,2 м до темена цеви. За исправно функционисање фекалне канализације предвидети довољан број ревизионих окана и водити рачуна и минималним и максималним падовима. Оријентационо максимални пад је око 1/Д (см) а минимални пад 1/Д (мм).
- Новопројектоване објекте прикључити на постојећу и планирану фекалну канализацију. Минималан пречник кућног прикључка је ф 150 мм.
- Индустијске отпадне воде се могу увести у канализацију тек после предтретмана.
- У срединама где не постоји канализација градити прописне, водонепропусне септичке јаме.
- Техничке услове и начин прикључења новопројектоване фекалне канализације као и прикључење појединих објеката одређује надлежна комунална организација.

Правила за изградњу кишне канализације

- Трасе кишних колектора и сабирне канализационе мреже водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби зеленим површинама.
- Нову кишну канализацију упоредо изводити са реконструкцијом улица.
- Димензије нове кишне канализације одредити на основу хидрауличког прорачуна. За меродавну рачунску кишу обично се узима киша са вероватноћом појаве 33% или 50%.
- Минимална дубина укопавања мерена од темена цеви је 1,0 м.
- Воду из дренажа уводи у кишну канализацију.

Правила за извођење регулације водотокова

- Трасу уређеног водотока усагласити са привредним, станбеним, инфраструктурним и саобраћајним објектима.

- Меродавни протицај за димензионисање корита регулисаног водотока одређује надлежна водопривредна организација..
- Са обе стране регулисаног водотока оставити заштитни појас минималне ширине 4,0 м због могућих интервенција.

Правила грађења термоенергетске инфраструктуре

Начин грађења објеката термоенергетске инфраструктуре се увек дефинише техничким, енергетским, и другим условима надлежног предузећа за ту комуналну инфраструктуру.

Магистрални гасоводи

Магистрални гасоводи се изграђују, по правилу, изван насељених места, ограђених комплекса радних организација, железничких станица, морских и речних пристаништа, заштитних подручја за питке и лековите воде и војних објеката. При изградњи гасовода мора се обезбедити стабилност гасовода и заштита људи и имовине и спречити могућност штетних утицаја на околину.

У појасу ширине од 5 м на једну и другу страну, рачунајући од осе гасовода, забрањено је садити биљке чији корени достижу дубину већу од 1 м, односно за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 м.

У појасу ширине од 30 м лево и десно од осе гасовода, након изградње гасовода, забрањено је градити зграде намењене за становање или боравак људи.

Изузетно, зграде намењене за становање или боравак људи могу се градити у појасу ужем од 30 м ако је градња већ била предвиђена урбанистичким планом пре пројектовања гасовода и ако се примене посебне мере заштите, с тим да најмање растојање насељене зграде од гасовода мора бити, и то:

- 1) за пречник гасовода до 125 mm - 10 m;
- 2) за пречник гасовода од 125 mm до 300 mm - 15 m;
- 3) за пречник гасовода од 300 mm до 500 mm - 20 m;
- 4) за пречник гасовода већи од 500 mm - 30 m.

Ако гасовод пролази близу других објеката или је паралелан с тим објектима, одстојање не сме бити:

- мање од 5 м од регионалних и локалних путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;
- мање од 10 м од магистралних путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;
- мање од 20 м од ауто-путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;
- мање од 20 м од железничке пруге, рачунајући од границе пружног појаса;
- мање од 30 м од надземних делова цевовода, рачунајући од спољне ивице путног појаса, односно од границе пружног појаса, осим ако је цевовод постављен на друмски или железнички мост;
- мање од 15 м од индустријских колосека, рачунајући од осе крајњег колосека;
- мање од 1 м (мерено хоризонтално) од грађевинских објеката, рачунајући од темеља објекта, под условом да се не угрожава стабилност објекта;
- мање од 50 cm од других подземних инсталација и мелиорационих објеката, рачунајући од спољне ивице цевовода до спољне ивице инсталације или објекта;
- мање од 10 м од регулисаних водотока и канала, рачунајући од ножице насипа.

Траса гасовода мора бити видљиво обележена посебним ознакама.

Размак ознака за обележавање гасовода не сме бити већи од 1000 м на равном делу трасе, а на закривљеном делу трасе гасовода, изузимајући хладно

и фабрички израђене лукове, морају бити постављене најмање 3 ознаке, и то на почетку, у средини и на крају кривине.

Ознаке за обележавање трасе гасовода постављају се на 0,8 m удесно у односу на смер протока медијума.

При изградњи гасовода и њихових саставних делова користити Правилник о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт („Сл. лист СФРЈ”, бр 26/85) и Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009)

Дистрибутивни гасоводи

- За дистрибутивни гасовод користити полиетиленске цеви које испуњавају услове према југословенском стандарду JUS G С6 661.
- Дистрибутивни гасовод не полагаати испод зграда и других објеката високоградње.
- При паралелном вођењу или укрштању са цевоводима који служе за транспорт топлих флуида, дистрибутивни гасовод постављати на растојању којим се обезбеђује да температура полиетиленске цеви не буде већа од 20 °С.
- При паралелном вођењу дистрибутивног гасовода са подземним водовима, минимално растојање износи 40 cm, а у изузетним случајевима може бити најмање 20 cm.
- При укрштању дистрибутивног гасовода са подземним водовима, минимално растојање износи 20 cm, а при вођењу гасовода поред темеља 1,0 m.
- Уколико се ова растојања не могу остварити, онда треба применити додатне мере (заштитне цеви, повећана дебљина цеви и сл.)
- Дубина укопавања дистрибутивног гасовода износи од 0,6 до 1,0 m. Изузетно, дубина укопавања може бити и 0,5 m, под условом да се предузму додатне техничке мере заштите.

Минимална дубина укопавања при укрштању дистрибутивног гасовода са:

- железничким пругама износи 1,5 m рачунајући од горње ивице заштитне цеви до горње ивице прага,
- трамвајским пругама и индустријским колосецима износи 1,0 m,
- путевима и улицама износи 1,35 m.

Укрштање дистрибутивног гасовода са саобраћајницама врши се полагањем гасовода у заштитну цев, односно канал.

Полиетиленске цеви не могу се полагаати на температури нижој од 0 °С.

Сви положени водови дистрибутивног гасовода морају бити геодетски снимљени и учртани у катастар подземних водова.

За полагање полиетиленских цеви дистрибутивне гасоводне мреже користи се „Правилник о техничким нормативима за пројектовање и полагање дистрибутивног гасовода од полиетиленских цеви за радни притисак до 4 бар“, („Сл. лист СРЈ“, бр. 20/92).

Мерно регулационе станице

- Мерно регулационе станице (МРС), са инсталацијама за мерење и регулацију гаса, могу бити изграђене у грађевинском објекту или на отвореном простору и морају бити ограђене заштитном оградом.
- МРС могу се изузетно изградити и на грађевинском објекту или уз његов зид, с тим што кров, односно зид грађевинског објекта, не сме да пропушта природни гас, не сме да има отворе и мора издржати један час у случају пожара.

- МРС се не смеју се градити на стамбеним зградама или уз њихове зидове.
- Зидови, подови, таванска и кровна конструкција објекта морају бити изграђени од негоривог материјала и материјала без шупљина.
- Врата на спољним зидовима објекта морају се отворати према спољној страни, а браве са унутрашње стране морају се отворати без кључа.
- Зидови просторија у којима су уграђене мерно-регулационе гасне инсталације не смеју имати отворе за прозоре
- Постављање цеви и цевних елемената, арматуре, мерних и контролних и сигурносних уређаја, мора бити изведено тако да се омогући што лакше послуживање и што приступачније читавање мерних вредности.
- Уколико је опрема постављена на висини од преко 2 m, морају се за послуживање поставити галерије и степенице са оградама.
- Ширина основног пролаза у просторијама ради обезбеђења несметаног кретања особља и манипулације, мора износити најмање 0,8 m.
- Просторије у објектима МРС у којима су уграђене гасне инсталације морају имати горње и доње отворе за природно проветравање.
- Отвори за проветравање морају бити постављени тако да спречавају сакупљање гаса у просторији. Горњи отвори морају бити постављени на најмање 2,20 m од основе, а доњи отвори на 0,3 m од основе.
- Сви отвори морају бити обезбеђени од потпуног затварања и заштићени од атмосферских падавина и упада страних тела, заштитним решеткама са отворима величине до 1 m².

Мерно-регулационе станице морају бити изведени према условима датим у следећој табели.

Објекти	Мернорегулациона станица		
	У објектима од чврстог материјала		Под надстрешницом и на отвореном простору
	до 30.000 m ³ /h	изнад 30.000 m ³ /h	За све капацитете
1	2	3	4
Стамбене и пословне зграде	15	25	30
Производне фабричке зграде, радионице	15	25	30
Складишта запаљивих течности	15	25	30
Електрични неизоловани надземни водови	За све случајеве: висина стуба далековода + 3 m		
Трафо станице	30	30	30
Железничке пруге и објекти	30	30	30
Индустријски колосеци	15	15	25
Ауто-путеви	30	30	30
Магистрални путеви	20	20	30

Регионални и локални путеви	10	10	10
Остали путеви	6	10	10
Водотоци	5	5	5
Шеталишта, паркиралишта	10	15	20
Остали грађевински објекти	10	15	20

На гасоводу испред MPC, као и иза ње, на растојању од најмање 5 m, а не даље од 100 m, морају се поставити запорни органи - противпожарне славине.

Контролни и мерни инструменти повезани електричним кабловима као и телефони, у MPC морају бити изведени у противексплозивној заштити.

Простор на коме се подиже MPC мора бити ограђен металном мрежом или неком другом врстом ограде.

Ограда мора да испуњава следеће услове:

- између ограде и спољних зидова MPC мора постојати заштитна зона од најмање 2 m; ограда не сме бити нижа од 2,5 m;
- улаз у MPC као и у ограђен простор мора бити обезбеђен вратима која се отварају на спољну страну, чије су димензије најмање 0,8 x 2,0 m, са бравом која се не закључава аутоматски;
- уколико је опрема MPC постављена на отвореном простору,
- најмање растојање између опреме и ограде мора бити 10 m.

До сваког објекта MPC мора се обезбедити приступни пут до најближе јавне саобраћајнице, минималне ширине 3 m.

За изградњу гасних мерних регулационих станица користити „Правилник о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт“ ("Сл. Лист СФРЈ", бр. 26/85) и „Условне и техничке нормативе за пројектовање и изградњу градског гасовода“, ("Сл. лист града Београда", бр. 14/77, 19/77 - испр., 18/82 и 26/83)

Правила грађења електроенергетска инфраструктура

- целокупну електроенергетску мрежу и трафостанице градити у складу са важећим законима, стандардима, техничким прописима, препорукама и нормативима, посебно у складу са Законом о енергетици (Службени гласник Р.С. бр 84/2004) и Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електро-енергетских водова називног напона од 1kV до 400kV (Службени лист СФРЈ бр. 18/92).
- планиране трафостанице 10/0,4kV градити као зидане, монтажано-бетонске (МБТС) или стубне (СТС).
- стубна трафостаница се може градити у линији постојећег надземног вода или ван њега на парцели власника (корисника)
- високонапонска, средњенапонска и нисконапонска мрежа се може градити надземно или подземно на пољопривредном земљишту, по могућности у већ постојећим електроенергетским коридорима, уз сагласност власника - корисника парцеле
- средњенапонску 10 kV мрежу и нисконапонску мрежу на шумском земљишту градити подземно у путном појасу шумског пута или стази;
- око надземних 110 kV далековода обезбедити коридор ширине по 25 m од осе далековода са обе стране (30m за далековод напона 400kV), у коме се не могу градити објекти без сагласности власника далековода, а око 10 kV надземних

водова обезбедити коридор од 5 м од проводника, са обе стране, у којем неће бити дозвољена градња, као ни засађивање високог растиња без претходне сагласности надлежног предузећа.

- висина најнижих проводника од тла треба да буде минимално 6 м за нисконапонску мрежу, односно 7 м за високонапонску мрежу (9м за далековод 400kV);
- у зонама заштите непокретног културног добра, зони пратећих путних садржаја, туристичким локалитетима, у централним деловима насеља, парковским површинама, у зонама са вишепородичним становањем, у радним зонама, комуналним површинама, као и зонама за спорт и рекреацију мрежу обавезно каблirati.
- дубина полагања каблова треба да буде најмање 0,8 м;
- каблове полагасти у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза, уз удаљеност мин. 1,0 м од коловоза и 0,5 м од пешачких стаза у насељима;
- ван насеља, за потребе садржаја предвиђених Планом, електроенергетску кабловску мрежу полагасти у коридорима саобраћајница, некатегорисаних путева, шумским путевима и стазама, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника (корисника) парцеле;
- на периферним деловима насеља мрежа ће бити ваздушна, грађена на бетонским и гвоздено решеткастим стубовима;
- у центру насеља, парковским површинама, зонама за спорт и рекреацију светилке за јавно осветљење поставити на канделаберске стубове;
- у деловима насеља где је електроенергетска мрежа грађена надземно, светилке јавног осветљења поставити на стубове електроенергетске мреже;
- за осветна тела користити натријумове изворе високог притиска или савременије осим у централној градској зони где се могу применити металхалогени или савременији извори
- при паралелном вођењу енергетских каблова напона до 10kV и телекомуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50м, односно 1,0м за каблове напона преко 10kV;
- при укрштању енергетских и телекомуникационих каблова угао укрштања треба да буде 90°;
- није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад телекомуникационих сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5м;
- паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни, при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,50м;
- није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;
- при укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода вертикално растојање мора бити веће од 0,30м, а при приближавању и паралелном вођењу 0,50м.

Правила грађења телекомуникациона инфраструктура

- ТТ мрежа за потребе фиксне телефоније ће се претежно градити подземно на подручју Плана;
- Дубина полагања ТТ каблова треба да је најмање 0,8 м;
- Каблове полагасти у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза, уз удаљеност мин. 1,0 м од коловоза и 0,5 м од пешачких стаза у насељима;
- Ван насеља, за потребе садржаја предвиђених Планом, ТТ мрежу градити у

- коридорима саобраћајница, коридорима некатегорисаних путева на пољопривредном земљишту, шумским путевима и стазама, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника (корисника) парцеле;
- При паралелном вођењу телекомуникационих и електроенергетских каблова напона до 10 kV најмање растојање мора бити 0,50м и 1,0м за каблове напона преко 10 kV.
  - При укрштању најмање вертикално растојање од електроенергетског кабла мора бити 0,50м, а угао укрштања око 90°;
  - При укрштању телекомуникационог кабла са цевоводом гасовода, водовода, канализације, вертикално растојање мора бити најмање 0,30 м;
  - При приближавању и паралелном вођењу телекомуникационог кабла са цевоводом гасовода, водовода и канализације хоризонтално растојање мора бити најмање 0,5м;
  - Услови за грађење подземне мреже кабловског дистрибутивног система (КДС) су исти као за подземну телекомуникациону мрежу фиксне телефоније;
  - Слободностојећи антенски стубови, као носачи антена за ТТ, РБС, КДС и РТВ могу се градити у насељу, у привредним зонама, зонама кућа за одмор;
  - Слободностојеће антенске стубове у насељима, као носаче антена градити ван централних зона насеља, ван зона заштите заштићеног културног и природног добра (појединачни локалитети);
  - Телекомуникациона опрема за потребе ТТ, РБС, КДС и РТВ може бити постављена у помоћни објект у оквиру комплекса или парцеле, или унутар објекта, тј. на неки од постојећих објеката у насељу (објект ПТТ, објект дома културе, ватрогасни дом, силос, вишеспратница и др.)
  - Ако се телекомуникациона опрема поставља у засебан комплекс, исти мора бити ограђен;
  - Напајање електричном енергијом обезбедити са нисконапонске мреже 0,4 kV или из трафостанице;
  - КДС мрежа се може поставити и на постојеће стубове електроенергетске и тт мреже у сагласности са власником исте, док се не стекну услови за подземну КДС мрежу.

Правила за постављање инсталација поред државних путева I и II реда

- У заштитном појасу поред јавног пута на основу члана 28. сатав 2. Закона о јавним путевима („Сл.гласник РС“, бр. 101/2005), може да се гради, односно поставља водовод, канализација, топовод, железничка пруга и други слични објекти, као и телекомуникациони и електро водови, инсталације, постројења и сл. **по претходно прибављеној сагласност управљача јавног пута која садржи саобраћајно-техничке услове.**
- Инсталације се могу планирати на катастарским парцелама које се воде као јавно добро путеви-својина Републике Србије и на којима се ЈП „Путеви Србије“, Београд води као корисник или правни следбеник корисника.
- Траса инсталација мора се пројектно усагласити са постојећим инсталацијама поред и испод јавног пута.
- Укрштање са јавним путем предвидети искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на пут, у прописаној заштитној цеви.
- Заштитна цев мора бити пројектована на целој дужини између крајњих тачака попречног профила пута (изузетно спољна ивица коловоза), увећана за по 3,00 м са сваке стране.
- Минимална дубина инсталација и заштитних цеви од најниже коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи 1,35м.

- Минимална дубина инсталација и заштитних цеви испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,00 м.
- Уколико се инсталације паралелно воде, морају бити постављене минимално 3,00м од крајње тачке попречног профила пута (ножице насипа трупа пута или спољне ивице путног канала за одводњавање) изузетно ивице коловоза уколико се тиме не ремети режим одводњавања коловоза.
- На местима где није могуће задовољити услове из претходног става мора се испројектовати и извести адекватна заштита трупа државног пута.

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

/За остале површине и објекти/

Правила грађења представљају скуп међусобно зависних правила и услова неопходних за директно спровођење Плана – издавање Локацијске дозволе, на подручју плана које је, према Рефералној карти 4-Спровођење плана, дефинисано спровођење просторног плана директно на основу планских решења и пропозиција овог плана за **остале намене**.

Правила се примењују и за делове насеља за које план садржи шематске приказе уређења

Правила се односе на намене у оквиру грађевинског подручја, пољопривредног, шумског и водног земљишта.

Ова правила грађења су смерница за израду урбанистичких планова.

За подручје Плана обухваћено важећим урбанистичким плановима и урбанистичким плановима који су по Закону преименовани у Шематске приказе уређења насеља, примењују се правила грађења дефинисана тим плановима.

2.2.1. ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ

- ОПШТА ПРАВИЛА -

Намена простора

Постојеће и планирано грађевинско подручје насеља се по правилу уређује и гради

- са претежно пословном наменом уз државни пут I реда,
- са мешовитом пословно стамбеном наменом уз државни пут II реда
- са претежно стамбеном наменом уз општински пута, насељске улица и категорисане путеве

Пословање подразумева: услуге, привређивање, јавне намене, објекте комуналне и друге инфраструктуре. Врста и капацитет намене дефинише се према карактеру зоне, ранга пута.

Претежна стамбена намена на постојећем и планираном грађевинском подручју насеља уз државне путеве се постепено трансформише, пренамењује за компатибилну мешовиту и пословну намену.

Компатибилне намене /као пратеће /мешовите и основне на парцели/ могу се градити под условом да парцела својом величином, обликом, конфигурацијом терена и условима за прикључак на саобраћајну и комуналну инфраструктуру пружа те могућности, уз услов обезбеђења свих функција објекта у оквиру основне парцеле као и намена у окружењу. Компатибилне намене дате су у посебним правилима.

Није дозвољена намена објеката који могу да угрозе основну намену са било ког аспекта. Забрањене су све делатности које би угрозиле извориште водоснабдевања и животну средину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима,

отпадним водама, и другим штетним дејствима, као и објекти који по архитектонско грађевинском склопу не одговарају карактеру захвата.

Типологија објеката

Грађевинске линије према суседним парцелама дефинишу типологију објеката:

- слободностојећи - објекат не додирује ни једну суседну границу грађевинске парцеле;
- у непрекинутом низу - објекат на парцели додирује обе бочне границе грађевинске парцеле); и
- у прекинутом низу или једнострано узидани ("двојни") - објекат на парцели додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле.

Општа правила парцелације

Свака грађевинска парцела мора имати излаз на јавну површину односно улицу, непосредно или преко приступног пута, минимална ширина приступног пута дефинише се за сваку намену посебно..

Грађевинска парцела (планирана и постојећа) има површину и облик који омогућава изградњу објекта у складу са правилима о грађењу и техничким прописима.

Положај објекта на парцели

Положај објекта на парцели дефинише се грађевинском линијом у односу на:

- регулацију улице;
- границу суседне парцеле.

Удаљеност грађевинске линије објекта од регулационе линије:

- Грађевинска линија уз државне путеве I и II реда одређује се према преовлађујућој постојећој грађевинској линији
- Растојање грађевинске од регулационе линије општинских путева, износи мин 5,0m.
- Растојање грађевинске од регулационе линије осталих путева, износи мин 3,0m,

Уколико постојећи објекат (квалитетан) делом излази испред планом дефинисане грађевинске линије (односи се на објекте уз општинске и остале путеве), задржава се уз могућу реконструкцију, адаптацију и санацију, уколико не омета саобраћајну прегледност или суседа на планираној грађевинској линији, а доградња, изградња и надоградња су могуће само иза планом дефинисане грађевинске линије.

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем преко приватног пролаза грађевинска линија се утврђује кроз Локацијску дозволу

Положај објекта у односу на границе суседне парцеле дефинише се за сваку намену посебно

Све грађевинске линије у границама парцеле морају бити постављене тако да не ометају функционисање објекта на парцели, инфраструктурну мрежу, као и објекте на суседним парцелама.

Индекси

У обрачун индекса заузетости и изграђености улазе сви објекти на парцели .

Подрумска етажа се не обрачунава у БРГП.

Сутеренска етажа, чисте висине мах 2,4м, се не обрачунава у БРГП

Висинска регулација

Кота пода приземља је мин 0,2м а мах 1,2м од најниже коте терена уз објекат.

Висина етажа се одређује према намени .

Објекти могу имати подрумске или сутеренске просторије ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе, искључиво за помоћни или пословни простор.

Правила за постојеће објекте

За изграђене објекте чија су међусобна удаљења и растојања од граница

парцеле мања од вредности утврђених овим правилима, у случају реконструкције, на странама ка суседу није дозвољено постављати отворе ниског парапета.

Уколико је постојећи објекат мањи од могућег планираног на основу индекса датих овим Планом, могућа је доградња, односно надградња, уколико се може обезбедити потребан број паркинг места на парцели, уз поштовање следећих услова:

- надградња и доградња мора бити изведена у складу са постојећим објектом
- није дозвољено формирање отвореног степеништа за савладавање спратних висина на фасади објекта већ дограђена степеништа морају бити заштићена од спољних утицаја;

Други објекат на грађевинској парцели

На парцели се може лоцирати два или више објеката основне и пратеће намене у оквиру индекса изграђености и искоришћености земљишта, поштујући сва остала правила грађења, уколико правилима за појединачне намене није другачије прописано.

Минимална удаљеност објеката на истој парцели износи најмање 1/2 висине вишег објекта.

Пристап и смештај возила

Смештај возила за основну и пратећу намену искључиво на парцели, уз препоруку да се претежни капацитет реализује у оквиру објекта (основног или помоћног) према намени.

Правила за позиционирање грађевинских елемената објеката

Позиционирање отворених спољних степеница:

Отворене спољне степенице могу да се поставе на предњи део објекта ако је грађевинска линија 3,0м увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,90м. Уколико овакве степенице савлађују висину преко 0,90м онда улазе у габарит објекта.

Правила за архитектонско обликовање објеката

Објекти који су у режиму заштите непокретних културних добара или се налазе у зони заштите, усклађују се са условима надлежног Завода за заштиту споменика културе

Објекти се раде квалитетно од стандардних материјала и носе обележја своје намене.

Уређење парцеле

Основно уређење обухвата нивелацију, зелене површине, партер и одводњавање.

Парцела се уређује у свему према намени поштујући обликовне вредности предела уз употребу аутохтоног зеленила и максималну примену природних материјала у обради партера.

Минимални проценат зелених површина на парцели прописан је у оквиру посебних правила грађења за сваку намену.

Терен се уређује уз максимално очување конфигурације, а у случајевима неопходног каскадирања примењивати терасе, шкарпе, насипе и потпорне зидове обрађене природним материјалима уз услов да не мењају природно отицање воде на штету суседних грађевинских парцела и објеката. Одводњавање са грађевинске парцеле вршити слободним падом или риголама према улици. Површинске воде са једне парцеле не могу се усмеравати према другој.

Правила за ограђивање грађевинске парцеле

Грађевинске парцеле могу се ограђивати зиданом оградом до максималне

висине од 0,90м (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40м.

Ограда грађевинских парцела привредних и комерцијалних објеката (радни и пословни објекти привредно-радних зона, складишта, радионице и сл.) може бити зидана или транспарентна до максималне висине 2,20м.

Парцеле чија је ката нивелете виша од 0,90м од суседне, могу се ограђивати транспарентном оградом до висине од 1,40м која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежна општинска служба.

Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати "живом" (зеленом) оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентном оградом до висине 1,40м (или евентуално пуном зиданом оградом до висине 1,40м уз сагласност суседа).

Ограђивање грађевинских парцела за намене које се по закону ограђују врши се на начин који је утврђен одређеним правилником.

Основни безбедносни услови везани су за примену сеизмичких и противпожарних прописа. Код већих радова потребно је извршити испитивања стабилности терена.

- ПОСЕБНА ПРАВИЛА-

1. СТАНОВАЊЕ у сеоским насељима (ван општинског центра)

основна намена:

становање

- породични стамбени објекти пољопривредних, мешовитих и непољопривредних домаћинстава са мах. четири стамбене јединице.

компатибилне намене: (које се могу наћи као пратеће и доминантне на парцелама) су:

- **Пословање:** услужне делатности, туристичке услуге, занатске услуге, верски објекти, мешовито пословање, привређивање- производни погони који су еколошки и функционално могући према законским прописима који регулишу заштиту животне средине тј. производња најнижег нивоа (мала привреда, производно занатство, мали производни погони, тзв. "породична предузећа" - посебно делатности прилагођене захтевима пољопривредне производње, у оквиру развоја заснованих на коришћењу локалних ресурса). Дозвољене делатности, врста и капацитет, дефинишу су у зависности од карактера целине, услова за прикључак на инфраструктуру, заштите животне средине.

- **Јавне намене** (у јавном или приватном власништву): образовање и васпитање, социјална заштита, здравство, култура, информисање, спорт и рекреација, зеленило под условом да задовоље све нормативе и критеријуме за одговарајућу делатност и услове непосредног окружења.

- **комунални и саобраћајни објекти у функцији становања и компатибилних намена**

Врста и намена објеката који се могу градити:

- породични стамбени или стамбено-пословни објекти

- породични стамбено-производни објекти;

- економски објекти

- пословни објекти (из домена дозвољених делатности за грађевинска подручја насеља);

- производни објекти (из домена дозвољених делатности за ова подручја);

- објекти инфраструктуре, јавни објекти и површине.

На једној грађевинској парцели се може градити више објеката различите намене, као и помоћни и пратећи објекти у функцији основне намене, с тим да

морају да буду испоштовани услови дефинисани правилима за изградњу појединих врста објеката.

Није дозвољена намена објеката који могу да угрозе животну средину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима, отпадним водама, и другим штетним дејствима, као и објекти који по архитектонско грађевинском склопу не одговарају карактеру захвата и по захтеву за инфраструктурно опремање могу угрозити основну намену на парцели и окружењу

1.1. Правила за породичне стамбене објекте

Основни тип изградње

- Објекти се граде као слободностојећи или двојни
- Непрекинути низ могућ уз државне путеве.

Величина парцеле

- за непољопривредна домаћинства - мин. 4,0ара
- за мешовита домаћинства - мин. 6,0ара
- за пољопривредна домаћинства - мин. 10,0ари

ширина фронта грађевинске парцеле

- за непољопривредна домаћинства - мин. 10,0m.
- за мешовита и пољопривредна домаћинства - мин. 15,0 m
- минимална ширина економског приступног пута на парцели је 3,5m.
- најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,5m

Код препарцелације и парцелације по дубини минимална ширина пролаза је 3,5 m.

Положај објекта на парцели

- Растојање грађевинске од регулационе линије путева -према општим правилима грађења
- Међусобна удаљеност спратних сеоских стамбених објеката је пола висине вишег објекта а не мање од 6,0m, а приземних слободностојећих мин 4,0m. За изграђене сеоске објекте који су међусобно удаљени мање од 3,0m не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.
- Растојање основног габарита (без испада) слободностојећег стамбеног објекта (на делу бочног дворишта северне оријентације) и линије суседне грађевинске парцеле је 2,5m, а двојних 4,0m. За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од ових вредности, не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.
- За сеоске објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза удаљење грађевинске од регулационе линије, утврђује се Локацијском дозволом, према врсти изградње и применом претходних правила.

Индекси изграђености и заузетости

- индекс изграђености
  - мах 0,6 уз општинске путеве, насељске улице и некатегорисане путеве
  - мах 0,8 уз државне путеве II реда
  - мах 1,0 уз државне путеве I реда
- индекс искоришћености
  - мах 40% уз општинске путеве, насељске улице и некатегорисане путеве
  - мах 50% уз државне путеве I и II реда
- зелене површине мин 30% површине парцеле

Спратност објекта

- мах П+1+Пк уз општинске путеве и насељске улице
- мах П+2 уз државне путеве I и II реда

Други објекат на грађевинској парцели

На парцелама већим од 6,0 ари може се градити више објеката. Други објекат гради се као слободностојећи објекат или двојни. Обавезно обезбедити прилаз ка јавној површини минималне ширине 2,5м за стамбене намене, мин 3,5м за остале (пратеће) намене. Максимална висина објекта у дубини парцеле је П+1.

Пристап и смештај возила

Смештај возила за основну и пратећу намену искључиво на парцели, уз препоруку да се претежни капацитет реализује у оквиру објекта (основног или помоћног) према:

- 1 паркинг место /2 стамбене јединице,
- за возила за обављање пољопривредне делатности – у помоћном објекту у економском делу дворишта

Паркинг просторе радити комбиновано са високим зеленилом

Овај објекат не сме угрозити квалитет намене на суседним парцелама

Архитектонско-грађевинска структура и обрада

Сви програми и објекти морају носити одлике своје намене уз примену традиционалних елемената архитектуре и природних материјала у завршној обради.

Пратећи објекти привређивања треба да буду функционално и савремено опремљени, уз примену савремене технологије.

Заштита животне средине, технички, санитарни и безбедносни услови

Код увођења програма пословања, обавезно се дефинише карактер програма и мере заштите на локацији, са свим елементима заштите у оквиру објекта, инсталација, опреме, парцеле и захвата. са искључењем из програма реализације свих оних који по условима коришћења и заштите, односно намени, не одговарају карактеру целине, односно према потреби се ради документација са аспекта заштите животне средине.

1.2. Правила за изградњу помоћних и економских објеката на парцели и организацију дворишта пољопривредног домаћинства

Парцеле пољопривредног домаћинства садже:

- стамбено двориште садржи: објекте за становање и помоћне објекте уз стамбени објекат (летња кухиња, гаража, остава, радионица, надстрешница и сл.).
- економско двориште уређује се према врсти пољопривредне производње садржи економске и помоћне објекте. Економски објекти су објекти за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, објекти за складиштење пољопривредних производа, а помоћни гараже и надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила. Економско двориште се обавезно ограђује. Економско двориште се може формирати као посебна грађевинска парцела, уз услов да у економском делу налази објекат привређивања.
- најмања ширина приступног економског пута на парцели је 3,5м;
- на парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти; економски објекти се постављају на грађевинској линији, чије се растојање од регулације повећава за најмање 3,0м зеленог појаса у односу на правила за положај грађевинске линије стамбених објеката.
- на парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти, уз јавни пут.
- *помоћни објекат* се гради иза грађевинске линије основног објекта, са удаљеношћу од суседне парцеле мин. 3.5м. Изузетно: када је природни терен у нагибу већем од 12% од нивелете саобраћајнице, помоћни објекат

(гаража са мах. 2 паркинг места), може се градити између регулационе и грађевинске линије, на коти саобраћајнице, а на мин. 3м од регулационе линије

- *партерни објекат* је специфичан отворени или затворени објекат партерног програма: баштенски павиљон, трем и сл. Може се градити на грађевинској линији основног објекта. Отворени објекат површине до 25м² се не обрачунава у индекс изграђености.
- *економски објекти* - максимална спратност је (По)+П(ВП)+Пт. Висина ових објеката је стандардна по ЈУС-у за предвиђену намену. Објекти за држање стоке и нужници морају да имају санитарно исправну септичку јаму, уз обезбеђено одвођење воде или њено биолошко пречишћавање. Ђубришне јаме морају, осим санитарно исправне септичке јаме, да имају и осочару. Површинске или отпадне воде из економског дела дворишта одводе се регулисано до ђубришне јаме, обавезно у случају када се економско двориште налази уз јавни пут.

међусобна удаљеност објеката:

- растојање ђубришта и пољског клозета од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде је минимално 20м, и то само на нижој коти;
- минимално удаљење септичке јаме од стамбеног и других објеката на парцели, од објеката суседних парцела, дефинисати у складу са Правилником
- међусобна растојања економских објеката различите врсте зависе од организације економског дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте;
- ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле је минимално 1м;
- ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним делом друге парцеле, растојање нових економских објеката у односу на стамбени објекат на другој парцели се утврђује: за сточну стају мин. 15м, за ђубриште и пољски клозет мин. 20м, и то само на нижој коти;

1.3. Правила за услуге-комерцијалне намене у стамбеном ткиву

Услуге се организују:

- Као самостални објекат на парцели
- У оквиру стамбеног дела дворишта у оквиру основног и /или других објеката

За комерцијалне објекте у стамбеном ткиву важе иста правила урбанистичке регулације и парцелације (индекс изграђености, степен заузетости, спратност, парцелација, позиционирање објекта на парцели, итд.) као за стамбено ткиво у складу са типологијом изградње. Поред општих и правила за становање, важе и следећа правила:

- приступи /улази у јединице комерцијалног објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење стамбеног простора;
- уколико јединица комерцијалног објекта нема директан приступ на саобраћајницу, мора имати обезбеђен колски прилаз минималне ширине 3.50м;
- паркирање на парцели: 1 паркинг место на 70м² нето површине,
- организација парцеле комерцијалног објекта мора бити таква да не угрожава функционисање контактних парцела друге намене;
- својим изгледом, материјализацијом и волуменом, комерцијални или привредни објекат не сме да наруши архитектонски и урбанистички концепт окружења; објекат не може бити изграђен као монтажни објекат или изграђен од некавалитетних материјала;

- није дозвољено складиштење и депоновање материјала и робе у отвореном простору на парцели/дворишту, већ се основни и пратећи процеси морају обављати у оквиру организованих делова објекта;

Реализација:

За изградњу објекта услуга/комерцијалне намене у стамбеном ткиву на парцелама већим од 0,5ха ради се урбанистички пројекат

1.4. Правила за услуге туризма у стамбеном ткиву

1. Као самостални објекат на парцели -према правилима за ТУРИЗАМ

2. У оквиру стамбеног дела дворишта у оквиру основног и /или других објеката :

- површина парцеле
  - мин 10,0ари, уз примену норматива 70m² површине парцеле/1 лежај,
- врста туристичке услуге:
  - собе за издавање у оквиру основног или посебног објекта на парцели, пансионски смештај
  - или куће/станови за одмор.
- паркирање на парцели, број паркинг места - према категорији и Правилнику

Остало у свему према правила урбанистичке регулације и парцелације (индекс изграђености, степен заузетости, спратност, парцелација, позиционирање објекта на парцели, итд.) као за стамбено ткиво.

Реализација:

За изградњу објекта туризма у стамбеном ткиву на парцелама већим од 0,5ха ради се урбанистички пројекат

1.5. Правила за привређивање (производне делатности) у стамбеном ткиву

Појединачни привредни садржаји у склопу стамбеног ткива могу се организовати као:

- самостални објекат на парцели - на парцели површине мин 10,0 ари
- у оквиру другог (других) објекта на парцели, у стамбеном или економском делу
  - на парцели површине мин 10,0 ари
- Ширина фронта грађевинске парцеле - мин 15,0 м.

Могућа је етапност реализације, према сагледавању концепта целине.

Положај објекта на парцели

- Растојање грађевинске од регулационе линије – према општим правилима
- Удаљење грађевинских линија новоизграђених објеката или доградњи од границе суседних парцела је 1/2 висине објекта, а мин 4,0 м уз обезбеђење противпожарног пута и заштитног зеленог појаса
- Минимално удаљење објекта на истој парцели је 1/2 висине објекта а мин 4,0 м.

Спратност објекта

- максимално П+1

Индекси

- индекс изграђености - максимално 0,6.
- индекс заузетости - максимално 50%
- технолошке и саобраћајне површине - максимално 30%.
- зеленило - мин. 20%.

Опремање грађевинске парцеле привређивања подразумева обезбеђење:

- приступног пута
  - водоснабдевања,
-

- прикупљања и пречишћавања отпадних вода,
- прикључка на електроенергетску и телекомуникациону мрежу,
- манипулативног простора и паркинга за различите врсте возила,
- посебне просторије или ограда простора са посудама за прикупљање отпада,
- заштитног растојања од суседних парцела подизањем заштитног зеленог појаса ширине мин 3,0м у границама грађевинске парцеле, према суседним парцелама са стамбеном и другом наменом.
- предвиђених мера заштите животне средине.
- приступи/улази у јединице привредног објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење стамбеног простора;
- уколико јединица малог производног погона нема директан приступ на саобраћајницу, мора имати обезбеђен колски прилаз минималне ширине 3.50м;
- паркирање за возила за обављање делатности привређивања на парцели уз обезбеђење манипулативног простора. Број паркинг места према нормативу за сваку делатност; технолошке површине, претоварно-манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила -иза основног објекта
- организација парцеле производног погона мора бити таква да не угрожава функционисање контактних парцела друге намене;
- својим изгледом, материјализацијом и волуменом објекат не сме да наруши архитектонски и урбанистички концепт окружења, односно не може бити изграђен као монтажни објекат или објекат изграђен од некавалитетних материјала;
- није дозвољено складиштење и депоновање материјала и робе (отпадни материјали, грађевински материјали, ауто-отпади и сл.) у отвореном простору на парцели/дворишту, већ се основни производни и пратећи процеси морају обављати у оквиру организованих делова објекта;

Реализација:

За изградњу објекта привређивања, на парцелама већим од 0,5ха ради се урбанистички пројекат а по потреби и процене утицаја на животну средину

2. ПРИВРЕЂИВАЊЕ

Комерцијални и привредни објекти могу бити организоване као:

- појединачни садржаји у стамбеном ткиву;
- комплекси у привредним-радним зонама/ комплексима / локалитетима

2.1. Правила за појединачне комерцијалне и привредне садржаје у стамбеном ткиву дата су у поглављу СТАНОВАЊЕ

2.2. Привредни комплекси у привредним-радним зонама/комплексима/ локалитетима на површинама овим планом доминантно намењеним за ову намену, и у иницираним зонама градње овом врстом објеката:

намена

Комерцијално-пословни комплекси су комплекси различите величине са доминантном комерцијалном наменом. Они могу бити у оквиру осталих компатибилних намена, самостално или најчешће су то комерцијални и пословни објекти у склопу привредних зона: трговина, занатство, пословне, финансијске услуге, велетржнице, складишта, дистрибутивни центри и други видови пословања.

Производни комплекси су већи производни погони или локације намењене

разноврсним привредним активностима: индустријски погони, складишта, робно-транспортни центри, објекти саобраћајне привреде и др.

Комплекси у привредним зонама углавном су организовани као вишефункционални мешовити производно-комерцијални комплекси. Дозвољене су све групе делатности осим оних које угрожавају људе и животну средину (земљиште, ваздух и воду), и извориште водоснабдевања

Компатибилне намене: пословање, зеленило, површине и објекти јавне намене, објекти пратеће саобраћајне и комуналне инфраструктуре, а за комерцијално пословне комплексе и становање

Типологија

Објекти су најчешће слободностојећи

Дозвољена је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели.

Дозвољена је изградња помоћних објеката: гараже, оставе, настрешнице, тремови и слично иза основног објекта

Могућа етапност реализације према сагледавању концепта целине.

Правила парцелације

- За комерцијално пословне: минимална величина парцеле 16,00ари
минимална ширина фронта према улици = 20,00м
- За производне комплексе: минимална величина парцеле = 20,00ари
минимална ширина фронта према улици = 24,00м

Положај објекта на парцели

- растојање грађевинске од регулационе линије –према општим правилима. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити - информациони и контролни пункт комплекса.
- растојање грађевинских линија од бочних и задњих граница парцеле је мин 1/2 висине објекта, а мин 6,0м, уз обезбеђење противпожарног пута и заштитног зеленог појаса
- минимално удаљење објеката на истој парцели је 1/2 висине објекта, уз задовољење технолошких, противпожарних и осталих услова а мин 6.0 м.
- према јавној површини (саобраћајници) - комерцијални објекти, административна или управна зграда или садржаји којима приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори, изложбени плато и сл.)
- у залеђу парцеле - производни објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.).

Спратност објекта

- максимална спратност комерцијално-пословних објеката у комплексу је П+2.
- максимална висина привредних- производних објеката је 16,0м. Ово ограничење се не односи на технолошке и посебне објекте комплекса (чија се површина не урачунава у корисну БРГП: димњаци, торњеви и сл.).

Индекси

- Индекс заузетости парцеле мах 50%
- Технолошке и саобраћајне површине мах 30%
- Индекс изграђености мах 1,0
- Зелене површине мин. 20%

Приступ и смештај возила

- приступни пут за везу са јавним путем је минималне ширине 5,5 м с радијусом кривине прикључка од минимум 10-12 м, с тим да се приступ парцели поставља с једним улазом-излазом;

- смештај возила (теретних и путничких) је на парцели уз обезбеђење манипулативног простора. Постоји могућност формирања заједничког паркинга. Број паркинг места према нормативу за сваку делатност.

Уређење парцеле

- минимални проценат озелењених површина у комплексу је 20%.
- у оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила минималне ширине појаса заштитног зеленила:
  - 2.0м од бочних и задње границе парцеле; и
  - 5.0м према путу
  - 5,0м на контакту са изграђеним или планираним стамбеним зонама
- сва неопходна заштитна одстојања - од суседа, појасеви санитарне заштите и др., морају се остварити унутар саме парцеле.
- у оквиру комплекса није дозвољено планирање и уређење површина за отворене депоније већ је неопходно предвидети посебне просторе за сакупљање, примарну селекцију и одношење комуналног и индустријског отпада.
- складиштење материјала и робе на отвореном делу парцеле не сме бити организовано у делу парцеле према јавној површини (улици), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом.
- технолошке површине, претоварно-манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила -иза основног објекта
- оградавање парцеле према карактеру комплекса и намени објекта

Обавезно опремање грађевинске парцеле привређивања подразумева обезбеђење:

- приступног пута,
- водоснабдевања,
- прикупљања и пречишћавања отпадних вода,
- прикључка на електроенергетску и телекомуникациону мрежу,
- манипулативног простора и паркинга за различите врсте возила,
- посебне просторије или оградањеног простора са посудама за прикупљање отпада,
- заштитног растојања од суседних парцела и објеката и подизање заштитног зеленог појаса у границама грађевинске парцеле, према зонама и суседним парцелама са стамбеном и другом наменом.
- предвиђених мера заштите животне средине.

За скупне локације (комплекси и локалитети) могу се предвидети заједнички сервиси као што су: техничко одржавање и опслуживање инфраструктурних, складишних и производних објеката, служба обезбеђења и надзора, логистичка подршка и др.

Потребна је процена о потреби израде одговарајућег елабората заштите

Реализација:

- за комплексе површине до 1,0 ха – директно на основу Просторног плана
- за комплексе површине преко 1,0 ха – на основу урбанистичког пројекта
- за сложене програме и комплексе где је потребно увођење јавних површина /саобраћајних и објеката комуналне инфраструктуре/ ради се план детаљне регулације

3. ТУРИЗАМ

Намена објеката

Туристички објекти и комплекси у складу са Законом о туризму

Објекти намењени туризму могу бити:

- смештајни: хотели, мотели, кампинг плацеви и сл.;
  - комерцијални: продајни објекти за снабдевање корисника туристичких зона и сл.
  - угоститељски: ресторани, кафеи и сл.;
  - рекреативни и спортски: отворени и затворени базени, игралишта итд.
- Могуће пратеће намене: компатибилне услуге и јавне намене

Правила парцелације

- Смештајни објекат
  - Минимална величина парцеле 10,0ари, уз обезбеђење нормативног односа површине парцеле и смештајног капацитета - мин 80м²/ лежају
  - Према просторним могућностима, парцела се формира (увећава или дели) првенствено у циљу прилагођавања правилима грађења и трансформације у вишу категорију објеката туризма.
- Угоститељски објекат, површина парцеле - мин 4,0ара

Положај објекта на парцели

- Грађевинска линија у односу на регулацију - према општим правилима
- Удаљеност објекта од суседне парцеле - половина висине објекта, а не мање од 4,0м
- Међусобна удаљеност слободностојећих објеката је најмање половину висине вишег објекта.

Индекси заузетости и изграђености

- индекс заузетости мах 50%
- индекс изграђености мах 1,0
- зелене површине мин 30%.

Спратност објекта

Максимална спратност објекта П+1, за веће комплексе П+1+Пк,

Други објекти на парцели

Могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели.

Дозвољена је изградња помоћних објеката у функцији основне намене (помоћни простор за огрев, одлагање смећа и сл.) иза основног објекта

Сви објекти морају бити стилски усклађени.

Пристап и смештај возила

Паркирање на парцели.

Нормативи за паркирање у складу са категоријом објекта према важећем Правилнику.

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Објекат намењен туризму треба интегрисати са природним окружењем у коме се налази. Обрада партера -природним материјалима

Реализација

- за парцеле/ комплексе површине до 0,5 ха – директно на основу Просторног плана
- за парцеле/ комплексе површине преко 0,5 ха – на основу урбанистичког пројекта
- за сложене програме и комплексе различитих намена где је потребно увећање јавних површина /саобраћајних и објеката комуналне инфраструктуре/ ради се план детаљне регулације

4. КУЋЕ ЗА ОДМОР

Реализују се директно на основу овог Просторног плана у зонама инициране градње овом врстом објеката, у зонама претежне намене становања ниских густина ван појасева државних путева.

- Објекти не подразумевају пратећу намену

- Објекти се граде као слободностојећи
- Минимална површина новоформиране парцеле је 4,0ара.
- Код препарцелације по дубини минимална ширина пролаза је 3,0м
- Минимална ширина грађевинске парцеле је 10,0м;
- Објекат се поставља
  - у односу на регулацију- према општим правилима
  - у односу на суседну парцелу – према правилима за породичне стамбене објекте
- Индекс изграђености мах 0.3
- Индекс заузетости мах 25%
- Зелене површине –минимум 50%површине парцеле
- Максимална спратност објеката је П+Пт
- Примењује се традиционалан архитектонски стил градње.
- Не постоји обавеза ограђивања парцела
- Дозвољена је изградња помоћних објеката: радионице, гараже, оставе, партерни објекти, стаклене баште и сл. максимална површина 50м². Остало у свему према правилима за помоћне објекте

2.2.2. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, вршиће се према условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту ("Сл. гласник РС", бр. 62/06).

На пољопривредном земљишту је, начелно, забрањена изградња. Дозвољено је изузетно изградња објеката компатибилних основној намени, који не угрожавају извориште водоснабдевања и то:

- појединачни економски објекти у функцији пољопривреде - реализује се директно на основу овог Плана и Закона
- пословни објекти у функцији пољопривреде - објекти складиштења и прераде пољопривредних производа, магацини репроматеријала (семе, вештачка ђубрива, саднице), објекти за смештај пољопривредне механизације, објекти за производњу воћа и поврћа у затвореном простору (стакленици, пластеници), објекти за производњу гљива, сушаре за воће и поврће, хладњаче, објекти за финалну прераду пољопривредних производа, објекти намењени за интензиван узгој стоке, перади и крзнаша (фарме, кланице.) и сл., на пољопривредном земљишту ниже бонитетне класе;
- изградња објеката инфраструктуре, јавних објеката или јавних површина, и то првенствено на земљишту ниже бонитетне класе, у складу са правилима уређења и грађења за ту врсту објеката. Изградњу објеката инфраструктуре на пољопривредном земљишту могуће је реализовати директно на основу одредби овог Плана, под условом да се трасе инфраструктуре воде парцелама некатегорисаних пољопривредних или јавних путева, У случају изградње на земљишту ван ових парцела директно спровођење је према Закону.
- изградња објеката/комплекса за коришћење обновљивих извора енергије (биомасе и сл.) на пољопривредном земљишту реализује се у складу са правилима, стандардима и нормативима за ову врсту објеката и уз претходно прибављену сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде.
- изградња стамбених, пословних и стамбено-пословних објеката заокруживањем постојећих грађевинских подручја насеља у зонама у којима је започета изградња, изградња на ободним парцелама до границе грађевинског подручја, по правилима уређења и грађења за суседну зону у грађевинском земљишту, и то уколико на парцели постоје услови за

- минимални стандард комуналне опремљености, који подразумева приступ на пут, електроенергетску мрежу интерни систем водовода и канализације - реализује се директно на основу овог Плана и Закона.
- Стамбени објекти у функцији пољопривредне производње изван грађевинског подручја, могу да се граде само за властите потребе и у функцији обављања пољопривредне делатности, по правилима уређења и грађења за ову намену-реализује се директно на основу овог Плана и Закона о пољопривредном земљишту.
  - изградња објеката туризма, затим спорта и рекреације и других програма реализује се под условом да је утврђен општи интерес за ову намену и да она не угрожава јавни интерес и животну средину, у складу са правилима грађења утврђеним у овом Плану. Изградња је могућа на парцелама које имају основне инфраструктурне претпоставке (приступ на пут, минимални ниво комуналне опремљености - електричну енергију, интерни систем водовода и канализације). На парцелама до 1,0ха изградња директно на основу овог Плана и Закона, на парцелама већим од 1,0 ха изградња на основу Урбанистичког пројекта
  - изградња објеката из члана 133. Закона о планирању и изградњи, израдом урбанистичког плана
  - Потребна је процена одговарајуће општинске службе о потреби израде елабората заштите животне средине.

Општа правила:

- На пољопривредном земљишту је у начелу забрањена парцелација мање површине од 0.5 ха .
- На постојећим катастарским парцелама површине мање од 0,5 ха, уколико испуњавају све услове прописане овим принципима и правилима, дозвољена је изградња у складу са одредбама Плана.
- Величина парцеле (комплекса) на којој је могућа изградња објеката у функцији примарне пољопривредне производње утврђује се зависно од врсте и интензитета производње.
- За позиционирање производних објеката који су у функцији пољопривреде примењују се минимална заштитна одстојања у складу са наменом.

Правила за изградњу појединачних економских објеката у функцији пољопривреде:

- објекти за смештај пољопривредних машина и алатки, репроматеријала и сл.
- реализација директно на основу одредби овог Плана, издавањем локацијске дозволе, уколико објекти не захтевају посебне инфраструктурне услове,
- максимална бруто површина објеката утврђује се према односу изградње 1:50 (1,0м² бруто површине објекта на 50,0м² парцеле);
- могућа је изградња стамбеног простора у оквиру објеката, површине до 50% укупне бруто развијене површине објекта;
- спратност објекта – П (приземље);

Правила за изградњу објеката у функцији пољопривреде

- реализација директно на основу одредби овог Плана, издавањем локацијске дозволе, уколико објекти не захтевају посебне инфраструктурне услове, за парцеле веће од 1,0ха ради се урбанистички пројекат
- могућа је изградња, поред пословних објеката у функцији пољопривреде и пратећих објеката који су у њиховој функцији;
- могућа је изградња стамбеног/смештајног простора у оквиру горе наведених пословних објеката, и то максималне површине до 100,0м²;

- минимална површина парцеле за пословне објекте у функцији пољопривреде или је 0,5 ха; изузетно, ове објекте је могуће градити и на постојећој парцели мање површине, али не мање од 0,25 ха;
- максимални индекс заузетости парцеле је 40%;
- максимални индекс изграђености 0,5;
- минимална заступљеност уређених зелених површина на парцели је 25%;
- спратност објеката – максимално П (приземље), изузетно П+Пк (приземље и поткровље) за управне објекте / делове објекта у оквиру комплекса;
- минимални ниво комуналне опремљености за ове садржаје је: приступ јавном путу, прикључење на електроенергетску мрежу, интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама);
- у оквиру комплекса је неопходно обезбедити услове за приступ и паркирање возила за сопствене потребе;
- у оквиру комплекса је неопходно обезбедити услове за одлагање комуналног и другог отпада, у складу са прописима и планираном наменом.

Правила за изградњу објеката у функцији туризма, спорта и рекреације :

- могућа је изградња, поред објекта/објеката основне намене, и пратећих објеката и садржаја који су у њиховој функцији;
- реализација директно на основу одредби овог Плана, издавањем локацијске дозволе, уколико објекти не захтевају посебне инфраструктурне услове, за парцеле веће од 1,0ха ради се урбанистички пројекат
- минимална површина парцеле за пословне објекте у функцији еко- или етно-туризма је 0,5 ха; изузетно, ове објекте је могуће градити и на постојећој парцели мање површине, али не мање од 0,25 ха;
- максимални индекс заузетости парцеле је 40%, а максимални индекс изграђености 0,6;
- минимална заступљеност уређених зелених површина на парцели је 25%;
- спратност објеката – максимално П+1 (приземље и спрат), изузетно П+1+Пк (приземље, спрат и поткровље) за објекте угоститељско-смештајног карактера и веће комплексе ;
- минимални ниво комуналне опремљености за ове садржаје је: приступ јавном путу, прикључење на електроенергетску мрежу, интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама);
- у оквиру комплекса је неопходно обезбедити услове за приступ и паркирање возила за сопствене потребе, као и површине за одлагање комуналног отпада.
- терене за спорт и рекреацију са завршном обрадом од бетона свести на најмању могућу меру
- озелењавање и уређење простора урадити максималном употребом природних материјала, аутохтоног зеленила усклађеног са околним простором;

2.2.3. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

На шумском земљишту је забрањена градња. Дозвољена је изузетно изградња:

- изградња објеката за газдовање шумама, у смислу Закона о шумама - реализује се директно на основу овог Плана и Закона.
- изградња објеката инфраструктуре, у складу са правилима уређења и грађења за ту врсту објеката. Изградњу објеката инфраструктуре на шумском земљишту могуће је реализовати директно на основу одредби овог Плана, под условом да се трасе инфраструктуре воде парцелама некатегорисаних,

- шумских или јавних путева. У случају изградње на земљишту ван ових парцела директно спровођење је према Закону.
- изградња објеката/комплекса за коришћење обновљивих извора енергије (постројења биомасе и сл.) на шумском земљишту реализује се у складу са правилима, стандардима и нормативима за ову врсту објеката и уз претходно прибављену сагласност министарства надлежног за послове шумарства.
  - реконструкција и доградња и надградња постојећих стамбених, спортских и смештајних објеката до капацитета утврђених правилима
  - изградња објеката у функцији туризма, рекреације и ловства реализује се на парцелама које имају основне инфраструктурне претпоставке и то на основу претходно урађеног Урбанистичког пројекта, у складу са правилима грађења утврђеним у овом Плану. За изградњу објеката у функцији ловства, туризма и рекреације на шумском земљишту потребно је прибавити сагласност министарства надлежног за послове шумарства.
  - изградња отворених садржаја у функцији рекреације на шумском земљишту (шумске пешачке или трим-стазе, видиковци, пунктови за одмор, настрешнице и сл.) може се реализовати директно на основу одредби овог Плана, издавањем локацијске дозволе, и то уколико такви објекти не захтевају посебне инфраструктурне услове.

Правила за изградњу објеката у функцији ловства, туризма и рекреације:

- минимални ниво инфраструктурне опремљености је: приступ јавном путу, прикључење на електроенергетску мрежу, интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама).
- Грађевинска линија на мин 5,0м од спољне ивице путног појаса (локалног и некатегорисаног пута,
- максимални индекс заузетости парцеле је 25%, а максимални индекс изграђености 0,3;
- максимални проценат заузетости земљишта свим изграђеним садржајима (објекти, приступне, манипулативне, паркинг-површине и сл.) је 40%;
- максимална површина парцеле је 15,0 ари
- спратност објеката максимално П+Пк
- максимално примењивати природне материјале (дрво, камен, шиндра и др.) и традиционалне форме.
- максимално задржати постојеће зеленило на парцели. Партер обработити применом природних материјала.
- Потребна је процена о потреби израде елабората заштите животне средине.
- Обавезна израда Урбанистичког пројекта

Отворени садржаји- партерни објекти (видиковци, пунктови за одмор, настрешнице и сл.) могу бити површине до 40м²,
Обавезна је употреба природних материјала и традиционалних форми.

За формирање ветрозаштитних појасева у коридорима саобраћајница и пољозаштитних појасева на пољопривредном земљишту, препоручује се минимална ширина од 10м на угроженим локалитетима.

2.2.4. ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

На водном земљишту је забрањена градња.

На водном земљишту дозвољена је изузетно:

- изградња објеката у функцији водoprивреде и одржавања водотокова у складу са Законом о водама и водoprивредним условима.

- Изградња објеката инфраструктуре у складу са планом у складу са Законом о водама и водопривредним условима.
- Изградња објеката друге намене (туризма, спорта и рекреацију) изузетно и у складу у складу са Законом о водама и водопривредним условима.

Водно земљиште постојеће акумулације "Туцачки напер" (Гружа) намењене водоснабдевању представља зону са посебним режимом, чије су зоне санитарне заштите одређене према Закону о водама. Границе зона санитарне заштите, статус објеката и активности у зонама, одредиће се Елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања. У зони акумулације уређење и изградња ће да се врши на основу Просторног плана подручја посебне намене и Правилника о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања(сл.гл.РС бр.92/2008).

2.3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план општине Кнић представља плански документ за подручје општине у њеним административним границама, и то за плански период до 2025. године. Просторни план општине представља плански основ за израду урбанистичких планова и урбанистичких пројеката на територији општине, као и за директну примену правила грађења и уређења овог плана, на подручју за које није предвиђена израда урбанистичког плана. Сви плански документи у даљем поступку планирања простора морају да буду усаглашени са Просторним планом општине и то у погледу: планских решења, правила уређења, грађења и заштите простора.

2.3.1. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

1. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ОСНОВУ ПОСТОЈЕЋИХ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА

Спровођење Просторног плана општине Кнић вршиће се на основу постојећих планских докумената који нису у супротности са решењима Просторног плана:

1.1. Планови донети пре доношења Закона о планирању и изградњи (Сл.гл.РС бр. 47/03 и 34/06):

Генерални урбанистички план Кнић 2000, као и планови нижег реда у границама ГУПа, рађени или преиспитани према Закону из 2003.год, примењиваће се до ступања на снагу новог планског документа - Плана генералне регулације насељеног места Кнић, а у року од две године од дана ступања на снагу Закона о планирању и изградњи (Сл.гл.РС бр. 72/09 и 81/09), према чл. 215 став 2 поменутог Закона.

Генерални урбанистички план Кнић 2000 обухвата подручје од сса 1210,0ха, са утврђеним грађевинским подручјем око 569ха

1.2. Планови донети по Закону о планирању и изградњи ("Службени.гласник РС" бр. 47/03 и 34/06)

- ПОУ насељеног места Баре /Шематски приказ насељеног места Баре/,
(Одлука бр. 350-380/2009-02, Сл. Гласник општине Кнић бр. 4/09)
- ПОУ насељеног места Топоница /Шематски приказ насељеног места Топоница/ (Одлука бр. 350-381/2009-02, Сл. Гласник општине Кнић бр. 4/09)

- ПОУ насељеног места Губеревац /Шематски приказ насељеног места Губеревац / (Одлука бр. 350-382/2009-02, Сл. Гласник општине Кнић бр. 4/09)
- ПОУ насељеног места Гружа / Шематски приказ насељеног места Гружа/ (Одлука бр. 350-383/2009-02, Сл. Гласник општине Кнић бр. 4/09)

Наведени Планова општег уређења насељених места по Закону о планирању и изградњи (Сл.гл.РС бр. 72/09, чл.216) су саставни делови просторног плана као шематски прикази уређења насељеног места. У захвату ових планова примењују се правила грађења утврђена наведеним плановима, допуњена правилима за јавне површине и објекте утврђене Просторним планом

1.3. Планови донети након доношења Закона о планирању и изградњи (Сл.гл.РС бр. 72/09)

- ПДР Комплекса "Равни Гај" /радна зона/ (Сл. Гласник општине Кнић бр. 1/11)

2. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ИЗРАДОМ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА

Спровођење Просторног плана општине Кнић вршиће се израдом нових урбанистичких планова који ће да се раде на основу овог Просторног плана. Израда ових планова вршиће се за одређена насеља и целине. Израда одговарајућих урбанистичких планова предвиђена је за следећа подручја:

2.1. План генералне регулације насељеног места Кнић. Скупштина општине Кнић, на основу чл. 25 Закона о планирању и изградњи, донела је Одлуку о изради Плана генералне регулације за насељено место Кнић које је седиште општине Кнић бр 350-916/2009-02, 13.11.2009год. Граница обухвата плана поклапа се са границом КО Кнић, површине 2719,6ха.

Основне смернице за израду плана генералне регулације утврђене су решењима овог Просторног плана- улога Кнића у мрежи насеља, пројекције становника, јавне службе, крупна инфраструктура. Планска поставка је јачање квалитета урбаних функција Кнића, даљи развоја секундарних делатности, јачање функције центра услужних делатности, јавних функција, посебно вишег ранга, информатике и др праћено начином уређења и изградње који подиже урбанитет насеља.

2.2. Планови детаљне регулације

1. ПДР Радне зоне Претоке /доминантна делатност чувања, прераде пољопривредних производа у органском поступку и комплементарне услужне и привредне делатности/
2. ПДР комплекса Борачки крш /зона од изузетног значаја за развој туризма/
3. ПДР комплекса цркве у Честину /зона од значаја за унапређење културног наслеђа и развој туризма /

Границе Планова детаљне регулације дате су оријентационо (Реферална карта 4, Спровођење плана). Тачне границе биће утврђене Одлуком о изради урбанистичког плана у складу са стручним мишљењем Комисије за планове.

Израда урбанистичких планова радиће се за одобрена истражно/експлоатациона поља, према подацима о регистрованим и потенцијалним лежиштима и појавама минералних сировина, као и за случајеве експлоатације/вишенаменског коришћења подземних воде (пијаће, геотермалне..) према извршеним истражним радовима и елаборату о резервама.

Планирано грађевинско подручје уз државне путеве I реда разрађивати урбанистичким плановима уз сарадњу са управљачем државних путева.

Израда урбанистичких планова могућа је и за друге зоне и насеља, односно делове насеља, као и за инфраструктурне коридоре и објекте, подручја

потенцијалних привредно-радних зона као и у зонама туристичким, производним, услужним, комуналним, заштитним, и др. уколико се за то укаже потреба.

Врста планског документа се одређује према Закону о планирању и изградњи.

Правила уређења и грађења утврђена овим Планом су основ и смерница за израду наведених планова.

У току имплементације Просторног плана општине, а на основу Закона о заштити животне средине (чл. 35 и 36), Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (чл. 5, 6 и 9) и Закона о процени утицаја на животну средину, за урбанистичке планове који се раде на територији општине Кнић доноси се одлука о приступању или не приступању изради *Стратешке процене утицаја на животну средину*

3. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ИЗРАДОМ УРБАНИСТИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Урбанистичким пројекти раде се у складу са обавезама датим кроз правила уређења и грађења за одређене зоне и намене

4. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ДИРЕКТНО НА ОСНОВУ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА И ПРОПОЗИЦИЈА ОВОГ ПЛАНА

4.1. Шематски прикази уређења

- Шематски приказ уређења дела насеља Забојница
- Шематски приказ уређења насеља Бумбарево брдо
- Шематски приказ уређења дела насеља Вучковица и Љубић
- Шематски приказ уређења дела насеља Гунцати и Жуње
- Шематски приказ уређења насеља Кусовац

4.2. Зоне директне примене Просторног плана

Преостали део планског подручја представља зону директне примене Плана. Ово подразумева издавање локацијске дозволе на основу Просторног плана општине (према чл.57, ст.1 Закона). Кроз правила уређења и грађења дефинисани су параметри за изградњу, односно критеријуми за забрану грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката.

Овим начином спровођења нису обухваћене намене за које Закон просипује обавезну израду планског документа

2.3.2. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Приоритетне активности на имплементацији Просторног плана утврђују се за прву етапу реализације планских решења до **2015.** године, то јест до приспећа рока за преиспитивање планских решења.

Полазећи од планских концепција, циљева и решења Просторног плана општине Кнић, приоритетне активности јесу:

1. Заштита, уређење и развој природних система и ресурса Заштита и одрживо коришћење пољопривредног земљишта

- Поправљање аграрних карактеристика обрадивог земљишта након детаљних истраживања,
- Пилагођено диференцијално узгајање биљака, са приоритетним пошумљавањем земљишта ниске бонитетске класе и са нагибом већим од 20⁰, односно подршци узгајању воћарства и виноградарства,
- Спровођење антиерозивних мера и радова,
- Стимулативним мерама из разних фондова, образовањем земљорадника и применом савремених стандарда у пољопривреди укоренити органску пољопривреду која ће имати тренд производ без конкуренције на тржишту,

- Обавезну санитацију објеката у зонама заштите изворишта спровести као неопходну меру у приоритетној заштити водног земљишта и изворишта водоснабдевања,
- Обезбедити ресурсну ренту за пољопривредна домаћинства која не могу да се баве традиционалном пољопривредном производњом у зонама заштите изворишта.

Заштита и одрживо коришћење шума

- Повећати степен пошумљености, пошумљавањем према приоритетима и на основу програма газденских јединица,
- Пошумљавање терена под нагибом, ерозионих терена и земљишта слабије бонитетске структуре,
- Унапређење стања храстових шума,
- Обезбеђивање сталне и адекватне неге – сече ради прореда, лечење и сл.,
- Утврђивање стања дивљачи – картирањем биотопа угрожених врста и ловишта,
- Ревизија и спровођење ловних основа ловишта и годишњих планова ловишта "Владан Милошевић" према карти биотопа,
- Ревизија и спровођење планова рибарења средњорочних и дугоричних у циљу унапређења стања рибљег фонда а посебно угрожених врста рибе.

Заштита и одрживо коришћење вода

- Израда Елабората о зонама санитарне заштите акумулационог језера «Гружа»,
- Регулација бујичних токова према приоритетима и чишћење обала,
- Успоставити одбрамбени система одбране од поплава према плану управљања сливног подручја,
- Спровести антиерозионе мере у функцији заштите водног земљишта, према приоритетима.
- Успостављање осматрачке мреже подземних вода
- Утврђивање и овера резерви подземних вода за сва јавна изворишта

Минералне сировине

- Извођење истражних радова ради процене резерви метала и неметала у циљу њиховог даљег експлоатисања (израда техничко аналитичке документације и истражних радова),
- Извршити санцију и рекултивацију копова у широј зони заштите изворишта а даље експлоатисање ускладити са условима које прописује Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања,
- Санација и рекултивација мора бити спроведена према условима из техничко урбанистичке документације и условима заштите природе.

2. Просторни развој, дистрибуција становништва и мрежа насеља и јавних служби

Становништво

- Задржавање младог становништва на руралном подручју општине
- Израда и реализација програма запошљавања и samozapoшљавања радно способног и женског дела популације у сектору МСП, туризма, услуга, заштити животне средине и водопривреди.
- Израда и реализација посебног сегмента за обезбеђење допунских извора прихода породичним газдинствима у склопу програма запошљавања, интегралног руралног развоја и развоја микро-бизниса.
- Организовање програма доживотног учења, стицања нових знања и вештина и других облика образовања одраслих.

Мрежа насеља

- Израда и почетак реализација програма ревитализације, инфраструктурног опремања и уређења изграђеног простора центара у мрежи насеља и насеља

са туристичким функцијама

Развој одрживе мреже услуга и објеката јавних служби

- Изградња објеката дечјих вртића у центрима заједнице насеља и сеоским центрима
- Организовање припремне предшколске наставе у објектима дечјих вртића и основних школа да би се остварио обухват од 100% контингента деце узраста 5,5-6,5 година
- Реконструкција објеката образовања, подизање квалитета образовног процеса, опремање и увођење напреднијих техника рада, стварање услова за нове програме у основним школама
- Организовање специјализованог превоза за ученике припремне предшколске наставе и основног образовања.
- Увођење нових смерова у средње образовање у складу са потребама општине (приоритетно пољопривредне и туристичке струке)
- Подизање нивоа квалитета, опремљености и организације активности пружања услуга примарне здравствене заштите у постојећој мрежи објеката у центрима у мрежи насеља
- Развој и организација пружања мреже услуга интегралне социјалне заштите, приоритетно за најосетљивије групе корисника. Организовање дневних центара приоритетно у центрима заједница насеља и сеоским центрима. Развој услуга мобилних служби проширене социјалне заштите (пројекат помоћи у кући старима, немоћнима и инвалидима). Изградња објекта центра за социјални рад
- Развој локалних установа културе, локалних програма културе и понуде културних активности на руралном подручју. Реконструкција објеката домова културе за вишенаменско коришћење
- Развој спортских клубова и употпуњавање мреже спортско-рекреативних објеката на подручју општине.
- Прилагођавање објеката јавне намене за несметано кретање деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица
- Реконструкција и опремање зграде општинске управе уз унапређење рада
- Реконструкција и модернизација свих објеката месних канцеларија на сеоском подручју уз могућност проширења капацитета и увођење комплементарних јавних и комерцијалних садржаја
- Развој сервиса е-управе

3. Просторни развој и дистрибуција привредних делатности

Индустрија и МСП

Развијати инвестиционе потенцијале општине Кнић путем унапређења економске инфраструктуре и стварањем ефикасних комуналних система:

- Доношење планских докумената ПГР за општински центар, ПДР радне зоне Претоке;
- активирање радне зоне Равни Гај (инфраструктурно и комунално опремање).
- активирање радне зоне Претоке (инфраструктурно и комунално опремање).
- Убрзати (подстаћи) развој сектора МСП промоцијом предузетништва и стварањем ефикасних локалних система за подршку
- Створити услове за интензиван развој сектора производње и прераде хране

Пољопривреда

- Доношење Стратегије развоја пољопривреде
  - обука пољопривредника
  - Заштита производа са географским пореклом ("гружанске шљиве" и "гружанског купуса") и формирање брендова
-

- Формирање централне задруге за подручје општине са 4 радне јединице и струковних удружења пољопривредних произвођача
- формирање складишта и прерадно-производних капацитета (откупне станице у центрима Топоница, Гружа, Баре, Губеревац и Бумбарево брдо, изградња централног складишног објекта и активирање постојећих, изградња мини прерадних објеката за млеко, за воће и поврће, изградња мини дестилерија, изградња и ревитализација зелених пијаца)
- доношење планских докумената из области пољопривреде (програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, студија изводљивости комасације земљишта у појасу језера у циљу стварања могућности за органску производњу, студија изводљивости комасације земљишта низводно од хидросистема Гружа, студија изводљивости наводњавања са акумулације Гружа и осталих изворишта)
- унапређење примарне производње (хемијско педолошка анализа земљишта у области воћарства, формирање засада шљиве ранке у површини од 20 хектара, развој органске повртарске производње у појасу језера, унапређење генетске основе говеда)

Туризам

- Израда Стратегије развоја туризма општине Кнић
- Изградња информативног туристичког центра у Книћу
- мапирање локалитета и стварање услова за додатне садржаје
- Осавремењавање постојећих и проширење нових туристичких капацитета, Израда и постављање туристичке сигнализације
- Израда плана стаза за рекреацију; реализација:
  - бициклическе стазае *Гружанско језеро*
  - пешачке стазе Кнић- Борачки крш,
  - пешачке стазе Гружа-Честин Слатина-манастир Каменац- Каленић,
  - пешачке стазе ловачка кућа Гунцати-Жуње
- унапредити туристичку понуду из области сеоског, спортског, рекреативног, излетничког и ловног туризма

4. Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система и повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама

Саобраћај

У наредном периоду неопходно је повећати првенствено безбедност саобраћаја на мрежи (посебно у насељеним местима). а потом и капацитет мреже што ће утицати на побољшање нивоа услуге као и створити предуслове (израда палнске и техничке документације) за надградњу постојеће саобраћајне инфраструктуре и изградњу нових коридора. У том смисли у првој фази реализације плана неопходне су следеће активности:

- активности усмерене према надлежним републичким институцијама и предузећима у циљу утврђивања коначне трасе аутопута кроз израду одговарајуће планске и пројектне документације, а као прво претходне студије оправданости (са генералним пројектом) и стратешком проценом утицаја на животну средину
- усаглашавање активности са републиком на реализацији бициклических коридора из Просторног плана Републике Србије
- појачано одржавање, рехабилитација и реконструкција државних путева I реда, првенствено у погледу промене регулационих профила (проширења коловозних површина, додавања саобраћајних површина за друге видове саобраћаја, проширења за стајалишта јавног превоза...)

- за државне путеве II реда у границама просторног плана неопходно је проширење коловоза, изградња недостајућих саобраћајних површина за пешачки саобраћај, комплетирање објеката за прихватање и каналисање атмосферских вода и др. у првој фази у насељима и на деоницама на којима је у највећој мери умањена безбедност саобраћаја
- дефинисање методологије вредновања, рангирање и реконструкција и/или изградња општинских и некатегорисаних путева према утврђеним приоритетима према вредновању
- на мрежи општинских путева потребно је реконструисати трасу у зонама минималних хоризонталних и вертикалних кривина за ову категорију путева повећањем радијуса ових кривина, проширити попречне профиле, обезбедити зоне прегледности и несметано попречно и подужно одводњавање ових путева
- на приоритетним општинским правцима, посебно на деоницама кроз насељена места, изградња минимално са једне стране издвојене пешачке површине
- израда неопходне планске и техничке документације у сарадњи са надлежним републичким институцијама и предузећима за дефинитивно утврђивање положаја двоколосечне електрифициране пруге Лапово-Крагујевац-Краљево-Ђенерал Јанковић

Водопривреда

Водоснабдевање:

- Проширење изворишта "Рибешка глава".
- Реконструкција примарних дистрибутивних цевовода изграђених од азбестно цементних цеви.
- Завршетак изградње система водоснабдевања за села Суморовац и Забојница, повезивањем на резервоар "Липе", који је везан на грузански водоводни систем.

Одвођење отпадних вода:

- Довести у функцију градски колектор 1.
- Изградити централно постројење за пречишћавање отпадних вода у Книћу.
- Изградња канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода у Кусовцу.
- Почетак радова на изградњи канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода у Губеревцу.

Регулација водотокова:

- Регулација реке Груже узводно и низводно од акумулације.

Термоенергетска инфраструктура

- Изградња ГМРС и МРС
- Гасификација приоритетне зоне општине Кнић
- Промовисање и интезивирање коришћења нових и обновљивих извора енергије, нарочито биомасе

Електроенергетска инфраструктура

- Далековод 400 kV од трафостанице 400/110 kV КГ 2 "Петровац" до планиране трафостанице 400/220/110 kV "Краљево 3".

Телекомуникациона инфраструктура

- Даља проширења и изградња нове мреже како би се за све кориснике обезбедиле квалитетне и савремене телекомуникационе услуге.

Комунални објекти

- Адекватно опремање и уређење гробаља,
- Учешће у регионалном систему управљања комуналним отпадом – изградња регионалне депоније,
- Успостављање рециклаже на свим нивоима,
- Прикупљање отпада са сеоског подручја,
- Санација сметлишта.

5. Заштита животне средине, природних вредности, предела и биодиверзитета

- Израда и спровођење плана заштите и управљања квалитетом ваздуха, воде и земљишта,
- Дефинисање система мониторинга квалитета ваздуха, воде и земљишта на подручју општине,
- Израда и доношење ЛЕАП-а, односно програма заштите животне средине,
- Израда и спровођење плана заштите од буке по зонама и појасевима с различитим оптерећењем буком,
- Пошумљавање еродобилних и других земљишта најслабијег производног потенцијала и предузимању других мера заштите од ерозије на основу Плана за проглашење ерозионих подручја и редоследа приоритета,
- Израда и реализације пројеката санације клизишта на подручју општине,
- Санитација насеља са приоритетом у зони заштите изворишта водоснабдевања,
- Чишћење и рекултивација сметлишта,
- Партиципација у регионалном систему управљања отпадом,
- Израда региоанлног и локалног плана управљања отпадом,
- Спровођење гасификације,
- Формирање заштитног зеленила дуж државних путева и других саобраћајница, и дуж зона и објеката који емитују загађење,
- Валоризација значајних природних предела и појединачних објеката, како би се утврдила њихова знаменитост, односно утврдили режими чувања и коришћења – Борачки крш, Котленик, појединачна стара стабла.

6. Заштита, презентација и контролисано коришћење културних добара

- Унапређење уређења и презентације споменика културе и њихово интегрисање у туристичку понуду општине.
- Спровођење категоризације и мера заштите за евидентирана непокретна културна добра и валоризовано грађевинско наслеђе.
- Утврђивање граница заштићене околине и зона са диференцираним режимима заштите, изградње и уређења простора за категорисана непокретна културна добра.
- Израда и спровођење програма археолошких истраживања целокупне територије општине и категоризације највреднијих и угрожених археолошких локалитета, као и локалитета који могу да се интегришу у туристички понуду општине.
- Спровођење комплетних мера техничке заштите са обновом категорисаних објеката културе према утврђеним и верификованим конзерваторским елаборатима и уклањање објеката који девастирају квалитет културног наслеђа и пејзажне/амбијенталне вредности њихове заштићене околине.

7. Заштита од елементарних непогода и других несрећа

- Доношење Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама
  - Регулација водотокова
  - Спровођење антиерозионих мера и радова у сливовима.
  - Израда катастра клизишта за целу територију општине.
-

- Урадити карту сеизмичке микрорејонизације за целу територију просторног плана.
- Доношење Плана заштите од пожара и редовно спровођење превентивних мера заштите од пожара

2.3.3. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ РАВНОМЕРНОГ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА И КООПЕРАЦИЈЕ СА СУСЕДНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Повољан географски и саобраћајни положај омогућује интегрално повезивање како самих насеља на територији општине, тако и успостављање међуопштинских и међурегионалних функцијских односа и веза са суседним центрима у окружењу и шире, и активирање потенцијала општине.

Јавни и приватни сектор и локалне акционе групе општине Кнић оствариваће континуалну сарадњу на јачању веза са суседним општинама и развоју регионалних веза у оквиру функционалног урбаног подручја (ФУП националног значаја), односно на функционалним подручјима Шумадијске области (НСТЈ-3 ниво) и региона "Шумадија и Западна Србија" (НСТЈ-2 ниво), приоритетно у процесу припреме и реализације планова, програма и пројеката у домену:

- Модернизације, реконструкције и изградње саобраћајне инфраструктуре - државних путева и железничке пруге, као и општинских путева који повезују суседне општине.
- Развоја водопривредне инфраструктуре са општинама у сливу груже.
- Развоја и кооперације локалних акционих група за рурални развој са суседним општинама;
- Јачања привредних веза у оквиру функционалног подручја.
- Интензивирања функционалне и инфраструктурне везе
- Заједничко годржавања, развоја и унапређења инфраструктурних система
- Развоја комплементарних делатности, дефинисања компатибилних садржаја, ради заједничког наступања на тржишту
- Повезивања туристичких потенцијала и капацитета општина, повезивања туристичко рекреативних зона у циљу заједничке понуде; сарадња Туристичке организације са организацијама суседних општина, региона и Републике
- Успостављања социолошких, социјалних и културолошких веза
- Размене искустава у реализацији истих или сличних програма
- Успостављања економско финансијских односа у виду партнерских веза и заједничког улагања у иновацију и техничка достигнућа
- Развоја регионалног система управљања отпадом- са општинама Топола, Аранђеловац, Горњи Милановац и Крагујевац (као носиоцем активности)
- Формирања заједничког мониторинга за праћење коришћења и заштите животне средине
- Координације програма заштите, унапређења природне и животне средине, природних и културних вредности и специфичности територије као и формирања заједничких културних програма
- Координације и сарадње у области заштите од елементарних и дугих непогода

2.3.4. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Кључни учесници у спровођењу Просторног плана су, у складу са својим надлежностима и делокругом рада:

- органи управљања општине Кнић и општинска управа,
- републички ресорни органи и фондови,
- републичка и општинска јавна предузећа,
- јавне установе и посебне организације;
- Привредна комора Србије и привредна комора у Крагујевцу,
- регионалне и локалне пословне асоцијације,
- домаће и стране банке,
- заинтересовани пословни субјекти,
- цивилни сектор (невладине организације), и
- становништво општине Кнић.

Кључни учесници на републичком нивоу управљања су:

- министарства са одговарајућим управама, дирекцијама и агенцијама за послове пољопривреде, шумарства, водопривреде, рударства, саобраћаја, енергетике, телекомуникација, привредног и регионалног развоја, туризма, услуга, просвете, здравствене заштите, социјалне заштите, културе, спорта, изградње објеката и заштите животне средине;
- јавна предузећа надлежна за послове водопривреде, електропривреде, шумарства, државне путеве, железничке пруге и телекомуникације;
- заводи надлежни за заштиту природе и споменика културе, и
- други републички ресорни органи, организације, агенције и фондови.
- Кључни учесници на регионалном нивоу управљања су
- регионална и привредна комора у Крагујевцу.
- различите агенције, фондови и пословне асоцијације у Книћу и Крагујевцу.

Кључни учесници на локалном нивоу управљања су:

- органи општине Кнић и суседних општина,
- општинска јавна комунална предузећа, дирекције, агенције, фондови, јавне установе и месне заједнице с подручја општине Кнић.

Поред наведених учесника неопходно је анимирати и организовати учешће других актера у спровођењу овог просторног плана, у првом реду пословне (привредне) субјекте, пословне асоцијације, невладине организације, удружења грађана и становништво општине Кнић.

2.3.5. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Ефикасност спровођења Просторног плана условљена је обезбеђењем координације предвиђених активности и различитих актера/учесника. Полази се од искустава земаља ЕУ да се успешна координација може обезбедити применом мултисекторског приступа - комбинације мера и инструмената различитих политика према тематским областима и проблемима који се планом решавају, као и успостављањем институционално-организационих аранжмана и партнерства на различитим релацијама (јавни-приватни сектор, јавне-независне институције/организације, ниво управљања-јавност и др.).

Основне мере и инструменти различитих политика за имплементацију решења Просторног плана за период до 2015. године базирани су на постојећем систему управљања у Србији, а у одређеној мери се сугеришу мере и инструменти који ће у овом периоду бити дефинисани и примењивани током процеса приступања ЕУ.

Предприступни инструмент ЕУ (IPA – Instrument for Pre-accession Assistance) садржи пет основних компоненти:

1. подршка у транзиционом процесу и изградња институција;
2. регионална и прекогранична сарадња;
3. регионални развој;
4. развој људских ресурса; и

5. рурални развој,

где ће за сваку од наведених компоненти бити обезбеђени посебни фондови. Компоненте 1. и 2. намењене су земљама потенцијалним кандидатима, док су компоненте од 1. до 5. намењене земљама кандидатима. Земљама потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ биће омогућено коришћење средстава из фондова прве две компоненте, уз отворену могућност да се из тих средстава финансирају и програми/пројекти из преостале три компоненте.

Један од задатака у ефикасној употреби фондова ЕУ и Републике Србије јесте успешно програмирање и предлагање пројеката за финансирање из средстава ЕУ, Националног инвестиционог плана и републичких фондова, међу којима су и пројекти номиновани у поглављу II 2.3.2. (Приоритетна планска решења и пројекти).

Полазећи од претходних ставова, мере и инструменти за имплементацију Просторног плана су отворени за усклађивање са променама система управљања и планирања у Србији у току спровођења овог плана.

Ради спровођења Просторног плана, Скупштина општине Кнић покренуће, преко својих представника код надлежних републичких органа, измене и иновацију одговарајућих прописа, норми и активности у вези са мерама и инструментима политика.

Мере и инструменти опште економске политике

Значајним се сматра установљавање мера и инструмената опште економске политике, и то повољних дугорочних кредита и пореских подстицаја за:

- приватан сектор и власнике непокретности, за улагања у спровођење мера заштите и програме комплексног уређења пољопривредно-шумског простора у складу са смерницама руралне рејонизације, програме антиерозивне заштите земљишта, програме прикупљања и пречишћавања отпадних вода, санитарно безбедног прикупљања, прераде и депоновања комуналног отпада, коришћења нових и обновљивих извора енергије, као и у спровођење мера заштите животне средине и природних ресурса, заштите и презентације природних и непокретних културних добара;
- развојно опредељене пољопривредне произвођаче, уз посебне додатне стимулације за младе пољопривреднике који преузимају напуштена и старачка газдинства, улажу у изградњу објеката и/или оснивање малих и микро предузећа за откуп и прераду локалних пољопривредних производа, откуп и примарну прераду шумских плодова, лековитог и ароматичног биља, ветеринарских амбуланти, станица и апотека, објеката саветодавне пољопривредне службе, сервиса за пољопривредну механизацију и других техничких сервиса; као и за пољопривредне произвођаче који уводе методе органске производње и сл.;
- изградњу и модернизацију садржаја туристичке понуде и опреме (улагања у прибављање и уређење грађевинског земљишта, комунално опремање, изградњу и реконструкцију објеката сеоских домаћинстава за туристички смештај, изградњу туристичке опреме и др.);
- организацију и пружање услуга јавних служби у приватном сектору.

Мере и инструменти других политика

Основне мере и инструменти *политике заштите и коришћења пољопривредног земљишта и развоја пољопривреде* јесу:

- коришћење бесповратних средстава буџетске подршке Републике за реализацију пројеката руралног развоја од стране регистрованих пољопривредних газдинстава за укрупњавање и консолидацију земљишних поседа, пошумљавање и затрављивање ерозијом угрожених подручја,

- промовисање и заштиту локалних производа, развој органске производње, као и од стране локалних заједница и локалних акционих група/удружења грађана за побољшање општих услова живота на селу, кроз припрему и спровођење пројеката интегралног руралног развоја и друге модалитете подршке одрживом развоју пољопривреде и села.
- обезбеђење услова да се преко банкарског система користе повољни краткорочни и дугорочни кредити за инвестирање у:
    - програме уређења пољопривредно-шумског земљишта на подручју зона заштите изворишта водоснабдевања и других посебно вредних/осетљивих екосистема;
    - програме развоја органске производње, посебно за подручја заштићених природних добара, изворишта водоснабдевања и резервисане туристичке просторе.
    - обезбеђење пореских стимулација - смањење пореза на пренос апсолутних права коришћења непокретности при куповини пољопривредног земљишта и напуштених стамбених и економских објеката у селима, смањење/ослобађање од пореза на закуп пољопривредног земљишта и сл; као и дестимулације - временски прогресивно повећање пореза власницима који не обрађују, односно не користе пољопривредно земљиште у складу са законом и решењима овог просторног плана.

Основне мере и инструменти *политике заштите и коришћења шума, развоја шумарства и ловства* јесу:

удруживање средстава јавних предузећа и јавних прихода општине Кнић у области шумарства и водопривреде с приватним сектором за финансирање:

- унапређења стања постојећих шума, повећање степена шумовитости и реализацију биолошких антиерозионих радова - Јавно предузеће за газдовање шумама „Србијашуме” и приватни шумовласници у општини;
- пошумљавања и одржавања шума заштитног карактера у сливу изворишта водоснабдевања - Републичка дирекција за воде при Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе”, општинска управа и приватни шумовласници у општини;
- заштите и очувања природних добара и биодиверзитета - министарство и фонд за заштиту животне средине, стараоци природних добара, власници непокретности и невладине организације;
- рекреативног опремања и одржавања шуме у функционално оптималнијем стању - Министарство економије и регионалног развоја, општинска управа и заинтересовани пословни субјекти/инвеститори туристичко-рекреативне инфраструктуре.
- обезбеђење средстава корисника ловишта за улагања у заштиту, производњу и узгој дивљачи.

Основне мере и инструменти *политике заштите и коришћења вода и развоја водопривреде* јесу:

- свођење губитака у мрежи на мање од 20%, односно оптимално до 15% и успостављање поузданог мерног система (са водомерима који региструју потрошњу сваког корисника) и мониторинг система (са мерењем протока у свим гранама система, регистровањем водних биланса регистроване и нерегистроване потрошње и контролом свих кључних тачака у мрежи), ради обезбеђења потпуне хидрауличке осмотривости система.
- усклађивање продајне цене воде са стварним трошковима прете репродукције система, трошковима заштите изворишта и покрићем дела трошкова проширене репродукције (око 30%) за даљи развој система; напоре са доношењем и применом пакета мера за рационализацију

потрошње воде и заштиту вода од загађивања - успостављањем реалне висине накнада за коришћење воде и упуштање употребљене воде и др., у складу са законом и Стратегијом дугорочног развоја водопривреде Републике Србије.

- обезбеђење средстава јавних прихода Републике Србије и општине Кнић у области водопривреде и заштите животне средине и бесповратних републичких средстава за рурални развој, као и конкурисање за коришћење средстава предприступног инструмента ЕУ и донација за финансирање заштите изворишта воде, развој локалних водовода и канализационе мреже, пречишћавање отпадних вода општинског центра и санитацију насеља на руралном подручју.

Основне мере и инструменти *политике развоја и размештаја индустрије и МСП* јесу:

- развој локалног финансијског и банкарског система и интензивније коришћење текућих подстицајних мера за развој приватног предузетништва.
- предузимање низа подстицајних мера на општинском нивоу у поспешивању развоја приватног предузетништва (пореске олакшице, обезбеђивање локација, стимулативне мере комуналне политике и политике цена грађевинског земљишта, организовање обуке и курсева за заинтересоване предузетнике и друге мере).
- обезбеђење услова за привлачење инвестиција/извора финансирања (домаћих и страних) - банкарских кредита, финансијских зајмова, стратешких партнера и инвеститора (уз повољну локалну регулативу); стварање активне, стабилне и сигурне климе за инвестиције и налажење стратешких партнера за реструктурирање великих система.
- прилагођавање органа управљања општине, уз подршку регионалне привредне коморе у Крагујевцу, улози централног планера/координатора и контролора економског развоја, доносиоца главних стратегија, политика и регулација, затим јавних предузећа улози јавних сервиса за развој привреде, уз смањење управног апарата и ефикасније администрирање.
- обезбеђење координације, мониторинга и управљања привредним развојем на општинском и регионалном нивоу кроз оснивање и сарадњу општинских и регионалних канцеларија/развијних институција; подршка самозапошњавању и развоју МСП, развој сарадње јавног и приватног сектора; контактирање потенцијалних финансијера (државни фондови и агенције, локални привредници и предузетници и инострани стратешки партнери за финансирање атрактивних пројеката од интереса за локалне заједнице и суседне општине); организација израде потребне планске и техничке документације и истраживања, програма, пројекција и бизнис планова који ће конкурисати за средства различитих фондова, као што су НИП, СИЕПА, укључујући и средства предприступног инструмента ИПА Европске уније и европских институција (Европска банка за обнову и развој - ЕБРД, Европска агенција за реконструкцију - ЕАР, и др); ефикасно руковођење буџетом локалне заједнице, локалним економским развојем, инвестицијама у развојне пројекте, интересним повезивањем локалних заједница на регионалном и националном нивоу.

Основне мере и инструменти *политике развоја туризма* јесу:

- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко Министарства економије и регионалног развоја, агенција и фондова (за развој туризма, за развој и др), јавних прихода општине у области туризма и приватног сектора, уз конкурисање општине за коришћење средстава предприступног инструмента ИПА Европске уније (у оквиру компоненте 3 и 5), за припрему и спровођење програма развоја туризма и комплементарних делатности,

- изградње туристичке инфраструктуре и уређења простора.
- интензивнији развој маркетиншких активности за организацију туристичке понуде и презентацију свих туристичких активности и садржаја, а нарочито тематских итинерера намењеним различитим циљним групама туриста - рурални и еко туризам, путеви културе, спортско-рекреативни, ловни и други садржаји и активности у простору општине и суседних општина.
  - обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко Министарства економије и регионалног развоја и фондова (за развој туризма, заштиту животне средине и др) и из јавних прихода општине, приватног сектора и невладиних организација за реализацију програма едукације локалног становништва и њиховог укључивања у туристичку понуду домаћинског туризма и друге туристичке програме на простору локалне заједнице.
  - Основне мере и инструменти *политика развоја линијских и комуналних инфраструктурних система* јесу:
    - удруживање средстава за развој државних путева из буџета Републике Србије, средстава Јавног предузећа „Путеви Србије” и кредитних средстава међународних асоцијација и Европске банке за реконструкцију и развој.
    - обезбеђење средстава из јавних прихода општине, уз партиципацију Јавног предузећа „Путеви Србије” за реконструкцију планираних општинских путева.
    - обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарства надлежног за енергетику и средстава Јавног предузећа „Електропривреда Србије” у реконструкцију постојеће и изградњу планиране дистрибутивне мреже и електроенергетских објеката на подручју општине.
    - обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарства надлежних за енергетику и рударство и животну средину, средстава агенција (за енергетску ефикасност), фондова (за заштиту животне средине) и средстава приватног сектора за истраживање и комерцијално коришћење локалних, обновљивих и нових извора енергије, као аутономних система за задовољавање одређених локалних енергетских потреба (у домаћинствима, пољопривреди и комерцијалним делатностима), као и подстицајних и кредитних средстава за улагања у енергетски штедљивију изградњу и коришћење објеката и нове енергетски ефикасније и еколошки прихватљивије технологије.
    - обезбеђење средстава Јавног предузећа „Србијасгас”, у складу са законом, Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2015. године и Националним акционим планом гасификације, за развој система снабдевања општине природним гасом.
    - обезбеђење средстава телекомуникационих оператера с лиценцом, као и Јавног предузећа „Пошта Србије” за реализацију планираних активности на телекомуникацијама и поштанском саобраћају, уз обезбеђење партиципације средстава јавних прихода општине из буџета Републике Србије преко министарства надлежног за телекомуникације и других извора за реализацију руралног радиотелефонског система и месних (приступних) мрежа за ретко настањене делове подручја општине.
    - обезбеђење средстава јавних прихода општине и приватног сектора, уз конкурисање за коришћење средстава предприступног инструмента ИПА Европске уније (у оквиру компоненте 5) и донација за развој локалне инфраструктуре (општинских путева, водовода, канализације и/или руралне санитације насеља - санитарно безбедног третмана отпадних вода, санитацију сеоских сметлишта, руралног радиотелефонског система и месних мрежа и објеката заједничке комуналне потрошње).
    - обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко надлежних министарстава, агенција (за заштиту животне средине и др) и фондова (за

заштиту животне средине), јавних прихода општине и приватног сектора, уз конкурисање општине за коришћење средстава предприступног инструмента ИПА Европске уније (у оквиру компоненте 3), Европске банке за обнову и развој-ЕБРД, Светске банке за инвестиционе програме и других кредитних и средстава из донација, за израду и реализацију плана управљања и развој система управљања комуналним отпадом и прикључивање општине у регионални систем управљања отпадом.

- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарства надлежних за енергетику и животну средину, агенција (за енергетску ефикасност) и фондова (за заштиту животне средине) и из јавних прихода општине за реализацију програма информисања и едукације становништва о могућностима и ефектима штедње и рационалне потрошње и супституције енергије, руралне санитације насеља и управљања отпадом (селекције, санитарно безбедног одлагања и рециклаже отпада).

Основне мере и инструменти политика *политике заштите животне средине, природних и непокретних културних добара* јесу:

- оснивање општинског фонда за заштиту животне средине.
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко Министарства надлежног за животну средину и просторно планирања и Фонда за заштиту животне средине и из јавних прихода општине Кнић за реализацију предвиђених програма заштите животне средине, информисања и едукације становништва о могућностима и ефектима унапређења квалитета животне средине и за узимање активног учешћа у процесу доношења одлука од значаја за животну средину, нарочито у одлучивању о стратешкој процени утицаја планова и процени утицаја пројеката на животну средину.
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарства надлежних за животну средину и културу, јавних прихода општине Кнић, средстава приватног сектора и донација за спровођење заштите природних и непокретних културних добара.

Основне мере и инструменти *политике заштите, резервисања и уређења простора* јесу:

- прибављање земљишта за планиране трасе и објекте линијских и комуналних инфраструктурних система, инициране зоне изградње, туристичку инфраструктуру и локалитете за смештај индустрије и МСП куповином и експропријацијом земљишта у јавну/државну својину и/или укључивањем приватног сектора (власника земљишта, девелопера, предузетника и сл) применом различитих модалитета јавно-приватног партнерства.
- целовита трансформација система управљања грађевинским земљиштем - од утврђивања грађевинског земљишта за јавне и остале намене, преиспитивања и диференцијације постојећих накнада за коришћење грађевинског земљишта у односу на стварне погодности коришћења локација и накнада за уређивање грађевинског земљишта у односу на подстицање или ограничавање појединих намена и активности и изградње простора, као и одговарајуће пореске олакшице и субвенције за финансирање саобраћајне и комуналне инфраструктуре. У склопу трансформације система управљања изграђеним, тј. грађевинским земљиштем утврђиваће се и примењивати дестимулативне (повећавања) или стимулативне (умањења) мере наплате разних такса (нпр. локалних комуналних такси и др.) и висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта за власнике непокретности у зависности од тога да ли граде и уређују изграђено земљиште у складу или са одступањима од правила утврђених овим просторним планом и одговарајућим урбанистичким планом.

- припрема и постепено увођење система компензација и нагодби с власницима земљишта и титуларима својине над земљиштем за настале штете, ускраћивање и умањење добити, као и компензационих програма (за развој пољопривреде и села, локалних инфраструктурних система, јавних служби, туризма и др) за ограничења у развоју локалних заједница на подручју Просторног плана насталих услед спровођења режима и мера заштите изворишта водоснабдевања, природних и непокретних културних добара.

III ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Општинска управа Кнић ће пратити примену Просторног плана и подносити Скупштини општине извештај о спровођењу Просторног плана, посебно прве етапе имплементације плана. Саставни део тог извештаја је оцена спровођења Просторног плана, с евентуалним предлогом допуне и измене плана.

На основу извештаја из претходног става, Скупштина општине Кнић ће утврђивати потребу да се приступи допуни и измени Просторног плана.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 31.08.2011.године, на основу чл.82.-109 а. Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник РС",бр. 72/09, 81/09 и 24/11), чл.32. тачка 5. Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС",бр.129/07), чл.35. тачка 6. Статута општине Кнић ("Сл.гласник РС",бр. 95/08), чл.146. став 2. и чл.147. став 2. Пословника о раду Скупштине општине Кнић ("Сл.гласник РС",бр. 95/08), донела је

О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О
ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Члан 1.

У Одлуци о грађевинском земљишту ("Сл.гласник општине Кнић",бр.2/10), у члану 10. став 1. тачка се замењује зарезом и додају се речи:
"односно закупца".

После става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

"Лицима из става 1. овог члана који су власници на грађевинском земљишту на коме је по важећем планском документу планирана изградња комуналне инфраструктуре, може се признати тржишна вредност тог земљишта као стварни трошак комуналног опремања земљишта."

Члан 2.

У члану 13. став 7. тачка се замењује зарезом и додају се речи: "или када се ради о међусобном располагању између власника грађевинског земљишта у јавној својини."

После става 9. додаје се нови став 10. који гласи:

"Грађевинско земљиште у јавној својини, општина Кнић може дати у закуп без накнаде приликом поверавања обављања комуналних делатности, унети и као оснивачки улог у јавна предузећа и привредна друштва или са физичким или правним лицима закључи уговор о заједничкој изградњи објеката, у складу са Законом."

Члан 3.

У члану 22. став 2. после речи: "прикупљања понуда" ставља се тачка а речи: "као и општинском јавном правобранилаштву односно другом органу који заступа општину Кнић" бришу се.

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

"Решење из става 2. овог члана коначно је у управном поступку."

Досадашњи став 3. постаје став 4.

Досадашњи став 4. брише се.

Члан 4.

У члану 24. став 1. мења се и гласи:

"Ако се промени власник објекта, односно посебног (физичког) дела објекта који је изграђен или се гради на грађевинском земљишту у јавној својини који се користи по основу уговора о закупу зекљученом у складу са Законом, закуподавац ће, на захтев новог власника, изменити уговор о закупу тако што ће на место, односно поред досадашњег закупца ступити нови власник објекта, односно дела објекта."

После става 3. додају се ставови 4. и 5. који гласе:

"По упису права својине на објекту који је изграђен или легализован на грађевинском земљишту које се користи по основу уговора о закупу зекљученог у складу са Законом, на захтев закупца, закуподавац и купац закључују уговор о раскиду уговора о закупу и евентуално други уговор у складу са прописима, којим ће регулисати начин и услове измирења, односно испуњења уговорних обавеза из уговора о закупу.

Услови, начин и поступак за измену, односно раскид уговора из става 4. овог члана уређује власник грађевинског земљишта у јавној својини."

Члан 5.

У члану 35. после става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

"Накнада за коришћење грађевинског земљишта плаћа се у складу са овом Одлуком док се наведена накнада не интегрише у порез на имовину, односно најкасније до 31.12.2013.године."

Члан 6.

После члана 35. додаје се нови члан 36. који гласи:

"Лица која имају бесправно саграђене објекте за које није поднет захтев за легализацију у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи односно лица којима је правоснажно окончан поступак легализације доношењем акта којим се одбацује или одбија захтев за легализацију, као и лицима која нису закључила уговор из чл.185. Закона о планирању и изградњи "Сл.гласник РС",бр. 72/09, 81/09-исправка и 64/10-УС) до рушења бесправно саграђених објеката, плаћају накнаду за коришћење грађевинског земљишта у проструком износу, која ће бити обрачуната сходно чл.28. ове Одлуке."

Члан 7.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Сл.гласнику општине Кнић".

Број: 350-501/11-02
У Книћу, 31.08.2011.године

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ,
Александар Јовановић, с.р.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 31.08.2011.године, на основу чл.185. Закона о планирању и изградњи "Сл.гласник РС",бр. 72/09, 81/09 и 24/11), чл.32. тачка 5. Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС",бр. 129/07), чл.35. тачка 6. Статута општине Кнић ("Сл.гласник РС",бр.95/08), чл.146. став 2. и чл.147. став 2. Пословника о раду Скупштине општине Кнић ("Сл.гласник РС",бр.95/08), донела је

О Д Л У К У

О измени Одлуке о мерилима за обрачун висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта

Члан 1.

У Одлуци о мерилима за обрачун висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Сл.гласник општине Кнић",бр.2/10), мења се члан 14. тако да гласи:

"Члан 14.

Накнада за уређивање грађевинског земљишта у поступцима легализације за породично стамбене објекте и станове у стамбеним зградама, обрачунава се на основу нето корисне површине објекта и умањује се за 99% за сваких 25 м², по члану породичног домаћинства до 100 м², а накнада до укупне нето корисне површине објекта умањује се за 60% у односу на прописану висину накнаде.

Право на умањење из става 1. овог члана има лице које изградњом или куповином породичног стамбеног објекта или стана у стамбеној згради трајно решава своје стамбено питање, односно ако он или чланови његовог домаћинства (брачни друг, деца рођена у браку или ван брака, усвојена или пасторчад, који живе са подносиоцем захтева у заједничком домаћинству) немају другу непокретност на територији општине Кнић.

Накнада за уређивање грађевинског земљишта умањује се власницима породичних стамбених објеката и станова у стамбеним зградама у износу за 60% за првих 100 м², у објекту, без обзира на укупну површину објекта и без испуњења услова прописаних ставом 2. овог члана.

Право на умањење накнаде из овог члана могу остварити лица која са јединицом локалне самоуправе закључе уговор о накнади за уређење грађевинског земљишта до 30. јуна 2012.године."

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Сл.гласнику општине Кнић".

Број: 350-530/11-02
У Книћу, 31.08.2011.године

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ,
Александар Јовановић, с.р.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 31.08.2011., на основу чл.32. став 1. тачка 9. Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС",бр. 129/07), а у вези чл.28. став 1. Закона о Агенцији за борбу против корупције ("Сл.гласник РС",бр.97/08 и 53/10), чл.35. став 1. тачка 10. Статута општине Кнић ("Сл.гласник РС",бр. 95/08), чл.10. и чл. 11. Одлуке о оснивању Фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр. 2/09), и чл 15. Статута Фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр. 7/09) донела је

РЕШЕЊЕ
О РАЗРЕШЕЊУ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА
ФОНДА ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И
ШУМАРСТВА ОПШТИНЕ КНИЋ

1. Дужности члана Управног одбора Фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић, пре истека мандата, разрешава се:
- Мијовић Драган, из Вучковице, именован Решењем Скупштине општине Кнић бр. 119-522/09-01 од 09.09.2009.године("Сл.гласник општине Кнић" бр 6/09), **због поднете оставке**.
2. Решење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику општине Кнић".
3. Решење доставити Драгану Мијовићу, из Вучковице и Управном одбору фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић.

Број: 119-700/11-01
У Книћу, 31.08.2011.г.

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ,
Александар Јовановић, с.р.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 31.08.2011., на основу чл.32. став 1. тачка 9. Закона о локалној самоуправи ("сл.гласник РС",бр. 129/07), чл.35. став 1. тачка 10. Статута општине Кнић ("Сл.гласник РС",бр. 95/08), чл.10. и чл.11. Одлуке о оснивању Фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр. 2/09), и чл 15. Статута Фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр. 7/09) донела је

РЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА
ФОНДА ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И
ШУМАРСТВА ОПШТИНЕ КНИЋ

1. За члана Управног одбора Фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић, именује се:
- Милан Јовановић, из Рашковића.
2. Мандатни период новоименованог члана Управног одбора траје до истека мандата Управног одбора именованог Решењем Скупштине општине Кнић бр. 119-522/09-01 од 09.09.2009.године("Сл.гласник општине Кнић" бр 6/09).
3. Решење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику општине Кнић".
4. Решење доставити Милану Јовановићу, из Рашковића и Управном одбору фонда за развој пољопривреде, водопривреде и шумарства општине Кнић.

Број: 119-700/11-01-1
У Книћу, 31.08. 2011.г.

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ,
Александар Јовановић, с.р.

АКТИ ОПШТИНСКОГ ВЕЋА

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 27.06.2011. године, на основу чл.19. став 2. Закона о безбедности саобраћаја на путевима ("Сл.гласник РС",бр.95/08), чл.7. став 1. тачка 18. Одлуке о Општинском већу општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр.1/08) и чл.29. Пословника о раду Општинског већа општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр.1/09), донело је

ПРОГРАМ**КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ УНАПРЕЂЕЊА
БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА ЗА 2011.ГОДИНУ
У ОПШТИНИ КНИЋ**

Општински Савет за безбедност саобраћаја на путевима (у даљем тексту: Савет) основан је Решењем Општинског већа општине Кнић бр.344-586/10-01 од 30.08.2010.године ("Сл.гласник општине Кнић",бр.6/10).

Задатак Савета је да непрекидно прати стање безбедности саобраћаја на путевима и на основу тога покрене иницијативе за предузимање одговарајућих мера и активности, у циљу унапређења безбедности саобраћаја на путевима и исте предлаже Општинском већу, а посебно иницијативе за доношење Програма коришћења средстава за финансирање унапређења безбедности саобраћаја на путевима на територији општине Кнић.

Извори средстава за унапређење безбедности саобраћаја на путевима су:

- приходи локалног буџета од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима,
- поклони или прилози покровитеља дати јединици локалне самоуправе,
- остали приходи Буџета јединице локалне самоуправе,
- остали приходи.

Средства од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима у висини од 70% припадају буџету Републике, а у висини од 30% припадају буџету јединице локалне самоуправе на чијој је територији прекршај учињен. Од 30% средстава која припадају буџету јединице локалне самоуправе на чијој територији је прекршај учињен, 50% средстава се користи за поправљање саобраћајне инфраструктуре јединице локалне самоуправе на чијој територији је прекршај учињен и та средства се користе за финансирање унапређења безбедности саобраћаја на путевима.

Средства се користе за финансирање унапређења безбедности саобраћаја на путевима а спроводе се кроз:

1. унапређење саобраћајног васпитања и образовања;
2. техничко опремање јединица саобраћајне полиције које контролишу и регулишу саобраћај на путевима и других органа надлежних за послове безбедности саобраћаја;
3. рад и активности Савета.

Програмом коришћења средстава за финансирање унапређења безбедности саобраћаја на путевима у 2011.години на територији општине Кнић утврђују се намене и начин коришћења средстава у циљу унапређења безбедности саобраћаја на путевима на територији општине Кнић.

I. АКТИВНОСТИ

1. Поправљање саобраћајне инфраструктуре.
2. Унапређење саобраћајног васпитања и образовања на територији општине Кнић.
3. Техничко опремање јединица саобраћајне полиције које контролишу и регулишу саобраћај на путевима и других органа надлежних за послове безбедности саобраћаја.
4. Рад и активности Савета.

II. ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА И СПРОВОЂЕЊЕ

Активности из раздела I. тачка 1. реализоваће се преко Буџетског Фонда за локалне и некатегорисане путеве и комуналну делатност на селу општине Кнић. Ближе намене су уграђене у Програм одржавања, заштите и развоја локалних и некатегорисаних путева и других комуналних објеката у 2011.години, у општини Кнић, усвојеном од стране Скупштине општине Кнић 24.12.2010.године, бр.30-804/2010-03.

Активности из раздела I. тачка 2., 3. и 4. реализоваће се преко Општинске управе општине Кнић. Ближе намене дефинисане су Финансијским планом Општинске управе бр.402-673/2010-01 од 27.12.2010.године.

Утрошак средстава биће утврђен у складу са приливом средстава у Буџет и утврђеним активностима из Програма по приоритетима.

III. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН**а) Планирани приходи**

1. Средства буџета општине Кнић од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима а који су учињени на територији општине Кнић ..... 4.000.000,00 дин.

б) Планирани расходи

1. Поправка саобраћајне инфраструктуре у износу од 50% од планираних прихода..... 2.000.000,00 дин.
 1.1. Израда пројектно техничке документације катастра саобраћајне сигнализације за локалне путеве у дужини од 12 км,правац Борач-Топоница-Суморовац ..... 800.000,00 дин.
 1.2. Набавка саобраћајних знакова са сигнализацијом ..... 800.000,00 дин.
 1.3. Набавка и уградња одбојних и мостовских ограда као и поправка постојећих ..... 400.000,00 дин.
2. Унапређење саобраћајног васпитања и образовања на територији општине Кнић..... 800.000,00 дин.
 2.1. Набавка публикација за децу у предшколским установама и основним школама..... 300.000,00 дин.
 2.2. Организовање такмичења из безбедности саобраћаја деце..... 200.000,00 дин.
 2.3. Награде учесницима такмичења ..... 100.000,00 дин.
 2.4 Организовање предавања(уговори) ..... 200.000,00 дин.
3. Техничко опремање јединица саобраћајне полиције и других органа надлежних за послове безбедности саобраћаја ..... 800.000,00 дин.
4. Рад Општинског Савета за безбедност саобраћаја..... 800.000,00 дин.
 4.1. Накнада за рад члановима Савета ..... 300.000,00 дин.
 4.2. Трошкови усавршавања чланова Савета ..... 100.000,00 дин.

УКУПНИ РАСХОДИ (1+2+3+4) ..... 4.000.000,00 дин.

IV.

Средства се распоређују у складу са утврђеним активностима и финансијским планом. Приоритет расподеле утврђује се у складу са приливом средстава планираних овим Програмом и утврђеним приоритетом активности.

Активности под тачком 3. из Финансијског плана ће се финансирати у складу са достављеним приоритетима од стране Полицијске станице Кнић.

Реализација под тачком 4. финансијског плана ће се ближе дефинисати Одлуком председника општине.

V.

Наредбодавац за распоред средстава из овог Програма је председник општине Кнић.

VI.

Овај програм на предлог Савета усваја Општинско веће општине Кнић.

По истеку календарске године Савет је обавезан да достави Извештај о остварењу предложеног програма и предложи Општинском већу на усвајање.

Неискоришћена средства од наплаћених новчаних казни из претходне године користе се за намене утврђене овим Програмом.

VII.

Програм ступа на снагу даном доношења, објавиће се у "Сл.гласнику општине Кнић",бр. а примењиваће се од 01.01.2011.године.

Број: 228-522/11-01
У Книћу, 27.06.2011.године

ПРЕДСЕДНИК,
Борислав Бусарац, с.р.

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ КНИЋ, на седници од 18.07.2011.године, на основу чл.20. став 1. тачка 39. Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС",бр.129/07), чл.15. став 1. тачка 8. Закона о ванредним ситуацијама ("Сл.гласник РС",бр.111/09), чл.59. став 1. тачка 16. Статута општине Кнић ("Сл.гласник РС",бр. 95/08), чл.7. став 1. тачка 18. Одлуке о Општинском већу општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр.1/08), чл.29. и чл.30. став 1. Пословника о раду Општинског већа општине Кнић ("Сл.гласник општине Кнић",бр.1/09), донело је

О Д Л У К У
О ОДРЕЂИВАЊУ ОСПОСОБЉЕНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА ЗА
ЗАШТИТУ И СПАСАВАЊЕ У ОПШТИНИ КНИЋ

Члан 1.

Овом Одлуком одређују се привредна друштва и друга правна лица, оспособљена за спровођење мера заштите и спасавања у општини Кнић (у даљем тексту: оспособљена правна лица).

Члан 2.

Оспособљена правна лица у смислу члана 1. ове Одлуке су:

Ред.бр.	Назив правног лица	Делатност	Седиште
1.	Дом здравља „Даница и Коста Шамановић“	Пружање здравствених услуга	Кнић
2.	ЈКП „Комуналац“ Кнић	Водоснабдевање, одржавање локалних путева, сакупљање и одвожење смећа	Кнић
3.	ОО Црвени крст Кнић	Услуге социјалне заштите без смештаја	Кнић

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику општине Кнић".

Број: 217-575/2011-03
У Книћу, 18.07.2011.године

ПРЕДСЕДНИК,
Борислав Бусарац, с.р.

САДРЖАЈ**АКТИ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ**

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КНИЋ ¹	1
ОДЛУКА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ	159
ОДЛУКА О ИЗМЕНИ ОДЛУКЕ О МЕРИЛИМА ЗА ОБРАЧУН ВИСИНЕ НАКНАДЕ ЗА УРЕЂИВАЊЕ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА	160
РЕШЕЊЕ О РАЗРЕШЕЊУ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА ФОНДА ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА ОПШТИНЕ КНИЋ	161
РЕШЕЊЕ О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА ФОНДА ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА ОПШТИНЕ КНИЋ	161

АКТИ ОПШТИНСКОГ ВЕЋА

ПРОГРАМ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ УНАПРЕЂЕЊА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА ЗА 2011.ГОДИНУ У ОПШТИНИ КНИЋ	162
ОДЛУКА О ОДРЕЂИВАЊУ ОСПОСОБЉЕНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА ЗА ЗАШТИТУ И СПАСАВАЊЕ У ОПШТИНИ КНИЋ	164

Издавач : Општина Кнић, 34240 Кнић • Главни и одговорни уредник Биљана Пантовић, дипл.правник, секретар Скупштине општине Кнић • Телефони : Редакција 034/511-242, Служба претплате 034/511-242
• Жиро рачун 840-61640-40 • Штампa : Општинска управа општине Кнић, 34240 Кнић

¹ У складу са чл.42. Закона о планирању и изградњи (Сл.гласник РС бр.72/09, 81709 и испр., 64/10 – Одлука УС и 24/11) у службеном гласнику јединице локалне самоуправе објављује се текстуални део Просторног плана општине Кнић, а плански документ се у целости објављује у електронском облику и доступан је путем интернета.